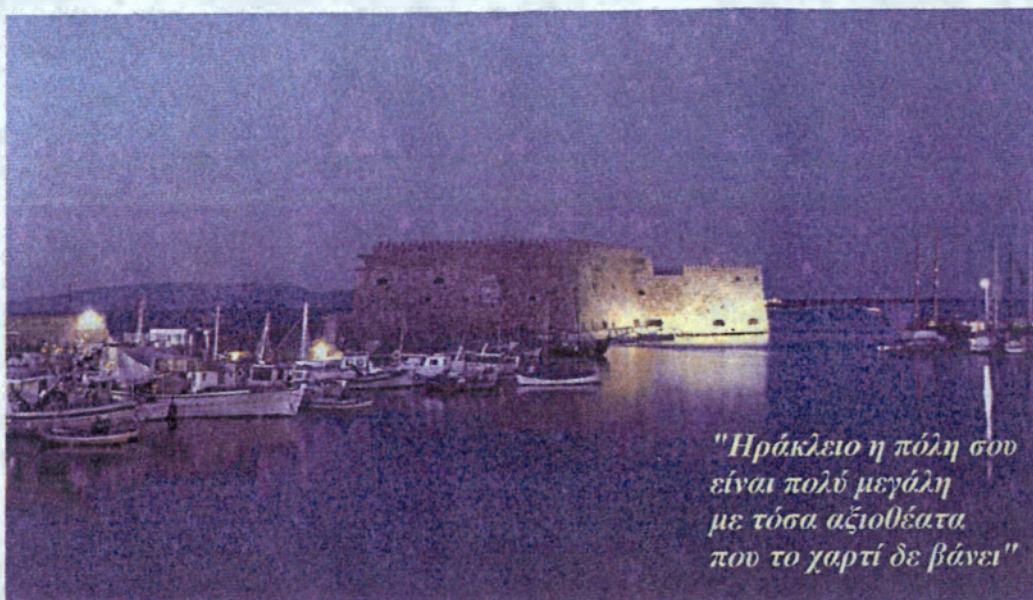

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ (Τ.Ε.Ι.)
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΜΟΝΑΔΩΝ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

ΘΕΜΑ:

**"ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΔΗΜΟΥ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ"**

Επιβλέποντες Καθηγητές :

ΕΥΤΕΝΙΑ ΜΠΙΤΣΑΝΗ
ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΠΟΥΛΕΣ

Πτυχιακή εργασία της σπουδάστριάς:

ΧΡΥΣΟΥΛΑ ΚΑΡΙΩΤΑΚΗ

Τ.Ε.Ι. ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ ΙΟΥΝΙΟΣ 2001

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελ.
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	2

ΜΕΡΟΣ Ι'

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1°

ΘΕΩΡΗΤΙΚΟΣ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΣ – ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΕΣ ΑΠΟΣΑ- ΦΗΝΙΣΕΙΣ – Τ.Α. ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

1.1. Γενικά περί πολιτισμού	5
1.2. Η ιδιαιτερότητα της πολιτισμικής δημιουργίας	6
1.3. Λαϊκός πολιτισμός	7
1.4. Παράδοση	8
1.5. Πολιτιστική ανάπτυξη	10
1.6. Πολιτιστική διάσταση της Τοπικής Αυτοδιοίκησης	12

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2°

ΓΕΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ – ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΞΕ- ΛΙΞΗ - ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ

2.1. Η Εικόνα του Ηρακλείου	16
2.2. Η Ιστορία του Ηρακλείου	18
2.3. Ο Κατάλογος των Δήμων που αποτελούν το Ν. Ηρακλείου	24
2.4. Ιδιαίτερα στοιχεία Δήμου Ηρακλείου	25
2.5. Δημογραφικά Στοιχεία Δ. Ηρακλείου	26

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3°

ΟΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΙ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ ΤΟΥ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ – ΧΩΡΟΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ

3.1. Αρχαιολογικοί χώροι του Ηρακλείου	34
3.1.1. Κνωσός	34
3.1.2. Φαιστός	36
3.1.3. Γόρτυνα	36
3.1.4. Πίνακας επισκεπτών των αρχαιολογικών χώρων (Στατιστικά στοιχεία)	41
3.2. Ιστορικοί ναοί του Ηρακλείου	42
3.2.1. Ναός Αγίου Πέτρου	42

	Σελ.
3.2.2. Ναός Αγίας Αικατερίνης	42
3.2.3. Βασιλική Αγίου Μάρκου	43
3.2.4. Ναός Αγίου Μηνά	44
3.2.5. Ναός Αγίου Τίτου	46
3.3. Ιστορικά κτίσματα πολιτιστικής κληρονομιάς	48
3.3.1. Λότζια	48
3.3.2. Κούλε	49
3.3.3. Νεώρια	50
3.3.4. Ενετικά τείχη (Πύλη του Παντοκράτορα)	50
3.3.5. Καπνοκοπήριο	52
3.3.6. Αρχαιολογικό του Μπέη Σεκεριά (Νεώτερο Μνημείο)	53
3.3.7. Κτίριο Ιδιοκτησίας Φανουράκη ή Μικρό Σεράϊ	53
3.3.8. Οικία Χρονάκη	54
3.3.9. Τούρκικες και ενετικές κρήνες	55
3.3.9.1. Τούρκικες κρήνες	55
3.3.9.2. Ενετικές κρήνες	57
3.4. Τα μουσεία του Ηρακλείου	59
3.4.1. Μουσείο Μάχης της Κρήτης και Εθνικής Αντίστασης	59
3.4.2. Μουσείο Αγίας Αικατερίνης	59
3.4.3. Μουσείο Φυσικής Ιστορίας	60
3.4.4. Αρχαιολογικό Μουσείο Ηρακλείου	62
3.4.5. Ιστορικό Μουσείο Κρήτης	63
3.5. Εθιμικά – Λαογραφικά στοιχεία	65
3.5.1. Κρητική Φορεσιά	65
3.5.1.1. Ανδρική Φορεσιά	65
3.5.1.2. Γυναικεία Φορεσιά	68
3.5.2. Κοσμήματα κρητικών φορεσιών	69
3.5.3. Υφαντική – κεντητική – πλεκτική	70
3.5.4. Αγγειοπλαστική	72
3.5.5. Καλαθοπλεκτική	73
3.5.6. Μαχαιροποιία	73
3.6. Τραγούδια – Μαντινάδες – χοροί – όργανα	74
3.6.1. Τραγούδια της Κρήτης – Μαντινάδες	74
3.6.2. Κρητικοί Χοροί	75
3.6.3. Παραδοσιακά κρητικά όργανα	77
3.6.4. Κρητικός παραδοσιακός γάμος	80
3.6.5. Κρητικές εκφράσεις – λέξεις	84

	Σελ.
3.7. Κατάσταση πολιτιστικών συλλόγων Ν. Ηρακλείου	86
3.7.1. Λύκειο Ελληνίδων	90
3.7.2. Σύλλογος πολιτιστικής ανάπτυξης	91

ΜΕΡΟΣ 2^ο

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο

Ο ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΚΡΗΤΗ ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΑ ΣΤΟ Ν. ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ

4.1. Υποδομή Μεταφορών	94
4.2. Πίνακας μεριδίων αγοράς και συνόλου (%) των διανυκτερεύσεων αλλοδαπών τουριστών στην Κρήτη και στην υπόλοιπη Ελλάδα	95
4.3. Ξενοδοχειακή Υποδομή	96
4.4. Αφίξεις με πτήσεις "Charter" στους κυριότερους αερολιμένες της χώρας (Απρίλιος – Ιούλιος 1997 και 1998)	97
4.5. Εξέλιξη του αριθμού τουριστών στην Κρήτη και στην υπόλοιπη Ελλάδα (1938-1999)	98

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο

ΔΗΜΟΤΙΚΕΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΔΗΜΟΥ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ

5.1. Δημοτικές πολιτιστικές υποδομές Δήμου Ηρακλείου	102
5.1.1. Βικελαία Δημοτική Βιβλιοθήκη	102
5.1.2. Δημοτική Πινακοθήκη	106
5.1.3. Όαση	106
5.1.4. Μικρό κηποθέατρο "Μάνος Χατζιδάκης"	107
5.1.5. Δημοτικό κτίριο της οδού Ανδρόγεω	107
5.1.6. Θεατρικός σταθμός	108
5.1.7. Παιδικό Εργαστήρι	108
5.1.8. Εργαστήρια δημιουργικής απασχόλησης (θεάτρου – ψηφιδωτού – σκακιού)	109
5.1.9. Συμβούλιο Νεολαίας Δήμου Ηρακλείου	110
5.1.10. Δημοτική Φυλαρμονική	111
5.1.11. Σχολή Φυλαρμονικής Δήμου Ηρακλείου	112
5.1.12. Δημοτικό Ωδείο Ηρακλείου	112
5.1.13. Ορχήστρα Εγχόρδων	113

	Σελ.
5.1.14. Κουαρτέτο Εγχόρδων Δήμου Ηρακλείου	113
5.2. Χορωδίες Δήμου Ηρακλείου	114
5.2.1. Μικτή Δημοτική χορωδία	114
5.2.2. Δημοτική Βυζαντινή χορωδία	114
5.2.3. Νεανική – παιδική χορωδία	115
5.2.4. Μικτή χορωδία και μαντολινάτα Αγίου Δημητρίου	115
5.3. Διεύθυνση κοινωνικών και πολιτιστικών λειτουργιών Δήμου Ηρακλείου	116
5.3.1. ΚΑΠΗ Δήμου Ηρακλείου	116
5.3.2. Δ' ΚΑΠΗ Αγίου Δημητρίου Ηρακλείου	117
5.3.3. ΚΕΣΑΝ-Κέντρο Πρόληψης	123
5.3.4. Οργανισμός Κοινωνικής Φροντίδας (υπό σύσταση)	128
5.3.5 Κ.Υ.Σ.Υ. (πρόταση Δ.Η.)	130

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6°

ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ ΣΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΓΕΝΙΚΟΤΕΡΑ ΜΕΣΩ ΤΗΣ ΔΕΠΤΑΗ

6.1. Γενικά στοιχεία της ΔΕΠΤΑΗ	138
6.2. Δομή – Οργάνωση – λειτουργία της ΔΕΠΤΑΗ	139
6.2.1. Σκοποί και στόχοι της ΔΕΠΤΑΗ	139
6.2.2. Γενικός Κανονισμός Υπηρεσιών και Προσωπικού	140
6.2.3. Κανονισμός Διαχείρισης	141
6.3. Οργανόγραμμα της ΔΕΠΤΑΗ	142
6.3.1. Τμήμα οικονομικής και διοικητικής διαχείρισης	145
6.3.2. Επιχειρηματικός Τομέας	146
6.3.3. Πολιτιστικός Τομέας	147
6.3.4. Αναπτυξιακός Τομέας	149
6.4. Ανάλυση σκοπών – στόχων – δραστηριοτήτων των τριών τομέων της ΔΕΠΤΑΗ	152
6.4.1. Επιχειρηματικό τομέα	152
6.4.2. Αναπτυξιακό τομέα	154
6.4.3. Πολιτιστικό τομέα	163
6.4.3.1. Καλοκαιρινό Φεστιβάλ "Ηράκλειο – Καλοκαίρι 2000"	166
6.4.3.2. ΣΤ' Συνάντηση Νέων Δημιουργών Κρήτης – Πολιτιστικοί Αγώνες 2001	169

	Σελ.
6.4.3.3. Πολύκεντρο Νεολαίας Δήμου Ηρακλείου	173
6.4.3.4. Κύκλος Πολιτιστικών Εκδηλώσεων Αποκριάς	175
6.4.3.5. Πολιτιστικές Εκδηλώσεις Χριστουγέννων – Πρωτοχρονιάς 2000	176
6.4.3.6. Κύκλος εκδηλώσεων για τη Μάχη της Κρήτης	179
6.4.3.7. Ανεξάρτητες εικαστικές εκδηλώσεις	180
6.4.3.8. Συνεργασία ΔΕΠΤΑΗ – ΟΑΕΔ	180
6.5. Οικονομικά στοιχεία της ΔΕΠΤΑΗ	181
6.5.1. Πόροι της επιχείρησης	181
6.5.2. Πίνακας εσόδων – εξόδων της δραστηριότητας της ΔΕΠΤΑΗ	182
6.5.3. Ισολογισμός της 31 ^{ης} Δεκεμβρίου 2000	184
6.6. Άμεσες δραστηριότητες της ΔΕΠΤΑΗ	186
6.6.1. Στον επιχειρηματικό τομέα	186
6.6.2. Στον πολιτιστικό τομέα	186
6.6.3. Στον αναπτυξιακό τομέα	187
6.7. Συμπεράσματα – Προτάσεις	190
ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ	193
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	195

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

1) Θεωρητικός προβληματισμός – εννοιολογικές αποσαφηνίσεις – Τ.Α. και πολιτιστική ανάπτυξη.

1.1. Γενικά περί πολιτισμού.

1.2. Η ιδιαιτερότητα της πολιτισμικής δημιουργίας.

1.3. Λαϊκός πολιτισμός

1.4. Παράδοση

1.5. Πολιτιστική ανάπτυξη

1.6. Πολιτιστική διάσταση της Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ολόκληρη η πόλη του Ηρακλείου αποτελεί ένα μουσείο, σήμερα, γεμάτο αρχιτεκτονικούς θησαυρούς, κτίρια ενετικά και τουρκικά, κάστρα, τείχη, μικρές και μεγάλες πλατείες, ενετικές και τούρκικες κρήνες, ιστορικά και νεότερα μνημεία καθώς και τόσα άλλα, που κατακτούν τον ντόπιο ή ξένο επισκέπτη της πόλης από την πρώτη του κιόλας βόλτα στους δρόμους της.

Η παρούσα πτυχιακή εργασία που αφορά "Κοινωνικοπολιτικές δραστηριότητες Δήμου Ηρακλείου" στόχο έχει όχι μόνο να αναδείξει τον ιδιαίτερο και θαυμαστό πολιτισμό του Ηρακλείου, ο οποίος εξάλλου αποτελεί τμήμα του γενικότερου πολιτισμού της Κρήτης, αλλά και τις προσπάθειες που κάνει ο Δήμος Ηρακλείου μέσω της δημοτικής πολιτιστικής επιχείρησης (ΔΕΠΤΑΗ) που έχει δημιουργήσει, ανάδειξης αυτού του πολιτισμού και σύνδεσης του με την συνολική ανάπτυξη της πόλης του Ηρακλείου.

Η εργασία αυτή διαμορφώνεται σε δύο μέρη, συνολικά έξι κεφάλαια. Το πρώτο μέρος έχει τρία κεφάλαια, όπως και το δεύτερο. Το πρώτο κεφάλαιο, του πρώτου μέρους, αποτελείται από εννοιολογικές αποσαφηνίσεις των όρων, όπως, ο πολιτισμός, ο λαϊκός πολιτισμός, η παράδοση καθώς και η πολιτιστική διάσταση της Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Στο δεύτερο κεφάλαιο του πρώτου μέρους, παρουσιάζονται στοιχεία για την ιστορία της πόλης του Ηρακλείου και του πληθυσμού αυτού, σύμφωνα με την τελευταία απογραφή του Μαρτίου του 2001.

Το τρίτο και τελευταίο κεφάλαιο του πρώτου μέρους, περιλαμβάνει την καταγραφή και αξιολογική ιεράρχηση των πολιτιστικών πόρων του Ηρακλείου, όπως, των αρχαιολογικών χώρων του, των μνημείων του, των μεγαλοπρεπών ναών του και ότι άλλο στοιχείο έχει που συνδέεται με την ιστορία του και την εναλλαγή των διαφόρων κατακτητών του. Έχουμε, δηλαδή στο κεφάλαιο αυτό τους πολιτιστικούς πόρους και τους πόρους φυσικού κάλλους. Επίσης, γίνεται εδώ αναφορά των άυλων μορφών της λαϊκής παράδοσης της ζωής των Κρητών, δηλαδή, τα ξεχωριστής σημασίας ήθη και έθιμα, οι χαρακτηριστικές κρητικές εκφράσεις, οι μαντινάδες και τα κρητικά τραγούδια, η κρητική

παραδοσιακή ανδρική και γυναικεία φορεσιά. Τα περισσότερα από αυτά υπάρχουν ζωντανά ακόμα στην ζωή τους, αποτελώντας έτσι, ξεχωριστό, ιδιαίτερο και αξιοθαύμαστο πολιτισμό.

Παρουσιάζεται, ακόμα, η κατάσταση των πολιτιστικών συλλόγων του Ηρακλείου.

Στο τέταρτο κεφάλαιο και πρώτο του δεύτερου μέρους της εργασίας, γίνεται μικρή αναφορά της τουριστικής κίνησης της Κρήτης και ειδικότερα του Ηρακλείου. Παρουσιάζονται στοιχεία για την ξενοδοχειακή υποδομή του νομού αλλά και για την αξιοζήλευτη θέση που κατέχει στον αριθμό των επισκεπτών της, ντόπιων ή μη.

Στο πέμπτο κεφάλαιο, το δεύτερο του δεύτερου μέρους, αναλύεται η συμβολή του Δήμου Ηρακλείου στην πολιτιστική και κοινωνική διάσταση της αναπτυξιακής διαδικασίας της περιοχής. Γίνεται παρουσίαση των δημοτικών πολιτιστικών και κοινωνικών πόρων, μέσω των οποίων, ο Δήμος Ηρακλείου δραστηριοποιείται στην δημιουργία και αξιοποίηση χώρων κατάλληλων για την αναβάθμιση της ποιότητας της ζωής και πνευματικής καλλιέργειας των κατοίκων του Ηρακλείου.

Το έκτο κεφάλαιο, το τελευταίο του δεύτερου μέρους αλλά και της εργασίας αυτής, ασχολείται αποκλειστικά και μόνο με την Δημοτική Επιχείρηση Πολιτιστικής Τουριστικής Ανάπτυξης Ηρακλείου (ΔΕΠΤΑΗ). Αναφέρονται οι τομείς που την αποτελούν, ο επιχειρηματικός, ο πολιτιστικός και ο αναπτυξιακός και οι σκοποί – στόχοι – δραστηριότητες αυτών.

Η συμβολή της και η προσφορά της στην πόλη του Ηρακλείου είναι πολυσήμαντη και πολυδιάστατη. Η επιχείρηση αυτή δημιουργήθηκε από τον Δήμο Ηρακλείου, με σκοπό να παρέχει πολιτιστικά αγαθά, ενισχύοντας τις προσπάθειες που γίνονται από κάποιους ερασιτεχνικούς συλλόγους – φορείς.

Βασική της επιδίωξη, η συνειδητή συμμετοχή των πολιτών σε διάφορες πολιτιστικές εκδηλώσεις. Αυτό πραγματοποιήθηκε μέσα από την δημιουργία Κέντρων Νεότητας – Νεολαίας, εργαστήρια εικαστικών τεχνών, θεάτρου, ζωγραφικής, ψηφιδωτού κ.ά.

Η ΔΕΠΤΑΗ, προσπάθησε και προσπαθεί να χρησιμοποιήσει τους κοινωνικοπολιτιστικούς πόρους της πόλης της και να αξιοποιήσει, με τον καλύτερο δυνατό τρόπο, τις δυνατότητες του Δήμου, αναπτύσσοντας έτσι πολιτιστικές σχέσεις και καλύπτοντας κοινωνικές ανάγκες.

Τέλος, θέλω να ευχαριστήσω όλους τους φορείς του Δήμου Ηρακλείου αλλά και της ΔΕΠΤΑΗ ιδιαίτερα, για την συμβολή τους στην συγκέντρωση στοιχείων, απαραίτητων για την διεκπεραίωση αυτής της εργασίας. Επίσης την κ. Ευγενία Μπιτσάνη και κ. Ιωάννη Μπουλέ, καθηγητές του Τ.Ε.Ι. Καλαμάτας, για την ηθική συμπαράσταση που είχα, καθώς και τις πολύτιμες οδηγίες τους για την ολοκλήρωση της παρούσας πτυχιακής εργασίας.

1.1. ΓΕΝΙΚΑ ΠΕΡΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Η έννοια της λέξης "Πολιτισμός", είναι αρκετά διευρυμένη.

Με την λέξη "πολιτισμός" αναφερόμαστε σ' αυτό που ονομάζουμε "μέγα ροή" ανθρώπων, πραγμάτων και λέξεων.¹

Παράγεται από το ρήμα "πολιτίζω". Μεταφράζεται με τον όρο "Civilization" που συνδέεται με την λατινική έκφραση "Homo civilis", δηλαδή ο άνθρωπος των πόλεων, ο πολιτισμένος, με γνώσεις και πνευματική καλλιέργεια. Μπορούμε να διακρίνουμε, δύο είδη πολιτισμού, τον τεχνικό και τον πνευματικό πολιτισμό. Ο τεχνικός πολιτισμός, είναι το αποτέλεσμα των ενεργειών των ανθρώπων πάνω στις εξωτερικές δυνάμεις της φύσης, δηλαδή, αναφέρεται στα τεχνικά μέσα και στο επίπεδο υλικής μόνο ζωής των ανθρώπων.²

Αντίθετα, ο πνευματικός πολιτισμός, που η μετάφραση του όρου αυτού στα ελληνικά, αντιπροσωπεύει την "κουλτούρα", είναι το αποτέλεσμα των ενεργειών του ανθρώπου στις εσωτερικές του δυνάμεις, δηλαδή, την εξωτερίκευση των καλλιτεχνικών ενστίκτων του, σε δημιουργική διάθεση, σε πολιτισμική δημιουργία.

Πολιτισμός, τελικά, είναι το σύνολο των εκδηλώσεων, των δραστηριοτήτων, της καθημερινής ζωής των ατόμων μιας κοινωνίας.

Τα ζητήματα του πολιτισμού, εμφανίζουν σημαντικές ιδιαιτερότητες από τόπο σε τόπο. Οι πολιτιστικές παραδόσεις κάθε πόλης, η σύνθεση του πληθυσμού, το μορφωτικό και οικονομικό του επίπεδο, διαφέρουν.

Για να επιτευχθεί ανάπτυξη σε έναν τόπο πρέπει να γίνει γνωστός ο πολιτισμός του. Αυτό μπορεί να γίνει είτε με την ανάδειξη των ιστορικών της μνημείων, της παράδοσης της, είτε μέσω των πολιτιστικών εκδηλώσεων που διοργανώνουν. Ο κάθε τόπος, πρέπει να βρίσκεται σε διαρκή δραστηριότητα, δημιουργική, που κρίνεται αναγκαία για την εξέλιξη του πολιτισμού του.

^{1, 2} Μελέτη Κ.Ε.Δ.Κ.Ε. και Ε.Ε.Τ.Α.Α., "Η πολιτιστική δράση των ΟΤΑ – παρούσα κατάσταση και προοπτικές.

1.2. Η ΙΔΙΑΙΤΕΡΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ

Η ανθρώπινη δραστηριότητα είναι πολυδιάστατη, πολυδύναμη, πολύμορφη· αρχίζει με τον αγώνα για επιβίωση, συνεχίζεται με την προσπάθεια για κοινωνική και πολιτική οργάνωση, ολοκληρώνεται με την ζήτηση της αλήθειας, την δημιουργία ή την θέαση της ομορφιάς, με την αναζήτηση της ευδαιμονίας και την βίωση της αρετής, με την γοητεία της απεραντοσύνης και της αιωνιότητας.

Όλες αυτές οι κατευθύνσεις της ανθρώπινης προσπάθειας (οικονομική, κοινωνική, πολιτική, επιστημονική, ηθική, καλλιτεχνική, θρησκευτική) είναι νόμιμες, όλες μαζί συνεκφράζουν την ζωή, όλες μαζί συνικοδομούν τον πολιτισμό και τελικά αποκρυσταλλώνονται σε κάποιες συγκεκριμένες μορφές που εκφράζουν ορισμένο περιεχόμενο και όλες μαζί συναποτελούν την πολιτισμική παράδοση. Λόγου χάρη: το άροτρο, η γεωμετρία του Ευκλείδη, η νομοθεσία του Σόλωνα, τα λατρευτικά σύμβολα της Μινωικής Κρήτης, οι Καρυάτιδες στην Ερέχθεια και το εργόχειρο μιας νησιωτοπούλας, όλα αυτά εκφράζουν ανθρώπινη προσπάθεια, υπηρέτησαν κάποτε ή υπηρετούν ακόμη την ζωή μιας κοινωνίας, διατηρούνται αυτούσια ή μεταμορφώνονται και αναμορφώνονται μέσα σε νέες συνθήκες ή επιζούν μόνο ως σύμβολα στην μνήμη των λαών, ως έκφραση της δημιουργικότητας τους, ως πολιτισμική περιουσία και καύχημα τους.

Οι μορφές της πολιτισμικής δημιουργίας (ιδιαίτερα τα προϊόντα της συλλογικής ζωής και αποδοχής), ενώ έχουν κοινή αφετηρία για όλους του λαούς, γιατί πηγάζουν από την ανθρώπινη φύση και υπηρετούν τις ανθρώπινες ανάγκες, ποικίλουν ως προς την μορφή, το περιεχόμενο και την λειτουργία τους, έχουν την ιδιαιτερότητα που τους προσδίδει η ξεχωριστή φυσιογνωμία του λαού που τις δημιούργησε.

Αυτήν την ιδιαιτερότητα της πολιτισμικής δημιουργίας, θεωρούν οι λαοί δική τους περιουσία, "παράδοση" τους.

1.3. ΛΑΪΚΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

Ο λαϊκός μας πολιτισμός – η λαϊκή μας κληρονομιά, είναι ένας χώρος τεράστιος, ατέλειωτος. Χώρος γερά δεμένος με τις ρίζες της πατρίδας μας, αλλά και με το βλέμμα μπροστά, στο καινούργιο. Με το ένα πόδι στην λαϊκή μας κληρονομιά, με το άλλο στην καινούργια γενιά, στο παρόν και στο αύριο. Δύο τάσεις και διαθέσεις που αναζητούν συνισταμένη και μάλιστα με την επιθυμία να εκφραστούν μέσα από διάφορες τέχνες (θέατρο – χορός – μουσική).

Ο λαϊκός πολιτισμός, λαμβάνει διάφορες μορφές τέχνης και έκφρασης από απλοϊκούς και καθημερινούς ανθρώπους. Άτομα χωρίς ιδιαίτερη παιδεία και πνευματική καλλιέργεια, ικανά όμως να δημιουργήσουν και να καλλιτεχνήσουν αριστουργήματα βγαλμένα από την καθημερινή τους ζωή, τη χαρά τους, την λύπη τους, το γέλιο, το δάκρυ.

Λαϊκά, λοιπόν είναι ότι πρωτογενώς, δημιουργεί ο ίδιος ο λαός και το λαϊκό δημιούργημα μπορεί να είναι αντικείμενο πρακτικής χροιάς (εργαλείο, σκεύος, ένδυμα κ.ά.) ή προϊόν αισθητικής ή συναισθηματικής ανάγκης και αγαθό του πνεύματος (τραγούδι, χορός, παραμύθι, παροιμία κ.ά.). Τα δημιουργήματα αυτά είναι φορείς μιας μακραίωνης παράδοσης, πράγμα που σημαίνει ότι κουβαλούν μέσα τους, την σοφία, την διαιώνιση, την νοοτροπία, την ευαισθησία και την αισθητική των ατόμων που τα δημιουργούν, εκτενέστερα, ολόκληρου του λαού τους.¹

¹ ΕΥΓΕΝΙΑ ΜΠΙΣΤΑΝΗ, "Πολιτισμός – Τοπική Κοινωνία – Ευρώπη: Η Τοπική Πολιτιστική ανάπτυξη στην Ελλάδα 1980-1995 και ο προωθητικός ρόλος της Τ.Α." Καλαμάτα 1996.

1.4. ΠΑΡΑΔΟΣΗ

Ένας από τους βασικούς παράγοντες που συγκροτούν την αξία παρελθόν, είναι η παράδοση. Παράδοση με τη γενικότερη έννοια του όρου, είναι η χρονική αλυσίδα που συνδέει τις γενιές μεταξύ τους. Με την παράδοση, χάσμα γενεών δεν υπάρχει.

Με την παράδοση, η γενιά μας συνδέεται με τις προηγούμενες γενεές, αλλά και με εκείνες που θα έρθουν. Βέβαια, υπάρχει και ο κίνδυνος, η παράδοση να πάρει την μορφή μιας δέσμευσης, ενός άκρατου θαυμασμού, προγονοπληξίας. Αλλά, ανεξάρτητα από την δυνατότητα παρόμοιων, εσφαλμένων ροπών, η παράδοση αποτελεί την προϋπόθεση για την ύπαρξη του πολιτισμού. Ποτέ, ο πολιτισμός μιας γενιάς, δεν δημιουργείται από το μηδέν. Ριζώνεται στον πολιτισμό των γενεών που πέρασαν και το ρίζωμα αυτό είναι η παράδοση. Ποτέ, έως τώρα η ανθρωπότητα δεν είδε πολιτισμό χωρίς παράδοση, η οποία εξασφαλίζει την πολιτιστική συνοχή των γενεών. Γι' αυτό και δεν είναι δυνατό, να νοηθεί πνευματικός πολιτισμός, αν η αξία που ονομάζεται παράδοση, δεν έχει καταλάβει στην συνείδηση της ολότητας, την προσήκουσα θέση.

Ειδικότερα, η παράδοση, είναι ένα ολόκληρο σύστημα αξιών, δημιουργήμα λαϊκής έκφρασης και προϊόν κοινής, ομαδικής διανόησης και ευαισθησίας, που αναφέρεται τόσο στον πνευματικό, καλλιτεχνικό και ηθικό βίο των ανθρώπων, όσο και στον καθαρά πρακτικό και υλικό.

Παράδοση, είναι η γλώσσα, τα διάφορα "μνημεία λόγου", ποίηση, παραμύθια, αφηγήσεις, παροιμίες, θρύλοι κ.ά. Είναι η μουσική, ο χορός, η τοπική φορεσιά, αλλά και οι διάφορες μορφές τέχνης στην λαϊκή τους έκφραση, όπως η ζωγραφική η ξυλοτεχνία, η αγγειοπλαστική, η λιθογλυπτική, η χρυσοχοΐα – αργυροχοΐα, η διακοσμητική. Επίσης, η αρχιτεκτονική, η χειροτεχνία, η υφαντική, το κέντημα, το πλέξιμο.

Περιλαμβάνει, ποικίλες επινοήσεις, ευρεσιτεχνίες και κατασκευές. Άρα, παράδοση είναι μια συνέχεια από πολιτιστικές εκφράσεις που εξελίσσονται, με εντάσεις και υφέσεις, σε στενή ανταπόκριση με την ζωή, σε

όλες της τις εκδηλώσεις και τα χαρακτηριστικά της, κατά την διάρκεια μιας αντίστοιχης ιστορικής περιόδου. Είναι άμεση μετάγγιση των μορφών της ζωής από ψυχή σε ψυχή, από στόμα σε στόμα, από πατέρα σε παιδί, από γενιά σε γενιά. Στρέφεται σε στοιχεία που ο καιρός τα ξεμάκρυνε από την άμεση ιστορική μνήμη, δηλαδή την συνειδητή αναβίωση του περασμένου, το ξαναζωντάνεμα του.

1.5. ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Ο όρος "ανάπτυξη" περιλαμβάνει την βελτίωση της υλικής ευημερίας, ιδίως των ατόμων που έχουν χαμηλότερα εισοδήματα, την εξάλειψη της φτώχειας, του αναλφαριθμητισμού και των ασθενειών και με παράλληλη μεταβολή της διάρθρωσης της παραγωγής και των κοινωνικών δομών, που θα εξασφαλίσει πλήρη παραγωγική απασχόληση του πληθυσμού και συμμετοχή των κοινωνικών ομάδων στη διαδικασία λήψης των αποφάσεων. Είναι δηλαδή, η ανάπτυξη, μια ευρεία συμμετοχική διαδικασία κοινωνικής αλλαγής, σε μια κοινωνία δεδομένης περιοχής με αποτέλεσμα την κοινωνική και υλική πρόοδο για την πλειοψηφία των κατοίκων.

Για να επιτευχθεί η ανάπτυξη, πρέπει να κινητοποιηθεί το σύνολο των ατόμων της κοινωνίας.

Σε τοπικό επίπεδο, η ανάπτυξη, είναι μια διαδικασία που ξεκινάει από την βάση, δηλαδή από τους απλούς πολίτες που αντιλαμβάνονται ότι πρέπει να παρέμβουν αποφασιστικά και να καθορίσουν το δικό τους μέλλον.

Απαραίτητη προϋπόθεση της ανάπτυξης είναι η πολιτιστικής της διάσταση σε τοπικό επίπεδο, η οποία συντελεί, στην αναβάθμιση του πνευματικού επιπέδου του λαού μέσα από την οργάνωση καλλιτεχνικών και επιμορφωτικών εκδηλώσεων, τη δημιουργία κατάλληλων χώρων καλλιτεχνικής και πνευματικής έκφρασης, στην αξιοποίηση των παραδόσεων και της πολιτιστικής κληρονομιάς, και στην καλύτερη ενσωμάτωση στο κοινωνικό σύνολο, μέσα από διαδικασίες ευαισθητοποίησης, προώθησης της επικοινωνίας, επαγγελματικής απασχόλησης στον πολιτιστικό τομέα, την ψυχαγωγία του κοινού σε χώρους δημιουργικούς απασχόλησης και προώθησης της συμμετοχής.

Άρα, πολιτιστική ανάπτυξη είναι η διαδικασία ποιοτικής αναβάθμισης της ζωής των κατοίκων μιας συγκεκριμένης περιοχής, η οποία βασίζεται τόσο στην συμμετοχή των πολιτών – κατοίκων, όσο και στο υπάρχον πολιτιστικό φαινόμενο της περιοχής. Για να επιτευχθεί, η πολιτιστική ανάπτυξη, κύρια προϋπόθεση είναι η πολιτιστική αποκέντρωση.

Πολιτιστική αποκέντρωση, είναι η εντατική και εκτατική καλλιέργεια του πολιτισμού. Το γεωγραφικό και πληθυσμιακό άπλωμα της πνευματικής ζωής, η ισόρροπη και ολόπλευρη ανάπτυξη του λαού και του τόπου, η ισοκατανομή των πολιτιστικών αγαθών,* ο καταμερισμός και όχι, ο κατακερματισμός της πνευματικής δημιουργίας. Η τοπική κοινωνία είναι αυτή που μπορεί και κάνει πραγματικότητα το όραμα της πολιτιστικής αποκέντρωσης.¹

* Είναι εκείνα τα αγαθά που αναφέρονται κυρίως στον πνευματικό πολιτισμό και ειδικότερα στους τομείς των γραμμάτων, των τεχνών κ.ά. ενός λαού.

¹ ΜΕΛΙΝΑ ΜΕΡΚΟΥΡΗ "Τοπική Αυτοδιοίκηση και Πολιτισμός" Ύδρα 1992, σελ. 15.

1.6. Η ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

Ο ρόλος της Τοπικής Αυτοδιοίκησης είναι σημαντικός και πολυδιάστατος. Μπορεί να γίνει ο πυρήνας ο οποίος θα συσπειρώσει και θα ερμηνεύσει. Βρίσκεται πολύ κοντά στην λαϊκή βάση, είναι ο καταλληλότερος φορέας άσκησης πολιτιστικής πολιτικής, συνδέεται με την τοπική κοινωνία, ακούει τις ανάγκες της και εκφράζει τις αγωνίες της.¹

Η Τοπική Αυτοδιοίκηση έχει ως βασικό σκοπό, την δημιουργία υποδομής για την παραγωγή του πολιτιστικού προϊόντος και την ισόρροπη χωροταξική κατανομή του στα πλαίσια της πόλης.²

Η χάραξη πολιτιστικής πολιτικής, με τον προγραμματισμό της πρέπει να τείνει, όχι σε απλές πραγματοποιήσεις, αλλά στην δυναμοποίηση της κοινωνίας, την κινητοποίηση όλου του κοινωνικού δυναμισμού, το οποίο δημιουργεί την πολιτιστική ανάπτυξη ενός τόπου.³

Η Τοπική Αυτοδιοίκηση σήμερα, προσπαθεί με ένα κριτικό και δημιουργικό συνδυασμό, να ενσωματώνει και να κάνει τον πολιτισμό, αναπόσπαστο στοιχείο στον αναπτυξιακό ρόλο βάζοντας στο κέντρο τον άνθρωπο και τις ανάγκες του, στον οικονομικό, κοινωνικό, πολιτιστικό, μορφωτικό και ψυχαγωγικό τομέα. Ειδικότερα, η Τοπική Αυτοδιοίκηση, σύμφωνα με το Π.Δ. 323/1989, έχει την δυνατότητα να δημιουργεί:

- Να ιδρύουν και να φροντίζουν για την λειτουργία πολιτιστικών και πνευματικών κέντρων, όπως βιβλιοθήκες, μουσεία, πινακοθήκες, φιλαρμονικές, θέατρα κ.ά.
- Να αναλαμβάνουν την επισκευή και την συντήρηση των παραδοσιακών ή ιστορικών κτιρίων που παραχωρούνται από δημόσιους ή ιδιωτικούς φορείς ή φυσικά πρόσωπα, για να χρησιμοποιηθούν για κοινωνικές και πολιτιστικές λειτουργίες.

^{1, 2, 3} ΕΥΓΕΝΙΑ ΜΠΙΤΣΑΝΗ, Πολιτισμός – Τοπική Κοινωνία – Ευρώπη: Η Τοπική Πολιτιστική ανάπτυξη στην Ελλάδα: 1980 – 1995 και ο (προωθητικός) ρόλος της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, Καλαμάτα 1996.

- Να συνεργάζεται με τους αρμόδιους δημόσιους φορείς για την συντήρηση και την φροντίδα αρχαιολογικών και ιστορικών χώρων της κάθε περιοχής, προωθώντας την ανάδειξη μνημείων που συνδέουν το σήμερα με τον ιστορικό θησαυρό κάθε τόπου.
- Να κατασκευάζουν έργα και να λαμβάνουν μέτρα για την προστασία του πολιτιστικού περιβάλλοντος.
- Να προωθούν πολιτιστικές, ψυχαγωγικές και αθλητικές δραστηριότητες, ιδρύοντας κέντρα διδασκαλίας μουσικής, χορού, ζωγραφικής, ζητημάτων λαϊκής έκφρασης. Επίσης, οργάνωση επιμορφωτικών δραστηριοτήτων με την συνεργασία κυρίως των Δήμων και σχολείων καθώς και τεχνολογικών ή πανεπιστημιακών σχολών, που αποσκοπούν στην αναβάθμιση του επαγγελματικού προσανατολισμού των δημοτών μιας πόλης.
- Να στηρίζει και να προστατεύει την τρίτη ηλικία, που είναι μια ειδική κατηγορία πληθυσμού, δημιουργώντας χώρους, ειδικά διαμορφωμένους για την αναβάθμιση της ποιότητας της ζωής τους (π.χ. ΚΑΠΗ κ.ά.).
- Να στηρίζει την νεολαία, που αποτελεί ζωτικό στοιχείο του πληθυσμού μιας πόλης και οι ιδιαίτερες ανάγκες τους θα πρέπει να ληφθούν σοβαρά υπόψη από την δημοτική αρχή και άλλους συλλογικούς φορείς. Δημιουργία κέντρων κατάλληλων, που οι νέοι θα βρίσκουν ανταπόκριση στα διάφορα ενδιαφέροντα τους αλλά και στους προβληματισμούς τους. Για παράδειγμα Κέντρα Συμβουλευτικής Αγωγής Νέων κ.ά.
- Την σύσταση φορέων, διευρύνοντας έτσι τα μέσα άσκησης της πολιτικής τους. Στους φορείς αυτούς εντάσσονται και τα Ν.Π.Ι.Δ., κοινωφελούς σκοπού, που εκφράζουν την επιχειρησιακή δραστηριότητα των Ο.Τ.Α., όπως είναι οι αμιγείς δημοτικές επιχειρήσεις ή οι αμιγείς διακοινοτικές επιχειρήσεις κ.ά.

Από τα παραπάνω, γίνεται αντιληπτό, ότι η Τοπική Αυτοδιοίκηση έχει την δυνατότητα να παίρνει και να ενθαρρύνει πρωτοβουλίες, να συντονίζει και να παρακινεί καθετί που θα μπορεί να ωθεί στην πολιτιστική δημιουργία και την συμμετοχή του πολίτη, και να διεκδικήσει σε μόνιμη βάση, την εξασφάλιση των αναγκαίων πόρων για να προχωρήσει και να αποδώσει καρπούς. Ξεκινάει, με τον τρόπο αυτό, μια καινούργια πορεία για την πολιτιστική άνθιση του τόπου, την ζωντανή σύνδεση με την λαϊκή δημιουργία και την έκφραση της μέσα από τις νέες συνθήκες, τα μέσα και τις δυνατότητες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε΄

Γενικά χαρακτηριστικά του Ηρακλείου – Ιστορική εξέλιξη – Πληθυσμός.

2.1. Η Εικόνα του Ηρακλείου

2.2. Η Ιστορία του Ηρακλείου

2.3. Ο Κατάλογος των Δήμων που αποτελούν τον Ν. Ηρακλείου.

2.4. Ιδιαίτερα στοιχεία Δήμου Ηρακλείου.

2.5. Δημογραφικά Στοιχεία Δ. Ηρακλείου

2.1. Η ΕΙΚΟΝΑ ΤΟΥ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ

Η Κρήτη, το μεγαλύτερο νησί της Ελλάδας είναι ένα από τα πιο φημισμένα και όμορφα νησιά της γης. Το πιο ακραίο σημείο της Ελλάδας και όλης της Ευρώπης, αναδείχτηκε από πολύ παλιά, σ' ένα είδος γέφυρας στο σταυροδρόμι των τριών ηπείρων.

Υπάρχουν πολλές μεγάλες πόλεις που αναπτύχθηκαν στο βόρειο μέρος της Κρήτης, γύρω από τα μεγάλα λιμάνια αλλά και στο εσωτερικό. Η Κρήτη χωρίζεται σε τέσσερις νομούς. Τον νομό Χανίων, ξεκινώντας από την αριστερή πλευρά του νησιού, του Ρεθύμνου, του Ηρακλείου κεντρικά και τέλος του Λασιθίου. Από αυτούς μεγαλύτερος είναι ο νομός Ηρακλείου, με έκταση 2.641 τ. χιλ. και πληθυσμό 233.877 κατοίκους. Χωρίζεται σε επτά επαρχίες: Βιάννου, Μαλεβιζίου, Πυργιωτίσσης, Κανιούργιου, Πεδιάδος, Μονοφατισίου και Τεμένους στην οποία ανήκει και η πόλη του Ηρακλείου, που είναι και η πρωτεύουσα του νομού.

Το Ηράκλειο ή αλλιώς Χάνδακας, χτίστηκε από Άραβες και Σαρακηνούς οι οποίοι το 824 μ.Χ. κατέλαβαν την Κρήτη. Έχτισαν νέα οχυρή πρωτεύουσα, την οποία προστάτευσαν με την κατασκευή τείχους, περίπου πέντε χιλιομέτρων με τρεις κύριες πύλες, την Χανιώπορτα, την Πύλη του Ιησού ή την Καινούργια Πόρτα, την Πύλη του Αγίου Γεωργίου. Γύρω από το τείχος, άνοιξαν βαθιά τάφρο, (Khandaq = Χάνδακας) – η πόλη ονομάζεται τώρα Ραμπντχ ες Χάνδαξ, δηλαδή το φρούριο της Τάφρου, όπου μεταγενέστερα επικράτησε το Χάνδακας (Χάνδαξ) ή Κάστρο.

Ο νομός Ηρακλείου έχει το υψηλότερο εισόδημα και είναι ο πιο πυκνοκατοικημένος σχετικά με τους άλλους τρεις νομούς του νησιού. Αντανάκλαση της οικονομικής ανάπτυξης του νομού αποτελεί η ανάπτυξη της ίδιας της πρωτεύουσας του, της πόλης του Ηρακλείου, του οποίου το λιμάνι είναι το τρίτο ολόκληρης της χώρας (μετά από το λιμάνι του Πειραιά και της Θεσσαλονίκης) σε κίνηση πλοίων και εμπορευμάτων, ενώ το αεροδρόμιο του έρχεται τέταρτο, μεταξύ των αεροδρομίων όλης της Ελλάδας (προηγούνται της

Αθήνας, της Ρόδου και της Θεσσαλονίκης) σε κίνηση αεροσκαφών και επιβατών.

Βάση της οικονομίας του νομού, αποτελεί η γεωργία, με καλλιέργειες υψηλών στρεμματικών αποδόσεων, ενώ συγχρόνως, στο Ηράκλειο είναι συγκεντρωμένο σημαντικό τμήμα της βιομηχανίας και βιοτεχνίας της Κρήτης, κυρίως ειδών διατροφής. Ενώ η επιφάνεια του νομού Ηρακλείου καλύπτει το 31,8% της συνολικής επιφάνειας της Κρήτης η καλλιεργούμενη έκταση αντιπροσωπεύει το 50% του συνόλου της καλλιεργούμενης επιφάνειας της Κρήτης. Ειδικότερα η αμπελοκαλλιέργεια του νομού, αντιπροσωπεύει το 74% της Κρήτης και το 17% όλης της Ελλάδας. Κύρια προϊόντα του νομού είναι σταφύλια, κρασί, λάδι, ελιές, τυρί, ρακί (κρητικό οινοπνευματώδες ποτό) κ.ά.

Πατρίδα του Ν. Καζαντζάκη, του Βιντσέντζου Κορνάρου, του Δομίνικου Θεοτοκόπουλου (Ελ Γκρέκο), του Ελ. Βενιζέλου, γοητεύει τον επισκέπτη με την πλούσια ιστορική της κληρονομιά και τον αυθεντικό της, λαϊκό πολιτισμό.

Σήμερα ο επισκέπτης της πόλης μας, μπορεί να θαυμάσει πολλά ενδιαφέροντα μνημεία στο ιστορικό κέντρο της πόλης που θα τον κάνουν να νιώσει την παρουσία του βυζαντίου, της ενετοκρατίας και της τουρκοκρατίας που άφησαν σ' αυτόν ανεξίτηλα σημάδια. Έτσι, θα συναντήσει τα λιοντάρια της Κρήνης Μοροζίνη, τη Λότζια (σημερινό Δημαρχείο), στην πλατεία Ελ. Βενιζέλου, τον καθεδρικό ναό του Αγίου Τίτου καθώς και δεκάδες άλλα.

Το Ηράκλειο, υπερηφανεύεται ακόμα για τους αρχαιολογικούς του χώρους που μέρος των κτισμάτων τους στέκονται όρθια ακόμα και σήμερα. Ο λόγος αυτός είναι για την Κνωσό, την Φαιστό και την Γόρτυνα.

2.2. ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ

Ιστορική επισκόπηση κατά χρονολογικές περιόδους

Αρχαϊκή – Κλασσική – Ελληνιστική περίοδος (630-69 π.Χ.)

Κατά την αρχαιότητα το κύριο αστικό κέντρο ήταν αναμφισβήτητα η Κνωσός. Ωστόσο, όμως θα υπήρχε οικισμός, βόρεια της Κνωσού, κοντά στην σημερινή πόλη, σε ύψωμα και σε κάποια απόσταση από τη θάλασσα με το όνομα Χάνδακας (Ηράκλειο).

Αρχαιολογικά λείψανα της αρχαϊκής, κλασσικής και ελληνιστικής περιόδου, έρχονται στο φως κατά καιρούς από διάφορα σημεία της παλιάς πόλης (περιοχή των οδών Δαιδάλου, Ιδομενέως, Μεραμβέλλου κ.ά.) μετά από ανασκαφικές έρευνες και εκσκαφές που γίνονται.

Ρωμαϊκή περίοδος 69 π.Χ. – 325 μ.Χ.

Για την ρωμαϊκή περίοδο, οι πληροφορίες για την πόλη πληθαίνουν. Ο Στράβωνας, στα Γεωγραφικά του, αναφέρει, παρόλο που δεν είχε επισκεφτεί την Κρήτη, ότι "Έχει δ' επίνειον το Ηράκλειον η Κνωσός", η οποία σ' αυτή την περίοδο, αποτελεί ρωμαϊκή επαρχία.

Η Γόρτυνα, που από παλιά είχε δηλώσει φιλία προς τους Ρωμαίους, γίνεται η πρωτεύουσα του νησιού και η έδρα του Ρωμαίου Πραιτόρα, η οποία λαμπρύνεται με μια σειρά μεγαλοπρεπών οικοδομημάτων όπως ναούς, ωδείο, θέατρο κ.ά.

Τα αρχαιολογικά ευρήματα (κινητά και μη) εκείνης της περιόδου, μαρτυρούν για τον πλούτο των ηγεμόνων της και το υψηλό πολιτιστικό επίπεδο της. Τα ευρήματα αυτά προέρχονται από τάφους, αλλά και από κτιριακά σύνολα, από τα οποία το πιο χαρακτηριστικό είναι αυτό που βρέθηκε κατά την ανασκαφή του οικοπέδου του Μουσείου που διατηρεί έξι ψηφιδωτά δάπεδα σε πολύ καλή κατάσταση.

Α΄ Βυζαντινή Περίοδο 325μ.Χ. – 894μ.Χ.

Οι πληροφορίες για την πρώτη βυζαντινή αυτή περίοδο είναι πενιχρές. Οι Βυζαντινοί ιστορικοί και χρονογράφοι αναφέρουν μόνο ότι η Κρήτη αποτελεί "θέμα" της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας με διοικητικό, στρατιωτικό και θρησκευτικό κέντρο την Γόρτυνα, όπου ο οικισμός συναντάται με το όνομα Κάστρο. Η Κνωσός αναφέρεται μονάχα ευκαιριακά.

Τα χρόνια αυτά το νησί δοκιμάζεται από πειρατικές επιδρομές καθώς και από φυσικές καταστροφές (σεισμούς) που έχουν ως αποτέλεσμα την παρακμή, ακόμη και την εξαφάνιση των πόλεων ως αστικών κέντρων. Δυστυχώς, εξαιτίας της έλλειψης στοιχείων σχετικά με την περίοδο αυτή είναι δύσκολο να συνθέσουμε την εικόνα που θα είχε η πόλη την περίοδο αυτή.

Αραβοκρατία 824 μ.Χ. – 961 μ.Χ.

Το 824 μ.Χ. γίνεται κατάληψη της πόλης από Άραβες, έπειτα από συνεχείς επιδρομές. Σ' αυτή την κατάληψη, βοήθησε το γεγονός ότι το βυζαντινό κράτος βρισκόταν σε συνεχείς έριδες και εσωτερικές αναταραχές. Οι Άραβες χτίζουν την πόλη την οποία ονόμασαν Ραμπντχ ελ Χάντακ, δηλαδή το Φρούριο της Τάφρου. Έτσι, η Γόρτυνα εγκαταλείπεται και πρωτεύουσα γίνεται ο Χάνδακας (το Ηράκλειο). Οι Άραβες ανέπτυξαν δικό τους αξιόλογο πολιτισμό. Είχαν δικό τους νομισματοκοπείο, ανεπτυγμένη μεταλλοτεχνία, καλοχτισμένα κτίρια. Η Αραβοκρατία όμως φτάνει στο τέλος της όταν το 960 μ.Χ. στα παράλια του νησιού φτάνει ο Νικηφόρος Φωκάς με τον βυζαντινό στόλο, με τεράστιες για την εποχή δυνάμεις, 3.300 πλοία. Η επιχείρηση, σχεδιασμένη και οργανωμένη άριστα καταφέρνει να απαλλάξει την πόλη από τους Άραβες και να επανακατακτηθεί από τους Βυζαντινούς, στις 7 Μαρτίου του 961 μ.Χ.

Β΄ Βυζαντινή Περίοδος 961 μ.Χ. – 1204 μ.Χ.

Επανάκτηση της πόλης από τους Βυζαντινούς, ξανασυνδέεται με τον βυζαντινό κορμό και ξαναβρίσκει τον χριστιανικό και ελληνικό χαρακτήρα της. Ο Χάνδακας ή Κάστρο, γίνεται πολιτικό και θρησκευτικό κέντρο και

κυβερνιέται από Δούκα που διορίζει η Κωνσταντινούπολη. Σε όλη αυτή την περίοδο επικρατεί ειρήνη που δημιουργεί τις προϋποθέσεις για την δημιουργία πολιτιστικής ανάπτυξης, εμφανίζονται λόγιοι (μητροπολίτης Ηλίας, ο όσιος Ιωάννης ο Ξένος, ο οποίος τιμάται ακόμα και σήμερα ως τοπικός Άγιος), ιδρύονται μοναστήρια, αναγείρονται ναοί.

Η πόλη ανοικοδομείται εξ αρχής, κτίζονται δημόσια και ιδιωτικά οικοδομήματα ενώ επισκευάζεται και συμπληρώνεται το τείχος και οργανώνεται το λιμάνι. Η πόλη κατά την περίοδο αυτή με το φρούριο και το λιμάνι της απ' όπου διεξαγόταν το εμπόριο με τις εκτός Κρήτης αγορές, είναι η σημαντικότερη σε όλο το νησί, με ιδιαίτερα αναπτυγμένη οικονομία και εύλογα αναφέρεται ως Μεγάλο Κάστρο, ονομασία που απηχεί ακόμα και σήμερα.

Πλήθος ευρημάτων έχουν έρθει στο φως με ανασκαφές, της εποχής εκείνης, δεξαμενές, τάφοι, έχουν αποκαλυφθεί διάφορα κτιριακά συγκροτήματα καθώς και δύο δημόσια λουτρά, κτισμένα με ιδιαίτερη επιμέλεια. Επίσης, πύργοι και ενδιάμεσα ευθύγραμμα τμήματα όπου σε πολλά σημεία αυτά εδράστηκαν πάνω στην προϋπάρχουσα αραβική βάση.

Βενετοκρατία 1206 – 1669 μ.Χ.

Στα 1204, η άλωση της Κωνσταντινούπολης και ουσιαστικά η κατάλυση της βυζαντινής αυτοκρατορίας από τους Σταυροφόρους, το Μεγάλο Κάστρο, όπως και ολόκληρο το νησί, περνά στα χέρια των Βενετών, όχι για πολύ όμως, αφού οι Γενουάτες με αρχηγό τον Ερρίκο Πεστιατόρε θα την καταλάβουν και θα ιδρύσουν 14 φρούρια σε επίκαιρες θέσεις του νησιού για να εδραιώσουν την κυριαρχία τους. Η πόλη γίνεται τώρα αφορμή πολέμου ανάμεσα στους Γενουάτες και στους Βενετούς, οι οποίοι μετά από πολλές επιχειρήσεις εναντίων των πρώτων θα επιβληθούν τελικά το 1206.

Η νέα αυτή κτήση των Βενετών, που θα κρατήσει μέχρι το 1669, ονομάστηκε "Βασίλειο της Κρήτης" έδρα του οποίου ήταν ο Χάνδακας. Τότε η Κρήτη χωρίστηκε σε τέσσερα τμήματα: Χανιά, Ρέθυμνο, Χάνδακας (Ηράκλειο) και Σητεία, ονόματα τα οποία επικρατούν ακόμα και σήμερα.

Για τα πρώτα περίπου 150 χρόνια, θα γίνουν πολλές επαναστάσεις από τους Κρήτες για την κτήση αυτή, γεγονός που δείχνει ότι δεν δέχτηκαν την βενετική κυριαρχία και υποδούλωση. Μετά το 1367 η Κρήτη αρχίζει να ζει μια ειρηνική περίοδο.

Οι Βενετοί δίνουν στην πόλη το όνομα Κάντια (αντί Χάνδακας), που είναι πάλι η πρωτεύουσα του νησιού, εξελίσσεται σε ένα από τα σπουδαιότερα αστικά κέντρα της εποχής εκείνης σε ολόκληρη την ανατολική Μεσόγειο. Το λιμάνι της πόλης αποτελεί το σπουδαιότερο κέντρο εμπορίου σε ολόκληρη την περιοχή από όπου εξάγονται τα περίφημα κρητικά προϊόντα (κρασί, λάδι, τυρί κ.ά.) και διακινούνται στις σημαντικότερες αγορές της Ευρώπης.

Η αρχιτεκτονική αποτελεί άλλον ένα τομέα εξέλιξης και άνθισης που απεικονίζεται στα δημόσια και ιδιωτικά κτίσματα του Χάνδακα. Τέτοια είναι ο Άγιος Μάρκος με το καμπαναριό του (σήμερα εκεί στεγάζεται η Δημοτική Πινακοθήκη), η Λότζια (το σημερινό Δημαρχείο), οι κρήνες, βενετσιάνικες και ορθόδοξες εκκλησίες, μνημεία που δεσπόζουν ακόμα και σήμερα στην πόλη.

Τα γράμματα και οι τέχνες ανθίζουν, επίσης, την περίοδο αυτή. Τον 16^ο αιώνα έχουμε την δημιουργία της Κρητικής Σχολής και ξεκινάει το αξιόλογο έργο του ο Δομίνικος Θεοτοκόπουλος, γνωστός ως Ελ Γκρέκο, στην ζωγραφική. Αξιόλογη δουλειά έχουμε και στην ποίηση από τους Μαρίνο Φαλιέρο, Ιωάννης Πικαντόρος κ.ά. Στα τέλη του αιώνα αυτού γράφονται από τον Γεώργιο Χορτάτση τα αριστουργήματα "Ερωφίλη", "Πανώρια" κ.ά. και τον 17^ο αιώνα έχουμε το έμμετρο μυθιστόρημα του Βιντσέντζου Κορνάρου τον "Ερωτόκριτο". Έργα που αποτελούν μόνο τις ρίζες της Κρητικής παράδοσης και συνέχισης της.

Στα 1647 αρχίζει η πολιορκία του Χάνδακα από τους Τούρκους που θα διαρκέσει 23 χρόνια, όσο δηλαδή κρατάει η αντίσταση απέναντι στους νέους εισβολείς. Τελικά, το 1669 θα πέσει στα χέρια του Τούρκικου ζυγού η πόλη του Χάνδακα, μετά από προδοσία του βενετοκρητικού Ανδρέα Μπαρότση που αποκαλύπτει τα αδύνατα σημεία του φρουρίου στους Τούρκους.

Τουρκοκρατία 1669 – 1913

Την εποχή αυτή η πολιτισμική αναγέννηση της προηγούμενης περιόδου διεκόπηκε, ενώ παρόμοια κάμψη παρουσιάζει η οικονομία και το εμπόριο, η γεωργία παραμελείται και κοινωφελή έργα δεν γίνονται. Οι Τούρκοι κράτησαν για όνομα της πόλης το Κάστρο και χωρίζουν το νησί σε τρία διαμερίσματα, Χανιά, Ρέθυμνο και Κάστρο όπου εκεί ήταν η έδρα του Πασά ο οποίος ήταν και γενικός διοικητής της Κρήτης. Ο Χάνδακας είχε καταστραφεί σχεδόν, ενώ οι περισσότερες εκκλησίες μετατράπηκαν σε τζαμιά.

Οι επαναστάσεις είναι συνεχείς εναντίον τον πιο σκληρών κατακτητών που είχε το νησί. Οι επαναστάσεις αυτές δείχνουν τον πόθο του κρητικού λαού για απελευθέρωση του από τον τουρκικό ζυγό. Τέτοιες είναι του Δασκαλογιάννη στα 1770 – 1771, στα Χανιά το 1821 έγινε η πρώτη ένοπλη σύγκρουση, μετά την έκρηξη της επανάστασης στην Πελοπόννησο. (Οι Τούρκοι είχαν μεταφέρει την εποχή αυτή την έδρα του νησιού στα Χανιά), και κράτησε ως το 1830 όπου οι Τούρκοι δίνουν για δέκα χρόνια την Κρήτη στους Αιγύπτιους. Έπειτα, επανέρχεται η τουρκική κυριαρχία στα 1840. Στα 1855 ο σουλτάνος δημοσίευσε το "Χάτι Χουμαγιούν" με το οποίο κήρυσσε ευνομία και ανεξιθρησκεία, το οποίο δεν εφαρμόστηκε, με συνέπεια στα 1868 να έχουμε την επανάσταση του Μαυρογένη, η οποία κορυφώνεται με το ολοκαύτωμα του Αρκαδίου (Μονή στα Χανιά), για να λήξει έπειτα το 1869 με την πίεση των Μεγάλων Δυνάμεων. Οι αναταραχές συνεχίζονται έως και το 1878 όπου υπογράφεται ο "Συνταγματικός Χάρτης της Χαλέπας" με τον οποίο παραχωρούνταν στους Κρητικούς δικαιώματα όπως η ελευθερία επιλογής θρησκείας και γλώσσας καθώς και τον διορισμό χριστιανού διοικητή.

Η τελευταία σελίδα της τουρκικής κατοχής διαδραματίστηκε στο Ηράκλειο (ονομασία σημερινή), τον Αύγουστο του 1898, όταν εξαγριωμένοι οι Τούρκοι επιτέθηκαν και έσφαξαν εκατοντάδες άμαχους χριστιανούς. Τον Νοέμβριο του ίδιους έτους οι Τούρκοι δεν υπάρχουν πια στο νησί, ενώ τον επόμενο μήνα φτάνει στην Κρήτη ο Πρίγκιπας Γεώργιος και βοηθάει στην ίδρυση Κρητικής Βουλής (1901-1902) και με ψηφίσματα ζητάει την ένωση του νησιού με την υπόλοιπη Ελλάδα, η οποία γίνεται το 1913 τελικά, με

πρωθυπουργό τότε τον Ελ. Βενιζέλο και μαζί με τον Βασιλιά Κωνσταντίνο κηρύσσεται επισήμως η ένωση με την ύψωση της ελληνικής σημαίας στο Φρούριο του Φιρκά στα Χανιά.

Μάχη της Κρήτης 20-31 Μαΐου 1941

Η μάχη της Κρήτης, στην οποία χρησιμοποιήθηκαν συστηματικά αλεξιπτωτιστές ήταν η πρώτη μεγάλη από αέρα επίθεση στην Ιστορία. Παρά την τελική επιτυχία της, στοίχισε τόσες απώλειες στους Γερμανούς, ώστε δεν επανέλαβαν παρόμοιας μορφής και έκτασης επιχειρήσεις.

2.3. ΔΗΜΟΙ ΝΟΜΟΥ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ

Κατάλογος όλων των Δήμων του Νομού.

- Αγίας Βαρβάρας
- Αρκαλοχωρίου
- Αρχανών
- Αστερουσίων
- Βιάννου
- Γαζίου
- Γοργολαΐνη
- Γόρτυνας
- Γουβών
- Επισκοπής
- Ζαρού
- Ηρακλείου
- Θραψανό
- Καστελλίου
- Κόφινα
- Κρουσώνα
- Μαλλίων
- Μοιρών
- Νέας Αλικαρνασσού
- Νίκου Καζαντζάκη
- Ρούβα
- Τεμένους
- Τετραχωρίου
- Τυλίσου
- Τυμπακίου
- Χερσονήσου

2.4. ΙΔΙΑΙΤΕΡΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΔΗΜΟΥ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ

ΔΗΜΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ ΝΟΜΟΥ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ

Δήμαρχος	Κωνσταντίνος Ασλάνης
Διεύθυνση	Αγίου Τίτου 1 71 202 Ηράκλειο
Τηλέφωνα	081 – 245 245, 227 202
Fax	081 – 227 180, 229 207
Πληθυσμός	295.312 κάτοικοι
ΟΤΑ Έδρας	Τέως Δ. Ηράκλειου
Πληθυσμός έδρας	138.766 Κάτοικοι
Περιφέρεια	Κρήτης
Σελίδα Internet	http://www.Heraklion – city. Gr.

Πηγή: Ιδία έρευνα, επεξεργασία στοιχείων Ε.Σ.Υ.Ε.

2.5. ΝΟΜΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ (ΑΠΟΓΡΑΦΗ 17^η ΜΑΡΤΙΟΥ 2001)

Στον Νομό Ηρακλείου η αυξητική τάση αποτυπώνεται σε ποσοστό της τάξης του 11,5%. Ειδικότερα, ο πραγματικός αριθμός του νομού είναι 225.312 άνθρωποι, από τους οποίους οι 148.886 είναι άνδρες και οι 146.426 είναι γυναίκες (Βλέπε Πίν. 1^ο).

Σε σύγκριση με το 1991, που ο πραγματικός αριθμός ήταν 264.906, σημειώνεται αύξηση των ανδρών σε ποσοστό 12,6% και των γυναικών ποσοστό 10,3%.

Ο Δήμος Ηρακλείου, όπως ήταν αναμενόμενο, αναδεικνύεται ο μεγαλύτερος του νομού με 138.766 κατοίκους (Βλέπε Πίν. 2^ο). Το 1991, το αντίστοιχο νούμερο ήταν 120.563, με αποτέλεσμα να καταγράφεται αύξηση της τάξεως του 15,1%.

Σε δεύτερη θέση από πλευράς πραγματικού αριθμού έρχεται ο Δήμος Γαζίου με 13.390 κατοίκους, στην τρίτη, ο Δήμος Ν. Αλικαρνασσού με 12.668, στην τέταρτη ο Δήμος Αρκαλοχωρίου με 10.790 και στην πέμπτη ο Δήμος Μοιρών με 10.588 κατοίκους. Στον αντίποδα οι μικρότεροι δήμοι του νομού είναι: ο Δήμος Ρούβα με 2.342 κατοίκους, ο Δήμος Επισκοπής με 2.461 και ο Δήμος Θραψανού με 2.612 κατοίκους. (Βλέπε Πίν. 2^ο).

Συγκρίνοντας, τα φετινά στατιστικά στοιχεία με αυτά της απογραφής του 1991, προκύπτει ότι αυξητική τάση έχει ο πληθυσμός τουριστικών δήμων του νομού, ενώ αντίθετα λιγοστεύουν οι κάτοικοι στους λεγόμενους "αγροτικούς" δήμους.

Σύμφωνα, με τον επόπτη της απογραφής του 2001, για το νομό Ηρακλείου, κ. Μανόλη Σαραντουλάκη, η αύξηση του πληθυσμού ήταν αναμενόμενη, καθώς υπάρχει αύξηση του αριθμού των αλλοδαπών ενώ παράλληλα οι γεννήσεις υπερτερούν σταθερά των θανάτων τα τελευταία χρόνια.

Σύμφωνα με τα στοιχεία του πίνακα 3, η πόλη του Ηρακλείου διεκδικεί επάξια τον τίτλο της τέταρτης μεγαλύτερης πόλης της Ελλάδας αφού η τάση του πραγματικού πληθυσμού της είναι πάντα αυξητική. Το ίδιο ισχύει και σε

επίπεδο νομού, πράγμα που κατατάσσει 8^ο τον Νομό Ηρακλείου ανάμεσα στους δέκα μεγαλύτερους της Ελλάδας (Βλέπε πίν. 4^ο).

ΠΙΝΑΚΑΣ 1^{ος}

Πληθυσμός της Κρήτης ανά νομό

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ										
		1991			2001			ΜΕΤΑΒΟΛΗ		
		ΑΝΔΡΕΣ	ΓΥΝΑΙΚΕΣ	ΣΥΝΟΛΟ	ΑΝΔΡΕΣ	ΓΥΝΑΙΚΕΣ	ΣΥΝΟΛΟ	ΑΝΔΡΕΣ	ΓΥΝΑΙΚΕΣ	ΣΥΝΟΛΟ
1	ΝΟΜΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	132.208	132.698	264.906	148.886	146.426	295.312	12.6%	10.3%	11.5%
2	ΝΟΜΟΣ ΧΑΝΙΩΝ	68.509	65.265	133.774	75.623	72.540	148.163	10.4%	11.1%	10.8%
3	ΝΟΜΟΣ ΡΕΘΥΜΝΟΥ	34.779	35.316	70.095	41.123	40.658	81.781	18.2%	15.1%	16.7%
4	ΝΟΜΟΣ ΛΑΣΙΘΙΟΥ	35.462	35.817	71.279	38.238	37.665	75.903	7.8%	5.2%	6.5%
ΣΥΝΟΛΟ		270.958	269.096	540.054	303.870	297.289	601.159	12.1%	10.5%	11.3%

Πηγή: Ιδία έρευνα επεξεργασία στοιχείων Ε.Σ.Υ.Ε.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2^{ος}
ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ Ν. ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ ΑΝΑ ΔΗΜΟ

ΑΠΟΓΡΑΦΗ Ν. ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ 1991-2001				
Α/Α	ΔΗΜΟΙ	2001	1991	ΠΟΣΟΣΤΟ ΜΕΤΑΒΟΛΗΣ %
1	ΔΗΜΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	138.766	120.563	15.1
2	ΔΗΜΟΣ ΓΑΖΙΟΥ	13.390	8.133	64.6
3	ΔΗΜΟΣ Ν. ΑΛΙΚΑΡΝΑΣΣΟΥ	12.668	11.338	11.7
4	ΔΗΜΟΣ ΑΡΚΑΛΟΧΩΡΙΟΥ	10.790	11.173	-3.4
5	ΔΗΜΟΣ ΜΟΙΡΩΝ	10.588	10.263	3.2
6	ΔΗΜΟΣ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΥ	10.491	7.404	41.7
7	ΔΗΜΟΣ ΤΥΜΠΑΚΙΟΥ	10.008	11.166	-10.4
8	ΔΗΜΟΣ ΓΟΥΒΩΝ	7.645	4.918	55.4
9	ΔΗΜΟΣ Ν. ΚΑΖΑΝΤΖΑΚΗ	7.197	7.526	-4.4
10	ΔΗΜΟΣ ΚΑΣΤΕΛΙΟΥ	6.820	5.884	15.9
11	ΔΗΜΟΣ ΜΑΛΙΩΝ	6.559	4.510	45.4
12	ΔΗΜΟΣ ΒΙΑΝΝΟΥ	6.477	7.129	-9.1
13	ΔΗΜΟΣ ΑΣΤΕΡΟΥΣΙΩΝ	6.228	6.850	-9.1
14	ΔΗΜΟΣ ΓΟΡΤΥΝΑΣ	5.405	5.837	-7.4
15	ΔΗΜΟΣ ΑΓΙΑΣ ΒΑΡΒΑΡΑΣ	5.330	5.176	3.0
16	ΔΗΜΟΣ ΚΟΦΙΝΑ	5.330	5.313	0.3
17	ΔΗΜΟΣ ΑΡΧΑΝΩΝ	4.526	4.279	5.8
18	ΔΗΜΟΣ ΚΡΟΥΣΩΝΑ	4.022	3.999	0.6
19	ΔΗΜΟΣ ΤΥΛΙΣΟΥ	3.479	3.838	-9.4
20	ΔΗΜΟΣ ΖΑΡΟΥ	3.394	3.414	-0.6
21	ΔΗΜΟΣ ΤΕΜΕΝΟΥΣ	3.201	3.101	3.2
22	ΔΗΜΟΣ ΓΟΡΓΟΛΑΪΝΙΟΥ	3.172	3.124	1.5
23	ΔΗΜΟΣ ΘΡΑΨΑΝΟΥ	2.612	2.368	10.3
24	ΔΗΜΟΣ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣ	2.461	2.640	-6.8
25	ΔΗΜΟΣ ΤΕΤΡΑΧΩΡΙΟΥ	2.411	2.130	13.2
26	ΔΗΜΟΣ ΡΟΥΒΑ	2.342	2.830	-17.2
ΣΥΝΟΛΟ ΝΟΜΟΥ		295.312	264.906	11.5

Πηγή: Ιδία έρευνα, επεξεργασία στοιχείων Ε.Σ.Υ.Ε.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3^{ος}

Πραγματικός πληθυσμός Ηρακλείου σε επίπεδο νομού και σε επίπεδο Δήμου

Πηγή: Ιδία έρευνα, επεξεργασία στοιχείων Ε.Σ.Υ.Ε.

ΠΙΝΑΚΑΣ 4^{ος}

Πληθυσμός των 10 πρώτων Νομών της Ελλάδας

ΟΙ 10 ΠΡΩΤΟΙ ΝΟΜΟΙ				
	ΝΟΜΟΣ	1991	2001	ΜΕΤΑΒΟΛΗ
1	ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	24.307	32.026	31.8%
2	ΥΠΟΛ. ΑΤΤΙΚΗΣ	450.485	571.742	26.9%
3	ΖΑΚΥΝΘΟΥ	32.557	38.680	18.8%
4	ΚΥΚΛΑΔΩΝ	94.005	111.181	18.3%
5	ΡΕΘΥΜΝΟΥ	70.095	81.781	16.7%
6	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	163.476	187.564	14.7%
7	ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	93.653	107.432	14.7%
8	ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	264.906	295.312	11.5%
9	ΞΑΝΘΗΣ	91.063	101.010	10.9%
10	ΧΑΝΙΩΝ	133.774	148.163	10.8%

Πηγή: Ιδία έρευνα, επεξεργασία στοιχείων Ε.Σ.Υ.Ε.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο

3. Οι κοινωνικοί και πολιτιστικοί πόροι του Ηρακλείου – Χώροι κοινωνικοπολιτικής δραστηριότητας.

3.1 Αρχαιολογικοί χώροι του Ηρακλείου

3.1.1. Κνωσός

3.1.2. Φαιστός

3.1.3. Γόρτυνα

3.1.4. Πίνακας επισκεπτών των αρχαιολογικών χώρων (Στατιστικά στοιχεία)

3.2. Εκκλησιαστικά μνημεία του Ηρακλείου

3.2.1. Ναός Αγίου Πέτρου

3.2.2. Ναός Αγίας Αικατερίνης

3.2.3. Βασιλική Αγίου Μάρκου

3.2.4. Ναός Αγίου Μηνά

3.2.5. Ναός Αγίου Τίτου

3.3. Ιστορικά κτίσματα πολιτιστικής κληρονομιάς

3.3.1. Λότζια

3.3.2. Κούλε

3.3.3. Νεώρια

3.3.4. Ενετικά τείχη (Πύλη του Παντοκράτορα)

3.3.5. Καπνοκοπήριο

3.3.6. Κτίριο Ιδιοκτησίας Φανουράκη ή Μικρό Σεράϊ

3.3.8. Οικία Χρονάκη

3.3.9. Τούρκικες και ενετικές κρήνες

3.3.9.1. Τούρκικες κρήνες

3.3.9.2. Ενετικές κρήνες

3.4. Τα μουσεία του Ηρακλείου

- 3.4.1. Μουσείο Μάχης της Κρήτης και Εθνικής Αντίστασης
- 3.4.2. Μουσείο Αγίας Αικατερίνης
- 3.4.3. Μουσείο Φυσικής Ιστορίας
- 3.4.4. Αρχαιολογικό Μουσείο Ηρακλείου
- 3.4.5. Ιστορικό Μουσείο Κρήτης

3.5. Πολιτιστικοί πόροι

- 3.5.1. Κρητική Φορεσιά
 - 3.5.1.1. Ανδρική Φορεσιά
 - 3.5.1.2. Γυναικεία Φορεσιά
- 3.5.2. Κοσμήματα κρητικών φορεσιών
- 3.5.3. Υφαντική – κεντητική – πλεκτική
- 3.5.4. Αγγειοπλαστική
- 3.5.5. Καλαθοπλεκτική
- 3.5.6. Μαχαιροποιία

3.6. Τραγούδια – Μαντινάδες – χοροί – όργανα

- 3.6.1. Τραγούδια της Κρήτης – Μαντινάδες
- 3.6.2. Κρητικοί Χοροί
- 3.6.3. Παραδοσιακά κρητικά όργανα
- 3.6.4. Κρητικός παραδοσιακός γάμος
- 3.6.5. Κρητικές εκφράσεις – λέξεις

3.7. Κατάσταση πολιτιστικών συλλόγων Ν. Ηρακλείου

- 3.7.1. Λύκειο Ελληνίδων
- 3.7.2. Σύλλογος πολιτιστικής ανάπτυξης.

3.1. ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΙ ΧΩΡΟΙ

Το Ηράκλειο είναι μια από τις πλούσιες πόλεις σε αρχαιολογικούς και λοιπούς πολιτιστικούς πόρους. Η γη του είναι σπαρμένη με αρχαία βυζαντινά, αραβικά, τούρκικα κ.ά. μνημεία, κάστρα, φρούρια, νεώτερα μνημεία, ιστορικούς τόπους, τόπους ιδιαίτερου φυσικού κάλλους, κρήνες και παραδοσιακούς οικισμούς· σημάδια αδιαμφισβήτητα, μέσα στο πέρασμα των χρόνων των διαφόρων κατά χρονική περίοδο, κατακτητών της.

Από τους πιο σημαντικούς διεθνής και εθνικής φήμης, αρχαιολογικούς χώρους του Ηρακλείου είναι εκείνος της Κνωσού, της Φαιστού και της Γόρτυνας.

3.1.1. ΚΝΩΣΟΣ

Αρχαιότατη πόλη της Κρήτης 5 χιλ. Ν.Α. του Ηρακλείου. Τα ερείπια της καλύπτουν, με συνεχή σχεδόν κατοίκηση, μια εκτεταμένη χρονική περίοδο που αρχίζει στα πρώτα νεολιθικά χρόνια (6000 π.Χ περίπου) και τελειώνει στο τέλος της 1^{ης} βυζαντινής περιόδου και στην αρχή της αραβοκρατίας στην Κρήτη (824 μ.Χ.).

Το μεγαλοπρεπές ανάκτορο της Κνωσού, που απλωνόταν σε έκταση 20.000 τ.μ., δεν ήταν μόνο κατοικία του βασιλιά αλλά και κέντρο οικονομικής δραστηριότητας.

Η πρώτη ανασκαφή έγινε το 1878 με άδεια των τουρκικών αρχών από τον Μίνωα Καλοκαιρινό στο χαμηλό λόφο του "Τσελέπη ή Κεφάλα", εκεί όπου υψώνονται σήμερα τα εντυπωσιακά ερείπια του ανακτόρου. Οι συστηματικές όμως ανασκαφικές έρευνες στον χώρο αυτό άρχισαν αμέσως

μετά την ανεξαρτησία του νησιού, από τον Άγγλο αρχαιολόγο σερ Άρθουρ Έβανς και συνεχίζονται ακόμα, είτε στο ανάκτορο, είτε στη γύρω περιοχή.

Το συγκρότημα των ανακτόρων της Κνωσού είναι από τα σημαντικότερα μνημεία του πολιτισμού. Η οικοδόμηση του ανακτόρου έγινε ασφαλώς με βάση ένα συγκεκριμένο αρχιτεκτονικό σχέδιο. Τα κύρια υλικά ήταν πέτρα, ξύλο και πλάκες για τις αυλές και τις ορθομαρμαρώσεις.

Ορισμένοι επιστήμονες είδαν ομοιότητα του ανακτόρου της Κνωσού με παρεμφερή οικοδομήματα στην Μικρά Ασία. Ξαφνικά, γύρω στα 1700 π.Χ., το ανάκτορο της Κνωσού, όπως και τα υπόλοιπα Φαιστός κ.ά., καταστρέφονται σχεδόν ολοκληρωτικά, από σεισμό, ίσως. Η καταστροφή όμως αυτή δε σημαίνει και πολιτιστική διακοπή αφού το ανάκτορο ξαναχτίστηκε μεγαλοπρεπέστερο: προπύλαια, κλιμακοστάσια για την πρόσβαση στους πολλούς ορόφους, πολύθυρα, κιονοστοιχίες και φωταγωγοί για το φωτισμό των σκοτεινών χώρων, χαρακτηρίζουν την νέα αρχιτεκτονική γραμμή.

Με κύριο άξονα την κεντρική αυλή, υψώνονται πολυώροφα οικοδομήματα όπως η αίθουσα θρόνου, διαμερίσματα του βασιλιά και της βασίλισσας, αποθηκευτικοί χώροι, εργαστήρια, δωμάτια θρησκευτικής τελετουργικής χρήσης και ακόμα ο λεγόμενος θεατρικός χώρος. Γύρω από τα ανακτορικά συγκροτήματα χτίζονται οι κατοικίες των αξιωματούχων και λίγο πιο μακριά απλώνεται η πόλη. Οι τοίχοι του ανακτόρου και των οικιών καλύπτονται με θαυμάσιες πολύχρωμες τοιχογραφικές παραστάσεις, όπως του πρίγκιπα με τα κρίνα, πολλές από τις οποίες είναι ανάγλυφες, ακόμα, μικρογραφικές τοιχογραφίες με θρησκευτικής και τελετουργικής φύσης παραστάσεις. Η ακμή αυτή του Μινωικού πολιτισμού, που εκδηλώνεται στην αρχιτεκτονική γενικά, επεκτείνεται και στις άλλες καλλιτεχνικές ενασχολήσεις. Το ανάκτορο, οι οικίες των αξιωματούχων και γενικά το μινωικό κέντρο της Κνωσού αποτελεί τον κύριο πόλο γύρω από τον οποίο κινείται το πνεύμα και η διάθεση καλλιτεχνών, τεχνιτών, υπαλλήλων. Νέες τοιχογραφίες με νέα μοτίβα καλύπτουν τους τοίχους των ανακτορικών κατοικιών, εκτός από τις σκηνές της φυσικής ζωής (φυτά, λουλούδια, πουλάκια), γνωστότερες και πιο

χαρακτηριστικές είναι τοιχογραφίες της ταυροπαιδιάς, η λεγόμενη Παριζιάνα η μεγαλόπρεπη πομπή των νέων που φέρουν δώρα στο βασιλιά.

Την εποχή αυτή, γύρω, δηλαδή στα 1450 γίνονται πυρκαγιές προφανώς από τις εκρήξεις του ηφαιστείου της Σαντορίνης, η Κνωσός καταστρέφεται και δοκιμάζεται πάλι. Η ζωή συνεχίζεται αλλά με αρκετά λιγότερο ποσοστό Μυκηναϊών στα ανάκτορα.

Η τελική καταστροφή του ανακτόρου της Κνωσού είναι γύρω στα 1400 πιθανότατα από εισβολή. Μετά από αυτά η Κρήτη χάνει το διεθνές κύρος της και περιορίζεται η ακτινοβολία της. Τα ερείπια των ανακτόρων της καταλαμβάνονται από ιδιώτες οι οποίοι διαμορφώνουν τους διάφορους χώρους τους σύμφωνα με τις ανάγκες τους.

3.1.2. ΦΑΙΣΤΟΣ

Σπουδαιότατος, ο αρχαιολογικός χώρος της Φαιστού, στο Ηράκλειο της Κρήτης με μαγευτική θέα. Βρίσκεται στα νότια του Νομού Ηρακλείου και δυτικά της πεδιάδος της Μεσσαράς, χτισμένη στην κορυφή και τις πλαγιές του λόφου Καστρί.

Η κατοίκηση στην Φαιστό αρχίζει από τα Νεολιθικά χρόνια (14^ο αιώνα π.Χ.) και συνεχίζεται μέχρι την ίδρυση και εδραίωση των μινωικών ανακτόρων (15^ο αιώνα π.Χ.). Η κυρίως πόλη αναπτύσσεται γύρω από το ανακτορικό κέντρο, αποτέλεσμα οικονομικών, κοινωνικών και πολιτικών αλλαγών που λαμβάνουν χώρα την εποχή αυτή στην Κρήτη. Εκεί χτίστηκε και ο ναός της Ρέας, στα νότια του παλαιού ανακτόρου. Γρήγορα το ανάκτορο της Φαιστού έγινε το οικονομικό, εμπορικό, βιοτεχνικό και πολιτιστικό κέντρο της περιοχής, αποκτώντας αίγλη και μεγαλείο για 600 περίπου χρόνια. Δείγμα οικιών της εποχής αυτής υπάρχουν στην δυτική αυλή του ανακτόρου.

Στα μέσα του 2^{ου} αιώνα π.Χ. η πόλη καταστράφηκε και υποδουλώθηκε στην γειτονική Γόρτυνα. Ίχνη κατοίκησης της ενετοκρατίας υπάρχουν διάσπαρτα σ' όλη την περιοχή αυτήν.

Το ανάκτορο της Φαιστού γνώρισε πολλές οικοδομικές φάσεις, ύστερα από καταστροφές και ανοικοδομήσεις. Παρόλα αυτά το πρώτο ανάκτορο σώζεται καλύτερα από τα μεταγενέστερα.

Το 1884 άρχισαν οι αρχαιολογικές έρευνες στην περιοχή από τον F. Halbherr και συνεχίστηκαν από την Ιταλική Αρχαιολογική Σχολή και από τον Ντόρο Λέβι το 1950 – 1971.

Παράλληλα με τις ανασκαφές έγιναν και στερεωτικές εργασίες από την Ιταλική Αρχαιολογική Σχολή. Ορισμένοι χώροι, κυρίως το παλιό ανάκτορο και τα βασιλικά δρώμενα του νέου ανακτόρου καλύφθηκαν με πλαστικά στέγαστρα, ενώ άλλοι, όπως οι αποθήκες του νέου ανακτόρου καλύφθηκαν με μπετόν.

Σημαντικότερα μνημεία της Φαιστού είναι:

- **Τα ανάκτορα (παλιό και νέο)** κτισμένα με πελεκητούς ογκόλιθους, απλώνονται σε διαφορετικά άνηρα. Γύρω από περίστυλη κεντρική αυλή, ανοίγονται περιμετρικά τα βασιλικά διαμερίσματα, οι αποθήκες, δεξαμενή καθαρμών, εργαστήρια, ενώ το μνημειώδες πρόπυλο και τα μεγάλα κλιμακοστάσια εξυπηρετούν την διακίνηση μεταξύ των πολλών ανδρών.
- **Τμήματα της μινωικής, αλλά και της μεταγενέστερης Πόλης** έχουν εντοπισθεί νότια και δυτικά του ανακτόρου σε άμεση γειτνίαση με αυτό και στις θέσεις Χάλαρα και Αγία Φωτεινή ΝΑ και ΒΑ του ανακτόρου αντίστοιχα.
- **Ενετική εκκλησία του Αγίου Γεωργίου της Φαλάνδρας.** Βρίσκεται δυτικά του χώρου του ανακτόρου, αριστερά του αμαξιτού δρόμου που οδηγεί στον αρχαιολογικό χώρο της Αγίας Τριάδος και των Ματάλων.

Τα αρχαιολογικά ευρήματα της περιοχής, μαρτυρούν για τον πλούτον των ηγεμόνων καθώς και για το υψηλό πολιτιστικό επίπεδο της εποχής αυτής, που θαυμάζοντας τα μένουμε έκθαμποι από τον πλούτο, τον πολιτισμό και το μεγαλείο της.

Παραδείγματα των ευρημάτων αυτών είναι τα παρακάτω:

Ο περίφημος Δίσκος της Φαιστού (1600 π.Χ.). Αποτελεί ένα αριστούργημα της μινωικής εποχής. Πήλινος στην κατασκευή, έχει στις δύο όψεις του έντυπη επιγραφή με ιερογλυφική σε σπειροειδή διάταξη. Παρ' όλες τις προσπάθειες το περιεχόμενό της επιγραφής του παραμένει ακόμη άγνωστο.

Κρατήρας με ανάγλυφα άνθη. Χρονολογείται γύρω στο 1800 π.Χ. Ένα από τα πολλά καμαραϊκού ρυθμού ευρήματα του αρχαιολογικού χώρου της Φαιστού.

3.1.3. ΓΟΡΤΥΝΑ

Αρχαιότατη πόλη της Κρήτης, σημαντικότερο κέντρο κατά τους προϊστορικούς και ιστορικούς χρόνους. Βρισκόταν στην πεδιάδα της Μεσσαράς στα Νότια του Ψηλορείτη, αριστερά της βρισκόταν ο ποταμός Πωθαίος, ο σημερινός Μητροπολιανός.

Σύμφωνα με την παράδοση κοντά στην Γόρτυνα, βρισκόταν ο αιώνια καταπράσινος πλάτανος όπου ενώθηκε ο Δίας με την Ευρώπη, με αποτέλεσμα να γεννηθεί ο Ροδάμανθος. Γιος του τελευταίου ήταν ο Γόρτυς, ο επώνυμος ήρωας της πόλης.

Οι ανασκαφές της Γόρτυνας ξεκίνησαν το 1894 από την Ιταλική Αρχαιολογική Σχολή. Από τα ανασκαφικά ευρήματα προκύπτει ότι η Γόρτυνα ήταν ήδη σημαντική πόλη από τον 7^ο π.Χ. αιώνα. Βρισκόταν σε ακμή κατά τους ηρωϊκούς χρόνους γιατί την αναφέρει ο Όμηρος, στα έπη του, ανάμεσα στις πόλεις της Κρήτης με ιδιαίτερη άνθιση. Η πόλη οχυρώθηκε με τείχος στην εποχή του Πτολεμαίου του Δ' και στην περίοδο της ρωμαιοκρατίας έγινε έδρα του "Κοινού των Κρητών" και ανακηρύχθηκε πρωτεύουσα της επαρχίας της Κρήτης.

Στην ακρόπολη της Γόρτυνας συγκροτήθηκε γύρω στο 1050 π.Χ., ένας συνοικισμός που συνέχισε τη ζωή του ως τον 7^ο π.Χ. αιώνα. Αργότερα ο χώρος οχυρώθηκε με τείχος. Στην κορυφή του λόφου, ιδρύθηκε τον 7^ο π.Χ. αιώνα ένας ναός. Εκεί βρέθηκαν δύο πώρινες ανάγλυφες πλάκες από τα πιο αξιοσημείωτα δείγματα πλαστικής, πολλά πήλινα ειδώλια, πίνακες μελανόμορφα και ερυθρόμορφα, άφθονα αγγεία, ιδίως το είδος που λέγεται "κέρνος", τάφοι κ.ά.

Από την κάτω πόλη, γνωρίζουμε σήμερα τη θέση της αγοράς και τότε Ιερού του Πυθίου Απόλλωνα, επίσης του ιερού της θεάς Δήμητρας. Του Ωδείου, το οποίο κατασκευάστηκε στην αρχή των αυτοκρατορικών χρόνων και η μεγάλη πλατεία της ζώνης της Αγοράς λίγο αργότερα. Μεταξύ της Αγοράς και του ιερού του Πυθίου ανακαλύφθηκε συγκρότημα λουτρών (θέρμες), μια τιμητική ασπίδα και το ιερό των αιγυπτιακών θεών, λατρευτικά αγάλματα κ.ά.

Στα νότια του ιερού του Πυθίου, υπάρχουν ίχνη ενός μεγάλου θεάτρου με ορθογώνια σκηνή και πλευρικά κτίσματα.

Μέσα στον αρχαιολογικό χώρο της Γόρτυνας, βρίσκονται και η εκκλησία του Αγίου Τίτου, χτισμένη με μεγάλες ισόδομες πέτρες, διατηρεί σε όλο του το ύψος μόνο το ιερό βήμα και τα παραβήματα. Σταυροειδής με τρούλο που στηρίζεται σε τέσσερις πεσσούς. Το ενδιαφέρον αυτό μνημείο χρονολογείται ανάμεσα στον 6^ο και 8^ο αιώνα π.Χ. Επίσης και ο Τρίκογχος ναός, πιθανόν ιδρυμένος επί του τάφου των Αγ. Δέκα Κρητών Μαρτύρων. Ο ναός έχει νάρθηκα, που επικοινωνεί με τρίβηλο άνοιγμα με τον κεντρικό τετράγωνο χώρο. Σώζεται ψηφιδωτό δάπεδο καθώς και κιονόκρανα εξαιρετης τέχνης. Χρονολογείται στον 5^ο αιώνα.

Στις ανασκαφές της Γόρτυνας βρέθηκαν διάφορες επιγραφές, ανάμεσα στις οποίες η σπουδαιότερη είναι η δωδεκαδάχτυλη επιγραφή, η οποία είναι γνωστή ως "Κώδικας της Γόρτυνας". Η επιγραφή αυτή προσφέρει σημαντικές πληροφορίες για τους νομούς της πόλης και γενικά για το δίκαιο που επικρατούσε εκεί. Παρά τις ελλείψεις που παρουσιάζει, αποτελεί την πιο ολοκληρωμένη συλλογή της εποχής και τη βασικότερη πηγή νομικών πληροφοριών. Οι 12 στήλες της επιγραφής της Γόρτυνας (630 – 640 στοιχοί) είναι το πιο εκτενές, συνεχές και καλοδιατηρημένο αρχαιοελληνικό και κληρονομικό δίκαιο. Ενδιαφέρουσες είναι και οι πληροφορίες για το ιδιωτικό δίκαιο, όπου συναντάμε επαρκή ρύθμιση πολλών θεμάτων όπως: ζητήματα κληρονομικής διαδοχής, αδικημάτων, διαζυγίων, υποστήριξη δικαιωμάτων των δούλων, ύπαρξη δικαιωμάτων της γυναίκας, περισσότερα από κάθε άλλη πόλη την εποχή εκείνη.

3.1.4. ΕΠΙΣΚΕΠΤΕΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΧΩΡΩΝ

	ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ		Μεταβολή %
	1997	1998	1998/1997
Αρχαιολογικών χώρων (σύνολο)	765,823	764,879	0,12
Επιδαύρου	42,467	40,899	-3,69
Ακροπόλεως Μυκηνών	40,662	30,922	-23,95
Ακροπόλεως Αθηνών	144,216	143,643	-0,40
Σουνίου	21,993	20,139	-8,43
Ακροπόλεως Λίνδου	67,506	75,480	11,81
Καμίρου (Ρόδου)	22,500	23,500	4,44
Αρχαίας Ολυμπίας	35,051	37,435	6,80
Κνωσού (Κρήτης)	84,480	89,958	6,48
Φαιστού (Κρήτης)	19,484	17,472	-10,33
Παλαιάς Κορίνθου	17,001	17,390	2,29
Μυστρά	11,650	10,200	-12,45
Δελφών	43,700	43,900	0,46
Λοιπών αρχαιολογικών χώρων	215,113	213,941	-0,54

ΠΗΓΗ: Ε.Σ.Υ.Ε

Από τον παραπάνω πίνακα, φαίνεται, ότι η Κνωσός έρχεται δεύτερη και το έτος 1997 και το 1998 μετά από την Ακρόπολη Αθηνών, σε επισκέπτες στον αρχαιολογικό της χώρο. Η αύξηση των επισκεπτών της από το 1997 έως το 1998 έχει αυξητική τάση με ποσοστό μεταβολής 6,48%. Ενώ σε χαμηλότερη θέση βρίσκεται η Φαιστός, στη δέκατη σε σχέση με τους άλλους αρχαίους χώρους και στα δύο έτη. Έχει μια μείωση των επισκεπτών της, και έχει ποσοστό 10,33%.

3.2. ΙΣΤΟΡΙΚΟΙ ΝΑΟΙ ΤΟΥ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ

Ναοί των βυζαντινών χρόνων της περιόδου της ενετοκρατίας όπως και της μεταγενέστερης εποχής, διασώζονται μέχρι και σήμερα, διάσπαρτοι στην πόλη του Ηρακλείου, ο καθένας με την δική του ιστορία, φανερώνοντας το βαθύ θρησκευτικό αίσθημα των κατοίκων της πόλης, στην διάρκεια της πολυσήμερης ιστορίας της.

Μερικοί από αυτούς είναι:

3.2.1. ΝΑΟΣ ΑΓΙΟΥ ΠΕΤΡΟΥ

Ο ναός του Αγίου Πέτρου κτίστηκε κατά τις αρχές της Ενετοκρατίας ως καθολικό της Μονής του Τάγματος των Δομινικανών. Αρχιτεκτονικά ανήκει στον τύπο που χρησιμοποιούσαν οι Δομινικανοί κατά τον 13^ο αιώνα. Στην αρχική του μορφή ήταν ένας ναός μονόκλιτος, ξυλόστεγος και με ελαφρά προεξέχον εγκάρσιο κλίτος έμπροσθεν του Πρεσβυτερίου. Το τελευταίο ήταν ορθογώνιο, καλυπτόμενο από δύο χαμηλά σταυροθόλια και πλαισιούμενο από δύο σύμφυτα τετράγωνα παρεκκλήσια.

Ο ναός είχε καταρρεύσει μερικώς, τρεις φορές κατά τον 14^ο, 16^ο και 18^ο αιώνα. Παρά τις ταλαιπωρίες του όμως αυτές, το μνημείο διατηρεί τα σημαντικότερα αρχιτεκτονικά στοιχεία της αρχικής του μορφολογίας.

Το 1992 άρχισαν οι εργασίες αποκατάστασης του μνημείου, που έχουν ευρύτερο ενδιαφέρον λόγω του ότι ο χώρος του προορίζεται να λειτουργήσει είτε ως Διορθόδοξο Συνεδριακό Κέντρο είτε ως Μουσείο Βυζαντινών Εικόνων της Κρήτης.

3.2.2. ΝΑΟΣ ΑΓΙΑΣ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗΣ

Βορειοανατολικά του ναού του Αγίου Μηνά σώζεται ο ναός της Αγίας Αικατερίνης των Σιναϊτών, τύπου βασιλικής με εγκάρσιο κλίτος. Το βόρειο τμήμα του, με τρούλο, έχει διαμορφωθεί σε παρεκκλήσιο των Αγίων Δέκα. Ήταν μετόχι της Μονής Σινά και ιδρύθηκε κατά τη Β' Βυζαντινή περίοδο.

Τα προνόμια της μονής τα σεβάστηκαν οι βενετοί κατακτητές και το σχολείο που λειτουργούσε εκεί εξελίχτηκε τότε σε σχολή ανώτερης παιδείας, όπου διδάσκονταν πανεπιστημιακού επιπέδου μαθήματα αρχαίας ελληνικής φιλολογίας, ρητορικής κ.λ.π. Στη σχολή αυτή σπούδασαν πολλοί Κρητικοί που διέπρεψαν στα γράμματα, όπως ο Μάξιμος Μαργούνιος, ο Μελέτιος Πηγάς, ο πολύ Κύριλλος Λούκαρις, "διαβόητος επί αρετή και σοφία" και άλλοι.

Οι Τούρκοι την μετέτρεψαν σε τζαμί, γνωστό με το όνομα Ζουλφικάρ Αλή ή Κετχουντά τζαμισί, αλλά αυτή ποτέ δεν απέβαλε το χριστιανικό όνομα "Αγία Κατερίνα".

Σήμερα στο χώρο της λειτουργεί μια νόμιμη Έκθεση Εικόνων και Κειμηλίων της Εκκλησίας της Κρήτης. Στην έκθεση αυτή είναι ενταγμένες και οι 6 εικόνες του κρητικού ζωγράφου του 16^{ου} αιώνα Μιχαήλ Δαμασκηνού: η Προσκύνηση των Μάγων, η Αγία Βάτος, το Μη μού άπτου, η Θεία Λειτουργία, η Πρώτη εν Νικαία Οικουμενική Σύνοδος και ο Μυστικός Δείπνος.

3.2.3. ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΑΓΙΟΥ ΜΑΡΚΟΥ

Ο Ναός του Αγίου Μάρκου στην Πλατεία Βενιζέλου χτίστηκε το 1239 από τους Βενετούς και ήταν τρίκλιτη βασιλική με ξύλινη στέγη. Επί τουρκοκρατίας έγινε τζαμί και προστέθηκε μιναρές.

Το 1961 αποκαταστάθηκε στην αρχική του μορφή από την Εταιρία Κρητικών Ιστορικών Μελετών και λειτούργησε ως μόνιμη έκθεση αντιγράφων κρητικών αγιογραφιών και, παράλληλα, ως αίθουσα συναυλιών, διαλέξεων, τελετών και άλλων πνευματικών εκδηλώσεων.

Οι διαστάσεις της αίθουσας εσωτερικά είναι 32,3 x 15,90 μ. Σύμφωνα δε με μετρήσεις του καθηγητή του Πανεπιστημίου Αμβούργου κ. U. Opitz, πρόκειται για την δεύτερη καλύτερη, από ακουστικής πλευράς, αίθουσα συναυλιών στην Ευρώπη.

Σήμερα η Βασιλική του Αγίου Μάρκου στεγάζει την Δημοτική Πινακοθήκη Ηρακλείου.

3.2.4. ΝΑΟΣ ΑΓΙΟΥ ΜΗΝΑ

Ο Ηρακλειώτικος Λαός, εκδηλώνοντας την ευγνωμοσύνη του, προς τον προστάτη τής πόλης του Άγιο Μηνά, ύστερα από 30 χρόνια, το 1862, και ενώ συνεχιζόταν οι αλλεπάλληλες επαναστάσεις, για την αποτίναξη τού τουρκικού ζυγού, εθεμελίωσε ένα από τούς μεγαλύτερους και επιβλητικότερους ναούς τής Ελλάδος, το νέο Άγιο Μηνά, "υψιτενή και περίλαμπρο", κατά την έκφραση του Γεωργ. Συλαμιανάκη, στο βιβλίο του: Ο Άγιος Μηνάς.

- Ο χώρος όπου κτίστηκε ο ναός, κοντά στον παλαιό, ήταν κήπος την περίοδο τής Βενετοκρατίας. Σημειώνεται στο σχεδιάγραμμα τής πόλης του Βερντμύλερ, που έγινε το 1665-1668. Ο χώρος που είναι σήμερα η Μητρόπολη και η πλατεία Ρήγα Φερραίου ήταν οι κατοικίες των προβλεπτών του ιππικού.

Και κατά την Τουρκοκρατία ήταν κήπος. Τα μέσα του 19^{ου} αιώνα ήταν ιδιοκτησία Τούρκου, από τον οποίο αγοράστηκε.

Τη θέση αυτή υπέδειξε, όπως λέει η παράδοση, ο ίδιος ο Άγιος Μηνάς, που παρουσιάστηκε στον ύπνο του σε ένα καλόγερο, νεωκόρο στην εκκλησία του μικρού Αγίου Μηνά.

Η επιτροπή ανέγερσης του ναού αποτάνθηκε στο μητροπολίτη Χαλκηδόνο, για την εκλογή ειδικού αρχιτέκτονα, να εκπονήσει το σχέδιο του ναού. Στην Κωνσταντινούπολη, στην συνοικία Τατάουλα, έμενε τότε ο Ηπειρώτης πρακτικός αρχιτέκτονας-Αθανάσιος Μούσης, τον οποίο έστειλε αμέσως ο Χαλκηδόνος στο Ηράκλειο, με συστατική επιστολή του, όπου έφθασε στις 19 Μαρτίου, και στις 20 του ίδιου μήνα παρουσίασε το σχέδιο του ναού στην επιτροπή. Ενεκρίθη ομόφωνα από την επιτροπή και από το μητροπολίτη, Διονύσιο Χαριτωνίδη, από την Ανδιανούπολη.

Ο αρχιτέκτονας έμεινε στο Ηράκλειο, μέχρι που αποπερατώθηκε ο ναός του Αγ. Μηνά. Εννοείται βρήκε πολλές εργασίες. Ο ίδιος έκαμε και τα σχέδια ανοικοδόμησης του Βεζίρ Τζαμί (Αγ. Τίτου) και των Κιχιλάδων (στρατώνων, νομαρχία κ.λπ.) που είχαν ερειπωθεί μι το σεισμό τού 1856. Αλλά, δυο μήνες πριν από τα εγκαίνια τού Αγ. Μηνά, απέθανε όπως αναφέρει ο ριμαδόρος.

Το σημερινό μαρμαρίνο τέμπλο του ναού έγινε γύρω στο 1930, με σχέδια τού καθηγητή και ακαδημαϊκού Αναστάσιου Ορλάνδου.

Η λατρεία του Αγίου Μηνά επικράτησε σε όλη τη Βυζαντινή Αυτοκρατορία αλλά και στην καθολική Ευρώπη.

Στις 25 του Μάρτη 1862 ετέθη ο θεμέλιος λίθος από το μητροπολίτη Διονύσιο, «επί μικράς λάρνακος, εντός της οποίας ετέθη κανδήλιον ανημμένον, μετά νομισμάτων, χρυσών, αργυρών και χαλκών διαφόρων εθνών. Επ' αυτού εχαράχθη το ακόλουθο επίγραμμα:

Ο ΘΕΜΕΛΙΟΣ ΛΙΘΟΣ ΤΟΥ ΔΕ ΤΟΥ ΙΕΡΟΥ ΝΑΟΥ
ΕΠΙΟΝΟΜΑΖΟΜΕΝΟΥ Ο ΑΓΙΟΣ ΜΗΝΑΣ ΕΤΕΘΗ ΤΗ 25 ΜΑΡΤΙΟΥ ΤΟΥ
1862 ΕΠΙ ΑΡΧΙΕΡΑΤΕΙΑΣ ΜΕΝ ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ΧΑΡΙΤΩΝΙΑΔΟΥ ΤΟΥ ΕΞ
ΑΔΡΙΑΝΟΥΠΟΛΕΩΣ, ΤΗ ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΔΕ ΤΗΣ ΤΕ ΦΙΛΟΧΡΙΣΤΟΥ
ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΟΣ ΤΗΣ ΝΗΣΟΥ ΤΑΥΤΗΣ ΚΑΙ ΤΩΝ
ΑΠΑΝΤΑΧΟΥ ΟΡΘΟΔΟΞΩΝ ΧΡΙΣΤΙΑΝΩΝ.

Το έργο τής ανοικοδόμησης συνεχίστηκε, με την επίβλεψη του ίδιου αρχιτέκτονα, μέχρι το τέλος τής αποπερατώσεώς του. Είχε ανυψωθεί 4 μ. το 1866, όταν κηρύχτηκε η Επανάσταση του έτους αυτού και ακολούθησε άλλη το 1878. Το 1883 που ήταν μητροπολίτης ο Τιμόθεος Καστρινογιαννάκης, Ηρακλειώτης, ξανάρχισαν οι εργασίες και ετελείωσαν, ύστερα από 12 χρόνια, το 1895. Τα εγκαίνια του ναού έγιναν με μεγαλοπρέπεια στις 16 Απριλίου 1895), από τον ίδιο μητροπολίτη Τιμόθεο παρουσία των αρχών.

3.2.5. ΝΑΟΣ ΑΓΙΟΥ ΤΙΤΟΥ

Κτισμένος πριν τα 1200, ο υπεροπτικός αυτός ναός, καταστράφηκε πριν από τα μέσα του 15^{ου} αιώνα και επανακατασκευάστηκε. Το δεύτερο κτίσμα που εγκαινιάστηκε από τον Λατίνο Αρχιεπίσκοπο της Κρήτης Fautino Doudolo στις 3 Ιανουαρίου του 1446, ήταν μια τρίκλιτη ξυλόστεγη βασιλική, στολισμένη με σπάνια μάρμαρα, Αγίες Τράπεζες και παρεκκλήσια. Το κτίσμα αυτό, που κατά τον σεισμό του 1508 υπέστη

ελαφριές ζημιές χωρίς να χάσει την μεγαλοπρέπεια του, καταστράφηκε από πυρκαγιά στις 3 Απριλίου του 1544. Από την πυρκαγιά διασώθηκαν τα ιερά λείψανα και κειμήλια του ναού, μεταξύ των οποίων και η κάρα του Αγίου Τίτου και η εικόνα της Παναγίας της Μεσοπαντίτισσας.

Με την πτώση του Χάνδακα στους Τούρκους, το 1669, τα κειμήλια του Ναού φυγαδεύτηκαν στην Βενετία. Ο ναός υπέστη εκτεταμένες μετατροπές για να λειτουργήσει ως μουσουλμανικό τέμενος, γνωστό ως Βεζύρ Τζαμί. Ο σεισμός του 1856, μετέτρεψε εκείνο το κτίσμα σε ερείπια. Το 1869, ο Μεγάλος Βεζύρης Αλή Παπάς, ανέθεσε στον αρχιτέκτονα Αθανάσιο Μούση, την ανέγερση του νέου μεγαλοπρεπούς τεμένους με το όνομα Γενί Τζαμί, διατηρώντας όμως και την παλιά του ονομασία.

Το 1922, μετά την ανταλλαγή των πληθυσμών μεταξύ Ελλάδας – Τουρκίας, το κτίσμα αποδόθηκε στην Ορθόδοξη Χριστιανική λατρεία και εγκαινιάστηκε στις 3 Μαΐου του 1925 επί Μητροπολίτου Κρήτης, Τίτου Ζωγραφίδου.

Ο ναός του Αγίου Τίτου είναι ένα εκλεκτικό μνημείο με ποικίλα στοιχεία από τους ρυθμούς των μνημείων της Κωνσταντινουπόλεως. Ο ρυθμός του είναι τετρακιόνιος με τρούλο και νάρθηκα ο οποίος προστίθεται στο

τετράγωνο της κάτοψής του. Στην ΝΑ γωνία του νάρθηκα είναι προσαρτημένη η βάση του μιναρέ. Εσωτερικά θυμίζει περίκεντρο κτίσμα, ενώ εξωτερικά τα επί μέρους μορφολογικά του στοιχεία απηχούν ρυθμούς της Οθωμανικής τέχνης, της επηρεασμένης και από την βυζαντινή ναοδομία.

Στις 15 Μαΐου 1966 έγινε η ανακομιδή της Κάρας του Αγίου Τίτου από τον Άγιο Μάρκο της Βενετίας, ενώ σε ναό της ίδιας πόλης φυλάσσεται ακόμη η εικόνα της Παναγίας της Μεσοπαντίτισσας.

Από το 1974 μέχρι το 1988 πραγματοποιήθηκαν στο Ναό, εκτεταμένες εργασίες για τη στερέωση και αποκατάστασή του.

3.3. ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΚΤΙΣΜΑΤΑ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ

3.3.1. ΛΟΤΖΙΑ

Η Λότζια, στην αρχή της οδού Μαρτύρων 25^{ης} Αυγούστου, ήταν το κομψότερο και καλλιτεχνικότερο από τα βενετσιάνικα μνημεία της Κρήτης. Σήμερα στεγάζει το Δημαρχείο Ηρακλείου.

Η Λότζια, που είχε σχήμα ορθογώνιο, ήταν διώροφη, με ξεστούς πώρινους λίθους παλλαδιανού ρυθμού (δωρικού ρυθμού στο ισόγειο και ιωνικού στον άνω όροφο), με διάζωμα στο άνω μέρος του ισόγειου από τρίγλυφα και 82 μετώπες, όπου εικονιζόταν σε ανάγλυφα το λιοντάρι του Αγ. Μάρκου, τρόπαια, πανοπλίες, ιππότες κ.λ.π. Οικοδομήθηκε στα 1626-1628 από τον μεγαλεπήβολο Γενικό Προβλεπτή Φραγκίσκο Μοροζίνι, που κατασκεύασε και την ομώνυμη Κρήνη, καθώς και άλλα δημόσια έργα στον Χάνδακα. Μηχανικός του οικοδομήματος ήταν πιθανότατα ο Φραγκίσκος Μπασιλικάτα, ο γνωστός σχεδιαστής του Χωρογραφικού Άτλαντος της Κρήτης.

Ήταν κατά την ενετοκρατία ο επίσημος χώρος συγκέντρωσης ευγενών και αρχόντων που συζητούσαν για διάφορα θέματα, οικονομικά, εμπορικά και πολιτικά που απασχολούσαν την πόλη.

Σημαντική θέση στο σημερινό κτήριο κατέχει η αίθουσα του Δημοτικού Συμβουλίου ("Ελ. Βενιζέλος"), η οποία προσφέρεται και ως αίθουσα διαλέξεων.

3.3.2. ΚΟΥΛΕ

Ο Κούλες είναι αναμφισβήτητα ένα από τα πιο επιβλητικά βενετσιάνικα μνημεία όχι μόνο ολόκληρης της Κρήτης αλλά και της Ανατολικής Μεσογείου.

Κτίστηκε από τους Βενετσιάνους από τα πρώτα κιόλας χρόνια της κυριαρχίας τους, για να προστατέψει το λιμάνι, που εκτός από την εμπορική του σημασία ήταν ο σπουδαιότερος πολεμικός ναύσταθμος της Βενετίας στην Κρήτη. Το αρχικό φρούριο, χαμηλό και δίχως σκάρπα, καταστράφηκε με τον σεισμό του 1303 και επισκευάστηκε.

Είναι κτισμένο από ογκόλιθους και αποτελείται από δυο ορόφους. Στο ισόγειο υπάρχουν 26 διαμερίσματα που χρησιμοποιούνταν ως κατοικίες των καπετάνιων ή ως αποθήκες τροφίμων και πολεμοφοδίων. Στον επάνω χώρο υπάρχουν επάλξεις για την τοποθέτηση κανονιών. Τα ανώτερα τμήματα και η βάση του μιναρέ αποτελούν τούρκικες επεμβάσεις. Εξωτερικά, στις κύριες πλευρές του φρουρίου, δεσπόζουν οι ανάγλυφες πλάκες με το λιοντάρι του Αγίου Μάρκου, το σύμβολο της Βενετίας.

Στις αρχές του 16^{ου} αιώνα κατεδαφίστηκε και από το 1523 ως το 1540 κτίστηκε το φρούριο που βλέπουμε σήμερα. Το επιβλητικό μνημείο, που αναστηλώθηκε με μέριμνα της Δημοτικής Αρχής κατά την δεκαετία του '60, δίνει μεσαιωνικό τόνο και ιδιαίτερο χρώμα στην πόλη.

Είναι ανοικτό για επισκέψεις από το κοινό και στο επάνω μέρος του που έχει διαμορφωθεί υπαίθριο θέατρο, όπου έχουν γίνει σημαντικές παραστάσεις του "Μουσικού Αυγούστου", και του θεσμού "Ηράκλειο - Καλοκαίρι".

3.3.3 ΝΕΩΡΙΑ

Το λιμάνι του Χάνδακα δεν ήταν για την Βενετία μόνο σταθμός διαμετακόμισης των εμπορευμάτων της Ανατολής μα και ναύσταθμος για τα πολεμικά πλοία, που φύλαγαν την Κρήτη από εχθρική εισβολή και από τους κουρσάρους. Γι' αυτό είχε κατασκευάσει στην προκυμαία του βενετσιάνικου λιμανιού μια σειρά *arsenali* (ταρσανάδες), όπου ναυπηγούσαν πλοία με τεχνίτες, κυρίως Κρητικούς. Στη θέση του σημερινού Τελωνείου υπήρχαν μια σειρά θόλοι που ο καθένας προοριζόταν για μια γαλερία. Οι θόλοι αυτοί μαζί με τους θόλους που υπάρχουν σήμερα και χρησίμευαν σαν αποθήκες εισαγωγής, ήταν τα παλιά Νεώρια. Τον 16^ο αιώνα οι Βενετοί έκτισαν και άλλους έξι μεγάλους Θόλους στην ανατολική πλευρά του λιμανιού, από τους οποίους σώζεται ακόμη ένας.

Στα 1976-1977, ύστερα από πρόταση του Μάνου Χατζηδάκη, Διευθυντή της "Μουσικής Ακαδημίας Κρήτης", παραχωρήθηκαν σε αυτήν από το Υπουργείο Πολιτισμού τα Νεώρια, με σκοπό να μετατραπούν σε χώρους εκσυγχρονισμένους και απόλυτα εξυπηρετικούς των αναγκών της. Έγινε τότε μελέτη μετατροπής των Νεωρίων σε χώρους ικανούς να στεγάσουν ορισμένες βασικές λειτουργίες της "Μουσικής Ακαδημίας".

3.3.4. ΕΝΕΤΙΚΑ ΤΕΙΧΗ (Η Πύλη του Παντοκράτορα)

Τα Ενετικά Τείχη του Ηρακλείου αποτελούν ένα σημαντικότατο μνημείο, αναπόσπαστα συνδεδεμένο με την ιστορία της πόλης. Η αποτελεσματικότητα της μεγαλοπρεπέστατης οχύρωσης, που από τους ίδιους τους Βενετούς χαρακτηρίστηκε ως "κυριότερη της Ευρώπης", αποδείχτηκε από την πολύχρονη πολιορκία του Χάνδακα από τους Τούρκους (1647 – 1669).

Το γεγονός ότι ο οχυρωματικός περίβολος διατηρείται σε αρκετά καλή κατάσταση, ώθησε τον Δήμο Ηρακλείου, να ασχοληθεί με το έργο της αποκατάστασης και αξιοποίησης των Ενετικών Τειχών. Καθοριστικός

παράγοντας υπήρξε η απόφαση του Υπουργείου Πολιτισμού, σύμφωνα με την οποία παραχωρείται στον Δήμο Ηρακλείου η χρήση των Ενετικών Τειχών.

Οι επεμβάσεις που έγιναν αρχικά ήταν αποσπασματικές και περιορισμένου χαρακτήρα. Από αυτές, όμως, προέκυψε, εκτός των άλλων, η διαμόρφωση των δύο κηποθεάτρων στην τάφρο του Προμαχώνα Ιησού.

Τον Νοέμβριο του 1989, υπογράφεται προγραμματική σύμβαση, μέσα στα πλαίσια της οποίας ο Δήμος Ηρακλείου δεσμεύτηκε να ιδρύσει το Γραφείο Τειχών που είναι ο φορέας υλοποίησης ενός προγράμματος δραστηριοτήτων για την αποκατάσταση των Τειχών με την στήριξη και τον επιστημονικό έλεγχο του Υπουργείου Πολιτισμού και της αρμόδιας Επιστημονικής Επιτροπής.

Σε όλο τον ενετικό οχυρωματικό περίβολο, που έχει μήκος 5000 μ. περίπου (3500 μ. το χερσαίο τμήμα και 2000μ. το παραθαλάσσιο), υπάρχουν χώροι που θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν για πολιτιστικές δραστηριότητες. Μερικοί από αυτούς είναι:

- 1) Οι χαμηλές πλατείες. Διατηρούνται σήμερα οκτώ χαμηλές πλατείες: α) Β. χαμηλή Πλατεία Παντοκράτορα, β) Ν. χαμηλή Πλατεία Παντοκράτορα, γ) Β. χαμηλή Πλατεία Βηθλεέμ, δ) Ν. χαμηλή Πλατεία Βηθλεέμ, ε) Δ. χαμηλή πλατεία Μαρτινέγκο, στ) ΝΔ. χαμηλή πλατεία Ιησού, ζ) ΒΔ. χαμηλή πλατεία Ιησού (Μικρό Κηποθέατρο "Μ.Χατζιδάκι"), η) ΝΑ. χαμηλή πλατεία Βιττούρη.

Οι πλατείες αυτές είναι τοποθετημένες έτσι στο οχυρωματικό συγκρότημα, ώστε να περιβάλλονται από υψηλά τείχη, να διαθέτουν πρόσβαση από την πόλη και είσοδο προς την τάφρο, μέσα από θολωτές στοές, τα μήκη των οποίων διαφέρουν μεταξύ τους. Έχουν επιφάνεια περίπου 500τμ. Και παρά το ότι είναι ασκεπείς, οι χαμηλές πλατείες είναι πολύ καλά προστατευμένες και ασφαλείς. Παράδειγμα αποτελεί η διαμορφωμένη ήδη στο Μικρό Κηποθέατρο ΒΔ. χαμηλή πλατεία του Προμαχώνα Ιησού.

- 2) Οι θολωτοί χώροι της Πύλης του Παντοκράτορα, που αποτελείται από δύο βασικά σκέλη μήκους 50 μέτρων περίπου (αποθήκη σήμερα του Αρχ. Μουσείου).
- 3) Οι θολωτή στοά της Πύλης του Ιησού και οι μικρές παράλληλες στοές (αποθήκη σήμερα του Δήμου Ηρακλείου).
- 4) Η θολωτή στοά (μήκους 110μ. περίπου), η οποία υπηρετεί ως είσοδος στην Α. χαμηλή πλατεία του Μαρτινέγκο και που έχει επιχωσθεί σήμερα από τις εγκαταστάσεις του Γηπέδου Εργοτέλη.
- 5) Ο Προμαχώνας Μαρτινέγκο, επίπεδο συνολικής έκτασης 10 στρ. περίπου, που κακοποιείται σήμερα από τη χρήση και τις εγκαταστάσεις του αθλητικού σωματείου Εργοτέλη. Μετά την αποκατάσταση και τη στερέωση της λίθινης επένδυσης και την εξυγίανση της επιφάνειας των επιχώσεων, μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως υπαίθριο θέατρο ή για ειδικές εκδηλώσεις με προσωρινά πτυσσόμενα καθίσματα ή κερκίδες.

3.3.5. ΚΑΠΝΟΚΟΠΗΤΗΡΙΟ

Στην Αγία Τριάδα, στη θέση όπου το πρώτο ήμισυ του 17^{ου} αιώνα υπήρχε η Μονή της Παναγίας της Ακρωτηριανής, βρίσκεται το κτίριο του καπνοκοπητηρίου.

Το κτίριο έχει κάτοψη σε ορθογώνιο σχήμα και συμμετρία κατά τους δύο άξονες κατασκευής (βορρά-νότο, ανατολή-δύση). Σήμερα ο λιθόκτιστος τοίχος που το περιβάλλει

καθώς και το κτίριο είναι κηρυγμένα μνημεία (ΦΕΚ. 45/Α/18-3-47). Ο Σταυρινίδης αναφέρει ότι το μοναστήρι κατεδαφίστηκε από τους Τούρκους και με τα υλικά του ανεγέρθηκε τον 19^ο αιώνα το σημερινό κτίριο.

Το κτίριο του Καπνοκοπηρίου είναι διώροφο κεραμοσκεπές κτίσμα αποτελούμενο από τρεις πτέρυγες. Οι πτέρυγες έχουν στέγες σε διαφορετικά επίπεδα και αυτό συντελεί στην κλιμάκωση των όγκων τους. Ο κύριος όγκος του κτιρίου προβάλλει υψηλότερα από τους άλλους και σ' αυτόν υπάρχουν δύο μεγάλες αίθουσες μία σε κάθε όροφο. Η επικοινωνία του ισογείου με τον πρώτο όροφο επιτυγχάνεται με δύο ξύλινες σκάλες που βρίσκονται στις παράπλευρες πτέρυγες. Οι τοιχοποιίες είναι κατασκευασμένες από αργολιθοδομή ενώ στις γωνίες, με λαξευτά πελέκια διαμορφώνονται παραστάδες.

Στο κτίριο του Καπνοκοπηρίου, προτίθενται να ιδρυθούν εργαστήρια διδασκαλίας Λαϊκής Τέχνης, να στεγαστούν Ιδιωτικές Συλλογές Έργων Λαϊκής Τέχνης και τέλος να ιδρυθεί Μουσείο Ζωγραφικής της Κρητικής Σχολής.

3.3.6. ΑΡΧΟΝΤΙΚΟ ΤΟΥ ΜΠΕΗ ΣΕΚΕΡΙΑ (Νεότερο Μνημείο)

Αποτελεί χαρακτηριστικό δείγμα βαλκανικής αρχιτεκτονικής με σαφείς νεοκλασικές επιρροές. Η πρόσοψή του χαρακτηρίζεται από σαχνισί, που στηρίζεται σε απλά μεταλλικά φουρούσια και είχε διακοσμητικά κολονάκια στις ακμές του.

Το σαχνισί στέφεται με αέτωμα πλασιωμένο με σύνθετο ξύλινο γείσο.

Το μέγεθος του κτηρίου, η διάρθρωση των χώρων του, η ποικιλία των μορφών των επί μέρους τμημάτων του και η υψηλή αισθητική αντίληψη που αποπνέει το καθιστούν μοναδικό για το Ηράκλειο.

Το 1988 ανακαινίστηκε από τον κ. Ρουμελιωτάκη και στεγάζει το ιδιωτικό ωδείο "ΑΡ".

3.3.7. ΚΤΙΡΙΟ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ ΦΑΝΟΥΡΑΚΗ Ή "ΜΙΚΡΟ ΣΕΡΑΪ"

(Νεώτερο Μνημείο)

Το κτήριο αυτό είναι χαρακτηριστικό και πολύ σημαντικό δείγμα της βαλκανικής αρχιτεκτονικής. Είναι τριώροφο και στεγάζεται με ξύλινη κεραμοσκεπή στέγη. Έχει σε κάτοψη σχήμα Γ και οι δύο πτέρυγες σχηματίζουν μεταξύ τους μικρή αυλή. Το ισόγειο είναι κατασκευασμένο από πέτρα, ενώ οι όροφοι είναι ξυλόπηκτοι. Η ευρεία χρήση του ξύλου χαρακτηρίζει το κτίσμα. Στις όψεις με το ξύλο δημιουργούνται ενδιαφέρουσες μορφολογικές λύσεις, μοναδικές στην πόλη, όπως παράθυρα, υπέρθυρα, εξώστες, γείσα, ψευδοπαραστάδες στις γωνίες, κιγκλιδώματα στους εξώστες. Στο κτήριο αυτό κατέλυαν οι απεσταλμένοι των Κιοπρουλήδων στον Χάνδακα.

Το 1982 ανακαινίσθηκε το ισόγειο του κτηρίου και έκτοτε στεγάζει την γκαλερί "Αίθουσα Τέχνης".

3.3.8. ΟΙΚΙΑ ΧΡΟΝΑΚΗ (Νεότερο Μνημείο)

Πρόκειται για πολύ αξιόλογο κτήριο βαλκανικής αρχιτεκτονικής με νεοκλασικές επιδράσεις και με πολύ ενδιαφέροντα ζωγραφικό εσωτερικό διάκοσμο. Η διάταξη των επί μέρους όγκων του είναι πολύπλοκη και αναπτύσσεται γύρω από υπαίθριους ή ημιυπαίθριους εσωτερικούς χώρους καλυμμένους με βοτσαλωτά δάπεδα. Το ισόγειο είναι κτισμένο με πέτρα, όπως και τμήματα του ορόφου, ενώ το υπόλοιπο είναι ξυλόπηκτο. Το ξύλο γίνεται το κυρίαρχο δομικό και μορφολογικό στοιχείο της όλης κατασκευής. Εξαιρετικά σημαντικά είναι τα στοιχεία από ξύλο (ταβάνια, μουσάντρες, ξύλινα εσωτερικά διαχωριστικά), που αποτελούν χαρακτηριστικά δείγματα της αρχιτεκτονικής και αισθητικής αντίληψης αυτής της ομάδας Κτισμάτων.

Ανακαινισμένη από τις τεχνικές υπηρεσίες του Δήμου Ηρακλείου (σε συνεργασία με την τοπική Εφορία Νεωτέρων Μνημείων) περιέχει αντικείμενα

τέχνης που προσιδιάζουν στον χαρακτήρα της και συγχρόνως φιλοξενεί μία σειρά στοιχεία που έχουν βασική σημασία στην κατανόηση της όλης πολιτιστικής φυσιογνωμίας της πόλης του Ηρακλείου.

Μερικά από αυτά είναι:

- Ένα σύνολο παλαιών επίπλων αραβοτουρκικής προέλευσης,
- Χάρτες και γκραβούρες του 17ου και 18ου αιώνα,
- Μία συλλογή παλαιών καρτ ποστάλ με φωτογραφίες και θέματα από τη ζωή του Ηρακλείου στις πρώτες δεκαετίες του αιώνα μας,
- Ένα πλήρες αντίγραφο των Ιεροδικαστικών Κωδίκων του "Τουρκικού Αρχείου Ηρακλείου"

3.3.9. ΤΟΥΡΚΙΚΕΣ ΚΑΙ ΕΝΕΤΙΚΕΣ ΚΡΗΝΕΣ

Αναπόσπαστο μέρος των ιστορικών μνημείων που κοσμούν των πόλη του Ηρακλείου, αποτελούν οι κρήνες, τις οποίες κατασκεύασαν τόσο οι Τούρκοι όσο και οι Βενετοί σε διάφορους δρόμους κεντρικούς ή μη και σε πλατείες. Οι κατακτητές της πόλης του Ηρακλείου, ήθελαν έτσι να δώσουν λύση στην διοχέτευση νερού σ' αυτήν, αφού δεν υπήρχαν πηγάδια.

3.3.9.1. ΤΟΥΡΚΙΚΕΣ ΚΡΗΝΕΣ

1) **Φιλανθρωπική κρήνη Πλατείας Κορνάρου:** Η φιλανθρωπική κρήνη (σεμπίλι) κτίστηκε ότι 1776 από τον Χατζή Ιμπραχίμ αγά. Για τη συντήρησή της αφιέρωσε σχεδόν όλη του την περιουσία. Είναι το μοναδικό στο είδος του που διασώζεται σήμερα. Έχει τη μορφή κυκλικού θολωτού κτιρίου που ολόγυρά του έχει

ημικυκλικά καγκελωτά παράθυρα και μπροστά από αυτά υπάρχει από μια βρύση με μια πέτρινη λεκάνη όπου συγκεντρωνόταν το νερό. Σήμερα χρησιμοποιείται σαν καφενείο, το οποίο διαχειρίζεται ο Δήμος Ηρακλείου μέσω της ΔΕΠΤΑΗ.

2) Βρύση του Ιδομενέα: Κτίστηκε στα τέλη του 17^{ου} αιώνα. Σήμερα

βρίσκεται πίσω από το Ιστορικό Μουσείο της πόλης. Η κρήνη κοσμείται με δύο κίονες με φυτικής διακόσμησης κιονόκρανα, ενώ στο μέσο αυτών και εντός αψιδωτής κατασκευής βρίσκεται μαρμάρινη πλάκα με ανάγλυφο διάκοσμο. Από

κατάλληλα διαμορφωμένη οπή στο κάτω τμήμα της πλάκας έτρεχε το νερό μέσα σε μαρμάρινη λεκάνη.

3) Βρύση του Χανιαλή: Σήμερα βρίσκεται δίπλα στην εξωτερική πύλη του Αγ. Γεωργίου, κάτω από το άγαλμα του Ελ. Βενιζέλου. Εντός αψιδωτής κατασκευής που η κορυφή της κοσμείται με φυτική διακόσμηση, βρίσκεται τοποθετημένη πλάκα, ο

κρουνός βρίσκεται εντός ανάγλυφου διακοσμημένου πλαισίου. Το νερό συγκεντρωνόταν σε μαρμάρινη λεκάνη με παρόμοια ανάγλυφη διακόσμηση.

4) Βρύση του Γενιτσάρ αγά: Σήμερα βρίσκεται στη λεωφόρο Ικάρου,

δίπλα στην Επιγραφική Συλλογή. Εντός αψιδωτής κατασκευής που περιβάλλεται από δύο μεγάλους πεσσούς που διακοσμούνται με ροζέτες βρίσκεται ανάγλυφος, περίτεχνα διακοσμημένος κρουνός.

3.3.9.2. ΕΝΕΤΙΚΕΣ ΚΡΗΝΕΣ

1) Κρήνη Bembo: Κατασκευασμένη από τον Capitano Gianmatteo

Bembo μεταξύ 1552-1554, δεσπόζει στη σημερινή πλατεία Κορνάρου, δίπλα σε άλλη μεταγενέστερη τούρκικη φιλανθρωπική κρήνη. Κοσμείται με οικόσημα και άλλα αναγεννησιακού και γοτθικού τύπου στοιχεία, ενώ ξεχωρίζει στη μέση μεγάλο ακέφαλο άγαλμα ρωμαϊκής περιόδου. Ο κρουνός διακοσμείται με φυτικής διακόσμησης ανάγλυφα στοιχεία.

2) Κρήνη Sagredo: Κατασκευασμένη από τον Giovanni Sagredo μεταξύ 1602-1604, τμήμα της έχει εντοιχιστεί στη βορειοδυτική γωνία της σημερινής Λότζια και διακοσμείται με λαξευμένο γυναικείο άγαλμα που, σύμφωνα με την περιγραφή του Gerola, πιθανώς με το αριστερό χέρι να κρατούσε ασπίδα, ενώ με το δεξί ένα είδος βαρειάς (μεγάλου σφυριού) για επίδειξη, και αναπαρίστανε, ίσως, την προσωποποίηση της Κρήτης.

3) Κρήνη Priuli: Κατασκευασμένη από τον γενικό προβλεπτή Antonio

Priuli, στα 1666, βρίσκεται σήμερα όπισθεν του Μποδοσάκειου Δημοτικού Σχολείου (στην περιοχή της Πύλης Δερματά). Τη διακόσμησε με κίονες και πεσσούς, με κιονόκρανα κορινθιακού τύπου, ενώ η όλη κατασκευή στέφεται με τριγωνικό αέτωμα. Εκατέρωθεν των κίωνων σχηματίζονται κόγχες που οι μετόπες τους διακοσμούνται με περίτεχνη διακόσμηση. Στο μέσον της κρήνης υπάρχει επιγραφή τούρκικη στην οποία

αναφέρεται το όνομα του πασά που κατόρθωσε να φέρει ξανά νερό στην κρήνη.

4) Κρήνη Morozini (Λιοντάρια)

Από τις γνωστότερες κρήνες του Ηρακλείου, σημείο αναφοράς τόσο για τους κατοίκους του, όσο και για τους επισκέπτες του, αποτελεί σήμερα ένα από τα ωραιότερα μνημεία της πόλης. Κατασκευάστηκε από τον γενικό προβλεπτή Francesco Morozini το 1628, ο οποίος μέσα από ένα περίπλοκο, για την εποχή εκείνη, σύστημα αγωγών κατάφερε να φέρει νερό στη διψασμένη πόλη του Χάνδακα από τις πηγές των Αρχανών. Η οκτάλοβη δεξαμενή που στηρίζεται πάνω σε ειδική εξέδρα διακοσμείται με ανάγλυφες μυθολογικές παραστάσεις και θαλάσσιες μορφές, όπως τρίτωνες, δελφίνια, και διάφορα οικόσημα, ενώ το νερό έρεε από τα στόματα των τεσσάρων λιονταριών. Στην κορυφή της κρήνης

δέσποζε ένα
υπερφυσικό
άγαλμα του
Ποσειδώνα, το
οποίο, όμως
κατέρρευσε,
πιθανώς από
σεισμό. Κατά την
τουρκοκρατία η

κρήνη υπέστη κάποια ακαλαίσθητη διαμόρφωση με την τοποθέτηση ενός περιμετρικού κουβούκλιου γύρω από αυτήν το οποίο όμως αργότερα αφαιρέθηκε. Ο Morozini με την ευκαιρία των εγκαινίων της έκοψε ειδικό μετάλλιο με τη μορφή του από τη μια μεριά και την κρήνη από την άλλη.

3.4. ΤΑ ΜΟΥΣΕΙΑ ΤΟΥ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ

Για να γνωρίσει κανείς την ιστορία της πόλης του Ηρακλείου, σε όλες τις χρονικές περιόδους, τα επιτεύγματα και τον τρόπο ζωής των κατά καιρών διαφορετικών κατοίκων της, δεν έχει παρά να επισκεφτεί τα μουσεία της και να θαυμάσει από κοντά, τους πολιτιστικής αξίας και όχι μόνο, θησαυρούς του Κρητικού Πολιτισμού.

3.4.1. ΜΟΥΣΕΙΟ ΜΑΧΗΣ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ ΚΑΙ ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΝΤΙΣΤΑΣΗΣ

Το Μουσείο αυτό, ιδρύθηκε και λειτουργεί από τον Μάιο του 1994. Αποστολή του είναι η συγκέντρωση, η διαφύλαξη και η έκθεση κειμηλίων της περιόδου της Μάχης της Κρήτης το 1941-1945. Επίσης, η τεκμηρίωση και προβολή των ιερών αγώνων του Κρητικού λαού κατά την περίοδο της Μάχης αλλά και την γερμανοιταλική κατοχή. Παράλληλα, με την παρουσίαση των διαφόρων ιστορικών ντοκουμέντων, το Μουσείο, λειτουργεί και ως χώρος για την καλλιέργεια αγάπης και σεβασμού προς την ιστορία της Κρήτης.

Το σύνολο των εκθεμάτων του Μουσείου, προέρχεται από δωρεές επιζώντων αντιστασιακών ή των οικογενειών τους. Σημαντικής αξίας αποτελεί και το πλουσιότατο σε έγγραφα και φωτογραφίες υλικό.

3.4.2. ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΓΙΑΣ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗΣ

Πρόκειται για ναό της
Σιναϊτικής μονής της Αγίας
Αικατερίνης και βρίσκεται
βορειοανατολικά του
Μητροπολιτικού ναού του Αγίου

Μηνά. Είναι βασιλική με εγκάρσιο κλίτος που το βόρειο τμήμα του διαμορφώθηκε με τρούλο σε παρεκκλήσιο των Αγίων Δέκα. Ιδρύθηκε τη β' βυζαντινή περίοδο και αποτέλεσε πνευματικό και καλλιτεχνικό κέντρο από τον 15^ο έως τον 17^ο αιώνα. Με τα εισοδήματα που διέθετε ήταν σε θέση να συντηρεί πολλούς μοναχούς. Κατά την τουρκοκρατία μετατράπηκε σε τζαμί, γνωστό με το όνομα Ζουλφιακάρ Αλή πασά. Σήμερα στο χώρο στεγάζεται έκθεση με αντιπροσωπευτικά έργα της κρητικής αναγέννησης ανάμεσα στα οποία ξεχωριστή θέση κατέχουν τα έργα του Μιχαήλ Δαμασκηνού. Επίσης εκτίθενται συλλογές με εκκλησιαστικά σκεύη, βιβλία, άμφια και αποτοιχισμένες τοιχογραφίες.

Μερικά από τα εκθέματα του Μουσείου είναι:

- Χριστός Παντοκράτορας
- Προσκύνηση των Μάγων
- Θεοτόκος η Βάτος
- Δευτέρα Παρουσία
- Άγιοι Πάντες
- Μυστικός Δείπνος
- Άγιος Γεώργιο. Με σκηνές από τον βίο του.

3.4.3. ΜΟΥΣΕΙΟ ΦΥΣΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

Το Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Κρήτης είναι τμήμα του Πανεπιστημίου Κρήτης και ιδρύθηκε το 1980.

Δραστηριοποιήθηκε, όμως, ουσιαστικά από το 1993 και μετά και αυτό το εξαιρετικά μικρό χρονικό διάστημα, ο αριθμός και η ποιότητα των επιτευγμάτων του είναι εντυπωσιακά.

Το Μουσείο έχει ήδη αναδειχθεί σε έναν από τους κύριους ερευνητικούς φορείς του φυσικού περιβάλλοντος της Ελλάδας, φιλοδοξεί δε, να επεκτείνει τη δραστηριότητα του σε όλη την περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου. Παράλληλα δραστηριοποιείται έντονα στην εκπαίδευση και προσφέρει σημαντικό κοινωνικό έργο στην πολιτιστική ζωή της Κρήτης. Η έρευνα που γίνεται στο Μουσείο στοχεύει στην προστασία και την διατήρηση του φυσικού περιβάλλοντος, της βιοποικιλότητας και των ενδημικών και σπάνιων μορφών ζωής, καθώς και στην δημιουργία επιστημονικών συλλογών δειγμάτων και στην ανάπτυξη της υποδομής για την φύλαξη και τη μελέτη τους.

Εκτός από τις ερευνητικές του δραστηριότητες, το Μουσείο έχει ήδη πραγματοποιήσει πέντε περιοδικές εκθέσεις για το φυσικό περιβάλλον της Κρήτης και τον ευρύτερο νησιώτικο χώρο του Αιγαίου στο Ηράκλειο, στο Ρέθυμνο και στα Χανιά.

Ο αριθμός των επισκεπτών σε αυτές τις εκθέσεις ξεπέρασε τις 200.000. Τον Ιούνιο του 1998 πραγματοποιήθηκε ένας μεγάλος στόχος , καθώς το Μουσείο απέκτησε ένα σταθερό εκθεσιακό χώρο στο Ηράκλειο, στη Λεωφόρο Κνωσού 157, μέχρι τη μόνιμη εγκατάσταση του στα κτίρια της παλιάς Ηλεκτρικής του Ηρακλείου.

Το Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Κρήτης καινοτομεί στον τρόπο παρουσίασης των εκθεμάτων του, αφού ακολουθεί έναν οικολογικό τρόπο παράθεσης με την χρησιμοποίηση συγκριτικών διοραμάτων (ρεαλιστικές αναπαραστάσεις οικοτόπων). Δάση, θαμνότοποι, υγρότοποι, σπηλιές, βραχώδης και αμμώδης ακτές, ορεινοί όγκοι, καθώς και ειδικά αφιερώματα σε απειλούμενα ζώα, αποτελούν ορισμένα από τα θέματα της έκθεσης.

Η εξέλιξη του ανθρώπου καθώς και η εμφάνιση του στην Κρήτη, παρουσιάζονται μέσα από εκμαγεία αυθεντικού παλαιοανθρωπολογικού υλικού, φωτογραφίες και χάρτες.

Ιδιαίτερη σημασία δίνεται στον τρόπο με τον οποίο οι Μινωίτες ανέπτυξαν τον πολιτισμό τους και στην επίδραση τους στο φυσικό περιβάλλον

της Κρήτης. Η αναπαράσταση σε φυσικό μέγεθος της μινωϊκής αγροικίας καθώς και οι αναφορές στις καθημερινές ασχολίες των Μινωϊτών, εισάγουν τον επισκέπτη στο δύσκολο θέμα της σχέσης παλαιών πολιτισμών και φυσικού περιβάλλοντος. Στους χώρους με τα απολιθώματα, ο επισκέπτης μπορεί να μάθει για τον νάνο ελέφαντα και τον νάνο ιπποπόταμο, ζώα που ζούσαν στην Κρήτη πριν την εμφάνιση του ανθρώπου. Τα πετρώματα και τα ορυκτά παρουσιάζονται με τρόπο που να μπορεί ο επισκέπτης να γνωρίσει τόσο το εντυπωσιακό γεωλογικό παρελθόν της Κρήτης και της Μεσογείου, όσο και την μελλοντική εξέλιξη του.

Η περιήγηση στο Μουσείο τελειώνει με τον βοτανικό κήπο, όπου αρκετά φυτά από την Κρήτη, παρουσιάζονται σε οικοσυστημικές ενότητες. Στον κήπο υπάρχουν ενότητες ενδημικών, αρωματικών και παραθαλάσσιων φυτών της Κρήτης.

3.4.4. ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ

Ένα από τα σημαντικότερα Μουσεία του κόσμου. Στεγάζεται σε κτίριο που βρίσκεται στην κεντρική πλατεία της πόλης του Ηρακλείου, την πλατεία των "Τριών Καμαρών". Η ανέγερση του άρχισε στα 1937 και ολοκληρώθηκε με νέα πτέρυγα το 1964. Η έκθεση των ευρημάτων του οργανώθηκε από τον Νικόλαο Πλάτωνα στα 1951-52 και συμπληρώθηκε με τα ευρήματα της νέας πτέρυγας, από τον Στυλιανό Αλεξίου.

Ο τρόπος παρουσίασης των εκθεμάτων βασίστηκε στην χρονολογική εξέλιξη του μινωϊκού πολιτισμού και απηχεί τόσο στην ιστορία της ανασκαφικής έρευνας και των μεγάλων αποκαλύψεων που έγιναν στις αρχές του αιώνα

μας στο νησί (ανάκτορα Κνωσού και Φαιστού), όσο και τις θεωρίες που κυριαρχούσαν την ίδια περίοδο για την προϊστορία του αιγιακού χώρου.

Το Μουσείο περιλαμβάνει είκοσι αίθουσες, στις οποίες εκτίθενται ευρήματα από ολόκληρη την Κρήτη, δείγματα ανεκτίμητης αξίας κυρίως του Προϊστορικού Μινωϊκού Πολιτισμού. Υπάρχουν αντιπροσωπευτικά δείγματα κεραμικής, χρυσοχοΐας, μικρογλυπτικής, μεταλλοτεχνίας κ.ά. που χαρακτηρίζονται για την τεχνική τους τελειότητα και την εξαιρετικά καλαίσθητη εμφάνισή τους.

Επίσης, υπάρχει μια μοναδική σειρά από πήλινες μινωϊκές σαρκοφάγους, μινωϊκές τοιχογραφίες με εκπληκτικές χρωματικές συνθέσεις και με αρμονικά σχεδιασμένες μορφές κ.ά., έργα που σαγηνεύουν τον κάθε επισκέπτη του.

3.4.5. ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

Μια επιστημονική εταιρεία στην Κρήτη, η Εταιρία Κρητικών Ιστορικών Μελετών, υπερηφανεύεται για την ίδρυση του Ιστορικού Μουσείου του Ηρακλείου καθώς και αρκετών άλλων. Ιδρύθηκε το 1952, το Μουσείο, και στεγάζεται στον οίκο Καλοκαιρινού.

Περιλαμβάνει κειμήλια ιστορικής, θρησκευτικής και εθνολογικής σημασίας, από τους πρώτους χριστιανικούς χρόνους μέχρι και σήμερα. Στις αίθουσες του εκτίθενται γλυπτά βυζαντινά, ενετικά, τούρκικα, επιγραφές, χαλκογραφίες, βυζαντινές εικόνες, τοπικές ενδυμασίες, συλλογή κρητικών γραμματοσήμων, έπιπλα, υφαντά, έγγραφα, χάρτες, μουσικά όργανα κ.ά. Μια ειδική αίθουσα στεγάζει την βιβλιοθήκη, το γραφείο, προσωπικά ενθύμια και χειρόγραφα του μεγάλου κρητικού συγγραφέα, Νίκου Καζαντζάκη. Η αίθουσα αυτή έχει και το όνομα του.

Μια άλλη ειδική αίθουσα, στεγάζει το γραφείο, την βιβλιοθήκη και τα προσωπικά ενθύμια του Πρωθυπουργού της Μάχης της Κρήτης, Εμ. Τσουδερού και έχει το όνομα του.

3.5. ΕΘΙΜΙΚΑ – ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

3.5.1. ΚΡΗΤΙΚΗ ΦΟΡΕΣΙΑ

Μια από τις σημαντικότερες εκφράσεις της Κρητικής τέχνης συναντάται στην παραδοσιακή φορεσιά τόσο στην ανδρική όσο και στην γυναικεία.

Η ενδυμασία άρχισε από πολύ παλιά να ξεπερνά την απλή κάλυψη των πρακτικών αναγκών, έγινε μόδα, τέχνη και τελικά μέσο οικονομικής και κοινωνικής καταξίωσης. Αναμφισβήτητα, το σχήμα της ενδυμασίας, τα κεντήματα και τα κοσμήματα, υπηρετούσαν όχι μόνο τους πρακτικούς σκοπούς της ένδυσης αλλά και την έμφυτη ανθρώπινη τάση για καλαίσθητη εμφάνιση και αποτελούν μια από τις πιο λαμπρές εκφράσεις των διακοσμητικών τεχνών.

Οι φορεσιές αποτελούν αξιόλογα στοιχεία της μεγάλης αισθητικής παράδοσης της Κρήτης που ξεχωρίζουν για την εντυπωσιακή ομορφιά τους αλλά και για την άψογη τεχνική στην κατασκευή τους, σχεδιασμένες για να τονίσουν την ομορφιά, τη χάρη, το παράστημα και τη λυγεράδα του ανθρώπινου σώματος, επιζητούν και επιτυγχάνουν το πλησίασμα της τέχνης με την άνεση και την πρακτικότητα της χρήσης. Απαλλαγμένη από την μονοτονία και την παγερότητα της απλής χρηστικότητας, η κρητική φορεσιά, πλημμυρισμένη με τη ζωντάνια, τη ζεστασιά και την αρμονία των χρωμάτων ανταποκρίνεται στις ανθρώπινες ανάγκες για την καλαίσθητη εμφάνιση και αποτελεί ένα έξοχο δείγμα του ανεξάντλητου θησαυρού των Ελληνικών παραδοσιακών κουστουμιών.

3.5.1.1. ΑΝΔΡΙΚΗ ΦΟΡΕΣΙΑ

Το χαρακτηριστικό στοιχείο της κρητικής ανδρικής φορεσιάς είναι η βράκα. Συνηθίζεται η λέξη να ακούγεται στον πληθυντικό "βράκες" και μ' αυτήν εννοείται το σύνολο της στολής, η οποία διακρίνεται σε καθημερινή και

σε γιορταστική, επίσημη σχολιάτικη η οποία δεν διαφέρει από την καθημερινή μόνο στον πλούτο των κεντημάτων, την οποία έβαζαν σε γάμους, πανηγύρια κ.ά.

Η κρητική ανδρική φορεσιά περιλαμβάνει: την βράκα, η οποία φτιάχνεται από ύφασμα άριστης ποιότητας και έχει χρώμα συνήθως βαθυκόανο ή μπλε. Το κεντρικό τμήμα της, η λεγόμενη "φούσκα" είναι αυτό που δημιουργεί τον χαρακτηριστικό σάκο, που κάνει την βράκα φουσκωτή. Αν το πανί με το οποίο φτιάχνονταν η βράκα ήταν ράσο, ονομαζόταν ρασόβρακα.

Οι κάλτσες, που ντύνουν το πόδι από το τελείωμα της βράκας και κάτω μέχρι τον αστράγαλο. Στην Κρήτη λέγονται κάρτσες ή καρτσόνια.

Το πουκάμισο της φορεσιάς είναι υφαντό, μεταξωτό ή βαμβακερό, χρώματος λευκού, μαύρου, γκρι κ.ά. Το λευκό πουκάμισο φοριόταν στους γάμους, στα πανηγύρια, σ' αντίθεση με το μαύρο που ήταν δείγμα πένθους.

Η ζώνη τη στολής είναι υφαντή από λεπτό μαλλί ή καθαρό μετάξι. Λέγεται, ζωνάρι και έχει χρώμα μπλε ή κόκκινο, διακοσμημένη με διάφορα σχέδια.

Το σαρίκι ή φέσι είναι το μαντήλι που έχουν οι Κρήτες στο κεφάλι τους. Είναι πλεχτό, μεταξωτό, κρουσσαλιδάτο, μαύρο μαντήλι σε σχήμα τριγώνου ή τετραγώνου.

Έχουμε, επίσης και το γελέκι, αχειρίδωτο δηλαδή είναι χωρίς μανίκια γιλέκο. Φτιάχνεται από τσόχα ίδιας ποιότητας και ίδιου χρώματος με εκείνο που έχει η βράκα. Κεντιέται με μαύρο ή βαθύ μπλε μεταξωτό λεπτό κορδονέτο, σε παραστάσεις εμπνευσμένες από την φύση.

Υπάρχει και το λεγόμενο μεϊντάνι, το οποίο είναι κοντή ζακέτα πάντα ανοιχτή. Φοριέται συνήθως τις ψυχρές εποχές πάνω από το πουκάμισο και το γελέκι.

Στην επίσημη κρητική φορεσιά, συγκαταλέγεται και το λεγόμενο καπότο που είναι μια κοντή κάπα με κουκούλα και μακριά μανίκια. Ενώ αντίθετα, στην καθημερινή φορεσιά, είναι το λεγόμενο ρασίδι, ένα είδος παλτού, φτιαγμένο από μαλλί κατσίκας στον αργαλειό.

Αναπόσπαστο κομμάτι, της ανδρικής κρητικής φορεσιάς αποτελούν τα στιβάνια (ιταλική λέξη). Είναι μπότες ψηλές, που φτάνουν έως κάτω από το γόνατο και έχουν χρώμα, άσπρο ή μαύρο.

Ιδιαίτερο χαρακτηριστικό της φορεσιάς είναι το μαχαίρι. Η λεπίδα του είναι ισχυρή και έχει μόνο μια όψη, η άλλη του πλευρά, που λέγεται ράχη του μαχαιριού είναι επίπεδη και λεπταίνει όσο πλησιάζει προς την αιχμή του μαχαιριού. Φοριέται με την λαβή πάντα προς τα δεξιά του σώματος, σε σχεδόν οριζόντια θέση με την άκρη της θήκης.

Τέλος, έχουμε την καδένα, (βενεζιάδικη λέξη), ένα τυπικό κόσμημα που είναι μια ιδιότυπης κατασκευής ασημένια αλυσίδα, είναι μακριά και κρέμεται από τον λαιμό και στολίζει το στήθος. Εκεί που τελειώνει, συνδέεται με το ρολόι του Κρητικού, το οποίο τοποθετείται στο τσεπάκι του γελέκου ή στην ζώνη.

3.5.1.2. ΓΥΝΑΙΚΕΙΑ ΦΟΡΕΣΙΑ

Σε σύγκριση με την ανδρική, η γυναικεία φορεσιά παρουσιάζει μεγάλη ποικιλία τύπων. Κατασκευάζεται συνήθως από ντόπια υφάσματα του αγαλειού, μεταξωτά και βαμβακερά. Έχει λευκή βαμβακερή βράκα που δένεται στους αστραγάλους, βαμβακερό πουκάμισο, μισή κόκκινη φούστα. Η λευκή βαμβακερή βράκα είναι συνήθως λευκή ή μαύρη και είναι αναπόσπαστο κομμάτι της γυναικείας φορεσιάς.

Αξιοθαύμαστη είναι το κοντόχι, που είναι μια κοντή ζακέτα χρυσοκεντημένη από σκούρα τσόχα ή βελούδο.

Πάντως, κυριαρχεί η μακριά φούστα που σκεπάζει το πόδι ως τον αστράγαλο, ενώ οι πιέτες και οι χαρμπαλάδες δεν λείπουν σχεδόν ποτέ.

Η ποδιά ή μπροστοποδιά που κατασκευάζεται από πολύχρωμο αργαστηρόπανο, είναι πάντα στολισμένη με υφαντές χρωματιστές γραμμώσεις και δένεται με βαστάγια (κορδόνια) πίσω στην μέση. Ποδιά στην Κρήτη φορούσαν και οι άνδρες. Σήμερα, οι γυναικείες ποδιές έχουν στο κάτω μέρος τους πολύχρωμα σχέδια ή παραστάσεις περαματιστές.

Στο κεφάλι φοριέται κεντητό μαντήλι συνήθως μαύρο ή βυσσινί με πολύχρωμα κρόσια ή κούμαρα γύρω – γύρω. Το μαντήλι που δεν έχει κρόσια είναι το λεγόμενο τσεμπέρι, είναι μεγάλο, τετράγωνο, από βαμβακερό

ημιδιαφανή ύφασμα, χρώματος μαύρο ή λευκό. Το μαύρο φοριέται κυρίως από μεγάλες γυναίκες, ενώ, το λευκό είναι για κοπέλες νεότερες καθώς και για τα κοριτσόπουλα στα χωριά.

Στην μέση δένεται το κόκκινο ζωνάρι και στο λαιμό φοριούνται κολαΐνες από κοσάρια, λύρες και σταυρός.

Υποδήματα της Κρητικιάς είναι οι απλές γόβες με μικρό τακούνι, φτιαγμένες από μαλακό δέρμα, σε χρώμα μαύρο, καφέ, κόκκινο ή χρυσαφί.

Ένα ζευγάρι χειροποίητες πλεχτές κάλτσες, συμπληρώνουν το ντύσιμο της Κρητικιάς, τα λεγόμενα καρτσόνια.

3.5.2. ΚΟΣΜΗΜΑΤΑ ΚΡΗΤΙΚΩΝ ΦΟΡΕΣΙΩΝ

Απαραίτητο συμπλήρωμα της κρητικής φορεσιάς, ιδιαίτερα της γυναικείας είναι το κόσμημα, του οποίου η καταγωγή είναι πανάρχαια.

Κατεξοχήν, υλικό τους ήταν το ασήμι, καθαρό ή με προσμίξεις χαλκού, ορείχαλκου ή μπρούντζου. Χρησιμοποιούσαν, βέβαια και χρυσάφι. Οι λεγόμενοι χρυσοκοί (χρυσοχόοι) είχαν τα εργαστήρια τους στο Ηράκλειο, ενώ μερικοί απ' αυτούς ήταν πλανόδιοι και διέθεταν τα είδη τους σε παζάρια και σε μεγάλα πανηγύρια.

Ξεχωριστή θέση στην ενδυματολογία κατέχουν τα κοσμήματα της κεφαλής, που η παρουσία τους στην κάθε ενδυμασία υπογράμμιζε την διακοσμητική αλλά και την συμβολική και φυλαχτική τους σημασία. Διακριτικά κοσμήματα καθόριζαν το σχήμα του κεφαλόδεσμου και το χτένισμα ανάλογα με την περίσταση, γέννηση, ενηλικίωση, αρραβώνας, γάμος, χηρεία, και χαρακτήριζαν τις κοινωνικές σχέσεις της ομάδας.

Ο στολισμός και η διάκριση στο σώμα, λαιμός, στήθος, μέση, κατέχει σημαντική θέση στο κωδικό ενδυματολογικό σύστημα με αισθητικές, μαγικές ή πρακτικές λειτουργίες. Ακόμη, η χρήση κοσμημάτων για το στολισμό του λαιμού, στήθους και της μέσης, μαρτυρούσαν τη θέση της γυναίκας μέσα στην κοινωνία, ελεύθερη, αρραβωνιασμένη, παντρεμένη, και αποτελούσαν δείγμα

κοινωνικού και οικονομικού προσδιορισμού. Ο λαιμός και ο κορμός καλύπτονται από τα περιλαίμια και μεγάλα επιστήθια. Επίσης βασικό εξάρτημα της παραδοσιακής γυναικείας φορεσιάς είναι η ζώνη. Δερμάτινη, μεταλλική και άλλοτε υφασμάτινη με πόρπη, η ζώνη αποτελούσε είδος, βασικό της προίκας και ο πλούσιος διάκοσμος της, μαρτυρούσε την κοινωνική και οικονομική θέση των συζύγων.

Το σύμβολο που εξυπηρετούσε τις βαθύτερες ανάγκες του απλού ανθρώπου για προστασία και προφύλαξη είναι ο σταυρός. Ο σταυρός, σύμβολο χριστιανικό της σταυρικής θυσίας, αποτελεί φυλαχτικό αντικείμενο και σχήμα, που συνοδεύει τον άνθρωπο από τη στιγμή της γέννησης και της βάπτισης μέχρι τον θάνατο του. Επιπλέον και το χαϊμαλί (φυλαχτό), αποτελεί σύμβολο προστασίας και προφύλαξης για τον άνθρωπο. Είναι μία τετραγωνική, στρογγυλή ή τριγωνική ασημένια θήκη όπου ο λαός κλείνει κάθε λογής φυλαχτά αντικείμενα.

Τέλος τα κοσμήματα που φορούσε η γυναίκα της Κρήτης ήταν πολλών ειδών: σκουλαρίκια, βραχιόλια, δαχτυλίδια, περιλαίμια, ακόμη και νομίσματα, ραμμένα πάνω στο μαντήλι, στη ζώνη και το φόρεμα.

3.5.3. ΥΦΑΝΤΙΚΗ – ΚΕΝΤΗΤΙΚΗ – ΠΛΕΚΤΙΚΗ

Ο υφαντικός ιστός, απαραίτητος παλαιότερα σε κάθε χωριάτικο σπίτι, λέγεται αργαλειός, αργαστήρι, τελάρο. Όλες οι εργασίες που απαιτεί η ύφανση αποδίδονται με τον όρο ανυφαντικό ή ανυφανταριό (ανυφαντού = η υφάντρια).

Στα κρητικά υφαντά προέχει το κρουστό φάσιμο, η συμπαγής και σφιχτή ύφανση. Η καλαισθησία είναι γενικότερο γνώρισμα των υφαντών του νησιού και οι χρωματισμοί τους δίνουν το αίσθημα της αρμονίας και της τελειότητας. Ποτέ ένα υφαντό δεν είναι απόλυτα όμοιο με ένα άλλο. Διαφέρουν στην ποικιλία των υλικών, στην τεχνική της ύφανσης, στα διακοσμητικά στοιχεία, στις επιμέρους λεπτομέρειες. Εκείνο όμως που κυρίως χαρακτηρίζει τα προϊόντα του κρητικού αργαλείου είναι τα ξόμπλια (στολίδια),

ή πλουμιά, η επικόσμησή τους, η οποία γίνεται με την παράθεση πάνω στην ύφανση κατάλληλων νημάτων διαφορετικού χρώματος ή διαφορετικής ύλης, που στερεώνονται στο υφάδι, αποτελώντας μέρος του σώματος του υφαντού.

Από τα πιο αντιπροσωπευτικά προϊόντα της κρητικής υφαντικής είναι οι πατανίες, κλινοσκεπάσματα με εντυπωσιακούς συνδυασμούς σχεδίων και χρωματισμών και με πολλούς ειδικότερους τρόπους κατασκευής. Χρώμα που επικρατεί στο είδος αυτό των υφαντών είναι το κόκκινο, ενώ τα πλουμιά είναι πολύχρωμα. Ανάλογα με την τεχνική της ύφανσης τους, οι πατανίες λέγονται πατητές, σταυρωτές, ορθοστήμονες, δεξιμάτες, κιλιμάτες κ.ά.

Στα προϊόντα του κρητικού αργαλειού ανήκουν ακόμη και διάφορα σεντόνια, τα χιράμια, οι ανάπλες, οι καρπέτες (όλα τους είδη κλινοσκεπασμάτων), οι πέτσες (πετσέτες), οι βρακοζώνες της ανδρικής φορεσιάς, οι φασκιές των παιδιών, οι βούργιες ή βουργιαλίδια, σακκίδια που κρέμονται στους ώμους και αποτελούν πρότυπα χρωματικής αρμονίας, η αθομαντήλα, χοντρό υφαντό για την μπουγάδα, το αρτόπανο για το σκέπασμα των ψωμιών όταν τα ζημώσουν, ο καναπεδόγυρος, στενόμακρο υφαντό για το κάτω μέρος του καναπέ, το κασελοσκέπασμα, ο κρεβατόγυρος, οι ντρουβάδες,

σάκκοι μονόχρωμοι ή πολύχρωμοι, ανάλογα με τη χρήση τους, τραπεζομάντιλα και όλα τα άλλα είδη που χρειαζόταν η χωρική οικογένεια.

Οι υφαντικές ύλες (μπαμπάκι, λινάρι, μαλλί, μετάξι) βάζονταν από τις

ίδιες τις γυναίκες, με χρώματα που προέρχονταν από το άμεσο περιβάλλον: καπνιά από το τζάκι, ρίζες, φύλλα, άνθη και καρποί φυτών και δέντρων.

Σημαντικά είναι και τα κρητικά κεντήματα και πλεκτά τα οποία είναι ιδιαίτερης σημασίας της Κρητικής παράδοσης. Τα σχέδια που απεικονίζουν είναι συνήθως ζώα ή φυτά.

Την μεγαλύτερη επίδοση της σημειώνει η κεντητική και πλεκτική στο στολισμό της γυναικείας φορεσιάς ιδιαίτερα, στον στολισμό του σπιτιού, του κρεβατιού, κ.ά.

3.5.4. ΑΓΓΕΙΟΠΛΑΣΤΙΚΗ

Η Κρήτη έχει μακραίωνη παράδοση στην αγγειοπλαστική τέχνη. Τα σχήματα των αγγείων είναι πολλά και ποικίλα και θυμίζουν έντονα μινωικά πρότυπα. Τα μεγέθη αρχίζουν από τα μικρά θυμιατά και φθάνουν στα μεγάλα πιθάρια, που χωρούν πάνω από τετρακόσιες ή και πεντακόσιες οκάδες λάδι.

Σπουδαία κέντρα αγγειοπλαστικής υπάρχουν αρκετά στην Κρήτη. Το πιο γνωστό όμως κέντρο αποτελεί το Θραψανό του Ηρακλείου.

Οι αγγειοπλάστες του Θραψανού ασχολούνται κυρίως με την κατασκευή πιθαριών. Συγκροτημένοι σε ομάδες, με ορισμένη σύνθεση, φεύγουν από το χωριό τους το Μάιο για διάφορα μέρη σ' όλη την Κρήτη, όπου υπάρχουν οι απαραίτητες προϋποθέσεις για την επιτυχία του σκοπού τους (ύπαρξη κατάλληλου χώματος και καύσιμης ύλης, δυνατότητα απορρόφησης των προϊόντων τους από τους γύρω οικισμούς κ.λ.π.). Στα μέρη που διαλέγουν, εργάζονται σε υπαίθρια προσωρινά εργαστήρια (καμίνια), μέχρι τον Αύγουστο, οπότε και επιστρέφουν στο Θραψανό.

Για την κατασκευή των πιθαριών και των άλλων ειδών, χρησιμοποιείται ο παραδοσιακός κεραμικός τροχός, του οποίου διακρίνονται δύο είδη: ο τροχός, που περιστρέφει ο ίδιος ο τεχνίτης με τα πόδια του, και το τροχί, το οποίο γυρίζει σιγά-σιγά με τα χέρια ένας βοηθός (ο τροχάρης) του μάστορα, στο τροχί κατασκευάζονται τα πιθάρια και άλλα μεγάλα αντικείμενα, στον τροχό τα μικρότερα είδη: σταμνιά, λεκανίδες, κ.ά.

3.5.5. ΚΑΛΑΘΟΠΛΕΚΤΙΚΗ

Με λυγαριές, μυρθιές (μυρσίνες), καλάμια, στάχυα, σφάκες (πικροδάφνες), βούρλα και άλλα υλικά που άφθονα παρέχει η κρητική χλωρίδα, κατασκευάζονται πολυποίκιλα και πολύμορφα είδη, καθένα από τα οποία εξυπηρετεί και ένα σκοπό ή μια συγκεκριμένη ανάγκη: καλάθια διαφόρων μεγεθών, κοφίνια μικρά και μεγάλα, κόφες για τη μεταφορά των σταφυλιών, πανέρια (κάνιστρα), τουπιά (καλούπια) για την τυροκομία, σταροκοφινίδες για την αποθήκευση δημητριακών, ψωμοκοφινίδες για τη φύλαξη του ψωμιού, πετροκόφινια για μεταφορά αντικειμένων με μεγάλο βάρος, μπουγαδοκόφινια για την πλύση των ρούχων κ.ά.

3.5.6. ΜΑΧΑΙΡΟΠΟΙΑ

Το μαχαίρι αποτελούσε εξάρτημα της ανδρικής ενδυμασίας (σε ορισμένες περιπτώσεις και της γυναικείας), αχώριστο σύντροφο του Κρητικού. Έτσι η μεγάλη ζήτηση οδήγησε στη δημιουργία ανθρών εργαστηρίων μαχαιροποιίας, κυρίως στα Χανιά και στο Ηράκλειο, μερικά από τα οποία συνεχίζουν ακόμη τη λειτουργία τους.

Η λεπίδα γίνεται από ατσάλι, μονοκόμματα με μια όψη, ενώ για τη λαβή χρησιμοποιείται κόκαλο από κέρατο διαφόρων ζώων (παλαιότερα και αιγάγρου), ύστερα από ειδική επεξεργασία. Το φουκάρι (η θήκη) στα κοινά μαχαίρια κατασκευάζεται από ξύλο σφάκας και επενδύεται με δέρμα, ή στερεώνεται στα άκρα με διακοσμητικά δεσίματα από μέταλλο.

Στα ασημένια μαχαίρια οι θήκες κατασκευάζονται με διάφορα σχέδια στην επιφάνειά τους και καταλήγουν στην κάτω άκρη σε κεφάλι φιδιού διακοσμητικό μοτίβο αγαπημένο στη λαϊκή μας τέχνη. Οι θήκες αυτές αποτελούν ωραιότατα δείγματα αργυροχοΐας.

Μαντινάδα χαραγμένη πάνω σε κρητικό μαχαίρι:

*"Είμαι μαχαίρι κρητικό
όπλο τιμής κι αξίας
μα είμαι και ενθόμιο
ειλικρινής φιλίας"*

3.6. ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ – ΜΑΝΤΙΝΑΔΕΣ – ΧΟΡΟΙ - ΟΡΓΑΝΑ

3.6.1. ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ

Με τα τραγούδια και τις μαντινάδες ο κρητικός λαός εκφράζει τον ακοίμητο πόθο τις λευτεριάς του, τους πόνους του, τα πάθη, τα όνειρα και τα παράπονα του. Αποτελούν, θα λέγαμε, τα σημαντικότερα μέσα καλλιτεχνικής έκφρασης του κρητικού λαού.

Τα δημοτικά τραγούδια της Κρήτης διακρίνονται σε ριζίτικα και σε μαντινάδες. Τα ριζίτικα τα τραγουδούσαν, χωρίς να παίζουν κανένα όργανο, κυρίως άνδρες (ειδικότερα κτηνοτρόφοι) στις "ρίζες", στους πρόποδες των βουνών της Κρήτης, δηλαδή στα ορεινά χωριά. Είναι τραγούδια γεμάτα μεγαλείο και ψυχικό πάθος· ύστερα μάλιστα από την Τουρκική σκλαβιά, ο συμβολικός τους χαρακτήρας έγινε εντονότερος. Τα ριζίτικα μοιάζουν με βυζαντινούς ύμνους, είναι συνδεδεμένα με την βυζαντινή εκκλησιαστική μουσική. Ένα από τα πιο διαδεδομένα ριζίτικα τραγούδια σε όλη την Ελλάδα είναι το:

*"Πότε θα κάνει ξαστεριά
πότε θα φλεβαρίσει
να πάρω το ντουφέκι μου ..."*

Ο ωκεανός της κρητικής παράδοσης είναι στολισμένος με τις πεντάμορφες μαντινάδες, που δε θα παύουν ποτέ να φυτρώνουν στην λεβέντικη κρητική ψυχή.

Οι μαντινάδες είναι από τα παλαιότερα φραστικά μελωδικά δημιουργήματα του κρητικού λαού. Η μουσική αρχιτεκτονική της μαντινάδας είναι απλή και εύκολη, γι' αυτό και η συμμετοχή στο τραγούδι είναι ως επί το πλείστον, κατορθωτή απ' όλους τους παρευρισκόμενους, ακόμη και από μη κρητικούς.

Οι μαντινάδες αποτελούνται από δύο δεκαπεντασύλλαβους ομοικατάληκτους στίχους, που αντιστοιχούν με τα δίστιχα που λέγονται λιανοτραγούδα, πατινάδες ή ριμηνέτα στα άλλα νησιά και στην υπόλοιπη

Ελλάδα. Μπορεί να είναι ερωτικές, αστείες, ή σατυρικές. Οι σκοποί τους είναι πρότυποι, μικροί σε έκταση, εύκολοι, απλοί και ευκολομνημόνευτοι.

Οι μαντινάδες πολλές φορές αυτοσχεδιάζονται και τραγουδιούνται πάνω σε διάφορους μελωδικούς σκοπούς, από τους οποίους άλλοι είναι χορευτικοί και άλλοι εξυπηρετούν καθαρά και μόνο το τραγούδι. Βασικοί φορείς τους είναι οι λαϊκοί λυράρηδες (αυτοί που παίζουν λύρα), οι ριμαδόροι, αλλά και απλοί άνθρωποι, οι οποίοι συνηθίζουν να τραγουδούν με θαυμαστή ευχέρεια στους γάμους, στα βαφτίσια, στα τοπικά πανηγύρια και γενικά σε κάθε είδους γλέντι, άλλοτε αυτοσχέδιες και άλλοτε παραδοσιακές.

Δεν είναι σπάνιες οι περιπτώσεις, που ακούει κανείς τους Κρητικούς, ακόμη και στην καθημερινή τους ζωή, να εκφράζονται, να αστειεύονται ή να μαλώνουν με τους δεκαπεντασύλλαβους στίχους, τις μαντινάδες.

*"Πολλοί ρωτούν να μάθουνε
τι είναι οι μαντινάδες
αγάπη, γνώση κι ομορφιά,
τις λεν με δυό αράδες".*

3.6.2. ΚΡΗΤΙΚΟΙ ΧΟΡΟΙ

Ο χορός είναι μια ρυθμική κίνηση του σώματος, μια καλλιτεχνική έκφραση του ανθρώπου, η οποία θα λέγαμε πως είναι αποτέλεσμα κάποιας έντονης συγκίνησης. Είναι μια από τις εκδηλώσεις του πνευματικού βίου και έκφραση δημιουργικού ταλέντου και φαντασίας του ανθρώπου, που δίνει την ευκαιρία στο άτομο να συμμετέχει σε ομαδικές εορταστικές λατρευτικές εκδηλώσεις, γάμους, πανηγύρια κ.ά.

Οι κρητικοί παραδοσιακοί χοροί χαρίζουν αξέχαστες στιγμές χορευτικής δημιουργίας και αισθητικής απόλαυσης σ' αυτούς που παίρνουν μέρος σ' αυτόν αλλά και στους απλούς θεατές.

Αυτοσχεδιασμός γίνεται ακόμα και στον χορό, όπου οι χορευτές και κυρίως οι πρωτοχορευτές, ακολουθώντας πιστά τους τυπικούς βηματισμούς κάθε χορού, προσθέτουν δικές τους φιγούρες και εκφραστικές κινήσεις, δηλωτικές, του ταλέντου, της καλαισθησίας και όλων γενικά των σωματικών και πνευματικών δεξιοτήτων τους.

Κυριότεροι λοιπόν κρητικοί χοροί είναι:

Ο συρτός χορός: Οι απλές και εύκολες σε μελωδική εκτέλεση και ρυθμό μαντινάδες, τραγουδιούνται σε 15σύλλαβα δίστιχα και χορεύονται στον αργό σιγανό χορό, που είναι γνωστός όχι μόνο στο Ηράκλειο αλλά σε ολόκληρη την Κρήτη. Ολόκληρο το χορευτικό μοτίβο αποτελείται από ισόχρονες χορευτικές κινήσεις των ποδιών, από τις οποίες οι τρεις πρώτες προχωρούν στα πλάγια και στα δεξιά, και οι υπόλοιπες τρεις επιτόπου.

Ο πεντοζάλης: Διακρίνεται σε γρήγορο πεντοζάλη και σε σιγανό. Έτσι, το μοτίβο του σιγανού αποτελείται από τόσους χρόνους όσοι και οι χρόνοι της μαντινάδας, στο σκοπό της οποίας χορεύεται. Έτσι, η αρχή και το τέλος της μελωδίας και του χορευτικού μοτίβου, ταιριάζουν μετρικά.

Στην ίδια μελωδία της μαντινάδας, αλλά σε γρήγορη τώρα ρυθμική αγωγή, αναπτύσσεται ο γρήγορος πεντοζάλης. Αποτελείται από μια διπλή πεντάδα κινήσεων, δηλαδή από δέκα χορευτικές κινήσεις. Η πρώτη πεντάδα κινήσεων πηγαίνει εμπρός και δεξιά, ενώ η δεύτερη πεντάδα είναι στατική, δηλαδή τα βήματα του χορού εκτελούνται επί τόπου. Δίκαια, λοιπόν, ονομάζεται πεντοζάλης, δηλαδή πέντε ζάλα (βήματα).

Ο πεντοζάλης αποτελεί την εξωτερίκευση των αισθημάτων και την αποκορύφωση του γλεντιού.

Ο πηδηχτός (Μαλεβιζιώτης): Είναι ένας υπερήφανος χορός των Κρητικών. Είναι ο χορός των ικανών παλικάριών της Κρήτης, που ξέρουν "να υφαίνουν, να κεντούν και να ομορφαίνουν το πανί του χορού", με όλα εκείνα τα παραδοσιακά πολεμικά και πλαστικά σε ευλυγισία και κίνηση πηδήματα των χορευτών, που φτάνουν ως την έξαρση. Χορεύεται με τρία μεγάλα βήματα

μπροστά και τρία πίσω. Τα βήματα αυτά είναι ψηλά και μεγάλα, εξού και πηδηχτός.

Η Σούστα: Η σούστα χορεύεται από ζευγάρια και αποτελείται από οκτώ ισόχρονες χορευτικές κινήσεις των ποδιών, από τις οποίες οι τρεις πρώτες προχωρούν στα πλάγια και δεξιά, στην τέταρτη ανασηκώνεται το δεξί πόδι και έπειτα το αριστερό.

3.6.3. ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΑ ΚΡΗΤΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ

Τα σπουδαιότερα παραδοσιακά λαϊκά όργανα που επιβιώνουν ακόμα στην Κρήτη είναι τα εξής:

ΧΟΡΛΟΦΩΝΑ

Η αχλαδόσχημη λύρα, που συναντάται σε τρεις τύπους, δηλαδή το λυράκι, την κοινή λύρα και τη βροντόλυρα. Έχουν τρεις χορδές, σήμερα μεταλλικές, παλιότερα εντέρινες, που κουρδίζονται κατά πέμπτες καθαρές ή ακόμη και αλά τούρκα, δηλ. κατά διαστήματα πέμπτης και τέταρτης καθαρής. Διαφέρουν μόνο ως προς το μέγεθος, τον ήχο που παράγουν και τη χρήση. Η βιολόλυρα είναι ένας άλλος τύπος λύρας, που δημιουργείται γύρω στα 1925, με εμφανείς επιδράσεις από το βιολί. Όλα τα παραπάνω μουσικά όργανα παίζονται με τόξο. Παλιότερα στο τόξο κρεμούσαν μια σειρά από μικρά σφαιρικά κουδουνάκια, τα γερακοκούδουνα, τα οποία, με τις κινήσεις του τόξου, πρόσφεραν ένα είδος χαρακτηριστικής αρμονικής και ρυθμικής συνοδείας της λύρας. Η λύρα, αν και γνωστή στον ελλαδικό χώρο ήδη από τον 9^ο αιώνα, δεν είναι βέβαιο από πότε άρχισε να χρησιμοποιείται στην Κρήτη.

Το βιολί. Πρόκειται για το γνωστό δυτικό βιολί, του οποίου η χρήση ως λαϊκού οργάνου στον ευρύτερο ελληνικό χώρο είναι γνωστή από πολύ παλιά. Στην Κρήτη παίζεται, παράλληλα με τη λύρα, κυρίως στις δυτικές και στις ανατολικές επαρχίες.

Το λαούτο. Πρόκειται για το γνωστό σε όλη την Ελλάδα μουσικό όργανο, λίγο μεγαλύτερο σε μέγεθος, με τέσσερα ζεύγη χορδές, παλαιότερα εντέρινες, σήμερα μεταλλικές, που κουρδίζονται κατά πέμπτες. Συνοδεύει ρυθμικά και αρμονικά τη λύρα ή το βιολί, άλλοτε παίζοντας τους βασικούς φθόγγους της μελωδίας, άλλοτε προσφέροντας ένα απλό ή διπλό ισοκράτημα και άλλοτε παίρνοντας, για σύντομο διάστημα, τη μελωδία προκειμένου να ξεκουραστεί ο λυράρης ή ο βιολιστής. Πολλές φορές το λαούτο χρησιμοποιείται και ως σολιτιστικό όργανο.

Το μαντολίνο και η κιθάρα. Είναι τα γνωστά όργανα, από τα οποία το πρώτο χρησιμοποιείται στη Μέση και Ανατολική Κρήτη και σε πολύ περιορισμένη κλίμακα, ως όργανο μελωδίας ή και συνοδείας της λύρας και του βιολιού, ενώ το δεύτερο χρησιμοποιείται στις ίδιες περιοχές ως καθαρά συνοδευτικό όργανο του βιολιού.

Το μπουλγκαρί. Ανήκει στην οικογένεια των ταμπουράδων. Η χρήση του σήμερα είναι πολύ περιορισμένη στην Κρήτη. Παλιότερα όμως ήταν πολύ διαδεδομένο ως όργανο μελωδίας ή ακόμη και συνοδείας της λύρας.

ΑΕΡΟΦΩΝΑ

Το θιαμπόλι ή φθιαμπόλι, φτιαμπόλι, φιαμπόλι, παμπιόλι, μπαμπιόλι, χαμπιόλι, σφυροχάμπιολο, σφυροχάμπουλο, πειροχάμπιολο, και γλωσσοχάμπιολο. Είναι ένα είδος καλαμένιου ή ξύλινου φλάουτου με λοξοκομμένο το μέρος όπου φυσάει ο παίκτης και κλεισμένο με τον "πείρο ή σούρο", ένα είδος τάπας με λεπτή σχισμή για να περνά ο αέρας. Πάνω στον κύλινδρο και εκεί όπου τελειώνει ο πείρος ανοίγεται μια τετράγωνη συνήθως τρύπα και στη συνέχεια πιο κάτω έξι τρύπες μπροστά και μια πίσω που χρησιμεύουν για τη μελωδία. Το θιαμπόλι, κατεξοχήν ποιμενικό όργανο, παίζεται συνήθως μόνο του. Πολλές φορές όμως, όταν ο παίκτης είναι επιδέξιος, μπορεί να παίζει μαζί με τη λύρα ή ακόμη και να αντικαταστήσει τη λύρα στη ζυγιά.

Η μαντούρα ή μπαντούρα είναι ένα είδος κλαρινέτου με μονό επικρουστικό γλωσσίδι στο πάνω άκρο της που είναι κλειστό από τον κόμπο του καλαμιού. Έχει 4-6 τρύπες και φτιάχνεται σε διάφορα μεγέθη. Παραλλαγή της μαντούρας είναι η διπλομαντούρα ή τζυμπραγιά μαντούρα, που στην πραγματικότητα είναι δύο μαντούρες ίδιες οξύτητας δεμένες και παιζόμενες μαζί.

Η ασκομαντούρα ή ασκομπαντούρα και φλασκομαντούρα, που είναι ο γνωστός από πολύ παλιά άσκαυλος. Αποτελείται από το δερμάτινο ασκί που χρησιμεύει ως αποθήκη αέρος, το ξύλινο ή καλαμένιο ή κοκαλένιο επιστόμιο με βαλβίδα, μέσα από το οποίο φυσά ο οργανοπαίκτης τον αέρα, και τη συσκευή παραγωγής του ήχου, η οποία περιλαμβάνει μια αυλακωτή σκάφη που καταλήγει σε χοάνη και δύο αυλούς, τύπου κλαρινέτου με μονό επικρουστικό γλωσσίδι και πέντε συνήθως τρύπες. Η ασκομαντούρα παίζεται συνήθως σε ανοιχτό χώρο, άλλοτε μόνη της και άλλοτε με τη συνοδεία λαούτου ή μικρού νταουλίου (νταουλάκι), ή ακόμη και άλλων αυτοσχεδίων ρυθμικών οργάνων. Το όργανο αυτό, πολύ διαδεδομένο παλιότερα στην Κρήτη, τείνει δυστυχώς σήμερα να εκλείψει.

MEMBRANOΦΩΝΑ

Το νταουλάκι. Πρόκειται για ένα μικρό νταούλι που παίζεται με δύο ραβδάκια, τα νταουλόξυλα, και συνοδεύει ρυθμικά τη λύρα ή το βιολί. Παλιότερα ήταν ευρύτατα γνωστό, ιδίως στην ανατολική Κρήτη, ενώ σήμερα έχει σχεδόν εξαφανιστεί.

3.6.4. ΚΡΗΤΙΚΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟΣ ΓΑΜΟΣ

Ο γάμος, ακριβώς επειδή σημαδεύει την κορυφή της ανθρώπινης ευτυχίας και μαζί την κρισιμότερη στιγμή της, έχει περιβληθεί με ένα πλήθος τελετουργικά έθιμα, που όλα αποσκοπούν στην εξασφάλιση της ευτυχίας για την νέα οικογένεια, που τώρα θα "φυτευτεί" και που με κάθε τρόπο πρέπει να ριζώσει (γι' αυτό το λόγο ρίχνουμε και ρύζι στην τελετή του γάμου).

Σύμφωνα, με την μακραίωνη θεσμική λαϊκή παράδοση της Κρήτης, στον κρητικό γάμο, ξεχωρίζουν αρκετά ήθη και έθιμα μερικά από τα οποία ζωντανεύουν, κυρίως στα χωριά, ακόμα και σήμερα στους γάμους.

Αρχικά, λοιπόν, η γνώμη των γονέων, ιδιαίτερα του πατέρα, στον γάμο των παιδιών τους, ήταν αποφασιστική. Στην οικογένεια που υπάρχουν πολλά αδέρφια, ήταν κοινωνικά ανεπίτρεπτο να παντρευτεί πρώτος ο νεότερος. Αν ο πρωτότοκος έχει αδερφές και μάλιστα αν οι γονείς έχουν πεθάνει, τότε αυτός μένει άγαμος μέχρι να αποκαταστήσει, να παντρέψει όλες τις αδερφές του, κατά σειρά ηλικίας και πάλι.

Το σπίτι, την κατοικία, έπρεπε να το διαθέτει ο άνδρας και το κατασκεύαζε με τη βοήθεια της οικογένειάς του. Τα αρσενικά παιδιά δεν συνήθιζαν να απομακρύνονται από τους γονείς και τον τόπο της γέννησής τους. Οι σόγαμπροι θεωρούνται εξαίρεση από τον κανόνα αυτό, που συμβαίνει όταν η νύφη είναι πλούσια και μοναχοκόρη ή και για διάφορους άλλους λόγους.

Παλιότερα παρουσιαζόταν συχνά το φαινόμενο της ακούσιας ή εκούσιας απαγωγής μιας νέας, κυρίως όταν οι δικοί της αρνούσαν το γάμο της με ένα συγκεκριμένο νέο. Η απαγωγή οδηγούσε σε προστριβές και αντεκδικήσεις, συνήθως όμως είχε ευτυχή κατάληξη, με την υποχώρηση των γονέων της κοπέλας, ιδίως μετά τη γέννηση του πρώτου παιδιού του ζεύγους.

Η τελετή της μνηστείας, το λογόστεμα γινόταν στο σπίτι της νέας, όπου πήγαινε ο πατέρας του γαμπρού μαζί με συγγενείς του για να την ζητήσουν και

της δίνανε ένα δαχτυλίδι, το λεγόμενο "σημάδι". Αν ο πατέρας της κοπέλας απαντούσε καταφατικά, τότε την φώναζαν κι έβγαινε με ένα δίσκο (συνήθως με ρακί και ξηρούς καρπούς) και κερνούσε τους καλεσμένους. Τότε της έδιναν και το δαχτυλίδι, το οποίο και φορούσε αμέσως. Από εκείνη τη στιγμή και μετά η κοπέλα θεωρείται λογοδοσμένη. Ο χρόνος της μνηστείας ήταν μικρός και οι μνηστευμένοι στο διάστημα αυτό απέφευγαν να συναντηθούν, έως τον γάμο, υπακούοντας έτσι στους αυστηρούς άγραφους νόμους της τοπικής ηθικής.

Ημέρα τέλεσης του γάμου οριζόταν μια Κυριακή ή κάποια άλλη εορτάσιμη μέρα. Εθμικά απαγορευόταν ο γάμος να γίνει Τρίτη ή Τετάρτη καθώς και τον Μάιο, σύμφωνα με τους Κρητικούς "Ο γάμος ο Μαγιάτικος, πολλά κακοποδίδει".

Οι κυριότερες εκδηλώσεις της εβδομάδας του γάμου, ήταν το κάλεσμα, το οποίο γινόταν συνήθως το Σαββατόβραδο (οκτώ μέρες πριν το γάμο). Το κάλεσμα το αναλάμβαναν συγγενείς των μελλόνυμφων, οι λεγόμενοι καλεστικοί.

Ακολουθούσε, η προικοπαράδοση, όπου μετέφεραν, από το πατρικό σπίτι της νύφης στο σπίτι του γαμπρού, τα προικιά της μέσα σε πανέρια ή καλάθια στολισμένα και με πομπή την οποία συνόδευαν συγγενείς και φίλοι, με λύρα και τραγούδια και πυροβολισμούς. Η πομπή με την οποία μεταφέρονταν τα προικιά ονομάζεται "ψηκι". Τα προικιά, συνήθως υφαντά, πλεκτά, κεντήματα, τα εξέθεταν σε κοινή θέα. Την ίδια βραδιά γίνεται και το στρώσιμο του κρεβατιού του ζευγαριού από ανύπαντρες κοπέλες, φίλες της νύφης. Πάνω σ' αυτό ρίχνουν χρήματα για να συμβολίσουν την αφθονία καθώς και ένα μικρό παιδί για να κάνει το ζευγάρι πολλά παιδιά. Λένε ότι αν το παιδί που θα ρίξουν στο κρεβάτι είναι αγόρι τότε το πρώτο παιδί του ζευγαριού θα είναι αγόρι. Έπειτα το γλέντι συνεχιζόταν μέχρι το πρωί με φαγοπότι και τραγούδι.

Την παραμονή του γάμου, οι καλεσμένοι πήγαιναν στο πατρικό του γαμπρού και της νύφης το λεγόμενο "πεσκέσι" που είναι ένα σακούλι με ψωμί, τυρί, μακαρόνια, ρύζι, καφέ, ρακί κ.ά.

Με τον τρόπο αυτό οι καλεσμένοι συμβάλουν στο στήσιμο του καινούργιου σπιτιού του ζευγαριού, αλλά και να το βοηθήσουν στα έξοδα του. Να πούμε ότι το ψωμί που πηγαίνανε με το πεσκέσι ήταν κουλούρες που φτιάχναν οι κρητικές νοικοκυρές, ακριβώς γι' αυτόν τον σκοπό. Από εκεί βγήκε και η παροιμία "Δανεικά είναι τα κουλούρια στο γάμο".

Την ημέρα αυτή έσφαζαν και αρνιά και έκαναν το τραπέζι στους καλεσμένους που έφερναν το πεσκέσι.

Οι εκδηλώσεις, κορυφωνόταν, όπως ήταν φυσικό την ημέρα του γάμου την Κυριακή. Η μέρα αυτή ξεκίναγε με το στόλισμα της νύφης στο πατρικό της, και με το στόλισμα του γαμπρού στο δικό του. Αυτό συνοδεύονταν από μαντινάδες που λέγονταν από συγγενείς του καθενός μελλόνυμφου. Πριν ξεκινήσουν για την εκκλησία χορεύουν έξω από το σπίτι, ένα χορό αποχαιρετισμού που συνοδευόταν από επαινετικά για το ζευγάρι τραγούδια. Η διαδρομή έως την εκκλησία των νεόνυμφων γίνονταν με συνοδεία της λύρας και των τραγουδιών. Αν ο γαμπρός το επιθυμεί, μπορεί να πάει να πάρει την νύφη από το πατρικό της, πάντα με συνοδεία λύρας και τραγουδιών, και να πάνε μαζί στην εκκλησία. Έξω από την εκκλησία είναι συγγενείς του ζευγαριού και κερνούν τους καλεσμένους που καταφτάνουν κρασί και κρέας.

Μετά την στέψη, οι καλεσμένοι περνούν, ένας – ένας και εύχονται στο ζευγάρι και ρίχνουν το χάρισμα τους (φακελάκι με χαρτονομίσματα) σε ένα πανέρι που κρατάει μια ανύπαντρη κοπελιά, δίπλα στο ζευγάρι. Βγαίνοντας έξω από την εκκλησία, χόρευαν στον αυλόγυρο της, πάντα με την συνοδεία της λύρας, και έπειτα κατευθύνονταν στο νέο σπίτι του ζευγαριού.

Πριν μπει η νύφη στο νέο της σπίτι, σχημάτιζε με μέλι το σημείο του σταυρού στο ανώφλι και στις παραστάδες της πόρτας. Περνώντας το κατώφλι πατούσε σε προβιά προβάτου, συμβολισμός για δύναμη, παραγωγή, αλλά και

ήρεμη οικογενειακή ζωή. Συγχρόνως σπούσε ένα ρόδι και οι καρποί του σκορπίζονταν μέσα στο σπίτι, προοιωνίζοντας αφθονία αγαθών.

Το ζεύγος έπειτα κατευθυνόταν στον παστό και οι καλεσμένοι άρχιζαν να τραγουδούν τα παστικά, επαινώντας το γαμπρό και τη νύφη. Παστός λέγεται γενικά ο γαμήλιος θάλαμος, ειδικότερα όμως ένας καναπές στολισμένος με άνθη και με κλαδιά δάφνης, μυρσίνης και ροδιάς, καθώς με το βάτο, για να ριζοβολήσουν οι απόγονοι του ζευγαριού όπως ο βάτος.

Ακολουθούσε και ακολουθεί μεγάλο ξεφάντωμα, στο οποίο συμμετέχουν όλοι οι καλεσμένοι. Πλούσια φαγητά και άφθονο κρασί συνοδεύουν τους χορούς και τα τραγούδια ως το πρωί. Δεν λείπουν βέβαια και οι πυροβολισμοί.

Ο γαμήλιος εθιμικός κύκλος ολοκληρωνόταν με τον αντίγαμο ή αντίχαρα, οκτώ μέρες μετά τον γάμο. Τότε οι γονείς της νύφης και οι στενοί συγγενείς της, επισκέπτονταν με δώρα, το σπίτι των νεονύμφων, όπου γινόταν και πάλι γλέντι, ή αντίθετα οι νεόνυμφοι επισκεπτόταν το πατρικό της νύφης.

Μαντινάδες που ακούγονται στο γάμο:

*"Ο ουρανός κι η θάλασσα,
τ' άστρα και το φεγγάρι
εδώκανε στη νύφη μας
τόση περίσσια χάρη"*

*"Όσο θα στέκουν τα βουνά
που βρίσκονται στην Κρήτη
τόσο να στέκει κι ο γαμπρός
με την ωραία νύφη"*

3.6.5. ΚΡΗΤΙΚΕΣ ΕΚΦΡΑΣΕΙΣ – ΛΕΞΕΙΣ

Αλάργο = μακριά

Αμπλά μου = η αδερφή μου

Αναμένω = περιμένω

Ίντα = τι

Απόϊ = η πρωινή υγρασία

Επαέ = εδώ

Εκειοσές = εκείνος

Γλακώ = τρέχω

Κουλούκι = σκύλος

Λαλώ γρήγορα = οδηγώ γρήγορα

Κατσούνα = μαγκούρα του βοσκού

Καλλιτσούνια = μικρές πίτες με μυζήθρα

Οϊ = όχι

Μπαλωθιές = πυροβολισμοί

Χοχλιός = σαλιγκάρι

Γιάντα = γιατί

Εδά = τώρα

Εργώ = κρυώνω

Ινάτι = πείσμα

Με το ζόρε = με το ζόρι

Πολλά ζάλα = πολλά βήματα

Καζάς = μπελάς

Κατίνα = πλάτη

Κι αμέ = και λοιπόν

Κι απόϊ = και έπειτα

Κουζουλός = τρελός, παλαβός

Κριάς = κρέας

Λαντουρίστηκα = καταβράχηκα

Μανισμένος = θυμωμένος
Μιαολιά = λίγο
Μουσαφίρης = επισκέπτης
Έκανα μπαμπούνα = έκανα καρσούμπαλο
Ντελικανής = νέος (τούρκικη λέξη από το ντελί – κανλί = τρελά αίματα)
Ντουκιάνι = καφενείο
Ξελαλώ = οδηγώ τα πρόβατα για άρμεγμα μέσα στην μάντρα
Ξόμπλια = στολίδια
Οψάργας = χτες το βράδυ
Πορίζω όξω = βγαίνω έξω
Ποθές = πουθενά
Σαφί = συνέχεια
Φιλιότσος = βαφτιστικός
Φορδακός = βάτραχος
Φουκάρι = η θήκη του κρητικού μαχαιριού
Χαβάνι = γουδί
Χούϊ το `χω = συνήθεια το `χω
Μπακαλούμαι = άραγε
Θωρώ = κοιτάζω

3.7. ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΣΥΛΛΟΓΩΝ Ν. ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ

ΔΗΜΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ

1. ΑΘΛΗΤΙΚΟΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ «ΑΙΟΛΟΣ»
2. ΑΡΑΒΙΚΗ ΠΑΡΟΙΚΙΑ ΚΡΗΤΗΣ
3. ΒΙΚΕΛΕΙΟΣ ΜΟΡΦΩΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ
4. ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΧΟΡΩΔΙΑ ΙΕΡΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΙΚΟΥ ΝΑΟΥ ΑΓ. ΜΗΝΑ
5. ΕΞΩΡΑΙΣΤΙΚΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ «ΑΓΙΑ ΤΡΙΑΔΑ», ΕΛΛΗΝΟΠΕΡΑΜΑΤΑ
6. ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΩΔΕΙΟ (ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ)
7. ΕΝΩΣΗ ΣΦΑΚΙΑΝΟΥ Ν. ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ
8. ΕΛΛΗΝΟΑΥΣΤΡΙΑΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ
9. ΕΝΩΣΗ ΦΙΛΟΛΟΓΩΝ Ν. ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ
10. ΕΚΔΡΟΜΙΚΟΣ ΕΠΙΜΟΡΦΩΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ
11. ΕΥΞΕΙΝΟΣ ΛΕΣΧΗ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ
12. ΕΛΛΗΝΟΓΑΛΛΙΚΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ ΚΡΗΤΗΣ
13. ΕΞΩΡΑΙΣΤΙΚΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΦΟΡΤΕΤΣΑΣ
14. ΕΝΩΣΗ ΑΓΙΟΒΑΣΙΛΕΙΩΤΩΝ Ν. ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ
15. ΕΚΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΚΥΠΡΙΩΝ ΚΡΗΤΗΣ
16. ΕΝΩΣΗ ΑΝΑΠΗΡΩΝ ΚΑΙ ΘΥΜΑΤΩΝ ΠΟΛΕΜΟΥ Ν. ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ
17. ΕΘΝΙΚΗ ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ ΚΡΗΤΗΣ
18. ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΓΟΝΕΩΝ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΩΔΕΙΟΥ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ
19. ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ ΜΗΧΑΝΟΚΙΝΗΤΟΥ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
20. ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΠΟΜΠΙΑΝΩΝ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ
21. ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΦΙΛΩΝ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ «ΔΕΣΜΟΣ»

22. ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΠΡΟΒΟΛΗΣ ΚΑΙ ΔΙΑΦΥΛΑΞΗΣ ΙΣΤΟΡΙΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΚΑΙ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ ΤΩΝ ΚΡΗΤΙΚΩΝ ΕΘΙΜΩΝ ΚΑΙ ΠΑΡΑΔΟΣΕΩΝ
23. ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ
24. ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΣΥΝΤΗΡΗΣΕΩΣ ΚΑΙ ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΕΩΣ ΙΕΡΟΥ ΝΑΟΥ ΑΓ. ΤΙΤΟΥ
25. ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΑΝΩΝ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ ΟΙ ΑΠΟΣΤΟΛΟΙ
26. ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΒΟΡΙΖΑΝΩΝ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ
27. ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
28. ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΦΙΛΩΝ ΕΝΟΡΓΑΝΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΔΗΜΟΥ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ
29. ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΕΝΟΡΙΤΩΝ ΥΠΕΡ ΑΝΕΓΕΡΣΕΩΣ ΚΑΙ ΣΥΝΤΗΡΗΣΕΩΣ ΚΑΙ ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΕΩΣ ΤΟΥ ΙΕΡΟΥ ΝΑΟΥ ΑΓ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΚΟΡΑΚΟΒΟΥΝΙ
30. ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΔΑΜΑΣΤΙΑΝΩΝ «Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΡΟΟΔΟΣ»
31. ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΓΩΝΙΣΤΩΝ ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΝΤΙΣΤΑΣΗΣ
32. ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΦΙΛΩΝ ΜΟΥΣΙΚΗΣ «ΤΟ ΠΡΟΤΥΠΟ»
33. ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΤΩΝ ΔΙΑΜΕΝΟΝΤΩΝ ΣΤΟ ΗΡΑΚΛΕΙΟ ΑΣΙΤΙΑΝΩΝ
34. ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΖΩΝΙΑΝΩΝ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ «Ο ΨΗΛΟΡΕΙΤΗΣ»
35. ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΩΝ ΚΡΗΤΗΣ «Ο ΑΓ .ΠΟΛΥΚΑΡΠΟΣ»
36. ΣΥΛΛΟΓΟΣ «ΕΛΛΗΝΟΓΑΛΛΙΚΗ ΦΙΛΙΑ»
37. ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΤΩΝ ΦΙΛΩΝ ΤΗΣ ΚΡΗΤΙΚΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ
38. ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΛΑΤΣΑΤΙΑΝΩΝ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ
39. ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΦΙΛΩΝ ΠΡΟΣΚΥΝΗΜΑΤΟΣ ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΑΛΜΥΡΗΣ
40. ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΦΙΛΩΝ ΣΥΝΤΗΡΗΣΕΩΣ ΚΑΙ ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΕΩΣ ΙΕΡΟΥ ΝΑΟΥ ΑΓ .ΠΕΤΡΟΥ
41. ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΑΝΑΠΛΑΣΗΣ ΕΘΙΑΣ «Ο ΠΡΟΦΗΤΗΣ ΗΛΙΑΣ»
42. ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΜΕΡΑΚΛΗΔΩΝ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ
43. ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΜΕΝΩΝ ΩΔΕΙΩΝ ΜΟΥΣΙΚΩΝ ΣΧΟΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΥΣΕΙΩΝ

44. ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΠΟΝΤΙΩΝ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ «ΠΑΝΑΓΙΑ ΣΟΥΜΕΛΑ»
45. ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΦΙΛΩΝ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ
46. ΠΑΓΚΡΗΤΙΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΩΘΗΣΗΣ ΤΩΝ
ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΥΛΙΚΩΝ ΑΓΑΘΩΝ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ
47. ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΚΑΙ ΕΞΩΡΑΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΔΕΙΛΙΝΩΝ
48. ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΓ. ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗΣ
49. ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ «ΤΟ ΤΣΑΓΚΑΡΑΚΙ»
50. ΠΑΓΚΡΗΤΙΑ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΕΛΛΗΝΟΣΕΡΒΙΚΗΣ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ
51. ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΕΞΩΡΑΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΒΡΑΚΟΝΤΙΑΝΩΝ
ΚΟΥΔΟΥΜΑΛΛΙΑΝΩΝ «Ο ΚΑΣΤΕΛΟΣ»
52. ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟΣ-ΕΜΨΥΧΩΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΘΕΑΤΡΟΥ
53. ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΘΑΝΑΤΩΝ
54. ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΧΡΥΣΟΒΑΛΑΝΤΟΥ
55. ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΚΑΜΙΝΙΩΝ «ΑΓ.ΒΑΡΒΑΡΑ»
56. ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΚΑΙ ΕΞΩΡΑΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΘΡΑΚΙΩΤΩΝ
«Η ΘΡΑΚΗ»
57. ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ «ΑΝΑΤΟΛΗ»
ΔΕΞΑΜΕΝΗΣ ΠΑΠΑ ΤΙΤΟΥ
58. ΠΑΓΚΡΗΤΙΟΣ ΜΟΥΣΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ
59. ΠΑΓΚΡΗΤΙΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΚΑΝΑΡΙΝΟΦΙΛΩΝ
60. ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΚΡΗΤΙΚΩΝ ΝΕΟΛΑΙΩΝ
61. ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΚΟΣ ΕΚΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ
«Ο ΑΓ. ΡΑΦΑΗΛ»
62. ΦΙΛΟΔΑΣΙΚΗ ΕΝΩΣΗ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ
63. ΦΙΛΟΙ ΤΟΥ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ ΜΟΥΣΕΙΟ ΚΡΗΤΙΚΗΣ ΕΘΝΟΛΟΓΙΑΣ
64. ΟΜΙΛΟΣ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟ ΤΗΣ
ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΜΑΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ Ο.Π.Ε.Κ
65. ΟΜΙΛΟΣ ΜΕΛΕΤΩΝ ΚΡΗΤΗΣ
66. ΝΕΑΝΙΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΣΤΗΜΗ
ΤΟΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

67. ΜΟΡΦΩΤΙΚΗ ΚΑΙ ΨΥΧΑΓΩΓΙΚΗ ΛΕΣΧΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ Δ.Ε.Η
Ν. ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ
68. ΜΙΚΤΗ ΧΟΡΩΔΙΑ ΚΑΙ ΜΑΝΤΟΛΙΝΑΤΑ ΑΓ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ
69. ΛΥΚΕΙΟ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΔΩΝ
70. ΛΕΣΧΗ ΛΑΪΟΝΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ «ΚΝΩΣΣΟΣ»
71. ΘΕΑΤΡΟ ΤΩΝ VIVI
72. ΘΕΑΤΡΙΚΗ ΟΜΑΔΑ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΚΡΗΤΗΣ ΣΧΟΛΕΣ
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ
73. ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΛΑΚΚΙΩΤΩΝ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ
74. ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΛΟΓΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ
ΑΜΦΙΘΕΑΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ
75. ΠΑΓΚΡΗΤΙΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΧΟΡΟΔΙΔΑΣΚΑΛΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ
ΛΑΤΙΝΙΚΩΝ - ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΧΟΡΩΝ
76. ΠΑΓΚΡΗΤΙΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΓΟΝΕΩΝ ΚΑΙ ΦΙΛΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕ
ΝΕΟΠΛΑΣΙΑ «Η ΗΛΙΑΧΤΙΔΑ»
77. ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΚΑΤΟΙΚΩΝ ΚΟΡΑΚΟΒΟΥΝΙ
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ
78. ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ - ΕΞΩΡΑΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΓΑΛΑΤΑ
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ
79. ΠΑΓΚΡΗΤΙΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΡΩΣΟΠΟΝΤΙΩΝ «Ο ΙΑΣΩΝ»
80. ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ «ΑΝΑΤΟΛΗ» ΠΑΠΑ ΤΙΤΟΥ
ΜΕΤΟΧΙ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ
81. ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ-ΕΞΩΡΑΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΕΣΤΑΥΡΩΜΕΝΟΥ
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ
82. ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΔΑΦΝΩΝ
83. ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΦΙΛΩΝ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΦΥΣΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ
84. ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΖΑΡΙΑΝΩΝ Ν. ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ
85. ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΦΥΣΙΚΟΘΕΡΑΠΕΥΤΩΝ ΚΡΗΤΗΣ
86. ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΜΕΤΟΧΩΝ Χ.Α.Α ΚΑΙ Χ.Π.Α ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ ΚΡΗΤΗΣ

87. ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΦΙΛΩΝ ΤΩΝ ΜΟΥΣΙΚΩΝ ΣΥΝΟΛΩΝ ΔΗΜΟΥ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ
88. ΜΟΥΣΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΙΩΝΙΑ ΑΗΔΩΝ - ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗ ΧΟΡΩΔΙΑ
89. ΕΞΩΡΑΙΣΤΙΚΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΠΡΟΑΣΤΙΩΝ ΑΓ. ΙΩΑΝΝΟΥ
90. ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΒΟΗΘΕΙΑΣ ΣΕ ΑΠΟΡΟΥΣ ΚΑΙ ΑΝΑΞΙΟΠΑΘΟΥΝΤΕΣ
91. Η ΖΩΗ - ΠΕΝΤΗΚΟΣΤΙΑΝΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ
92. ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΒΙΑΝΝΙΤΩΝ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ «Ο ΠΑΤΟΥΧΑΣ»
93. ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΡΙΑΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ
94. ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΚΑΤΟΙΚΩΝ ΛΟΦΟΥ ΛΕΙΒΑΔΑΣ
95. ΧΟΡΩΔΙΑ «ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ ΛΕΟΝΤΑΡΙΔΗΣ» ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΚΡΗΤΗΣ
96. ΤΟΠΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ Κ.Π.Α (ΚΑΗΚ) Γ/ΘΜΙΑΣ ΕΚΠ/ΣΗΣ
97. ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΝΑΠΗΡΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ
98. ΠΑΓΚΡΗΤΙΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΠΑΡΑΠΛΗΓΙΚΩΝ

3.7.1. ΛΥΚΕΙΟ ΕΛΛΗΝΙΔΩΝ

Πολύ σημαντική οργάνωση είναι το Λύκειο Ελληνίδων, με πλούσια δράση κατά την 40ετή σταδιοδρομία της, για την διάσωση, την διατήρηση και την αναβίωση των πλούσιων παραδόσεων, ηθών και εθίμων του κρητικού λαού.

Το Λύκειο Ελληνίδων έχει να επιδείξει πλούσιο έργο στην ανασύσταση της μορφής των αρχαίων κρητικών χορών και έχει οργανώσει ένα πλούσιο αρχείο Κρητικής Ενδυματολογίας. Στον κύκλο της δραστηριότητας του Λυκείου Ελληνίδων, θα πρέπει να αναφερθεί και η ενεργός συμμετοχή του στο χορόδραμα "Μινωϊκή Τελετουργία", που παρουσιάστηκε το 1959 και

περιλάμβανε ιεροπραξίες και θρησκευτικές τελετές, εμπνευσμένες από τις θρησκευτικές και άλλες παραστάσεις της Μινωϊκής Κρήτης, διαλέξεις κορυφαίων ανθρώπων των γραμμάτων, μουσικές συναυλίες κ.ά.

3.7.2. ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Ιδρύθηκε το έτος 1974, αμέσως μετά την πτώση της δικτατορίας. Το καταστατικό του συλλόγου αυτού, αναφέρει ως βασικούς του στόχους: την διάδοση και διάσωση της πολιτιστικής κληρονομιάς, την ηθική ενίσχυση των τεχνών, την έκδοση ανέκδοτων έργων κρητολογικού περιεχομένου, την προβολή του λαϊκού μας πολιτισμού καθώς, και την προαγωγή της μουσικής παιδείας του τόπου μας.

Από την κατάσταση των πολιτιστικών συλλόγων του Δήμου Ηρακλείου είναι φανερός ο αρκετά μεγάλος αριθμός αυτών, πράγμα που δείχνει τον σημαντικό ρόλο που παίζουν στην πολιτιστική – κοινωνική δραστηριότητα και ανάπτυξη της πόλης του Ηρακλείου, ο καθένας με τον δικό του, ξεχωριστό τρόπο που αντανακλάται από τον σκοπό ίδρυσης του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο

4) Ο τουρισμός στην Κρήτη και ειδικότερα στον Ν. Ηρακλείου

4.1. Υποδομή Μεταφορών

4.2. Πίνακας μεριδίων αγοράς και συνόλου (%) των διανυκτερεύσεων αλλοδαπών τουριστών στην Κρήτη και στην υπόλοιπη Ελλάδα.

4.3. Ξενοδοχειακή Υποδομή

4.4. Αφίξεις με πτήσεις "Charter" στους κυριότερους αερολιμένες της χώρας (Απρίλιος – Ιούλιος 1997 και 1998).

4.5. Εξέλιξη του αριθμού τουριστών στην Κρήτη και στην υπόλοιπη Ελλάδα (1938-1999)

Ο Τουρισμός στην Κρήτη και ειδικότερα στο Ν. Ηρακλείου

Κρήτη: το νησί του "ήλιου και τις θάλασσας". Τα βασικά ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα είναι οι καλές κλιματολογικές συνθήκες, τα μνημεία (Κνωσός, Φαιστός κ.ά.) τα μοναστήρια, τα μνημεία με ιστορικό ενδιαφέρον, το φυσικό περιβάλλον, οι κρυστάλλινες θάλασσες σε συνδυασμό με απέραντες παραλίες (που ενδείκνυται για χειμερινά και καλοκαιρινά σπορ) καθώς επίσης ποιότητα υπηρεσιών και φιλοξενίας που παρέχουν όλες οι κατηγορίες των ξενοδοχείων.

Αν και στην Κρήτη μπορεί να φτάσει κανείς και από θάλασσα και από αέρα σχεδόν 85% προτιμούν να χρησιμοποιούν πτήσεις Charter.

Όσον αφορά τον τόπο καταγωγής, το 99% των τουριστών που επισκέπτονται την Κρήτη από την Ευρώπη. Ο επόμενος πίνακας παρουσιάζει την αναλογία των τουριστών ανά χώρα.

Χώρα Προέλευσης	Ποσοστό %
Γερμανία	31%
Σκανδιναβία	20%
Μεγ. Βρετανία	14%
Ολλανδία	7,5%
Γαλλία	6%
Ανατολική Ευρώπη	5%
Αυστρία	4,5%
Ελβετία	4%
Βέλγιο/Λουξεμβούργο	4%
Ιταλία	2,5%
Λοιπές Χώρες	2,5%
Σύνολο	100%

Πηγή: Ομοσπονδία Ξενοδόχων Κρήτης, 1996

Το 42% των συνολικών αφίξεων των τουριστών στην Κρήτη είναι οικογένειες με παιδιά, 38% - 20% άγαμοι. Το νησί προσελκύει κυρίως τις παρακάτω ομάδες ηλικιών:

- 18-35 ετών (49%)
- 36-45 ετών (22%)
- 46-60 ετών (18%)
- 60 και άνω (11%)

Η τουριστική περίοδος διαρκεί από το Μάρτιο έως το Νοέμβριο, είναι οι μήνες αιχμής.

4.1. ΥΠΟΔΟΜΗ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ

❖ Λιμάνια

Στην Περιφέρεια Κρήτης έχει αναπτυχθεί ένα εξαιρετικά σημαντικό λιμενικό δυναμικό. Το σημαντικότερο λιμάνι είναι αυτό του Ηρακλείου, το οποίο εξυπηρετεί τις ανάγκες μεταφοράς εμπορευμάτων και επιβατών. Το λιμάνι του Ηρακλείου έχει χαρακτηριστεί ως λιμένας εθνικής σημασίας και μεγάλες εμπορευματικές και επιβατικές δραστηριότητες. Η κύρια σύνδεση του είναι με Πειραιά.

Όσον αφορά στη διακίνηση επιβατών, αυτή καλύπτεται κατά 97% από Έλληνες και το υπόλοιπο 3% από επισκέπτες. Η επιβατική κίνηση, διαχρονικά σημείωσε σημαντικές διαφορές από έτος σε έτος, κατά την περίοδο 1979-88, ενώ η συνολική διακίνηση επιβατών έφτασε τους 817.000 και προβλέπεται το 1999 να φτάσει στους 930.000 και το 2010 στους 1.500.000.

Τα λιμάνια του Ηρακλείου και των Χανίων παρουσιάζουν την μεγαλύτερη επιβατική κίνηση. Οι τουρίστες που φτάνουν μέσω θάλασσας εκτιμάται ότι μένουν στο νησί 3-4 εβδομάδες. Οι επισκέπτες που προτιμούν το αεροπλάνο, υπολογίζεται ότι μένουν λιγότερες μέρες και χρησιμοποιούν ενοικιαζόμενα αμάξια για τις μετακινήσεις τους.

❖ Αεροδρόμια

Στο τομέα των αερομεταφορών η Κρήτη εξυπηρετεί την επιβατική και τουριστική κίνηση. Υπάρχουν τρία αεροδρόμια.

Το μεγαλύτερο αεροδρόμιο βρίσκεται κοντά στην πόλη του Ηρακλείου. Το αεροδρόμιο "Ν. Καζαντζάκης" είναι το δεύτερο σε κίνηση αεροδρόμιο της χώρας (με 2,7 εκατ. επιβάτες). Παρουσιάζει ετήσια αύξηση επιβατικής κίνησης της τάξεως του 9%. Το αεροδρόμιο του Ηρακλείου αποτελεί τη νοτιότερη πύλη εισόδου στην Ενωμένη Ευρώπη.

4.2. ΠΙΝΑΚΑΣ ΜΕΡΙΔΙΩΝ ΑΓΟΡΑΣ ΚΑΙ ΣΥΝΟΛΟΥ % ΤΩΝ ΔΙΑΝΥΚΤΕΡΕΥΣΕΩΝ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΩΝ ΣΤΗΝ ΚΡΗΤΗ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΥΠΟΛΟΙΠΗ ΕΛΛΑΔΑ.

Μπορεί η Κρήτη να καταλαμβάνει την πρώτη θέση στις προτιμήσεις των τουριστών σε σχέση με άλλους κύριους προορισμούς της Ελλάδας, όμως "τη μερίδα του λέοντος", κατέχει ο Ν. Ηρακλείου. Ανεξάρτητα από τις υπόλοιπες περιοχές του νησιού, αποτελεί το δεύτερο μεγαλύτερο προορισμό της χώρας με μερίδιο 12,9%, της ελληνικής τουριστικής αγοράς, μετά την Ρόδο που κατέχει το 22,3% (βλ. πίνακα). Έτσι ο Νομός διατήρησε την πρωτοκαθεδρία της τουριστικής ανάπτυξης της Κρήτης.

			Μεταβολή
	1996	1999	1996-1999
Ελλάδα	35.497	45.803	22
Κέρκυρα	2.439	3.221	32
Μερίδιο αγοράς %	6,8	7	2,9
Ρόδος	7.422	10.239	37
Μερίδιο αγοράς %	20,9	22,3	6,6
Κρήτη	9.241	12,25	32,5
Μερίδιο αγοράς %	26	26,7	2,6
Ν. Χανίων	1.539	2.058	33,7
Μερίδιο συνόλου %	4,3	4,49	4,4
Μερίδιο Κρήτης %	16,6	16,8	1,2

N. Ρεθύμνης	1.762	2.239	27
Μερίδιο συνόλου %	4,9	4,8	-2
Μερίδιο Κρήτης %	19	18,2	-4,2
N. Ηρακλείου	4.413	5.913	33,9
Μερίδιο συνόλου %	12,4	12,9	4
Μερίδιο Κρήτης %	47,7	48,2	1
N. Λασιθίου	1.526	2.038	33,5
Μερίδιο συνόλου %	4,2	4,4	4,7
Μερίδιο Κρήτης %	16,5	16,6	0

Πηγή: Έρευνα της ICAP για την Ένωση Ξενοδόχων Ν. Ηρακλείου

4.3. ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΗ ΥΠΟΔΟΜΗ

Την υπεροχή του Ν. Ηρακλείου, σε σχέση με άλλους τουριστικούς προορισμούς της Κρήτης και της χώρας, επιβεβαιώνει ένας ακόμα παράγοντας, εκείνος της ποιότητας και επιπέδου της ξενοδοχειακής υποδομής. Είναι παράγοντες βαθιά αλληλοεξαρτώμενοι που υπακούουν στον κλασσικό οικονομικό νόμο: "Η προσφορά των ξενοδοχειακών κλινών δημιουργεί την δική της ζήτηση".

Με βάση, πέντε κατηγορίες ποιότητας (πολυτελείας, Α', Β', Γ', Δ', και Ε'), η ξενοδοχειακή υποδομή του Ηρακλείου υπερέχει, όχι μόνο σε σχέση μ' αυτές των υπολοίπων νομών του νησιού αλλά και συγκριτικά με την κεντρική τάση της χώρας.

Ο Ν. Ηρακλείου, όχι μόνο διαθέτει ξενοδοχειακή υποδομή που τείνει προς την κατηγορία Α', αλλά προσελκύει αναλογικά μεγάλα ποσοστά τουριστών υψηλού κοινωνικού – οικονομικού επιπέδου, κάτι που ισχύει και για την υπόλοιπη Κρήτη.

Απρίλιος – Ιούλιος 1997 και 1998

Περιοχή ξενοδοχείων	Δείγμα		Διανυκτερεύσεις			Πληρότητα %	
	Κλίνες δείγματος	Κλάσμα* δείγματος κλινών	1997	1998	Μεταβολή 1998/1997	1997	1998
Σύνολο	85.026	53,78	7.272.565	7.500.178	3,13	70,11	72,30
Αθήνα	18.574	69,03	1.484.618	1.499.605	1,01	65,52	66,18
Ν. Θεσ/νίκης	5.195	76,82	357.724	315.462	-11,81	56,44	49,77
Ν. Κερκύρας	12.186	54,00	1.003.653	1.129.865	12,58	67,51	76,00
Ρόδος	22.765	61,52	2.153.813	2.295.153	6,56	77,55	82,64
Ν. Χαλκιδικής	7.364	66,78	599.085	580.349	-3,13	66,69	64,60
Κρήτη	18.942	35,18	1.673.672	1.679.744	0,36	72,42	72,69
Ν. Ηρακλείου	7.931	28,77	738.344	724.426	-1,89	76,31	74,87
Ν. Λασηθίου	4.437	39,97	335.628	342.900	2,17	62,00	63,35
Ν. Ρεθύμνης	4.204	42,75	410.781	402.976	-1,90	80,09	78,57
Ν. Χανίων	2.370	44,39	188.919	209.442	10,86	65,34	72,44

* Το κλάσμα δείγματος προκύπτει από το πηλίκο της διαίρεσης των κλινών του δείγματος δια των κλινών που υπάρχουν στην περιοχή.

Πηγή: Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδος

Όπως, φαίνεται από τον παραπάνω πίνακα, ο Ν. Ηρακλείου για το τετράμηνο Απρίλιος-Ιούλιος '97 και '98 έχει τις πιο πολλές διανυκτερεύσεις, που φτάνουν τις 738.344 το 1997 και στις 724.426 το 1998 με μια μικρή μείωση της τάξης του 1,89%. Σε σχέση με τους υπόλοιπους νομούς της Κρήτης, έρχεται πρώτος, ενώ έρχεται τέταρτος, σε σχέση με τις άλλες περιοχές.

4.4. ΑΦΙΞΕΙΣ ΜΕ ΠΤΗΣΕΙΣ "CHARTER" ΣΤΟΥΣ ΚΥΡΙΟΤΕΡΟΥΣ ΑΕΡΟΛΙΜΕΝΕΣ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ (ΑΠΡΙΛΙΟΣ – ΙΟΥΝΙΟΣ 1997 ΚΑΙ 1998)

Αερολιμένες	Ιούλιος			Απρίλιος - Ιούλιος		
	Αριθμός επιβατών	Μεταβολή		Αριθμός επιβατών	Μεταβολή	
	1997	1998	1998/1997	1997	1998	1998/1997
Σύνολο	796.380	872.432	9,55	2.221.168	2.418.322	8,88
Αθηνών (Ελληνικού)	83.461	78.267	-6,22	240.187	225.459	-6,13
Ρόδου	192.522	216.105	12,25	542.203	591.739	9,14
Κερκύρας	142.594	155.977	9,39	365.776	418.905	14,53
Ηρακλείου	294.846	322.339	9,32	874.640	956.338	9,34
Θεσσαλονίκης	82.957	99.744	20,24	198.362	225.881	13,87

Πηγή: Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδος

Στον παραπάνω πίνακα, βλέπουμε ότι, τον Ιούλιο του 1998, οι αφίξεις των επιβατών με πτήσεις "Charter", στους κυριότερους αερολιμένες της χώρας (Ελληνικό, Ρόδου, Κέρκυρα, Ηρακλείου και Θεσσαλονίκης), που αντιπροσωπεύουν το 70%, περίπου των συνολικών αφίξεων της κατηγορίας αυτής, έφτασαν τα 872.432 άτομα έναντι των 796.380, του αντίστοιχου μήνα του 1997, δηλαδή παρουσίασαν αύξηση κατά 9,55%. Το τετράμηνο Απριλίου – Ιουλίου 1998, οι αφίξεις με πτήσεις "Charter" έφθασαν τα 2.221.168 άτομα έναντι 2.418.322 του αντίστοιχου τετραμήνου του 1997, δηλαδή παρουσίασαν αύξηση κατά 8,88%.

Αύξηση των επιβατών κατά 9,32% είχαμε και στον Ν. Ηρακλείου τον μήνα Ιούλιο, αλλά και το τετράμηνο Απριλίου – Ιουλίου η αύξηση ήταν ακόμα μεγαλύτερη, 9,34%. Πράγμα που καθιστά πάλι τον Ν. Ηρακλείου σε πρώτη θέση, από τους άλλους νομούς της Κρήτης.

4.5. ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΑΡΙΘΜΟΥ ΤΟΥΡΙΣΤΩΝ ΣΤΗΝ ΚΡΗΤΗ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΥΠΟΛΟΙΠΗ ΕΛΛΑΔΑ (1938 – 1999)

Εξέλιξη του Αριθμού Τουριστών κατά Κύριο Προορισμό και Μέσο Αφίξης (Αεροπλάνο)							
	1938	1953	1960	1969	1978	1990	1999
Σύνολο Ελλάδας	90	102	390	1257	5798	8878	12164
Αεροπορικώς %	10	31	40	53	60	71	81
Κέρκυρα				101	458	1028	943
Μερίδιο Αγοράς %				8	7.8	11.5	7.8
Αεροπορικώς %					73	69	95
Ρόδος				60	684	906	1402
Μερίδιο Αγοράς %				4.7	11.8	10	11.5
Αεροπορικώς %					63	93	97
Κρήτη					368	1500	2500
Μερίδιο Αγοράς %					6.3	16.9	20.5
Αεροπορικώς %					91	99.6	99.7
Κως						309	653
Μερίδιο Αγοράς %						3.5	5.4
Αεροπορικώς %							97

Πηγή: Έρευνα της ICAR για την Ένωση Ξενοδόχων Ν. Ηρακλείου

Στις αεροπορικές αφίξεις βασίζεται σε ποσοστό που προσεγγίζει το 100% ο τουρισμός της Κρήτης, γεγονός που υπογραμμίζει τη σημασία της αεροπορικής υποδομής για την περαιτέρω ανάπτυξη του.

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας της ICAP, το 1978, το 91% των τουριστών έφταναν στο νησί αεροπορικώς. Το ποσοστό αυτό το 1990 ανήλθε στο 99,6 % και το 1999 στο 99,7%.

Όσον αφορά την Ελλάδα, γενικότερα, το ποσοστό των τουριστών των οποίων η άφιξη γίνεται αεροπορικώς, αυξάνεται σε τάξη μεγέθους 10% ανά δεκαετία. Έτσι, ενώ τα τέλη της δεκαετίας του 1930 αντιπροσώπευαν μόνο το 10% τον αφίξεων των τουριστών στην Ελλάδα, στα τέλη της δεκαετίας του 1990 αντιπροσώπευαν το 81 %.

Νησιώτικοι προορισμοί που τις προηγούμενες δεκαετίες είχαν σημαντική άφιξη δια θαλάσσης, όπως η Κέρκυρα και η Ρόδος και αεροπορικές αφίξεις στο μέσο ποσοστό της Ελλάδας αναγκάστηκαν να μεταβούν σε ποσοστά αεροπορικών αφίξεων άνω του 95%, σε σύντομο χρονικό διάστημα. Είναι πιθανόν ότι η μη επαρκής προετοιμασία, όσον αφορά τις υποδομές, για την εξελισσόμενη τάση προς τις αεροπορικές αφίξεις τους στοίχισε σε μερίδα αγοράς, ανεξάρτητα από την απόλυτη αύξηση του αριθμού των τουριστών τους. Το πρόβλημα αυτό δεν φαίνεται να εμφανίστηκε, σε παρόμοιο βαθμό, στην περίπτωση της Κρήτης της οποίας ο τουρισμός βασιζόταν, ανέκαθεν, σε πολύ μεγάλο ποσοστό της τάξεως του 90%, στις αεροπορικές αφίξεις, έχοντας φτάσει σήμερα σε ποσοστά που προσεγγίζουν το 100 %.

Ο τουριστικός τομέας πρέπει να στηριχθεί από όλους τους φορείς του Ν. Ηρακλείου (πολιτικούς – οικονομικούς – κοινωνικούς – πολιτιστικούς), αφού αποτελεί την κύρια οικονομική δραστηριότητα, η οποία σχεδιάζεται έτσι, ώστε, να στηρίζει την αναπτυξιακή προοπτική της περιφέρειας της Κρήτης και του νομού, παρέχοντας υπηρεσίες υπεροπτικού χαρακτήρα.

Ειδικότερα, η πόλη του Ηρακλείου, έχει την δυνατότητα μέσα από τον ιδιαίτερου χαρακτήρα πολιτισμό της, να προσελκύσει αρκετούς ντόπιους ή μη επισκέπτες. Τα διάφορα μνημεία, κτίρια κ.ά. που μαρτυρούν την ιστορική

εξέλιξη του Ηρακλείου είναι ικανά να προσελκύσουν τον ξένο και να τον κερδίσουν με την ομορφιά τους.

Εκτός, όμως από τον πολιτισμό και τους μνημειακούς θησαυρούς του, το Ηράκλειο, όπως γίνεται αντιληπτό και από την ανάλυση αυτού του κεφαλαίου, έχει την δυνατότητα να παρέχει στους επισκέπτες του ντόπιους ή ξένους, υπηρεσίες που αναβαθμίζουν την ποιότητα ζωής τους, για όσο διάστημα αποφασίσουν να μείνουν στην πόλη του.

5. Δημοτικές πολιτιστικές και κοινωνικές υποδομές Δήμου Ηρακλείου

5.1. Δημοτικές πολιτιστικές υποδομές Δήμου Ηρακλείου.

- 5.1.1. Βικελαία Δημοτική Βιβλιοθήκη
- 5.1.2. Δημοτική Πινακοθήκη
- 5.1.3. Όαση
- 5.1.4. Μικρό κηποθέατρο "Μάνος Χατζιδάκις"
- 5.1.5. Δημοτικό κτίριο της οδού Ανδρόγεω
- 5.1.6. Θεατρικός σταθμός
- 5.1.7. Παιδικό Εργαστήρι
- 5.1.8. Εργαστήρια δημιουργικής απασχόλησης (θεάτρου – ψηφιδωτού – σκακιού)
- 5.1.9. Συμβούλιο Νεολαίας Δήμου Ηρακλείου
- 5.1.10. Δημοτική Φιλαρμονική
- 5.1.11. Σχολή Φιλαρμονικής Δήμου Ηρακλείου
- 5.1.12. Δημοτικό Ωδείο Ηρακλείου
- 5.1.13. Ορχήστρα Εγχόρδων
- 5.1.14. Κουαρτέτο Εγχόρδων Δήμου Ηρακλείου

5.2. Χορωδίες Δήμου Ηρακλείου

- 5.2.1. Μικτή δημοτική χορωδία
- 5.2.2. Δημοτική Βυζαντινή χορωδία
- 5.2.3. Νεανική – παιδική χορωδία
- 5.2.4. Μικτή χορωδία και μαντολινάτα Αγίου Δημητρίου

5.3. Δημοτικές κοινωνικές υποδομές μέσω της Διεύθυνσης κοινωνικών και πολιτιστικών λειτουργιών Δήμου Ηρακλείου

- 5.3.1. ΚΑΠΗ Δήμου Ηρακλείου
- 5.3.2. Δ' ΚΑΠΗ Αγίου Δημητρίου Ηρακλείου
- 5.3.3. ΚΕΣΑΝ – Κέντρο Πρόληψης
- 5.3.4. Οργανισμός Κοινωνικής Φροντίδας (υπό σύσταση)
- 5.3.5. Κ.Υ.Σ.Υ. (πρόταση Δ.Η.)

5.1. ΔΗΜΟΤΙΚΕΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΤΟΥ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ

Ο πολιτισμός για τον Δήμο Ηρακλείου είναι ένα συστατικό στοιχείο ζωής, που έρχεται από πολύ μακριά και πηγαίνει πολύ μακριά, και ως εκ τούτου, νιώθει πως έχει υποχρέωση υπέρτατη, να τον συντηρήσει και να τον αναπτύξει με όλες του τις δυνάμεις, προς όφελος όλης της Κοινωνίας και των επόμενων γενεών.

Σ' αυτό το κεφάλαιο παρουσιάζονται κι αναλύονται οι δημοτικές υποδομές εκτός της αμιγούς δημοτικής επιχείρησης Δ.Ε.Π.Τ.Α.Η.

5.1.1. ΒΙΚΕΛΑΙΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Η βιβλιοθήκη ιδρύθηκε το 1908 και πήρε το όνομα της, προς τιμή του δωρητού της Βικέλα Δημήτριο. Ο Δημ. Βικέλας γεννήθηκε στην Ερμούπολη της Σύρου το 1835. Διάβαζε πολύ και όταν απέκτησε οικονομική άνεση (γύρω στα 41 χρόνια του) του γεννήθηκε η επιθυμία να έχει δικά του βιβλία. Αρχίζε, λοιπόν, να αγοράζει πολλά, κυρίως όσα αναφέρονταν στις μελέτες για την Ελλάδα. Είχε αγάπη στο γράψιμο, που πρωτοφανερώθηκε σε ηλικία 16 ετών, με την έκδοση του πρώτου του έργου, της τραγωδίας του Ρακίνα "Εσθηρ". Ακολούθησαν και άλλα κυρίως φιλολογικά και λογοτεχνικά όπως το Περί Βυζαντινών, το Περί Σκωτίας, το ιστορικό περιοδικό "Ελληνικά" από τον σύλλογο που ίδρυσε στην Αθήνα το 1896, "Σύλλογος Προς Διάδοσιν Ωφέλιμων Βιβλίων" κ.ά.

Η απάντηση, στο γιατί ο Δ. Βικελάς αποφάσισε να αφήσει την πλουσιότητα και πολυτιμότητα βιβλιοθήκη του στον Δήμο Ηρακλείου και όχι στην γενέτειρά του, οφείλεται σύμφωνα με έναν προσωπικό φίλο του, στον ενθουσιασμό του για τους θησαυρούς που αποκάλυψαν οι αρχαιολογικές ανασκαφές στην Κρήτη, όταν επισκέφτηκε το Ηράκλειο λίγο πριν πεθάνει.

Υπήρξαν κι άλλοι δωρητές της βιβλιοθήκης, όπως βιβλία του Στέφανου Ξανθουδίδη, του Αρχιμανδρίτη Φωτίου Θεοδοσάκη, της βιβλιοθήκης του

Ανδρέα Καλοκαιρινού, τα βιβλία του ποιητή Γ. Σεφέρη καθώς και αυτά της Μάρως Σεφέρη. Ο φιλεκπαιδευτικός Σύλλογος Ηρακλείου, έδωσε 1.130 τόμους βιβλίων, σπάνια και αρκετά ενδιαφέροντα για την Κρητική ιστορία.

Η πρώτη εγκατάσταση της βιβλιοθήκης έγινε στα ισόγεια δωμάτια του Νομαρχιακού Καταστήματος Ηρακλείου. Την περίοδο 1938-1940, το θέμα της στέγασης της, απασχόλησε σοβαρά τον Δήμο Ηρακλείου. Τελικά, μεταφέρεται στους ισόγειους χώρους του Δημοτικού Μεγάρου των Ακτάρικων, το οποίο είναι δείγμα της αρχιτεκτονικής των ετών 1925-1935. Το 1947, την μετέφεραν στον α' όροφο, του εν λόγω κτιρίου, όπου στεγάζεται και έως σήμερα.

Μια από τις αίθουσες της Βικελαίας βιβλιοθήκης

Τα τελευταία χρόνια επεκτάθηκε σε 1.000τ.μ. και πλέον, του "Μεγάρου Αχτάρικα", όπως επίσης και η παραχώρηση όλων των ανωγείων χώρων του, έτσι, ώστε να καλυφθούν οι δημιουργηθείσες ανάγκες από την ίδρυση και λειτουργία των νέων τμημάτων της.

Σημαντική θέση καταλαμβάνει "η αίθουσα Θεοτοκόπουλου", όπου λαμβάνουν χώρα οι εκδηλώσεις της βιβλιοθήκης. Σ' αυτήν την αίθουσα τα τελευταία χρόνια, διοργανώθηκε πλήθος πολιτιστικών και μορφωτικών εκδηλώσεων, όπως εκθέσεις, επιστημονικά σεμινάρια, ομιλίες και τακτικές προβολές ταινιών τέχνης σε συνεργασία με την Κινηματογραφική Λέσχη Ηρακλείου:

Η βιβλιοθήκη περιλαμβάνει τα εξής τμήματα:

1) **Τμήμα Αρχείων.** Στο τμήμα αυτό έχει συγκεντρωθεί ο βασικός κορμός του αρχειακού υλικού που "παρήχθη" στην Κρήτη, από τους κατακτητές της, στη διάρκεια επτά αιώνων περίπου, από το 1217-1898. Οι κυριότερες συλλογές δημοσίων εγγράφων του τμήματος αυτού είναι οι τρεις ακόλουθες:

- Τα σχετικά με την Κρήτη, Αρχεία της Βενετίας

- Το Τούρκικο αρχείο Ηρακλείου
- Το Αρχείο της Δημογεροντίας Ηρακλείου. Η Δημογεροντία ήταν θεσμός κοινοτικής αυτοδιοίκησης, στα τούρκικα χρόνια κυριαρχίας.

2) Το Τμήμα περιοδικών και εφημερίδων. γεγονός που διευκολύνει την απόκτηση ενοτήτων περιοδικών και εφημερίδων που αφορούν γεγονότα παρελθοντικών ετών.

3) Το οπτικοακουστικό τμήμα, το οποίο βρίσκεται στον α' όροφο του κτιρίου, έχει ιδρυθεί από το 1986 και έκτοτε εμπλουτίζεται διαρκώς. Περιλαμβάνει υπερσύγχρονο εξοπλισμό σε μηχανήματα ήχου και εικόνας, είναι κατάλληλα φτιαγμένο για να μπορεί να στεγάζει μια συλλογή δίσκων επιλεγμένης κλασικής μουσικής καθώς και σπάνιων μαγνητοφωνήσεων, βιντεοσκοπημένων θεατρικών παραστάσεων παιδιών κ. ά.

Εκεί, θα δούμε καταγεγραμμένες τις διάφορες δραστηριότητες του Δήμου Ηρακλείου, τα μουσικά δρώμενα που γίνονται κάθε χρόνο τον Αύγουστο, ιστορικό υλικό από την Μάχη της Κρήτης και διάφορες μαρτυρίες αγωνιστών της Εθνικής Αντίστασης.

4) Το δανειστικό τμήμα όπου υπάγεται και το παιδικό τμήμα, εμπλουτισμένο με 15.000 περίπου νέα βιβλία, εγκυκλοπαίδειες, περιοδικά δίνοντας έτσι την δυνατότητα στα παιδιά να ωφεληθούν διαβάζοντας βιβλία και περνώντας τις ώρες τους ευχάριστα στους κατάλληλα για παιδιά διαμορφωμένους χώρους του.

5) Το Μη δανειστικό τμήμα. Το τμήμα αυτό είναι το αναγνωστήριο το οποίο υπάρχει σε κάθε βιβλιοθήκη.

6) Το τμήμα της καταλογράφησης. Σ' αυτό το τμήμα, το προσωπικό της βιβλιοθήκης, ασχολείται με την καταγραφή του υλικού των βιβλίων τους.

7) Τμήμα εκδόσεων. Εκδίδει κατά καιρούς διάφορα βιβλία ή περιοδικά. Ο Δήμος Ηρακλείου, μέσω της Βικελαίας Βιβλιοθήκης έχει πραγματοποιήσει ένα πολύπλοκο και εκτεταμένο εκδοτικό πρόγραμμα, το

οποίο περιλαμβάνει 80 περίπου εκδόσεις ιστορικού, φιλολογικού και καλλιτεχνικού περιεχομένου.

Πραγματοποιείται, επίσης, προοδευτικά, η σύνταξη της "Κρητολογικής Βιβλιογραφίας", η οποία αριθμεί ήδη 20.000 περίπου βιβλιογραφικά δελτία.

Ακόμα, συντελείται ο σχεδιασμός και η πραγματοποίηση της έκδοσης (με συνεργασία 300 περίπου ελλήνων και ξένων φιλόλογων ιστορικών και λογοτεχνών), 110 περίπου τόμων κατάλογος των οποίων εκτίθεται στην παρούσα σύντομη ιστορία της Βικελαίας βιβλιοθήκης, για λογαριασμό του Δήμου Ηρακλείου και του Συνδέσμου ΤΕΔΚ Κρήτης.

Η Βικελαία Βιβλιοθήκη, σύμφωνα με την άποψη του εφόρου της Δ. Σάββα, "δεν έχει μόνο ιστορικό παρελθόν αλλά και δυναμικό παρόν". Τα τελευταία χρόνια κατάφερε να σφραγίσει την πολιτιστική ζωή του Ηρακλείου, με τρεις μεγάλες καλλιτεχνικές διοργανώσεις. Με την έκθεση με την έκθεση των έργων του Δομίνικου Θεοτοκόπουλου το 1990, την έκθεση με τις εικόνες της Κρητικής τέχνης το 1993 και την έκθεση των έργων του Φαγιούμ πρόσφατα.

Καθημερινά την βιβλιοθήκη την επισκέπτονται γύρω στα εβδομήντα άτομα, ενώ στην περίοδο των εορτών και το καλοκαίρι η κίνηση αυξάνεται, καθώς ο αριθμός των επισκεπτών ανεβαίνει στα εκατόν είκοσι άτομα ημερησίως. Η μεγαλύτερη προσέλευση γίνεται από φοιτητές, ειδικά τις περιόδους των γιορτών που ετοιμάζουν κάποιες εργασίες και η βιβλιοθήκη μπορεί με την πλούσια θεματολογία της να βοηθήσει οποιονδήποτε σπουδαστή, ενώ υπάρχουν και επισκέπτες και μάλιστα σε καθημερινή βάση, που ασχολούνται με την έρευνα.

Οι ενότητες των βιβλίων που δανείζεται ο περισσότερος κόσμος είναι διηγήματα, μυθιστορήματα, λαογραφία, ξένη λογοτεχνία, παιδαγωγικά, φιλοσοφικά, αλλά και βιβλία επιστημονικού περιεχομένου. Η βιβλιογραφία ανανεώνεται κάθε χρόνο από κονδύλια του δήμου. Για την φετινή χρονιά, η Βικελαία παρέλαβε πριν ένα μήνα, βιβλία 4,5 εκατομμυρίων δραχμών. Το μεγαλύτερο μέρος των χρημάτων, φέτος, απέσπασαν τα λογοτεχνικά, τα

ιστορικά, τα βιβλία αρχαίων συγγραφέων και ότι δηλαδή έχει μεγαλύτερη αποδοχή και ζητάει το αναγνωστικό κοινό

Η Βικελαία δεν αποτελεί ένα νοσταλγικό κληροδότημα του παρελθόντος, αλλά μια αξιόπιστη εγγύηση παροχής γνώσεων, πληροφοριών και βιβλίων που πάνω από όλα σέβονται τον αναγνώστη όλων των εποχών.

5.1.2. ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ

Ιδρύθηκε το 1994 και πρόκειται για μια μόνιμη έκθεση 80 περίπου έργων ζωγραφικής, τα οποία έχουν αποκτηθεί (μαζί με άλλα 500) από τον Δήμο Ηρακλείου. Η έκθεση αυτή στεγάζεται προσωρινά στην Βασιλική του Αγίου Μάρκου και περιλαμβάνει δημιουργίες διαφόρων Ελλήνων ζωγράφων, όπως του Θωμά Φανουράκη, του Αριστείδη Βλάσση, της Μαρίας Φιοράκη κ.ά. Πρίν, δημιουργηθεί η Δημοτική Πινακοθήκη, υπήρχαν τέσσερις ιδιωτικές γκαλερί στο κέντρο του Ηρακλείου και εξυπηρετούσαν τις παρουσιάσεις των παραπάνω έργων. Αυτές ήταν: η Γκαλερί Σταυρακάκη, η Γκαλερί Δεσμός, η Αίθουσα Τέχνης και τέλος, ο Χώρος Τέχνης Αριάδνη.

5.1.3. ΟΑΣΗ

Ο χώρος της Όασης είναι το τμήμα εκείνο της τάφρου της νέας ενετικής οχυρώσεως που αντιστοιχεί στον Προμαχώνα Ιησού.

Ανατολικά από την είσοδο του χώρου έχει διαμορφωθεί η πλατεία Κύπρου που απέχει από το κέντρο της πόλης περίπου 600μ. Για πρώτη φορά ο χώρος της Όασης λειτούργησε σαν μικρός θεατρικός χώρος κατά τη Γερμανική Κατοχή αφού κόπηκαν αρκετά πεύκα.

Στη συνέχεια, μέχρι το 1963, στον χώρο αυτό έγιναν πολλές υπαίθριες συγκεντρώσεις, κυρίως πολιτικές. Το 1963 έγινε η πρώτη σοβαρή προσπάθεια αξιοποίησης του χώρου ως θερινό θέατρο, το οποίο διατηρήθηκε μέχρι το

1976. Το 1976 δημιουργήθηκε το θέατρο με τη μορφή που έχει μέχρι σήμερα. Έγινε ένας σύγχρονος ανοικτός θεατρικός χώρος 1200 περίπου θέσεων με όλους εκείνους τους αναγκαίους (κυρίους και βοηθητικούς) χώρους.

5.1.4. ΜΙΚΡΟ ΚΗΠΟΘΕΑΤΡΟ "ΜΑΝΟΣ ΧΑΤΖΙΔΑΚΗΣ"

Πίσω από το μεγάλο κηποθέατρο, στη χαμηλή πλατεία της Πύλης Ιησού, διαμορφώθηκε το 1980 ύστερα από πρόταση του Μάνου Χατζιδάκι και με σχέδια του Διονύση Φωτόπουλου, το Μικρό Κηποθέατρο, που πρόσφατα πήρε το όνομα του μεγάλου συνθέτη.

Είναι μια λυόμενη κατασκευή ούτως ώστε να μην προκαλούνται ζημιές στα Ενετικά Τείχη, τα οποία έχουν χαρακτηριστεί ως διατηρητέα μνημεία.

Στο Μικρό Κηποθέατρο (440 – 450 θέσεων), όπως και στο μεγάλο, έγιναν πολλές και σημαντικές εκδηλώσεις του "Μουσικού Αυγούστου" και θεσμού "Ηράκλειο - Καλοκαίρι".

5.1.5. ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΚΤΙΡΙΟ ΤΗΣ ΟΔΟΥ ΑΝΔΡΟΓΕΩ

Το Δημοτικό Κτίριο της Οδού Ανδρόγεω είναι μια μοντέρνα κατασκευή, η οποία περατώθηκε το 1992.

Είναι ένα πενταόροφο κτίριο με δύο υπόγεια και μεικτή λειτουργία. Το οικόπεδο του κτιρίου συνορεύει νοτικά με ένα από τα σημαντικότερα μνημεία της πόλης, τη Βασιλική του Αγίου Μάρκου.

Στο ισόγειο του κτιρίου υπάρχει μια αίθουσα 170 τ.μ. περίπου, η οποία προορίζεται για ποικίλες εκθέσεις. Αυτές μάλιστα έχουν την δυνατότητα να επεκταθούν στον ακάλυπτο ή και στο χώρο μπροστά από την αίθουσα, όπου και έχουν διαμορφωθεί καθιστικά.

Στον πρώτο όροφο τοποθετείται η αίθουσα πολλαπλών χρήσεων, περίπου 300 τ.μ. Αυτή η αίθουσα σχεδιάζεται να χρησιμοποιηθεί σαν χώρος πειραματικού θεάτρου, κινηματογραφικών προβολών, διαλέξεων, σεμιναρίων,

εκθέσεων και δεξιώσεων. Στους δύο τελευταίους ορόφους υπάρχουν γραφεία του Δήμου Ηρακλείου.

5.1.6. ΘΕΑΤΡΙΚΟΣ ΣΤΑΘΜΟΣ

Στον παραλιακό δρόμο του λιμανιού υπήρχαν δύο μεγάλες αποθήκες του Λιμενικού Ταμείου Ηρακλείου. Η ανατολική από αυτές εδόθη στον Δήμο Ηρακλείου για τη δημιουργία ενός μικρού θεατρικού σταθμού. Η αποθήκη αυτή είναι πετρόκτιστη με δίριχτη ξύλινη κεραμοσκεπή στέγη, εμβαδού 680 τ.μ. περίπου, και σχήμα σχεδόν ορθογώνιο.

Η μελέτη για τη διαμόρφωσή της, που ξεκίνησε το 1986, προέβλεπε μια σειρά εργασιών για την συντήρηση του οικοδομήματος και για την μετατροπή του σε χώρο κατάλληλο να στεγάσει τις ανάγκες ενός θεατρικού σταθμού χωρίς εξεζητημένα αρχιτεκτονικά ευρήματα, έτσι ώστε να διασώζεται το εξωτερικό ύφος του κτιρίου.

Μετά το πέρας των εργασιών το 1989, εκτός των θεατρικών παραστάσεων έχουν γίνει και πλήθος άλλες πολιτιστικές εκδηλώσεις, όπως συναυλίες, ομιλίες, συνεδριάσεις κ.λ.π.

5.1.7. ΠΑΙΔΙΚΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙ

Με απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου του Δήμου Ηρακλείου, ιδρύθηκε το 1994 ένα πολυδιάστατο παιδικό εργαστήρι, με σκοπό την δημιουργική απασχόληση των παιδιών της σχολικής ηλικίας (Δημοτικού και Γυμνασίου).

Στα πλαίσια αυτού του εργαστηρίου διδάσκονται: σχέδιο, ζωγραφική, γλυπτική, κεραμική, κόσμημα, υφαντική, ξυλογλυπτική καθώς και αγιογραφία, προκειμένου τα παιδιά να μπορούν να επιλέγουν μια τεχνική, ανάλογη με τα ενδιαφέροντα και τις κλίσεις τους, που πιθανότατα τα οδηγήσει σε ανάλογη επαγγελματική επιλογή στο μέλλον.

5.1.8. ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ

Περιλαμβάνονται στην λειτουργία του Πολύκεντρου Νεολαίας του Δήμου Ηρακλείου (ανήκει στην διαχείριση της ΔΕΠΤΑΗ).

- Εργαστήριο Θέατρο

Στόχος του Εργαστηρίου είναι να μεταδώσει τη Λειτουργία της Θεατρικής Τέχνης μέσα από Θεατρικές Τεχνικές, να μελετήσει διαφορετικά είδη Θεάτρου και να γίνει ένας πόλος έλξης δημιουργικής έκφρασης μέσω μιας σοβαρής προσέγγισης της Θεατρικής Πράξης.

Το Εργαστήριο λειτουργεί με θεματικού κύκλους καθ' όλη τη διάρκεια του έτους.

Ο πρώτος κύκλος έχει θέμα τον Αρχαίο Ελληνικό Λόγο, με σημείο αναφοράς το Θέατρο του Διονύσου.

Η προσέγγιση γίνεται μέσα από την μελέτη των χορικών από τις "Βάκχες" του Ευριπίδη.

Οι συμμετέχοντες έχουν χωριστεί σε τρία τμήματα:

- Αρχαρίων
- Ερασιτεχνών
- Επαγγελματιών

Ο συνολικός αριθμός στον πρώτο κύκλο είναι 54 μαθητές.

- Εργαστήριο Ψηφιδωτού

Στόχος του είναι να μεταδώσει την Τεχνική της Ψηφιδογραφίας, μέσα από την πρακτική εξάσκηση των μαθητών οι οποίοι ακολουθούν τον παραδοσιακό τρόπο κατασκευής του Ψηφιδωτού. Οι μαθητές κατασκευάζουν ψηφιδωτά των οποίων τα θέματα είναι παρμένα από την Βυζαντινή Παράδοση και την Σύγχρονη Τέχνη.

Το Εργαστήριο λειτουργεί καθημερινά (εκτός Σαββάτου και Κυριακής) 16.00-23.00 στην Πλατεία Αγίας Παρασκευής. Στον πρώτο κύκλο λειτουργίας του εκπαιδεύονται 40 μαθητές.

- Εργαστήριο σκακιού

Λειτουργεί στον χώρο του Πολύκεντρου Νεολαίας του Δήμου Ηρακλείου κάθε Δευτέρα – Πέμπτη και Σάββατο, τις απογευματινές ώρες.

Περιλαμβάνει δύο τμήματα, παιδικό και ενηλίκων

5.1.9. ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΝΕΟΛΑΙΑΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ

Το Συμβούλιο Νεολαίας Δήμου Ηρακλείου, αποτελεί ένα θεσμό συμμετοχής των νέων της πόλης μας με βασικό στόχο την ενεργοποίηση τους στα κοινά.

Το Συ.Ν.Δ.Η. αποτελεί ένα ευρύχωρο «χώρο» συνάντησης, όπου οι νέοι εκφράζουν τις απαιτήσεις τους μέσα από συλλογικότητα και διαφάνεια, συμβάλλουν με την κρίση τους και τις προτάσεις τους στη λήψη αποφάσεων, συνεργάζονται με τη Δημοτική Αρχή για τα θέματα που αποτελούν τους βασικούς άξονες λειτουργίας του. Αποβλέπει στην εξάπλωση της συμβολής του ως μέσο ενεργοποίησης στα προβλήματα που απασχολούν τους νέους με απώτερο στόχο τη συνεργασία και ανταλλαγή απόψεων με Συμβούλια Νεολαία σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο.

Αναλυτικότερα το Συμβούλιο Νεολαίας Δήμου Ηρακλείου αναλαμβάνει πρωτοβουλίες για την παιδεία, τον πολιτισμό, την απασχόληση, την επιμόρφωση, την αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου των νέων, την οικολογία, τον αθλητισμό, την ανάδειξη της πολιτιστικής μας ταυτότητας.

Ερευνά, μελετά, και επεξεργάζεται όλα τα παραπάνω θέματα συγκροτώντας ομάδες εργασίας και συμβάλει με την δημιουργία του στη χάραξη της πολιτικής του Δήμου Ηρακλείου για τη Νέα Γενιά.

Οι Νέοι στο Συμβούλιο Νεολαίας Δήμου Ηρακλείου, θέλουν και επιδιώκουν μια διαρκή, διαλεκτική και αμφίδρομη σχέση δημιουργίας

οράματος και προοπτικής και απαιτούν με γνώμονα την ποιότητα, τον αυτοσεβασμό και την αξιοπρέπεια.

Για να επιτευχθούν όλοι οι παραπάνω στόχοι χρειάζεται η συμμετοχή και η συνειδητή παρουσία των νέων της πόλης. Ένας θεσμός Νέων άλλωστε, όχι μόνο στο επίπεδο των ιδεών αλλά και στο επίπεδο των προσώπων, θα πρέπει να δίνει την εικόνα της ζωντάνιας, του σχεδίου, της προοπτικής. Οι νέοι πολίτες του Ηρακλείου θα πρέπει να συμβάλλουν με την παρουσία τους σε μια άλλη λογική αντιμετώπισης των πραγμάτων, των κοινωνικών δεδομένων, των δυνατοτήτων της πόλης, έτσι ώστε να αποτελέσουν τον πυρήνα μιας κοινωνίας οραμάτων.

Περιλαμβάνεται και αυτό στις δραστηριότητες του πολύκεντρου Νεολαίας του Δήμου Ηρακλείου.

5.1.10. ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΦΙΛΑΡΜΟΝΙΚΗ

Ιδρύθηκε το 1908 και αποτελείται από 80 μέλη η δυναμική των μουσικών της. Τα καλλιτεχνικά προγράμματα που εκτελούνται από αυτήν, εκτελούνται με σοβαρότητα και ύστερα από προσεκτική προετοιμασία. Το ρεπερτόριο της περιλαμβάνει έργα γνωστών και ξένων συνθετών, μουσική από τον κινηματογράφο, εισαγωγές από όπερες και οπερέτες.

Συμμετέχει σε θρησκευτικές, εθνικές και σε πολιτιστικές εκδηλώσεις της πόλης του Ηρακλείου, καθώς και σε άλλες πόλεις της χώρας. Συνολικά κάνει 80 – 90 περίπου καλλιτεχνικές εμφανίσεις κάθε χρόνο.

5.1.11. ΣΧΟΛΗ ΦΙΛΑΡΜΟΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΥ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ

Παράλληλα με τη Δημοτική Φιλαρμονική, λειτουργεί η Σχολή Φιλαρμονικής. Οι σπουδαστές της Σχολής αποτελούν το φυτώριο της Φιλαρμονικής όπου οι νέοι εκπαιδεύονται δωρεάν στα πνευστά και κρουστά όργανα, αναδεικνύοντας ταλέντα, παρέχοντας στη συνέχεια εφόδια για επαγγελματική κατάρτιση και δράση και η Δημοτική Φιλαρμονική Ηρακλείου με την ύπαρξη της Σχολής δεν έχει πρόβλημα στελέχωσης με ικανούς και άρτια εκπαιδευμένους Μουσικούς.

Φοιτούν 184 μαθητές και από αυτούς οι 60 αποτελούν την ορχήστρα της Δημοτικής Φιλαρμονικής

5.1.12 ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΩΔΕΙΟ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ

Άρχισε τον Σεπτέμβρη του 1993 να λειτουργεί το Δημοτικό Ωδείο Ηρακλείου, με πλήρη κύκλο σπουδών, άριστο διδακτικό προσωπικό, τη δυνατότητα χορήγησης επίσημων τίτλων σπουδών αναγνωρισμένων από το

Κράτος και την Καλλιτεχνική συνεργασία με τη Μουσική Ακαδημία της Μόσχας. Σκοπός του Ωδείου είναι η διδασκαλία και η διάδοση της μουσικής σε όλες τις κοινωνικές τάξεις των δημοτών του Δήμου Ηρακλείου με ιδιαίτερη έμφαση στα Έγχορδα Όργανα, θεσμοθετώντας κίνητρα και υποτροφίες για το ενδιαφέρον των νέων σ' αυτό τον τομέα, η προετοιμασία των σπουδαστών για μουσική σταδιοδρομία, η περισυλλογή της τοπικής μουσικής λαογραφίας και μελέτη αυτής, η καλλιέργεια της εθνικής μουσικής παράδοσης και η οργάνωση καλλιτεχνικών και πνευματικών εκδηλώσεων. Σήμερα το Δημοτικό Ωδείο Ηρακλείου διαθέτει 25μελή Ορχήστρα Εγχορδων η οποία στελεχώνεται από σπουδαστές του Ωδείου. Δίδουν τακτικές συναυλίες και συμπράττουν με το

διδασκτικό προσωπικό του Ωδείου στις πολιτιστικές εκδηλώσεις του Δήμου Ηρακλείου.

Σήμερα, φοιτούν στο Ωδείο 240 σπουδαστές, από αυτούς οι 68 είναι στα έγχορδα όργανα. Ο αριθμός των διδασκομένων στο Δημοτικό Ωδείο, παρουσιάζει από το 1994 αλματώδη αύξηση.

5.1.13. ΟΡΧΗΣΤΡΑ ΕΓΧΟΡΔΩΝ

Ο Δήμος Ηρακλείου αφού εξασφάλισε την μόνιμη απασχόληση επτά καταξιωμένων σολίστ, ίδρυσε την Ορχήστρα Εγχόρδων, όπου οι μουσικοί αυτοί αποτελούν το διδασκτικό προσωπικό του Ωδείου στην τάξη των έγχορδων οργάνων.

Τα μέλη της ορχήστρας αυτής εμφανίστηκαν στο κοινό της πόλης μας, δίνοντας αρκετές συναυλίες με τη μορφή τρίο, κουαρτέτων και κουϊντέτων και με την μορφή Ορχήστρας Δωματίου που συμπληρώνεται με ικανότατους συναδέλφους από την Αθήνα.

5.1.14. ΚΟΥΑΡΤΕΤΟ ΕΓΧΟΡΔΩΝ ΔΗΜΟΥ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ

Τέσσερα από τα μέλη του διδασκτικού προσωπικού του ωδείου που διδάσκουν τα έγχορδα όργανα (βιολί, βιόλα, βιολοντσέλο) αποτελούν το Κουαρτέτο Εγχόρδων του Δήμου Ηρακλείου με στόχο τη διάδοση των έγχορδων οργάνων στην πόλη του Ηρακλείου και την μελλοντική στελέχωση μιας συμφωνικής ορχήστρας με ικανούς και φτασμένους σολίστ. Το Κουαρτέτο δίδει συναυλίες, συμμετέχει στις πολιτιστικές εκδηλώσεις του Δήμου, κάνει επιμορφωτικά σεμινάρια μουσικής συνεργάζεται με τους καθηγητές των άλλων τάξεων του Ωδείου για τη διδασκαλία του μαθήματος

Μουσικής Δωματίου, συνεργάζεται με τους εκτελεστές των πνευστών οργάνων της Φιλαρμονικής για τη δημιουργία διαφόρων Μουσικών Συνόλων (τρίο, Κουαρτέτο, Κουϊντέτο, Σεξτέτο κ.λ.π.) και καλύπτουν όλο το ρεπερτόριο Μουσικής Δωματίου.

5.2. ΧΟΡΩΔΙΕΣ ΔΗΜΟΥ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ

5.2.1. ΜΙΚΤΗ ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΧΟΡΩΔΙΑ

Η Μικτή Δημοτική Χορωδία αποτελείται από ερασιτέχνες χορωδούς. Ξεκίνησε ως "Χορωδία Ηρακλείου" Και από το 1976 ετέθη υπό την αιγίδα του Δήμου Ηρακλείου. Από το 1976 μέχρι και σήμερα πραγματοποίησε μια σειρά εμφανίσεων με έργα Ελλήνων και ξένων συνθετών όχι μόνο σε όλη την Κρήτη αλλά και σε άλλα μέρη της Ελλάδας καθώς στην Κύπρο και στην Ιταλία.

5.2.2. ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΧΟΡΩΔΙΑ

Ιδρύθηκε τον Φεβρουάριο του 1986 με τους εξής στόχους:

- την καλλιέργεια και προβολή της Βυζαντινής Εκκλησιαστικής Μουσικής τόσο στην Κρήτη, που συντηρεί μια αξιόλογη παράδοση, ήδη από τα χρόνια της Βενετοκρατίας, όσο και στην υπόλοιπη Ελλάδα και στο εξωτερικό,
- την πειραματική διερεύνηση των μεθόδων χορωδιακής εκτέλεσης των διαφόρων ειδών της ψαλτικής τέλεσης, και τέλος,
- την επιλογή και εκμάθηση εκκλησιαστικών συνθέσεων παλαιότερων και νεωτέρων κρητών μελοποιών με σκοπό την έκδοση μιας σειράς αντιπροσωπευτικών ηχογραφήσεων.

Η Βυζαντινή Χορωδία έχει ήδη πραγματοποιήσει πολλές δημόσιες εμφανίσεις στην Ελλάδα και το εξωτερικό και έχει εκδώσει τον πρώτο της δίσκο με τίτλο «Άργα Κρητών Μελοποιών».

5.2.3. ΝΕΑΝΙΚΗ – ΠΑΙΔΙΚΗ ΧΟΡΩΔΙΑ

Η Νεανική – Παιδική Χορωδία ιδρύθηκε το 1986 για να καλύψει μεγάλο κενό που υπήρχε σ' αυτό το χώρο. Η Παιδική Χορωδία έχει επανειλημμένως εμφανιστεί στο Φεστιβάλ Ηρακλείου, είτε με χορωδιακά έργα είτε ερμηνεύοντας σε πρώτη εκτέλεση, έργα σύγχρονων Ελλήνων συνθετών. Από το 1992 άλλαξε σύνθεση για να αποτελέσει μια 4φωνη νεανική χορωδία με στόχο ένα πιο σύγχρονο ρεπερτόριο, διατηρώντας όμως πάντα την κλασική μουσική παιδεία.

5.2.4. ΜΙΚΤΗ ΧΟΡΩΔΙΑ ΚΑΙ ΜΑΝΤΟΛΙΝΑΤΑ ΑΓ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

Η Μικτή Χορωδία και Μαντολινάτα Αγ. Δημητρίου ιδρύθηκε το 1988 με πυρήνα ένα μεγάλο αριθμό έμπειρων χορωδών που ανήκαν μέχρι τότε στην Μικτή Δημοτική Χορωδία Ηρακλείου.

Στη δύναμη της χορωδίας ανήκει επίσης η Μαντολινάτα, την οποία απαρτίζουν Ηρακλειώτες ερασιτέχνες μουσικοί με μεράκι και ταλέντο.

Τη Χορωδία διευθύνει ο Δανός Μαέστρος και Βιλοντσελίστας κ. Soren Homsen. Η καλλιτεχνική παρουσία της Μικτής Χορωδίας και Μαντολινάτα του Αγ. Δημητρίου είναι πολύ αξιόλογη τόσο στην Κρήτη όσο και στο εξωτερικό, καθώς και στα πανελλήνια και Διεθνή Φεστιβάλ στα οποία έχει λάβει μέρος.

5.3. ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΩΝ ΔΗΜΟΥ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ

Στο Δήμο Ηρακλείου λειτουργεί Δ/νση Κοινωνικών και Πολιτιστικών Λειτουργιών στην αρμοδιότητα της οποίας υπάγονται:

1. α) Τέσσερα (4) ΚΑΠΗ στελεχωμένα με κοινωνικούς λειτουργούς, νοσηλευτές, φυσιοθεραπευτές, γιατρούς κ.λ.π., και γίνονται διαδικασίες για τη σύσταση άλλων δύο
β) Ένα πρόγραμμα βοήθειας στο σπίτι και
γ) Δύο μονάδες Κοινωνικής Φροντίδας / Κοινωνικής Μέριμνας
2. Λειτουργεί Οργανισμός Προσχολικής Αγωγής που περιλαμβάνει 8 Παιδικούς – Βρεφικούς Σταθμούς και βρίσκονται υπό ίδρυση 2 νέοι.
3. Κέντρο Συμβουλευτικής Αγωγής Νέων (ΚΕΣΑΝ) με σκοπό την πρόληψη των ναρκωτικών.
4. Κοινωνική Υπηρεσία με αντικείμενο την παροχή βοήθειας σε άπορους ηλικιωμένους δημότες.

Εκτενέστερη ανάλυση κάποιων, από τα παραπάνω:

5.3.1. ΚΑΠΗ ΔΗΜΟΥ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ

Ο θεσμός των ΚΑΠΗ λειτουργεί στο Ηράκλειο από το 1983. Από τότε έως σήμερα έχει ο Δήμος του, στην κυριότητα του τέσσερα Α΄, Β΄, Γ΄ και Δ΄ ΚΑΠΗ.

Τα ΚΑΠΗ αποτελούν Δημόσιες Υπηρεσίες (Ν.Π.Δ.Δ.), με 7μελές διοικητικό συμβούλιο, υπάγονται στην Τοπική Αυτοδιοίκηση και επιχορηγούνται αποκλειστικά από αυτήν. Στόχος τους είναι να κρατήσουν τον ηλικιωμένο, αυτόνομο και ισότιμο άτομο μένα στην κοινότητα.

Πρότυπο ΚΑΠΗ στο Ηράκλειο είναι το Δ΄ ΚΑΠΗ Αγίου Δημητρίου Ηρακλείου Κρήτης. Ας δούμε λοιπόν τον τρόπο λειτουργίας του καθώς και τις δραστηριότητες του. Ανάλογα ενεργούν και τα άλλα τρία.

5.3.2. Δ΄ ΚΑΠΗ ΑΓΙΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ

Ξεκίνησε την λειτουργία του τον Μάρτιο του 1987.

Σκοποί του Δ΄ ΚΑΠΗ είναι:

- Η παροχή υπηρεσιών για την πρόληψη βιολογικών ψυχολογικών και κοινωνικών προβλημάτων των ηλικιωμένων ατόμων, ώστε να παραμείνουν αυτόνομα, ισότιμα και ενεργά μέλη του Κοινωνικού Συνόλου.
- Η διαφώτιση και η συνεργασία του ευρύτερου κοινού και των ειδικών φορέων σχετικά με τα προβλήματα και τις ανάγκες των ηλικιωμένων. Τέλος, η έρευνα σχετικών θεμάτων με τους ηλικιωμένους.

Σ' αυτό εγγράφονται άτομα άνω των 60 ετών, άνδρες και γυναίκες που κατοικούν στην περιοχή του Ηρακλείου, χωρίς διάκριση οικονομικών δυνατοτήτων. Έως, σήμερα τα εγγεγραμμένα μέλη του φτάνουν τα 900 άτομα, από τα οποία τα 400 είναι ενεργά. Από αυτά είναι τα 110 άτομα στο πρόγραμμα κοινωνικής μέριμνας, ενταγμένα. Τα μέλη για την εγγραφή τους πληρώνουν συνδρομή η οποία είναι συμβολική, ανάλογα με τις οικονομικές τους δυνατότητες.

Διοικείται, το Δ΄ ΚΑΠΗ, από 7μελές διοικητικό συμβούλιο, τα μέλη του οποίου είναι:

Ο κάθε φορά Δήμαρχος ή Αντιδήμαρχος που ορίζει ο Δήμαρχος, ως Πρόεδρος.

Ένας Δημοτικός Σύμβουλος, που ορίζεται με απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου.

Ένα αιρετό μέλος του Δ' Κέντρου Ανοιχτής Προστασίας Ηλικιωμένων που εκλέγεται ανάμεσα στα μέλη από αυτά.

Ένας Κοινωνικός Λειτουργός, υπάλληλος του Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας, που ορίζεται από το Υπουργείο.

Ένας Δημότης που προτείνει ο Δήμαρχος ανάμεσα σε πρόσωπα τα οποία ασχολούνται με τα ανθρωπιστικά επαγγέλματα και ορίζεται με απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου.

Ένας αιρετός εκπρόσωπος των εργαζομένων στο Δ' ΚΑΠΗ.

Ένας εκπρόσωπος των Τοπικών Συλλόγων των Συνταξιούχων.

Από τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, εκλέγονται στην αρχή κάθε δημοτικής περιόδου, ο Αντιπρόεδρος και ο Γραμματέας αυτού.

Τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου αποτελούνται από κατοίκους του Δήμου, με εξαίρεση την Κοινωνική Λειτουργό.

Το Διοικητικό Συμβούλιο αποφασίζει για κάθε θέμα σχετικά με τις αρμοδιότητες του Δ' ΚΑΠΗ και ιδίως: φροντίζει για την επιτυχία του σκοπού του Κέντρου, διαχειρίζεται την περιουσία του και γενικά τα συμφέροντα του και διοικεί, εποπτεύει και ελέγχει όλη τη λειτουργία του, σύμφωνα με το Πρόγραμμα εξωιδρυματικής προστασίας και τις σχετικές διατάξεις του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα, όπως ισχύουν κάθε φορά σχετικά με τα Δημοτικά και Κοινοτικά Νομικά Πρόσωπα. Το Διοικητικό Συμβούλιο με απόφαση του, μπορεί να αναθέτει σε μέλη του, υπαλλήλους ή ιδιώτες τη φροντίδα και επιμέλεια ορισμένων τομέων της δραστηριότητας του.

Η Ενεργοποίηση είναι μια διαδικασία στην οποία φτάνει ο ηλικιωμένος όταν έχει πειστεί ότι η υγεία του είναι υπό παρακολούθηση και έχει ήδη κοινωνικοποιηθεί με τη συμμετοχή του στα ποικίλα προγράμματα του Κέντρου. Εδώ κρίνεται η όλη ικανότητα του προσωπικού του Κέντρου, κυρίως της Κοινωνικής Λειτουργού. Είναι εκείνη που το έμπειρο μάτι της και σε συνεργασία με τον Εργοθεραπευτή και όλο το προσωπικό διακρίνει τις ικανότητες των ηλικιωμένων, τα μικρά τους ταλέντα, υποκινεί κάθε δυνατότητα δημιουργίας ομάδων Αυτενέργειας. Οι ομάδες Αυτενέργειας έχουν

σκοπό την ενεργοποίηση των μελών, και την πλήρη ενσωμάτωσή τους στην κοινότητα, μέσα από τα ΚΑΠΗ.

Στο Δ' ΚΑΠΗ υπάρχουν, οι εξής ομάδες και επιτροπές αυτενέργειας: πάντα με την επίβλεψη και βοήθεια της διευθύντριας του κ. Καρυπίδου Νατάσα Κοινωνική Λειτουργός.

1. **Αλληλοβοήθειας**, για συμπαράσταση και υποστήριξη σε μέλη που έχουν ανάγκη (υπεύθυνη ομάδας: η κοινωνική λειτουργός).
2. **Δημοσιογραφίας**, που εκδίδει εφημερίδα με τα νέα του Κ.Α.Π.Η. και λογοτεχνήματα των μελών καθώς και διηγήσεις, μαντινάδες. (υπεύθυνη ομάδας: η κοινωνική λειτουργός)
3. **Επιτροπή Εκδρομών**, για εκδρομές, περιπάτους εντός Κρήτης (υπεύθυνη: η κοινωνική λειτουργός)
4. **Επιτροπή ψυχαγωγικών εκδηλώσεων**, για προγραμματισμό σε μηνιαία βάση για εκδηλώσεις που άπτονται των ενδιαφερόντων των ηλικιωμένων (υπεύθυνη: η κοινωνική λειτουργός).
5. **Επιτροπή καντίνας**, για την εξυπηρέτηση της λέσχης των μελών. (υπεύθυνη: η κοινωνική λειτουργός και οι οικογενειακοί βοηθοί)
6. **Δανειστής βιβλιοθήκης** (υπεύθυνη η εργοθεραπεύτρια)
7. **Δημιουργικής απασχόλησης** (υπεύθυνη η εργοθεραπεύτρια)
8. **Κηπουρικής** (υπεύθυνη η εργοθεραπεύτρια)
9. **Χορωδίας** (υπεύθυνη η εργοθεραπεύτρια)
10. **Ομάδα Γυμναστικής** (υπεύθυνη η εργοθεραπεύτρια σε συνεργασία με την γυμνάστρια κ. Ντίνα Αγγελάκη από το τμήμα Αθλητισμού – Πρόγραμμα Νέας Γενιάς του Δήμου Ηρακλείου)
11. **Ομάδα Περιπάτου** (υπεύθυνες: η νοσηλεύτρια και η φυσικοθεραπεύτρια)

Το προσωπικό που απασχολείται στο Δ' ΚΑΠΗ του Δήμου Ηρακλείου είναι το ακόλουθο και αποτελείται από έξι άτομα μόνιμου προσωπικού:

1. Μια Κοινωνική Λειτουργός, η οποία έχει σαν αντικείμενο εργασίας την πρόληψη, θεραπεία, αποκατάσταση προβλημάτων της

κοινωνικής και ψυχικής σφαίρας του ηλικιωμένου. Εφαρμόζει όλες τις μεθόδους της Κοινωνικής εργασίας, δηλαδή κοινωνική εργασία με άτομα, με ομάδες, με ικανότητα, με οικογένεια κ.ά. Παράλληλα είναι υπεύθυνη για την εύρυθμη λειτουργία του Κέντρου και την αντιμετώπιση των δυσκολιών των μελών του. Διοργανώνει ψυχαγωγικές εκδηλώσεις, εκδρομές, επισκέψεις σε αρχαιολογικούς χώρους, κινηματογραφικές προβολές, διαλέξεις κ.ά. Ακόμα, μέσα στα πλαίσια των δραστηριοτήτων της είναι και η υπευθυνότητα των σπουδαστών, Σχολών Κοινωνικής Εργασίας ή άλλων παραϊατρικών επαγγελμάτων, που κάνουν πρακτική άσκηση στο Δ' ΚΑΠΗ Δήμου Ηρακλείου.

2. Ένα φυσιοθεραπευτή, ο οποίος έχει σαν αντικείμενο εργασίας την πρόληψη, βελτίωση, συντήρηση και αποκατάσταση παθήσεων του νευρικού, μυϊκού, αναπνευστικού και καρδιαγγειακού συστήματος. Ειδικότερα, μέσα από την σχέση εμπιστοσύνης που δημιουργεί, έχει την δυνατότητα να στηρίζει και να τονώνει αλλά και να ενεργοποιεί τα μέλη του Κέντρου. Φυσικοθεραπευτική αγωγή μπορεί να εκτελεστεί και στο σπίτι των μελών σε έκτακτες και ειδικές ανάγκες που τις κρίνει ο ιατρός του ΚΑΠΗ.
3. Μια εργασιοθεραπεύτρια που σκοπός της είναι να συμβάλλει στην διατήρηση και βελτίωση της ψυχολογικής, κοινωνικής και σωματικής κατάστασης των ηλικιωμένων, ανάλογα με τα προβλήματα και τις ανάγκες τους. Έχει την ευθύνη δραστηριοποίησης, μέσα από τις ομάδες αυτενέργειας που λειτουργούν στο Δ' ΚΑΠΗ. Παρέχει ειδική θεραπεία αποκατάστασης και αυτόυπηρεσίας σε άτομα που παρουσιάζουν κινητικά, νοητικά και ψυχικά προβλήματα. Συμβουλεύει, στηρίζει και καθοδηγεί το οικογενειακό τους περιβάλλον. Μπορεί να παρέχει τις υπηρεσίες της, και στο σπίτι του μέλους όταν υπάρχει ειδική ανάγκη.

4. Μια νοσηλεύτρια που είναι υπεύθυνη για την οργάνωση και την λειτουργία του ιατρείου, διαμέσου της προληπτικής υγείας, δηλαδή με ομιλίες, με ιατρικά τεστ και άλλες εξετάσεις, εμβολιασμών κ.ά. Παρεμβαίνει ώστε να διατηρούνται σε υψηλά επίπεδα οι όροι διαβίωσης των μελών του ΚΑΠΗ. Επίσης σε περίπτωση ασθένειας μελών και κατόπιν εντολής γιατρού επισκέπτεται τους ηλικιωμένους στο σπίτι όπου εφαρμόζει την νοσηλευτική αγωγή.
5. Δύο οικιακοί βοηθοί προσφέρουν τις υπηρεσίες τους κυρίως, στο σπίτι των μελών για τις περιπτώσεις που ζουν μόνοι τους και έχουν ιδιαίτερες ανάγκες βοήθειας. Η βοήθεια, συνίσταται στην παροχή υπηρεσιών μέσα στο σπίτι, όπως για παράδειγμα, ελαφρύ μαγείρεμα, καθαριότητα, προμήθεια τροφίμων και διάφορες άλλες μικροεξυπηρετήσεις έξω από το σπίτι. Επίσης, μεριμνά για την καθαριότητα και τον ευπρεπισμό όλων των χώρων του Δ' ΚΑΠΗ.
6. Τέλος, ο ιατρός, ο οποίος δεν αποτελεί μόνιμο προσωπικό του Δ' ΚΑΠΗ, αλλά είναι με σύμβαση έργου. Επισκέπτεται τα μέλη του κέντρου και παρέχει τις ιατρικές του υπηρεσίες, φροντίζει για την, ύστερα από εξέταση του παραπομπή των μελών σε άλλες ειδικότητες, συνιστά διενέργεια παρακλινικών εξετάσεων και παρέχει οδηγίες για φαρμακευτική αγωγή, επισκεπτόμενος σ' έκτακτες περιπτώσεις και στο σπίτι το μέλος που έχει την ανάγκη του.

Στο Δ' ΚΑΠΗ, λειτουργεί από τον Ιανουάριο του 2000, το πρόγραμμα "Βοήθεια στο Σπίτι", που σχεδιάστηκε από το Υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας και υλοποιείται σε συνεργασία με το Υπουργείο Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και των ΚΕΔΚΕ. Είναι μια νέα μορφή προστασίας των ηλικιωμένων που με την πλήρη εφαρμογή του, καλύπτει τις ανάγκες των ηλικιωμένων ατόμων που αδυνατούν να αυτοεξυπηρετηθούν και να διαβιούν στην κοινότητα. Μέσω εξειδικευμένων επιστημόνων και οικογενειακών βοηθών, το Δ' ΚΑΠΗ, αναλαμβάνει την φροντίδα και την

συμπαράσταση στα μέλη του, που έχουν ανάγκη, διαβιούν μόνοι τους και το εισόδημα τους δεν τους επιτρέπει να εξασφαλίσουν τις απαιτούμενες υπηρεσίες εξυπηρέτησης.

Την Ταμιακή Υπηρεσία του Δ' Κέντρου Ανοικτής Προστασίας Ηλικιωμένων διεξάγει το ειδικό Ταμείο του Δήμου Ηρακλείου που διεξάγει και την ταμιακή υπηρεσία του Δήμου και εφαρμόζονται αναλογικά οι διατάξεις περί οικονομικής διοίκησης και λογιστικού των Δήμων και Κοινοτήτων όπως αυτές ισχύουν κάθε φορά.

Οι διατάξεις του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα που ισχύουν για τους Δήμους και Κοινότητες και αφορούν το οικονομικό έτος, τον προϋπολογισμό, τον απολογισμό, τη διαχείριση, τη σύναψη δανείου και την περιουσία, εφαρμόζονται και στο Δ' ΚΑΠΗ.

Τα ποσά που διαθέτονται στο Δ' Κέντρο, καταθέτονται στο ανωτέρω Ταμείο και τα χρηματικά εντάλματα πληρωμής σε βάρος των πιστώσεων που προβλέπονται από τον προϋπολογισμό εκδίδονται από τον Πρόεδρο, μέσα στα πλαίσια των αποφάσεων του Διοικητικού Συμβουλίου.

Ανάμεσα στις δραστηριότητες του Δ' Κέντρου είναι και η κινητοποίηση, εκπαίδευση και χρησιμοποίηση εθελοντικού προσωπικού, σ' όλα τα προγράμματα που θα προέρχεται κατά προτίμηση από το Δήμο και την περιοχή που λειτουργεί το Δ' Κέντρο.

Επίσης, συνεργάζεται και με άλλα ΚΑΠΗ, γίνονται κάποιες εκδηλώσεις. Η πιο σημαντική δραστηριότητα όμως που είναι αποτέλεσμα συνεργασίας, είναι η καταγραφή από μνήμες, παραδόσεις και ιδιαίτερων εθίμων διάφορων περιοχών και η έκδοση αυτών, σε βιβλία.

Εδώ και εννιά χρόνια εκδίδεται από το Δ' ΚΑΠΗ Δήμου Ηρακλείου, κάθε μήνα, ένα φυλλάδιο, με το όνομα "Κρητικά Μαντάτα", με κείμενα των μελών του.

5.3.3. ΚΕ.Σ.Α.Ν. – ΚΕΝΤΡΟ ΠΡΟΛΗΨΗΣ

Ο Δήμος Ηρακλείου, θέλοντας να συμβάλλει στην αντιμετώπιση του προβλήματος των ναρκωτικών στον τόπο μας, δημιούργησε το ΚΕ.Σ.Α.Ν. – Κέντρο Πρόληψης που λειτουργεί από το 1990. Το ΚΕ.Σ.Α.Ν. (Κέντρο Συμβουλευτικής Αγωγής Νέων) έχει στόχους, την σωστή και υπεύθυνη ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των νέων, γονέων, εκπαιδευτικών καθώς και όλων των ενδιαφερομένων φορέων και πολιτικών για την πρόληψη, με την ευρεία της έννοια, από ειδικά εκπαιδευόμενα στελέχη. Επίσης, την δραστηριοποίηση και την παρέμβαση, κυρίως, των νέων, στην αντιμετώπιση προβλημάτων που τους αφορούν, ώστε να δημιουργηθούν οι προϋποθέσεις που θα αποτελέσουν την ασπίδα όχι μόνο απέναντι στο πρόβλημα των ναρκωτικών αλλά και σε μια σειρά σύγχρονων κοινωνικών προβλημάτων.

Δραστηριότητες του ΚΕ.Σ.Α.Ν.

Σχετικά με τους νέους: γίνεται ενημέρωση και ευαισθητοποίηση στα σχολεία, σε όλους του μαθητές, ανά τμήμα ή σε ομάδες μαθητών μετά από άδεια του Υπουργείου Παιδείας. Πραγματοποιούνται συναντήσεις ευαισθητοποίησης στο Πανεπιστήμιο, στο Τ.Ε.Ι. και στο στρατό, επιδιώκεται επίσης, η δραστηριοποίηση των νέων με την δημιουργία πρωτοβουλιικών ομάδων που έχουν ως στόχο τη διοργάνωση και πραγματοποίηση πολιτιστικών, οικολογικών, αθλητικών και άλλων εκδηλώσεων.

Σχετικά με τους γονείς:

Πραγματοποιούνται Βιωματικά Σεμινάρια στα μέλη από τους Συλλόγους Γονέων των σχολείων που συνεργάζεται το ΚΕ.Σ.Α.Ν. και σε άλλες ομάδες γονέων. Στόχος των βιωματικών σεμιναρίων είναι:

- η ευαισθητοποίηση των γονέων στο σύγχρονο ρόλο τους για τη βελτίωση της επικοινωνίας μέσα στην οικογένεια
- η σύνδεσή τους με τη σχολική κοινότητα και τις δραστηριότητές της

- η ενθάρρυνση και δραστηριοποίηση των γονέων

Γίνονται κύκλοι συναντήσεων που απευθύνονται στους γονείς και σε όλους τους πολίτες γενικότερα που ενδιαφέρονται να πληροφορηθούν για διάφορα θέματα που άπτονται της πρόληψης με την ευρεία της έννοια. Επίσης, πραγματοποιούνται ενημερωτικές συναντήσεις και συναντήσεις συμβουλευτικής με μεμονωμένους γονείς στο χώρο του ΚΕ.Σ.Α.Ν.

Σχετικά με τους εκπαιδευτικούς:

Η συνεργασία με το Σύλλογο Καθηγητών είναι απαραίτητη προϋπόθεση για την ουσιαστική παρέμβαση σε κάθε σχολείο που συνεργάζεται το ΚΕ.Σ.Α.Ν. Αυτό επιτυγχάνεται:

- Με την ενημέρωση των εκπαιδευτικών για το πρόβλημα της ουσιοεξάρτησης, την αιτιολογία και τις παραμέτρους του, αλλά και για την πρόληψη και τις δραστηριότητες που συνδέονται με αυτήν.
- Με την διοργάνωση, επίσης, ημερίδων και βιωματικών σεμιναρίων για θέματα που σχετίζονται με την πρόληψη στη σχολική κοινότητα, τη βελτίωση της επικοινωνίας μέσα στο σχολείο και το ρόλο του εκπαιδευτικού.

Πολλές δραστηριότητες του ΚΕ.Σ.Α.Ν., αν υλοποιούνται επιτυχώς, οφείλονται και στην προσπάθεια της ομάδας φίλων και συνεργατών που με την εθελοντική προσφορά τους, στηρίζουν τις ποικίλες δραστηριότητες του. Την ομάδα αυτή, απαρτίζουν άτομα ευαισθητοποιημένα που έχουν ενημερωθεί, είναι σύμφωνα με τις βασικές αρχές πρόληψης, έχουν διάθεση να προσφέρουν και κυρίως να στηρίζουν το έργο της πρόληψης, από την θέση τους ή ως απλοί πολίτες. Είναι πολύ σημαντική η ομάδα φίλων και συνεργατών του ΚΕ.Σ.Α.Ν. αφού οι ίδιοι αποτελούν πυρήνες πρόληψης προς το κοινωνικό σύνολο.

Το ΚΕ.Σ.Α.Ν. συνεργάζεται και με διάφορους άλλους φορείς στην προσπάθεια του, να πραγματοποιήσει τους στόχους του. Τέτοιοι είναι: Το

Πανεπιστήμιο και το Τ.Ε.Ι. Ηρακλείου πάνω σε θέματα που έχουν να κάνουν με:

- Την έρευνα
- Την επιστημονική καθοδήγηση και την παροχή εξειδικευμένης γνώσης στα στελέχη του ΚΕ.Σ.Α.Ν.
- Την πραγματοποίηση πρακτικής άσκησης φοιτητών του Πανεπιστημίου Κρήτης (τμήμα ψυχολογίας) στο ΚΕ.Σ.Α.Ν.
- Την πραγματοποίηση εργαστηρίων και πρακτικής άσκησης σπουδαστών του τμήματος Κοινωνικής Εργασίας του Τ.Ε.Ι.
- Τη διοργάνωση δραστηριοτήτων και εκδηλώσεων για την πρόληψη

Με τοπικούς φορείς του Ηρακλείου:

Το Κέντρο Πρόληψης επιδιώκει τη συνεργασία όλων των φορέων που σχετίζονται άμεσα ή έμμεσα με τους στόχους του. Είναι σημαντικό η πρόληψη να αποτελεί κοινή προσπάθεια όσο γίνεται περισσότερων πολιτών και φορέων μέσα στην τοπική κοινωνία. Μόνο με το ενδιαφέρον και την εμπλοκή όλων (μας), γίνεται ουσιαστικό το έργο της πρόληψης.

Συνεργάζεται ακόμα, με τον Ο.ΚΑ.ΝΑ. (Οργανισμός Κατά των Ναρκωτικών) του Υπουργείου Υγείας – Πρόνοιας, με το ΚΕ.Θ.Ε.Α. (Κέντρο Θεραπείας Εξαρτημένων Ατόμων). Ειδικότερα, συνεργάζεται με το Κέντρο Ενημέρωσης και Εισαγωγής Κρήτης, που στεγάζεται στον ίδιο χώρο με το ΚΕ.Σ.Α.Ν., σε χώρο που παραχώρησε ο Δήμος Ηρακλείου. Εκεί παραπέμπονται και οι χρήστες εξαρτησιογόνων ουσιών καθώς και οι οικογένειες τους. Ακόμα, με το Ερευνητικό Πανεπιστημιακό Ινστιτούτο Ψυχικής Υγιεινής (Ε.Π.Ι.Ψ.Υ).

Το ΚΕ.Σ.Α.Ν., συνδέεται με το Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο μέσω του Ελληνικού Κέντρου Τεκμηρίωσης και Πληροφόρησης για τα Ναρκωτικά (Ε.Κ.ΤΕ.Π.Ν.).

Η συνεργασία του ΚΕ.Σ.Α.Ν., με τα άλλα προγράμματα πρόληψης στην Ελλάδα, έγκειται στην ανταλλαγή θέσεων, μεθόδων, πρακτικής και εμπειριών στον τομέα της πρόληψης. Γεγονός που συντελεί στη συνεχή βελτίωση και την αναπροσαρμογή της μεθοδολογίας στα καινούρια δεδομένα που διαμορφώνονται καθημερινά.

Το ΚΕ.Σ.Α.Ν. παρακολουθεί τα ευρωπαϊκά δεδομένα και παραδείγματα, ενημερώνεται για τις προσπάθειες που γίνονται σε άλλες χώρες και συμμετέχει σε ευρωπαϊκά προγράμματα. Επίσης, είναι μέλος της Επταμελούς Γραμματείας του Πανελλαδικού Δικτύου Φορέων Πρόληψης.

Στο πλαίσιο της κοινοτικής πρωτοβουλίας **ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ – Σκέλος YOUTHSTART** δημιουργήθηκε και λειτουργεί στο ΚΕ.Σ.Α.Ν. από το Νοέμβριο του 1996 το ΓΡΑΦΕΙΟ «ΙΑΣΩΝ» - ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΣ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΣΤΗΡΙΞΗ ΝΕΩΝ.

Η αναζήτηση και η επιλογή επαγγέλματος αποτελεί ουσιαστική πλευρά ωρίμανσης του νέου - περάσματος στην ενήλικη ζωή και συνδέεται με τη διαμόρφωση συγκεκριμένης στάσης ζωής. Στο σημείο αυτό το Γραφείο «ΙΑΣΩΝ» έχει αναπτύξει τρόπους υποβοήθησης τόσο των εφήβων - νέων όσο και του οικογενειακού τους περιβάλλοντος, ώστε να καταστεί συμπαραστάτης του σ' αυτή την πορεία Προσανατολισμού Ζωής .

Στόχος του Γραφείου «ΙΑΣΩΝ» είναι η βελτίωση της θέσης των Νέων και η καλύτερη πρόσβασή τους στην αγορά εργασίας.

Πληροφορεί το νέο:

- ΓΙΑ τους φορείς που παρέχουν εκπαίδευση και κατάρτιση όπως Ο.Α.Ε.Δ., Κ.Ε.Κ. , Ι.Ε.Κ. . .
- ΓΙΑ τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των διαφόρων επαγγελμάτων, τις προαπαιτούμενες γνώσεις, τις συγκεκριμένες απαιτήσεις, τη μελλοντική τους εξέλιξη. . .

- ΓΙΑ τα μέτρα ενίσχυσης της αυτοαπασχόλησης, πηγές χρηματοδότησης μέσω εθελοντικών πρωτοβουλιών και κοινοτικών προγραμμάτων.
- ΓΙΑ τις τάσεις της αγοράς εργασίας. Ποια επαγγέλματα θεωρούνται «σύγχρονα και περιζήτητα», «κλασσικά διαχρονικά», «απαρχαιωμένα -ξεπερασμένα», ποια υπόσχονται καριέρα, υψηλές αμοιβές. . .
- ΓΙΑ τους κοινωνικούς - προνοιακούς φορείς, Υπηρεσίες, Ιδρύματα, Φιλανθρωπικά Σωματεία, Συλλόγους και τις υπηρεσίες που παρέχουν
- ΓΙΑ τους Πολιτιστικούς, Καλλιτεχνικούς, Αθλητικούς Συλλόγους, Σωματεία, Ομίλους, σχήματα στα οποία μπορεί να συμμετέχει άμεσα ή έμμεσα ο νέος και να αξιοποιήσει δημιουργικά τον ελεύθερο χρόνο του.

Βοήθα το νέο μέσα από διαδικασίες Επαγγελματικού Προσανατολισμού και Ψυχολογικής- Κοινωνικής υποστήριξης:

- Στις Εκπαιδευτικές και Επαγγελματικές του επιλογές και αποφάσεις.
- Να αποκτήσει μια πρώτη επαφή με τον κόσμο των επαγγελμάτων και την αγορά εργασίας.
- Να μάθει τεχνικές ανεύρεσης εργασίας, π.χ. πώς να συντάσσει βιογραφικό σημείωμα, πώς να παρουσιάζεται σε μια συνέντευξη...
- Να ανιχνεύσει, να καλλιεργήσει, να αναπτύξει κλίσεις, ικανότητες, δεξιότητες και χαρακτηριστικά της προσωπικότητάς του.
- Να έρθει σε επαφή με άλλους νέους, να αναπτύξει τρόπους επικοινωνίας και έκφρασης, να μοιραστεί εμπειρίες

συμμετέχοντας σε ομαδικές δραστηριότητες, σε πολιτιστικές, καλλιτεχνικές, κοινωνικές εκδηλώσεις...

5.3.4. ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ

Επιπλέον είναι υπό σύσταση ο **Οργανισμός Κοινωνικής Φροντίδας**, ο οποίος θα έχει ως σκοπό :

- α) Την επισήμανση και την προβολή κοινωνικών προβλημάτων και αναγκών
- β) Την ενεργό συμβολή στον κοινωνικό προβληματισμό και στη διαμόρφωση κοινωνικής πολιτικής
- γ) Τη μελέτη και την εκπόνηση ειδικών προγραμμάτων παρέμβασης για την πρόληψη και την αντιμετώπιση γενικών αναγκών
- δ) Την αξιοποίηση της διάθεσης συνανθρώπων μας για εθελοντική προσφορά.

Οι υπηρεσίες κοινωνικής φροντίδας θα παρέχονται ισότιμα στους δημότες, ανάλογα με τις ιδιαίτερες προσωπικές - οικογενειακές - οικονομικές και κοινωνικές τους ανάγκες.

Ο Οργανισμός θα συνεργάζεται με τους δημόσιους, εκκλησιαστικούς και ιδιωτικούς φορείς, που ασκούν κοινωνική πολιτική στην πόλη.

Θα συντονίζει τις δραστηριότητες των φορέων, θα παρεμβαίνει βελτιωτικά στις ενέργειες των και θα αποτρέπει τυχόν αλληλοεπικαλύψεις και αλληλοσυγκρούσεις αυτών.

Θα εκμεταλλεύεται κατά τον καλύτερο δυνατό τρόπο τα ωφέληματα που προκύπτουν από κοινοτικούς πόρους και επιδιώκει τη συνεργασία με άλλες Ευρωπαϊκές χώρες περισσότερο προηγμένες στον κοινωνικό τομέα.

Κυρίαρχος στόχος του Οργανισμού θα είναι:

Η παροχή υπηρεσιών ανοικτής φροντίδας, η πρόληψη των αιτίων και ο έγκαιρος εντοπισμός κοινωνικοοικονομικών προβλημάτων.

Τομείς Δράσης του Οργανισμού θα είναι:

- Οικογένεια - Μητέρα - Παιδί
- Νεότητα
- Ηλικιωμένοι
- Άτομα με Ειδικές Ανάγκες
- Ευπαθείς ομάδες Πληθυσμού
- Εθελοντισμός

Στον Οργανισμό Φροντίδας επίσης θα λειτουργεί:

- Κέντρο Πληροφόρησης
- Βιβλιοθήκη
- Γραφείο Εκδόσεων Ενημερωτικών Φυλλαδίων
- Γραφείο Κοινοτικών Προγραμμάτων

Η ανάγκη των νέων για δημιουργία και έκφραση, για την καλλιέργεια των ικανοτήτων και δεξιοτήτων τους, για τη δημιουργική διάθεση του ελεύθερου χρόνου τους, δημιούργησε το Στέκι Ερασιτεχνικής Δημιουργίας.

Το στέκι λειτουργεί από το Νοέμβρη του 1993 με ομάδες εφήβων, με σκοπό να δίδει στους νέους κίνητρα, αφορμές για συμμετοχή σε ομαδικές δραστηριότητες πολιτιστικού,

οικολογικού, αθλητικού και ψυχαγωγικού χαρακτήρα. Η εμπλοκή των νέων στις παραπάνω δραστηριότητες είναι η έμπρακτη αναφορά στην πρόληψη.

Το ΚΕ.Σ.Α.Ν., διοργανώνει συχνά, ημερίδες και συνέδρια, που έχουν θέματα, σχετικά με:

- Την ενημέρωση κοινωνικών ομάδων
- Τη δραστηριοποίηση ευαισθητοποιημένων ομάδων ή πολιτών

- Τη γόνιμη συζήτηση και ανταλλαγή απόψεων με ειδικούς επιστήμονες για όλες τις πρακτικές προσέγγισης και τις μορφές πρόληψης
- Τη γνωριμία και την ανταλλαγή θέσεων και εμπειριών με άλλα προγράμματα
- Την προβολή των θέσεων και των δραστηριοτήτων του Κέντρου Πρόληψης, διοργανώνονται ημερίδες, σεμινάρια και συνέδρια από το ΚΕ.Σ.Α.Ν. ή συμμετέχουν τα στελέχη του Κέντρου ως εισηγητές σε παρόμοιες διοργανώσεις άλλων φορέων ή άλλων προγραμμάτων.

5.3.5. ΚΕΝΤΡΟ ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ (Κ.Υ.Σ.Υ.)

Πρόταση Δήμου Ηρακλείου για την καταπολέμηση του Κοινωνικού Αποκλεισμού στα πλαίσια της Ανάπτυξης του Ανθρώπινου Δυναμικού του ΠΕΠ Κρήτης.

Ο Δήμος Ηρακλείου (Δ.Η.) προτίθεται. να παρέμβει δυναμικά και σοβαρά στο χώρο των κοινωνικά αποκλεισμένων ατόμων με τη δημιουργία και λειτουργία ενός Κέντρου Υποστηρικτικών - Συμβουλευτικών Υπηρεσιών. Το κέντρο αυτό γεωγραφικά θα καλύπτει τα διοικητικά όρια του Δήμου και θα στοχεύει στην ουσιαστική και πολύπλευρη υποβοήθηση όλων των προβληματικών κοινωνικών ομάδων.

Στα πλαίσια του παρόντος προγράμματος θα δοθεί έμφαση στις δράσεις εκείνες που θα οδηγούν στην επαγγελματική αποκατάσταση και την ένταξη στην αγορά εργασίας. Αυτό βέβαια συνήθως προϋποθέτει αντιμετώπιση εξειδικευμένων προβλημάτων και ευρεία ψυχοκοινωνική στήριξη. Προβλέπεται πάντως η διεύρυνση του ορίζοντα δράσεων (από άλλα προγράμματα και άλλες χρηματοδοτήσεις) και για άλλες περιπτώσεις που

χρειάζονται κοινωνική συμπαράσταση με μορφές στήριξης και μέριμνας πέραν της εργασιακής.

Ειδικότερα οι δράσεις που προβλέπεται να αναληφθούν αφορούν:

1. Μελέτες και έρευνες για τον προσδιορισμό όλων των περιπτώσεων κοινωνικής προβληματικότητας με συλλογή στοιχείων από τους αρμόδιους φορείς αλλά και με πρωτογενείς διαδικασίες. Καταγραφή, κατηγοριοποίηση, αξιολόγηση, οριοθέτηση και σχεδιασμός πλαισίου ενεργειών. Κατάστρωση συγκεκριμένου προγράμματος δράσης βάσει των "κοινωνικών αναγκών" που διαπιστώθηκαν.
2. Λειτουργία συμβουλευτικού σταθμού για όλα τα κοινωνικά θέματα που απασχολούν τους δημότες. Ο σταθμός θα είναι στελεχωμένος με το κατάλληλο προσωπικό (κοινωνιολόγοι, κοινωνικοί λειτουργοί, ψυχολόγοι, βοηθητικό προσωπικό κ.λ.π.) και θα συμβουλεύει τους δημότες για την αντιμετώπιση, των κάθε μορφής κοινωνικών προβλημάτων που θα αντιμετωπίζουν, θα τους παρέχει ηθική και ψυχολογική στήριξη και θα φροντίζει για την περαιτέρω προώθηση επιμέρους περιπτώσεων στις άλλες δραστηριότητες του προγράμματος ή στους αρμόδιους φορείς που θα παράσχουν συμπληρωματική ή και εξειδικευμένη κάλυψη (π.χ. εξαρτημένα άτομα, κακοποιημένες γυναίκες, άνεργοι κ.λ.π.)
3. Υπηρεσίες κοινωνικής μέριμνας για όλους όσους την χρειάζονται. Στο πλαίσιο αποτροπής κοινωνικού αποκλεισμού – περιθωριοποίησης και στην προσπάθεια κοινωνικής προσαρμογής – ένταξης θα παρέχονται υπηρεσίες βοήθειας σε εξειδικευμένα προβλήματα και γενικότερης υποστήριξης για κοινωνική αποκατάσταση χαρακτηριστικών ομάδων της κοινωνίας με ειδικά προβλήματα. Ενδεικτικά αναφέρονται τα εξαρτημένα άτομα, πρόσφυγες και τσιγγάνοι, ανάπηροι, ομάδες υψηλού κινδύνου για παρεκκλίνουσα – αντικοινωνική συμπεριφορά κ.ά. κατηγορίες

συνανθρώπων μας που χρειάζονται στοργή και συμπαράσταση. Οι παρεχόμενες υπηρεσίες θα έχουν χαρακτήρα γενικής υποστήριξης αλλά δεν θα υποκαθιστούν άλλες δραστηριότητες του Κ.Υ.Σ.Υ. (π.χ. προγράμματα επαγγελματικού προσανατολισμού, κατάρτισης, αποκατάστασης) ούτε άλλους αρμόδιους φορείς (π.χ. ιδρύματα προνοιακού χαρακτήρα) στους οποίους και θα προωθούνται οι αντίστοιχες περιπτώσεις για τελική αντιμετώπιση.

4. Δημιουργία και λειτουργία μονάδας επαγγελματικού προσανατολισμού που θα πληροφορεί τους ενδιαφερόμενους για τα χαρακτηριστικά των διαφόρων επαγγελμάτων και τις δυνατότητες που εμφανίζει η αγορά εργασίας για απορρόφηση κάθε ειδικότητας. Για το λόγο αυτό θα υπάρχει άμεση σύνδεση (ακόμη και "on line") με τα συστήματα κατάρτισης κάθε βαθμίδας και μορφής, με τους επαγγελματικούς συλλόγους και σωματεία και τέλος με την ίδια την αγορά εργασίας (διασύνδεση του επαγγελματικού προσανατολισμού με την επαγγελματική αποκατάσταση).

Θα παρέχεται πρακτική ενημέρωση για τις προοπτικές που εμφανίζει κάθε επάγγελμα, το επίπεδο αποδοχών και τις συνθήκες εργασίας. Ιδιαίτερη σημασία πάντως θα δίδεται στην καθοδήγηση σε κατευθύνσεις που αφ' ενός έχουν μέλλον αφ' ετέρου προσιδιάζουν στο χαρακτήρα, την προσωπικότητα και κυρίως τις ιδιαιτερότητες κάθε περίπτωσης. Επίσης θα ανιχνεύονται οι (κρυμμένες πολλές φορές) ιδιαίτερες ικανότητες και κλίσεις που έχουν οι άνθρωποι, πάντα σε σχέση με την εργασιακή τους αποκατάσταση.

5. Προγράμματα κατάρτισης (που θα γίνουν από πιστοποιημένα συνεργαζόμενα ΚΕΚ όπως το ΚΕΚ "Ανάπτυξη" είτε και άλλα εξειδικευμένα ΚΕΚ). Τα προγράμματα αυτά θα προκύπτουν μετά από ειδική μελέτη (1^η δράση) των αναγκών και δυνατοτήτων κάθε

κατηγορίας αλλά κυρίως των δυνατοτήτων απορρόφησης στην αγορά εργασίας κάθε μορφής (εξαρτημένη, αυταπασχόληση, κατ' οίκον εργασία κ.λ.π.). Ιδιαίτερη σημασία θα δοθεί (με σχετική μελέτη) στην ανάπτυξη συστημάτων τηλεεργασίας. Επίσης, πάλι μετά από σχετική μελέτη, θα γίνουν και προγράμματα εκπαίδευσης εκπαιδευτών ιδιαίτερα για την παροχή υπηρεσιών κοινωνικής μέριμνας (3η δράση).

6. Δημιουργία και λειτουργία μονάδας πληροφόρησης και σύνδεσης των ενδιαφερομένων με την αγορά εργασίας. Θα λειτουργεί ηλεκτρονική βάση πληροφοριών σε συνεργασία με τον ΟΑΕΔ, την Περιφέρεια (ηλεκτρονικό παρατηρητήριο εργασίας που προβλέπεται να γίνει) και άλλες σχετικές δομές, φορείς και επιχειρήσεις που θα ενημερώνει για τις θέσεις εργασίας και θα αναλαμβάνει την επαγγελματική αποκατάσταση όσων καταρτίστηκαν (και όχι μόνο) με την κατάλληλη ένταξη στην αγορά εργασίας.

Βεβαίως θα υπάρχει εξειδίκευση κατά κατηγορίες και ομάδες ανάλογα με τις ανάγκες, τα προσόντα και τις όποιες ιδιαιτερότητες κατά περίπτωση. Βασική προϋπόθεση επιτυχίας του κέντρου είναι η καλή και πλήρης ενημέρωση του για τις συνθήκες και τη δυνατότητα απορρόφησης που παρουσιάζει η τοπική αγορά εργασίας για να μπορέσει στη συνέχεια να μεταφέρει αυτή την πληροφόρηση κατάλληλα φιλτραρισμένη και επεξεργασμένη στους ενδιαφερόμενους. Ακόμη η αντιμετώπιση όσων έχουν ανάγκη επαγγελματικής αποκατάστασης σε προσωπική βάση, με την προσπάθεια εναρμόνισης των χαρακτηριστικών του ενδιαφερόμενου με τις προδιαγραφές των υφιστάμενων θέσεων εργασίας. Τέλος μια ακόμη λειτουργία της μονάδας θα είναι η παρακίνηση (μέσω κινήτρων) για τη δημιουργία νέων θέσεων

εργασίας σε συγκεκριμένες κατευθύνσεις που θα προκύψει (κατόπιν μελετών) ότι χρειάζονται.

7. Ενέργειες ενημέρωσης - πληροφόρησης - ευαισθητοποίησης. Πολύπλευρη πληροφόρηση (με σεμινάρια, βιβλιοθήκη, οπτικοακουστικά μέσα κ.λ.π.) για τις δυνατότητες κοινωνικής ένταξης των κοινωνικά αποκλεισμένων ομάδων. Επίσης εκδηλώσεις ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης της κοινής γνώμης και ιδιαίτερα των εργοδοτών για τα προβλήματα αυτών των ανθρώπων ώστε να διευρυνθούν οι δυνατότητες αξιοποίησης τους και παραγωγικής ένταξης τους στην κοινωνία. Παράλληλα θα γίνει ευρεία δημοσιοποίηση του προγράμματος. Θα δοθεί μεγάλη δημοσιότητα και προβολή όλων των σχετικών ενεργειών και στην τοπική κοινωνία (κυρίως) αλλά και ευρύτερα για να διευκολυνθεί η επιτυχία των αναλαμβανόμενων πρωτοβουλιών. Ανακοινώσεις γενικά στα ΜΜΕ (έντυπα και ηλεκτρονικά), ημερίδες, παρουσιάσεις, ομιλίες, διαλέξεις, συνεντεύξεις, διαφημιστικό υλικό.

Τέλος θα γίνει διασύνδεση με οργανώσεις, φορείς, δίκτυα πληροφόρησης και συνεργασίας στα θέματα των προβληματικών κοινωνικών ομάδων. Ανταλλαγή εμπειριών και τρόπου αντιμετώπισης. Σύνδεση με βάσεις δεδομένων και εξειδίκευση των πληροφοριών που αφορούν τις ομάδες στόχους.

Ανταλλαγές – επισκέψεις στελεχών σε χώρες, περιφέρειες, επαρχίες, δήμους της Ε.Ε. με τις οποίες θα συναφθούν συνεργασίες. Συγκέντρωση πληροφοριών για νέα προγράμματα του κοινωνικού χώρου κ.λ.π.

Το παραπάνω ολοκληρωμένο πρόγραμμα ουσιαστικής παρέμβασης στον κοινωνικό χώρο, με ευρεία προοπτική, κρίνεται ως κοινωνικά αναγκαίο.

Είναι προσαρμοσμένο (χωρίς να χάνει την προοπτική επέκτασης του) στις γενικές κατευθύνσεις του Υπουργείου Εργασίας και θα προσαρμοσθεί περαιτέρω στις σχετικές προδιαγραφές της Περιφέρειας, όταν αυτές

ετοιμασθούν. Με την προβλεπόμενη προσαρμογή θα δοθεί έμφαση σε κάποιες ενέργειες και αντίστοιχα μείωση βαρύτητας κάποιων άλλων (κύριες – συνοδευτικές ενέργειες κ.λ.π.) έτσι ώστε η τελική πρόταση να ανταποκρίνεται πλήρως στις απαιτήσεις της σχετικής προκήρυξης.

Θα υπάρξει συνεργασία με άλλους κατάλληλους φορείς (ΚΕΚ, ΟΚΑΝΑ, σύλλογος ΑΜΕΑ κ.λ.π.) και με αντίστοιχες δομές που έγιναν ή θα γίνουν στα πλαίσια άλλων σχετικών προγραμμάτων, ώστε να υπάρχει συντονισμός ενεργειών και αποφυγή επικαλύψεων.

Τέλος επειδή συνηθίζεται να δίδεται ένα όνομα στα προγράμματα αυτά προτείνουμε στο προτεινόμενο "Κέντρο Υποστηρικτικών και Συμβουλευτικών Υπηρεσιών του Δήμου Ηρακλείου (ΚΥΣΥΔΗ)" να δοθεί ο διακριτικός τίτλος "ΜΙΤΟΣ". Το όνομα αυτό έχει διπλό συμβολισμό. Αφ' ενός παραπέμπει στην Κρητική μυθολογία και αφ' ετέρου θυμίζει την προσπάθεια και τον τρόπο υποβοήθησης για απεμπλοκή από (ψυχολογικούς) λαβυρίνθους και (κοινωνικά) αδιέξοδα.

ΒΕΦΑΛΑΙΟ Β'

6) Παρέμβαση του Δήμου Ηρακλείου στην πολιτιστική ανάπτυξη της πόλης και στην ανάπτυξη γενικότερα μέσω της ΔΕΠΤΑΗ.

6.1. Γενικά στοιχεία της ΔΕΠΤΑΗ

6.2. Δομή – Οργάνωση – λειτουργία της ΔΕΠΤΑΗ

- 6.2.1. Σκοποί και στόχοι της ΔΕΠΤΑΗ
- 6.2.2. Γενικός Κανονισμός Υπηρεσιών και Προσωπικού
- 6.2.3. Κανονισμός Διαχείρισης
- 6.2.4. Πόροι της επιχείρησης

6.3. Οργανόγραμμα της ΔΕΠΤΑΗ

- 6.3.1. Τμήμα οικονομικής και διοικητικής διαχείρισης
- 6.3.2. Επιχειρηματικός Τομέας
- 6.3.3. Πολιτιστικός Τομέας
- 6.3.4. Αναπτυξιακός Τομέας

6.4. Ανάλυση σκοπών – στόχων – δραστηριοτήτων των τριών τομέων της ΔΕΠΤΑΗ

- 6.4.1. Επιχειρηματικό τομέα
- 6.4.2. Αναπτυξιακό τομέα
- 6.4.3. Πολιτιστικό τομέα
 - 6.4.3.1. Καλοκαιρινό Φεστιβάλ "Ηράκλειο – Καλοκαίρι 2000"
 - 6.4.3.2. ΣΤ' Συνάντηση Νέων Δημιουργών Κρήτης – Πολιτιστικοί Αγώνες 2001
 - 6.4.3.3. Πολύκεντρο Νεολαίας Δήμου Ηρακλείου

- 6.4.3.4. Κύκλος Πολιτιστικών Εκδηλώσεων Αποκριάς
- 6.4.3.5. Πολιτιστικές Εκδηλώσεις Χριστουγέννων –
Πρωτοχρονιάς 2000
- 6.4.3.6. Κύκλος εκδηλώσεων για την Μάχη της Κρήτης
- 6.4.3.7. Ανεξάρτητες εικαστικές εκδηλώσεις
- 6.4.3.8. Συνεργασία ΔΕΠΤΑΗ – ΟΑΕΔ

6.5. Οικονομικά στοιχεία της ΔΕΠΤΑΗ

- 6.5.1. Πόροι της επιχείρησης
- 6.5.2. Πίνακας εσόδων – εξόδων της δραστηριότητας της
ΔΕΠΤΑΗ
- 6.5.3. Ισολογισμός της 31^{ης} Δεκεμβρίου 2000

6.6. Άμεσες δραστηριότητες της ΔΕΠΤΑΗ

- 6.6.1. Στον επιχειρηματικό τομέα
- 6.6.2. Στον πολιτιστικό τομέα
- 6.6.3. Στον αναπτυξιακό τομέα

6.7. Συμπεράσματα – Προτάσεις

ΔΗΜΟΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

Σύμφωνα με το Δημοτικό και Κοινοτικό Κώδικα (Π.Δ.410/95) οι Δήμοι και οι Κοινότητες μπορούν να ιδρύσουν δικές τους επιχειρήσεις ή να μετέχουν σε επιχειρήσεις.

- Για την εκτέλεση έργων που έχουν σκοπό την εξυπηρέτηση του κοινού, καθώς και για την οικονομική εκμετάλλευση των έργων αυτών.
- Για την παραγωγή αγαθών ή την παροχή υπηρεσιών που έχουν σκοπό την εξυπηρέτηση του κοινού.
- Για την ανάπτυξη δραστηριοτήτων που έχουν σκοπό την πραγματοποίηση εσόδων.

Από την διατύπωση των σκοπών αυτών προκύπτει ο κοινωνικός ρόλος των δημοτικών επιχειρήσεων, όπου το κέρδος δεν είναι αυτοσκοπός αλλά η επιχείρηση θεωρείται σαν παραγωγική μονάδα αγαθών και υπηρεσιών.

Συμπερασματικά «η εισαγωγή του θεσμού των δημοτικών επιχειρήσεων έδωσε τη δυνατότητα σε πολλούς ΟΤΑ να δημιουργήσουν δημοτικές επιχειρήσεις πολιτιστικής και κοινωνικής ανάπτυξης, απελευθερώνοντας τα εμπόδια και τις γραφειοκρατικές διαδικασίες που είχαν τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου».

6.1 ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΔΕΠΤΑΗ

Αρχική επωνυμία της επιχείρησης ήταν Δημοτική Επιχείρηση Τουρισμού και Αναψυχής (Δ.Ε.Τ.Α.Η). Τροποποιήθηκε η συστατική πράξη της Δημοτικής Επιχείρησης με αλλαγή της επωνυμίας και την διεύρυνση των σκοπών.

Η επωνυμία ορίστηκε «Δημοτική Επιχείρηση Πολιτιστικής Τουριστικής Ανάπτυξης Ηρακλείου» (ΔΕΠΤΑΗ). Διευρύνθηκαν οι σκοποί της επιχείρησης με την ανέγερση και λειτουργία του Πολιτιστικού και Συνδεσμικού Κέντρου και με την οργάνωση του Φεστιβάλ Ηρακλείου.

Σήμερα η επωνυμία της επιχείρησης ορίζεται: «Δημοτική Επιχείρηση Πολιτισμού Τουρισμού και Ανάπτυξης Ηρακλείου» (ΔΕΠΤΑΗ).

Είναι ένα νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου και συστάθηκε με την 55259/29.7.85 απόφαση του υΥπουργού Εξωτερικών όπως δημοσιεύτηκε στο Φ.Ε.Κ. 540/ τεύχος Β΄/16.9.85 και διέπεται από τις διατάξεις των άρθρων 205 έως 225 του Νόμου 1416/1984, όπως ισχύει σήμερα με τις διατάξεις του Π.Δ. 410 /95 (ΦΕΚ Α΄231) Δ.Κ.Κ.

Η ΔΕ.ΠΤΑ.Η είναι μία αμιγής δημοτική επιχείρηση με μοναδικό μέτοχο τον Δήμο Ηρακλείου και αποτελεί την αναπτυξιακή εταιρία του.

Η έδρα της είναι η πόλη του Ηρακλείου. Διοικείται από ενδεκαμελές (11μελές) διοικητικό συμβούλιο. Από τα μέλη αυτά τρεις είναι αιρετοί εκπρόσωποι του Δήμου Ηρακλείου, ένας εκπρόσωπος των εργαζομένων στην επιχείρηση, ένας εκπρόσωπος κοινωνικού φορέα και έξι εκπρόσωποι κοινωνικού φορέα.

6.2 ΔΟΜΗ –ΟΡΓΑΝΩΣΗ –ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΗΣ ΔΕΠΤΑΗ

6.2.1 ΣΚΟΠΟΙ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΔΕΠΤΑΗ

Εκτός των σκοπών που αφορούν τον τουρισμό και την αναψυχή, στόχοι της Δημοτικής Επιχείρησης θα είναι η δημιουργία χώρων και η εξασφάλιση γενικά της υποδομής για την παροχή κοινωνικών και πολιτιστικών παροχών στους κατοίκους και επισκέπτες της πόλης και της ευρύτερης περιοχής. Έτσι παράλληλος σκοπός θα είναι η ανάληψη δραστηριοτήτων που έχουν σχέση με την πολιτιστική ανάπτυξη και συγκεκριμένα:

1. Η ουσιαστική και ολοκληρωμένη πολιτική ανάπτυξη του Ηρακλείου και της ευρύτερης περιοχής και η καλλιέργεια σε βάθος της καλλιτεχνικής ευαισθησίας και της αγάπης για τις τέχνες, η προστασία της εθνικής πολιτιστικής ταυτότητας., η αναγωγή των πολιτιστικών, πνευματικών και καλλιτεχνικών αγαθών σε οργανικά στοιχεία της

καθημερινής ζωής και ενεργητική και συνειδητή συμμετοχή των πολιτών στην πολιτιστική ζωή της πόλης.

2. Η δημιουργία της απαραίτητης πολιτιστικής υποδομής.
3. Η διάδοση και η ανάπτυξη της καλλιτεχνικής παιδείας στους τομείς της μουσικής καθώς και των εικαστικών τεχνών.
4. Η στήριξη, η διάδοση και ανάπτυξη της καλλιτεχνικής παιδείας, η στήριξη και διάδοση της σύγχρονης καλλιτεχνικής και πνευματικής δημιουργίας και η εξασφάλιση των συνθηκών που θα επιτρέψουν την άσκηση και ανάπτυξη των ατομικών δημιουργικών ικανοτήτων στους αντίστοιχους τομείς.
5. Η προβολή, η ανάπτυξη και διάδοση αυτών των τεχνών με την διοργάνωση, παραγωγή και παρουσίαση πολιτιστικών εκδηλώσεων, καθώς και άλλων επιμορφωτικών και ψυχαγωγικών δραστηριοτήτων.
6. Η δημιουργία και ανάπτυξη της αναγκαίας υποδομής για την βελτίωση της ποιότητας ζωής και τη δημιουργία αξιοποίησης του ελεύθερου χρόνου.

Για την επίτευξη των παραπάνω στόχων της η ΔΕΠΤΑΗ, έχει δημιουργήσει τρεις τομείς που θα αναλύσουμε παρακάτω, τον επιχειρηματικό, τον πολιτιστικό, τον αναπτυξιακό.

6.2.2 ΓΕΝΙΚΟΣ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΔΕΠΤΑΗ (Γ. ΚΥΠ).

Με τον κανονισμό αυτό καθορίζεται η οργανωτική διάρθρωση της ΔΕΠΤΑΗ οι αρμοδιότητες των διοικητικών ενοτήτων (υπηρεσιών) της, οι θέσεις εργασίας και ο αριθμός του προσωπικού τα προσόντα που απαιτούν αυτές, τα διάφορα θέματα προσωπικού (προσλήψεις, υπηρεσιακές διαδικασίες, υποχρεώσεις και δικαιώματα, πειθαρχικός έλεγχος κλπ). Επίσης στο Γ.ΚΥΠ προσαρτώνται (με μορφή παραρτημάτων) συμπληρωματικοί κανονισμοί (προμηθειών διαχείρισης κ.α) ειδικοί κανονισμοί λειτουργίας επιμέρους

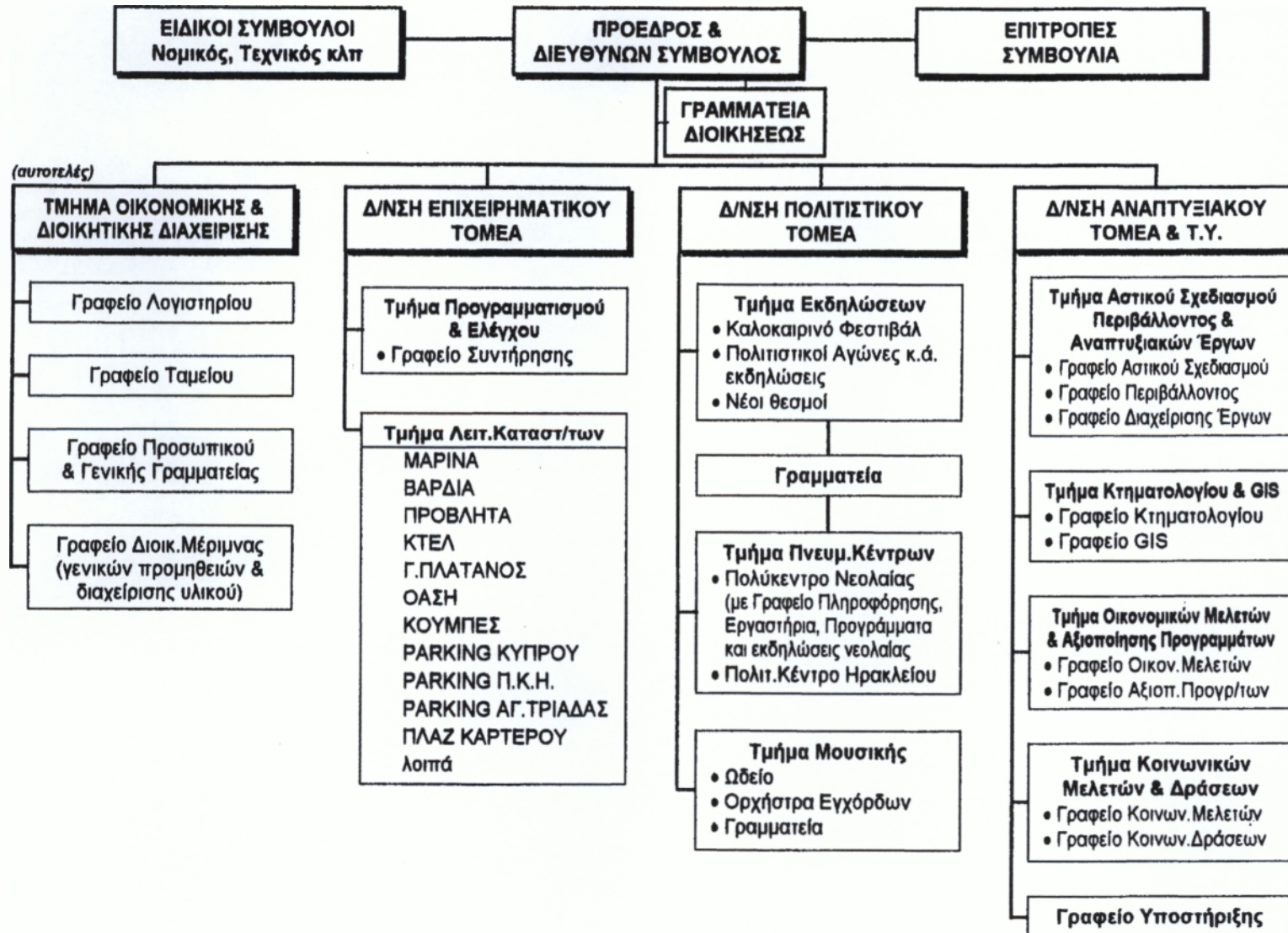
τμημάτων (όπως του ωδείου), εξειδικευμένα καθήκοντολόγια (πχ προσωπικού καταστημάτων) κ.ά ειδικές διατάξεις.

Ο κανονισμός αυτός αποτελεί τον πιο αποφασιστικό παράγοντα στη συγκρότηση της βάσης για την υλοποίηση των στόχων της. Είναι ο πρώτος κανονισμός που συντάσσεται και ψηφίζεται από το Διοικητικό Συμβούλιο και εγκρίνεται από το Δημοτικό, σύμφωνα με όσα ορίζει ο νόμος.

6.2.3 ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Ο κανονισμός αυτός προσδιορίζει τον τρόπο διαχείρισης των οικονομικών δραστηριοτήτων της επιχείρησης. Αναφέρεται δηλαδή, στις διαδικασίες εισπράξεων, πληρωμών, σύνταξης προϋπολογισμού, ισολογισμού και τον τρόπο εκτέλεσης έργων και προμηθειών. Συντάσσεται και ψηφίζεται από το Διοικητικό Συμβούλιο και εγκρίνεται από το Δημοτικό.

Δ.Σ. Δ.Ε.Π.Τ.Α.Η.

6.3. ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΤΩΝ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ ΤΗΣ ΔΕΠΤΑΗ - (ΟΡΓΑΝΟΓΡΑΜΜΑ)

Σημειώνονται ότι η ένταξη ενός στελέχους σε μία από τις διοικητικές ενότητες της επιχείρησης δεν αποκλείει τη χρησιμοποίηση του σε ομάδες εργασίας που στοχεύουν στην αποδοτικότερη ολοκλήρωση εργασιών ή εκδηλώσεων που εντάσσονται στις δραστηριότητες άλλων διοικητικών ενοτήτων, εκτός εκείνης της επίσημης ένταξης του. Αυτό διότι για την αποδοτικότερη προώθηση των στόχων της η επιχείρηση ευνοεί την άμεση ανταλλαγή πληροφοριών και γενικά τη συνεργασία των στελεχών, ανεξάρτητα της διοικητικής ενότητας στην οποία υπάγονται.

Περιγραφικά η διάρθρωση των διοικητικών μονάδων έχει ως εξής:

Α' Ιεραρχικό επίπεδο διοίκησης: Είναι ο πρόεδρος της ΔΕΠΤΑΗ, ο οποίος προϊστάται σε όλα τα τμήματα της επιχείρησης. Δεσμεύει με την υπογραφή του την επιχείρηση και την εκπροσωπεί σε κάθε αρχή, και προστατεύει τα συμφέροντα της. Τον αναπληρώνει στα καθήκοντα του ο αντιπρόεδρος της ΔΕΠΤΑΗ (είναι ο διευθυντής του επιχειρηματικού της τομέα).

Επίσης διευθύνει τις συνεδριάσεις του Δ.Σ και στέλνει όλες τις αποφάσεις αυτών στο Δ.Σ. του δήμου, μεριμνώντας για την έγκρισή τους.

Β' Ιεραρχικό επίπεδο διοίκησης: Είναι ο διευθύνων σύμβουλος, ο οποίος μεριμνά για την υλοποίηση των σκοπών της επιχείρησης, την εύρυθμη λειτουργία της, εισηγείται στο Δ.Σ. για την ανάθεση μελετών, διενέργεια προμηθειών κ.ά.

Για την άσκηση όλων των παραπάνω αρμοδιοτήτων του ο Διευθύνων Σύμβουλος συνεργάζεται με τα κατά περίπτωση αρμόδια όργανα και στελέχη (π.χ. Συμβούλια πειθαρχικά επιτροπές προσλήψεων, διευθυντές και προϊσταμένους, ειδικούς συμβούλους εξωτερικούς συνεργάτες κλπ).

Τα καθήκοντα του Διευθύνων συμβούλου τα ασκεί ο πρόεδρος της ΔΕΠΤΑΗ.

Στο επίπεδο αυτό λειτουργούν και οι ειδικοί σύμβουλοι που θα κριθούν αναγκαία (π.χ. Τεχνικός, νομικός, κ.ά.). Ο νομικός σύμβουλος της ΔΕΠΤΑΗ, της παρέχει νομική υποστήριξη, κατάρτιση κάθε είδους συμβάσεων,

συμφωνητικών κ.ά. Καλύπτει νομικά τις σχέσεις της επιχείρησης με τις εποπτεύουσες αρχές και υποστηρίζει νομικά την εσωτερική της λειτουργία.

Εδώ υπάγονται και οι ειδικές ομάδες εργασίας στα πλαίσια της ΔΕΠΤΑΗ (είτε υπάρχει συμμετοχή σε ευρύτερα σχήματα), που επεξεργάζονται συγκεκριμένα θέματα, γνωμοδοτούν επ' αυτών και είτε εισηγούνται για τον τρόπο χειρισμού του αντικειμένου ευθύνης τους είτε έχουν την δικαιοδοσία να παίρνουν και τις σχετικές αποφάσεις επ' αυτών. Η έκταση αρμοδιότητας κάθε τέτοιου οργάνου, το ποιοι συμμετέχουν και οι άλλες λεπτομέρειες λειτουργίας του, προσδιορίζονται είτε σε επόμενα άρθρα τους παρόντος, είτε σε άλλους ειδικούς κανονισμούς είτε τέλος στις αποφάσεις σύστασης τους. Ενδεικτικά αναφέρονται:

- Επιτροπή προσλήψεων
 - Επιτροπή προμηθειών
 - Επιτροπές απογραφής εξοπλισμού, εμπορευμάτων κλπ.
 - Επιτροπή ΔΕΠΤΑΗ –ΑΤΗ
 - Επιτροπή προώθησης πολιτιστικού κέντρου.
 - Επιτροπή ωδείου.
 - Επιτροπή πολιτιστικών (συμμετοχή)
 - Συμβούλιο νεολαίας (συμμετοχή)
 - Υπηρεσιακό /πειθαρχικό συμβούλιο
 - Επιτροπή συντονισμού και συνεργασίας ΔΕΠΤΑΗ-ΔΗ.
 - Συμβούλιο προγραμματισμού
 - Κοινή επιτροπή προγραμματικών συμβάσεων.
- } λειτουργούσες
- } δυνητικές

Οι επιτροπές αυτές συνιστώνται και λειτουργούν καθ' όλη τη διάρκεια κάθε Διοικητικού Συμβουλίου (4 χρόνια), εκτός αν υπάρχει ειδικός λόγος αντικατάστασης ή ανανέωσης μελών αυτών. Στα μέλη δε αυτών που ανήκουν στο προσωπικό της επιχείρησης, δεν καταβάλλεται αποζημίωση (πλην ενδεχόμενης υπερωριακής απασχόλησης), ενώ στα υπόλοιπα μέλη κατόπιν αποφάσεως του Δ.Σ.

Το έργο των παραπάνω ιεραρχικών επιπέδων στηρίζεται από την γραμματεία διοικήσεως η οποία παρέχει γραμματειακή υποστήριξη του Δ.Σ μεριμνά για την δακτυλογράφηση, τη διακίνηση της αλληλογραφίας της επιχείρησης, αναλαμβάνει την παρακολούθηση του τύπου, σχετικού με θέματα που αφορούν την επιχείρηση.

Γ' Ιεραρχικό επίπεδο διοίκησης:

Το κυρίως έργο της επιχείρησης διεκπεραιώνεται μέσω τριών παραγωγικών τομέων και ενός τμήματος υποστήριξης που υπάγονται απ' ευθείας στο διευθύνοντα σύμβουλο. Οι παραπάνω οργανικές μονάδες είναι αντίστοιχα ο επιχειρηματικός τομέας ο πολιτιστικός τομέας ο αναπτυξιακός τομέας και το αυτοτελές τμήμα οικονομικής και διοικητικής διαχείρισης.

Δ' και Ε' Ιεραρχικό επίπεδο διοίκησης:

Πρόκειται για τα τμήματα και τα γραφεία που συγκροτούν το προηγούμενο διοικητικό επίπεδο και είναι:

6.3.1 ΤΜΗΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ.

- 1) **Γραφείο λογιστηρίου:** Έχει την ευθύνη για την τήρηση των λογιστικών βιβλίων της επιχείρησης για την κατάρτιση του προϋπολογισμού εσόδων – εξόδων της, για την κατάρτιση του ισολογισμού χρήσης, για την παροχή στοιχείων στην διαμόρφωση των οικονομικών προγραμμάτων της επιχείρησης για τις οικονομικές συναλλαγές της επιχείρησης. Επίσης, τηρεί ηλεκτρονικό αρχείο των λογαριασμών του και εκδίδει μηχανογραφικές παραστάσεις όλων των εφαρμογών κ.ά.
- 2) **Γραφείο Ταμείου:** Εδώ υπάγεται η τήρηση διαδικασιών απεικόνισης των ταμειακών πράξεων στα αντίστοιχα βιβλία, διενέργεια εισπράξεων και πληρωμής της επιχείρησης, παρακολούθηση τραπεζικών λογαριασμών κ.ά. Για όλα αυτά συνεργάζεται με το γραφείο λογιστηρίου.

- 3) **Γραφείο προσωπικού και γενικής γραμματείας:** Οι αρμοδιότητες που αφορούν το προσωπικό έχουν να κάνουν με την τήρηση μητρώου προσωπικού, παρακολούθηση της υπερεντατικής κατάστασης του, της αξιολόγησης του με θέματα εργατικής και ασφαλιστικής νομοθεσίας, παρακολούθηση των αδειών, των υπερωριών του προσωπικού καθώς και την εκπαίδευση του. Οι αρμοδιότητες της γενικής γραμματείας έχουν να κάνουν με την παροχή γενικής γραμματειακής υποστήριξης, δακτυλογράφησης, τήρηση Πρωτοκόλλου, τήρηση γενικού αρχείου, διακίνηση αλληλογραφίας, γενική πληροφόρηση των αρμόδιων υπηρεσιών της επιχείρησης, χρήση τηλεφωνικού κέντρου και φαξ κ.ά.
- 4) **Γραφείο διοικητικής μέριμνας (γενικών προμηθειών και διαχείρισης υλικού):** Εδώ υπάγονται οι εξής αρμοδιότητες: διαχείριση πάγιων εγκαταστάσεων και εξοπλισμού, αναλώσιμων υλικών γενικής φύσεως, διενέργειας γενικών προμηθειών παραγγελίες επεξεργασία προσφορών, αξιολόγηση ποιότητας αυτών και) επίσης, μεριμνά για την παράδοση των αντίστοιχων τιμολογίων στο λογιστήριο, τήρηση αρχείου προμηθειών-προμηθευτών, τήρηση αρχείου πάγιων και κινητών περιουσιακών στοιχείων της επιχείρησης, ευθύνη λειτουργίας αποθήκης, τήρηση γενικού βιβλίου αποθήκης, του βιβλίου διπλότυπου εισαγωγής – εξαγωγής κ.ά.)

6.3.2 ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ

1. **Τμήμα προγραμματισμού και ελέγχου:** Εδώ υπάγονται όλες οι διαδικασίες για την σύνταξη του επιχειρηματικού σχεδίου δράσης των καταστημάτων, καθώς και την εφαρμογή του, απογραφές εμπορεύσιμων αγαθών και πάγιων και ρευστοποιήσιμων στοιχείων, καταστάσεις προσωπικού κ.ά. Για όλα τα παραπάνω ο διευθυντής του τομέα αυτού συνεργάζεται με τους υπεύθυνους των τμημάτων, κάθε φορά που αυτό είναι αναγκαίο. Εδώ υπάγεται και το γραφείο συντήρησης,

εγκαταστάσεων και άλλων, των καταστημάτων της επιχείρησης, η ενημέρωση του βιβλίου συντήρησης συνεργάζεται με την τεχνική υπηρεσία του Δήμου αν υπάρξει κάποιο πρόβλημα.

2. **Τμήμα λειτουργίας καταστημάτων:** Συγκροτείται από τα εξής καταστήματα:

- Μαρίνα
- Βάρδια
- Προβλήτα
- Κυλικείο ΚΤΕΛ
- Mini Market
- Γέρο Πλάτανος (Εστιατόριο)
- Όαση
- Parking Πλ. Κορνάρου
- Parking Αγ. Ανδρέα
- Parking Αγ. Τριάδας.
- Κυλικείο κηποθέατρου Νίκος Καζαντζάκης.
- Κουμπέζ (Καφενείο)
- Καφετέρια Πολύκεντρου Νεολαίας.

Τοπικός υπεύθυνος λειτουργίας κάθε μονάδας είναι κατά περίπτωση ο αντίστοιχος τομέας βάρδιας και γενικός προϊστάμενος ολόκληρου του τμήματος είναι ο διευθυντής του επιχειρηματικού τομέα.

Οι αρμοδιότητες του τμήματος συντίθενται από τις αρμοδιότητες των επιμέρους μονάδων οι οποίες πάλι είναι άθροισμα των αρμοδιοτήτων καθηκόντων του προσωπικού που υπηρετεί σε κάθε μία.

6.3.3 ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ

1. **Τμήμα εκδηλώσεων:** Το τμήμα αυτό έχει στην αρμοδιότητα του την υλοποίηση του καλοκαιρινού Φεστιβάλ Ηρακλείου, των(χειμερινών) Πολιτιστικών Αγώνων (θεάτρου, λογοτεχνίας, φωτογραφίας, μουσικής, χορού κ.ά.), του κύκλου Πολιτιστικών Εκδηλώσεων –Χριστουγέννων –

Πρωτοχρονιάς, του κύκλου Πολιτιστικών Εκδηλώσεων Αποκριάς, του κύκλου Πολιτιστικών Εκδηλώσεων για τη Μάχη της Κρήτης. Επίσης το τμήμα αυτό ευθύνεται και για την ανάπτυξη των νέων πολιτιστικών θεσμών (δημοτικό θέατρο, συμφωνική ορχήστρα κ.ά.).

Ο διευθυντής του πολιτιστικού τομέα, συντάσσει μαζί με τους άλλους φορείς του τομέα αυτού, ένα αναλυτικό έντυπο πρόγραμμα των παραπάνω πολιτιστικών εκδηλώσεων και μεριμνούν για την καλύτερη εφαρμογή του.

Το προσωπικό του τμήματος έχει ευθύνη της καλής υλοποίησης των εκδηλώσεων παρέχοντας (σύμφωνα με το σχετικό αναλυτικό πρόγραμμα και τις οδηγίες των προϊσταμένων) οργανωτική στήριξη, τεχνική βοήθεια και αναλαμβάνοντας συγκεκριμένες εργασίες (π.χ ταξιθεσία, πώληση εισιτηρίων κ.ά.) έτσι ώστε μαζί με τους κατά περίπτωση συνεργάτες να υπάρξει το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα. Ειδική αναφορά γίνεται στην ανάγκη τήρησης ενός λεπτομερούς αρχείου πολιτιστικών εκδηλώσεων και δραστηριοτήτων. Επίσης, αναλαμβάνει την ενημέρωση του Ηρακλειώτικου κοινού για το πρόγραμμα διεξαγωγής των εκδηλώσεων.

Η γραμματεία του τμήματος φροντίζει για την παραλαβή, χαρακτηρισμό και συσχέτιση όλων των εισερχόμενων εγγράφων που το αφορούν και την τήρηση αντίστοιχου πρωτοκόλλου και αρχείου. Διεκπεραιώνει την αλληλογραφία του τμήματος. Επικουρεί τον τμηματάρχη στα διάφορα θέματα καθημερινής λειτουργίας.

2. Τμήμα Πνευματικών Κέντρων: Στην αρμοδιότητα του τμήματος αυτού υπάγεται η λειτουργία του Πολύκεντρου Νεολαίας, των εργαστηρίων δημιουργικής απασχόλησης και διαφόρων άλλων πολιτιστικών προγραμμάτων.

Ο αρμόδιος τμηματάρχης και η γραμματεία του τμήματος έχουν ανάλογες αρμοδιότητες με εκείνες του τμήματος πολιτιστικών εκδηλώσεων με το οποίο υπάρχει στενή συνεργασία ιδιαίτερα για τον τρίτο κύκλο δραστηριοτήτων του Πολύκεντρου (εκδηλώσεις νεολαίας).

Το προσωπικό του τμήματος έχει κυρίως την ευθύνη καλής λειτουργίας των εργαστηρίων και της τράπεζας πληροφοριών (σύμφωνα με το σχετικό αναλυτικό πρόγραμμα, τις οδηγίες των προϊσταμένων αλλά και τις παρατηρήσεις των χρηστών), έτσι ώστε να παρέχονται υπηρεσίες υψηλού επιπέδου, ουσιαστικής χρησιμότητας, έγκυρες και αξιόπιστες.

3. Τμήμα μουσικής:

Το τμήμα αυτό έχει σαν βασικές δραστηριότητες αφενός τη λειτουργία του δημοτικού ωδείου και αφετέρου τη λειτουργία της ορχήστρας εγχόρδων στα πλαίσια πάντα του Δ.Η. Αργότερα αυτές μπορεί να επεκταθούν και σε άλλα μουσικά σύνολα (όπως π.χ. της φιλαρμονικής και των χορωδιών του δήμου). Το τμήμα μουσικής έχει ανεξάρτητη γραμματεία που πέραν της συνήθους γραμματειακής υποστήριξης έχει και την ευθύνη της τήρησης αρχείου μαθητών και καθηγητών, διεκπεραίωση της διαδικασίας εγγραφής, εξετάσεων κ.α. διοικητικών υποθέσεων της εκπαιδευτικής λειτουργίας, εισπράττει τα δίδακτρα και τα αποδίδει στο ταμείο της Δ.Ε.Π.Τ.Α.Η. και γενικά υποστηρίζει όλες τις δραστηριότητες του ωδείου.

6.3.4 ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ

1. Τμήμα Αστικού σχεδιασμού, Περιβάλλοντος και Αναπτυξιακών Έργων:

Στο τμήμα αυτό, περιλαμβάνονται οι αρμοδιότητες των παρακάτω γραφείων:

Γραφείο αστικού σχεδιασμού

Πολεοδομικές παρεμβάσεις και προγράμματα ανάπλασης, αναβάθμιση, εξωραϊσμού και αξιοποίησης περιοχών (π.χ. παραλιακό μέτωπο), στεγαστικά προγράμματα κ.ά., ρυθμίσεις αστικού σχεδιασμού (π.χ. ζώνη ενεργού πολεοδομίας, αστικός αναδασμός κ.τ.λ.)

Συνεργασία με τον Οργανισμό Ρυθμιστικού Σχεδίου & προστασίας περιβάλλοντος Ηρακλείου καθώς και το Γραφείο Παλιάς Πόλης για την υλοποίηση εφαρμογών τους.

Γραφείο περιβάλλοντος

Παρακολούθηση περιβαλλοντικών προβλημάτων, προτάσεις περιβαλλοντικής αναβάθμισης, αξιοποίηση σχετικών προγραμμάτων (π.χ. LIFE κ.α.), σχεδιασμός ορθολογικής ολοκληρωμένης διαχείρισης απορριμμάτων με διαλογή – επεξεργασία ανακύκλωση & ανάκτηση υλικών, συνεργασία με τον Οργανισμό Ρυθμικού Σχεδίου & Προστασίας Περιβάλλοντος.

Γραφείο αναπτυξιακών έργων

Διαχείριση κατασκευής αναπτυξιακών έργων με τον προσφορότερο κατά περίπτωση τρόπο. Η δραστηριότητα αυτή περιλαμβάνει σύνταξη προκηρύξεων, προδιαγραφών και συμβάσεων, εκπόνηση μελετών, επίβλεψη κατασκευών συμπαραγωγή έργων κ.τ.λ. Ενδεικτικά αναφέρονται το Πολιτιστικό κέντρο Ηρακλείου η αξιοποίηση της ακτής Καρτερού (ψυχαγωγικό πάρκο), ανέγερση αυτοκινήτων κ.α.

2. Τμήμα κτηματολογικού και GIS (Geographical Informations Systems) ή Γεωγραφικά Συστήματα Πληροφοριών).

Εδώ υπάγονται, το γραφείο κτηματολογίου που έχει την ευθύνη για την λειτουργία του δημοτικού κτηματολογίου, μετά την σύνταξη του στα πλαίσια του εθνικού κτηματολογίου. Επίσης, το γραφείο GIS, που έχει να κάνει με την δημιουργία ηλεκτρονικού χάρτη, (τράπεζα πληροφοριών και δίκτυο πληροφόρησης για διάφορα θέματα δημοτικού ενδιαφέροντος) και γενικά όλων εκείνων των στοιχείων που συνθέτουν την ταυτότητα του Δήμου Ηρακλείου.

3. Τμήμα οικονομικών μελετών και αξιοποίησης προγραμμάτων.

Έχει το τμήμα αυτό δύο γραφεία οικονομικών μελετών και το γραφείο αξιοποίησης προγραμμάτων που ασχολούνται με οικονομοτεχνικές μελέτες και εφαρμογές, αξιολόγηση επενδυτικών σχεδίων, επιχειρηματικός σχεδιασμός και επιχειρησιακά προγράμματα, έρευνες αγοράς, οργάνωση παραγωγής,

διερεύνηση χρηματοδοτικών δυνατοτήτων, υποστήριξη σχεδίων ανάπτυξης, χρηματοοικονομική ανάλυση προγράμματα οικονομικής αναζωογόνησης τοπικής κοινωνίας, αξιοποίηση δημοτικής περιουσίας.

Παρακολούθηση κάθε μορφής αναπτυξιακών προγραμμάτων (ευρωπαϊκών, εθνικών κ.ά.) αρχική αξιολόγηση και συνοπτική ενημέρωση συναρμόδιων υπηρεσιών σύνταξη προτάσεων σε συνεργασία με τα κατάλληλα στελέχη άλλων ειδικοτήτων συμμετοχή στη διαχείριση της υλοποίησής τους.

4. Τμήμα κοινωνικών Μελετών και Δράσεων.

Αποτελείται από το γραφείο κοινωνικών μελετών και το γραφείο κοινωνικών δράσεων τα οποία ασχολούνται με την αξιοποίηση προγραμμάτων, επαγγελματικού προσανατολισμού, κατάρτιση και αποκατάστασης.

Στήριξη αναξιοπαθόντων κ.ά. ασθενών κοινωνικών ομάδων όπως οι ηλικιωμένοι, οι εργαζόμενες γυναίκες, τα άτομα με ειδικές ανάγκες κτλ. Παρακολούθηση των δραστηριοτήτων του Κ.Ε.Κ. των αναπτυξιακών εταιρειών Κρήτης (όπου συμμετέχει η ΔΕΠΤΑΗ). Ανάλυση κοινωνικών μελετών και ερευνών. Προτάσεις για κοινωνικές παρεμβάσεις και πρωτοβουλίες και τρόποι υλοποίησής τους.

5. Γραφείο Υποστήριξης

Ασχολείται με την παροχή γραμματειακής υποστήριξης αναπτυξιακού τομέα, διενέργεια των προμηθειών του, υποβοήθηση των λειτουργιών και διοικητική μέριμνα των υπηρεσιών του, πληροφορική και μηχανοργάνωση, διαχείριση υλικού εκτυπώσεις και αναπαραγωγές εντύπων, γενικά καθήκοντα, τήρηση αρχείου και συστήματος τεκμηρίωσης κλπ.

6.4 ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΣΚΟΠΩΝ – ΣΤΟΧΩΝ ΚΑΙ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ ΤΩΝ ΤΡΙΩΝ ΤΟΜΕΩΝ ΤΗΣ ΔΕΠΤΑΗ

6.4.1 ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ

Από το 1985, μέχρι σήμερα η ΔΕΠΤΑΗ, έχει αναπτύξει αξιόλογη δραστηριότητα που απευθύνεται στους ξένους και Έλληνες επισκέπτες της πόλης του Ηρακλείου και στους κατοίκους της. Ειδικότερα, ο επιχειρηματικός τομέας της ΔΕΠΤΑΗ ασχολείται με κάθε μορφής επιχειρηματική δράση που θα συμβάλει στην αναβάθμιση της πόλης και θα αρμόζει στο ρόλο του δήμου, με έμφαση την αξιοποίηση της δημοτικής περιουσίας. Ενδεικτικά αναφέρονται η εκμετάλλευση εγκαταστάσεων και καταστημάτων τουρισμού και αναψυχής, χώρων στάθμευσης αυτοκινήτων και ενδεχομένως ελλιμενισμού τουριστικών σκαφών, λειτουργία εμπορικών καταστημάτων και εργαστηρίων σχετικών με τα δημοτικά θέματα αξιοποίηση πλουτοπαραγωγικών πηγών και φυσικών πόρων της περιοχής αλλά και διαχείριση ειδικών πόρων και επενδυτικές και παραγωγικές πρωτοβουλίες.

Σήμερα η επιχείρηση, εκμεταλλεύεται τα παρακάτω καταστήματα:

- Η λειτουργία των κυλικίων και μικροαγορών της προβλήτας επιβατικών πλοίων και του σταθμού υπεραστικών λεωφορείων στην περιοχή του λιμανιού. (Μίνι Μάρκετ- Bar «ΠΡΟΒΛΗΤΑ»).
- Η λειτουργία του αναψυκτήριου - καφετέριας «ΜΑΡΙΝΑ» στο παλιό ενετικό λιμάνι.
- Η λειτουργία του εστιατορίου «ΒΑΡΔΙΑ» στην αποβάθρα του εμπορικού λιμανιού, δίπλα στο Λιμεναρχείο Ηρακλείου.
- Η λειτουργία του κυλικείου στο σταθμό «ΚΤΕΛ» Ηρακλείου στο λιμάνι.
- Η λειτουργία του αναψυκτηρίου και κυλικείου «ΟΑΣΗ» στην τάφρο των μεσαιωνικών τειχών, δίπλα στο κηποθέατρο Ν.Καζαντζάκη.
- Η λειτουργία της ταβέρνα «ΓΕΡΟ-ΠΛΑΤΑΝΟΣ» κάτω από την παλιά ενετική Λόντζια (σημερινό λιμεναρχείο) στην πλατεία Αγ. Τίτου.

- Η λειτουργία των υπαίθριων χώρων στάθμευσης αυτοκινήτων στην πλατεία Κύπρου, στην περιοχή Αγίας Τριάδας και στην περιοχή του Αγίου Ανδρέα.
- Η λειτουργία οργανωμένης «ΠΛΑΖ» της ακτής Καρτερού (Δημοτική περιουσία αποτελεί).
- Η λειτουργία του παραδοσιακού καφεeneίου «ΚΟΥΜΠΕ» στην πλατεία Κορνάρου.

Στην ΔΕΠΤΑΗ οι θέσεις προσωπικού διακρίνονται σε:

- Τακτικές θέσεις που κατά κανόνα καλύπτονται από προσωπικό με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου. (ΤΑ/ΑΧ)
- Έκτακτες θέσεις που κατά κανόνα καλύπτουν εποχιακές/ επείγουσες /απρόβλεπτες ανάγκες και το αντίστοιχο προσωπικό έχει σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου (ΕΠ/ΟΧ) δυνάμενο να προσλαμβάνεται και μέσω ειδικών εκάστοτε προγραμμάτων απασχόλησης επιδοτούμενων (ΟΑΕΔ κλπ).
- Θέσεις εξωτερικών συνεργατών με σχέση σύμβασης έργου ή εντολής στις περιπτώσεις που η ιδιαιτερότητα της αντίστοιχης παροχής υπηρεσίας ή άλλοι ειδικοί λόγοι καθιστούν κατάλληλη αυτή τη μορφή συνεργασίας.

Για όλες τις περιπτώσεις υπάρχει αντίστοιχη σύμβαση που προβλέπει τις σχετικές λεπτομέρειες, όπως πχ αν η θέση θα είναι πλήρους ή μερικής απασχόλησης, αν η εργασία θα είναι συνεχής ή διακεκομμένη, αν ο συμβασιούχος υποχρεούται να εργάζεται ορισμένες φορές / ορισμένες ώρες/ ορισμένες περιπτώσεις κλπ.

Είναι δυνατόν, ανάλογα με τις ανάγκες της επιχείρησης, προσωπικό που κατέχει τακτικές θέσεις να μεταφέρεται προσωρινά σε άλλες έκτακτες (της ειδικότητάς του) και αντίστροφα έκτακτο προσωπικό να καλύψει προσωρινά τακτικές θέσεις, χωρίς αυτό να επηρεάσει το καθεστώς εργασιακής σχέσης (αορίστου ή ορισμένου χρόνου) με το οποίο υπηρετεί.

Οι θέσεις εργασίας που θα περιγραφούν στη συνέχεια είναι ενδεικτικές και είναι δυνατόν να μην καλυφθούν όλες ή να προστεθούν άλλες ή να

τροποποιηθούν οι αναφερόμενες ανάλογα με το βαθμό και το είδος δραστηριοποίησης της επιχείρησης.

6.4.2 ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΥ ΤΟΜΕΑ

Ο αναπτυξιακός τομέας στοχεύει σε κάθε μορφής αναπτυξιακές δράσεις που συμβάλλουν στην αναβάθμιση και βελτίωση της ποιότητας της ζωής και στην προώθηση της τοπικής ανάπτυξης. Χαρακτηριστικά αναφέρονται οι ακόλουθες δραστηριότητες:

- Πρόταση στην κοινοτική πρωτοβουλία URBAN, ενός συνόλου δράσεων για την αναβάθμιση της παραλιακής ζώνης και ιδιαίτερα υποβαθμισμένων περιοχών της Παλιάς Πόλης του Ηρακλείου. Όπως, βελτίωση περιβάλλοντος οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική αναζωογόνηση, δημιουργία κινήτρων και προϋποθέσεων οικονομικό κοινωνικής τόνωσης και δραστηριοποίησης του πληθυσμού. Η σύνταξη της πρότασης, πληρώθηκε από το Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας με 3,6 δις δρχ.
- Σύνταξη προγραμματικής σύμβασης μεταξύ Δ.Η. - ΥΠΕΧΩΔΕ για την αναβάθμιση της παλιάς πόλης Ηρακλείου (εντός των τειχών) ύψους περί τα 5 δις δρχ. και συμμετοχή στην αντίστοιχη επιστημονική επιτροπή παρακολούθησης τους προγράμματος. Η προγραμματική σύμβαση έχει σαν αντικείμενο προγράμματα προστασίας και ανάδειξης της παλιάς πόλης με σεβασμό στην ιστορική και πολιτιστική της παράδοση, βελτίωση του φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος και ορθολογικότερης οργάνωσης λειτουργιών και χρήσεων.
- Προγράμματα ανάπτυξης ανθρώπινου δυναμικού, κοινωνικής μέριμνας και καταπολέμησης του κοινωνικού αποκλεισμού (π.χ. προγράμματα επαγγελματικού προσανατολισμού, κατάρτισης, αποκατάστασης, στήριξης αναξιοπαθούντων, και άλλων κοινωνικών ομάδων όπως είναι οι ηλικιωμένοι, άτομα με ειδικές ανάγκες, εξαρτημένα άτομα κ.ά.). Στη συνέχεια, αξιοποίηση αντίστοιχων προγραμμάτων του Ευρωπαϊκού

Κοινοτικού Ταμείου μέσω του Υπουργείου Εργασίας, είτε σε επίπεδο εθνικό, είτε σε περιφερειακό.

- Συμμετοχή στο Κέντρο Επαγγελματικής Κατάρτισης που συνέστησαν οι αναπτυξιακές εταιρείες της Κρήτης και παρακολούθηση της δραστηριότητας του. Σύνταξη πολλών προτάσεων κατάρτισης (στα πλαίσια του ΠΕΠ) και έγκριση αρκετών με προϋπολογισμό άνω των 200 εκ. δρχ. για λογαριασμό του ΚΕΚ «Ανάπτυξη» στο οποίο η ΔΕΠΤΑΗ είναι ένα από τα οκτώ ιδρυτικά μέλη.
- Έγκριση προγράμματος εφαρμοσμένης έρευνας από το ΠΕΠ Κρήτης που υπέβαλλε ο ΔΗ με το Ινστιτούτο Τεχνολογίας και Έρευνας (Ι.Τ.Ε.) και με το αντικείμενο την ανάπτυξη ενός Γεωγραφικού Συστήματος Πληροφοριών (GIS) προσαρμοσμένου στα ανάγκες του δήμου.
- Προβλέπεται η αξιοποίηση του συστήματος για ειδικού ενδιαφέροντος θέματα (αρχείο - μητρώο τεκμηρίωσης παλιάς πόλης, βελτιστοποίηση δικτύου αποκομιδής απορριμμάτων κλπ) αλλά και η δυνατότητα χρησιμοποίησης του ως πυρήνα και πιλοτικής εφαρμογής για την δημιουργία στην συνέχεια δημοτικού κτηματολογίου (στα πλαίσια του εθνικού κτηματολογίου).
- Απογραφικές μελέτες, καταγραφή υφιστάμενης κατάστασης, ανάλυση προβλημάτων και τεκμηρίωση των δυνατοτήτων της ανάπτυξης.
- Προστασία και ανάδειξη ιστορικής και πολιτιστικής κληρονομιάς παράλληλα με ενέργειες προβολής της σύγχρονης πολιτιστικής ζωής (π.χ. έκδοση πολιτιστικού οδηγού, περίπτερα πληροφόρησης κ.ά.).
- Καλλιέργεια σχέσεων με άλλους ΟΤΑ ή δημοτικές επιχειρήσεις και αναπτυξιακούς φορείς της Κρήτης, της υπόλοιπης Ελλάδας και του Μεσογειακού χώρου, στα πλαίσια κοινοτικών προγραμμάτων, με αντικείμενο την συνεργασία, την ανταλλαγή εμπειριών και τεχνογνωσίας σε θέματα ανάπτυξης, πολιτισμού, περιβάλλοντος κ.α.

- Τεχνική υποστήριξη, συμβουλευτικές υπηρεσίες, ενημέρωση, πληροφόρηση, και επιμόρφωση τοπικών φορέων και πολιτών σε αναπτυξιακά θέματα.
- Συμμετοχή της ΔΕΠΤΑΗ στο πρόγραμμα κοινωνικής μέριμνας «Βοήθεια στο σπίτι» που αφορά στην κάλυψη βασικών αναγκών κοινωνικής φροντίδας για την αξιοπρεπή και αυτόνομη διαβίωση των ηλικιωμένων (με προγραμματική σύμβαση Δ.Η., ΚΕΔΚΕ και αρμόδιων υπουργείων).
- Συμβολή στην ίδρυση του Οργανισμού Ρυμοτομικού Σχεδίου και προστασίας Περιβάλλοντος του Ηρακλείου καθώς και συμμετοχή στις δράσεις του.
- Σχεδιασμός ολοκληρωμένης διαχείρισης απορριμμάτων Δ.Η (με την βοήθεια των GIS) και ενέργειες για την εφαρμογή του(αποκατάσταση παλαιών χωματερών, εκσυγχρονισμός του δικτύου αποκομιδής, μεταφόρτωση και μεταφορά με κονταίηνερ, διαλογή στην πηγή, εγκαταστάσεις επεξεργασίας οργανικών και ανόργανων για ανάκτηση πρώτων υλών και παραπροϊόντων, διάθεση υπολειμμάτων σε κυψέλες).
- Επιδιώκεται προγραμματική σύμβαση με το ΥΠΕΧΩΔΕ για την υλοποίηση του προγράμματος. Έχουν γίνει και εξελίσσονται επί μέρους μελέτες. Προϋπολογιζόμενη δαπάνη περί τα 5 δις. δρχ.
- Προτάσεις στις κοινοτικές πρωτοβουλίες NOW, YOUTHSTART, HORIZON μαζί με την Περιφέρεια Κρήτης, άλλους ΟΤΑ και αναπτυξιακούς φορείς του νησιού. Έγκριση και υλοποίηση δράσεων που αφορούν στον επαγγελματικό προσανατολισμό νέων και στην ψυχοκοινωνική τους υποστήριξη με την λειτουργία αντίστοιχων συμβουλευτικών κέντρων. Επίσης δράσεων για την βελτίωση των υπηρεσιών που παρέχουν οι παιδικοί σταθμοί και αποσκοπούν στην υποστήριξη της εργαζόμενης γυναίκας. Προϋπολογισμός προγράμματος 25 εκ. δρχ. Ανάπτυξη διακρατικών σχέσεων με Ισπανία στα πλαίσια της συνεργασίας για το πρόγραμμα αυτό.

- Αξιοποίηση εθνικών και ευρωπαϊκών προγραμμάτων καθώς και κάθε άλλης δράσης που θα συνείσφερε στην προώθηση και ανάπτυξη της πόλης και των πολιτών.
- Μέριμνα για την αναβάθμιση της τεχνικής υποδομής και του κοινωνικοπολιτιστικού εξοπλισμού της περιοχής, όπως είναι ανέγερση Πολιτιστικού Κέντρου. Ο αναπτυξιακός τομέας έχει αναλάβει εξολοκλήρου την μελέτη ανέγερσης. Το οικόπεδο, στο οποίο θα ανεγερθεί μεταβιβάστηκε από τον δήμο στην ΔΕΠΤΑΗ.

Αποφασίστηκε το έργο να γίνει με αυτεπιστασία από την ΔΕΠΤΑΗ, με την δημιουργία Τεχνικής Υπηρεσίας (πρόληψης τεχνικών με σύμβαση έργου) για την στελέχωση της οποία προκηρύχθηκε εκδήλωση ενδιαφέροντος.

Πρόκειται για ένα κτιριακό συγκρότημα, συνολικής επιφάνειας 11.500 τ.μ. περίπου. Σε αυτό περιλαμβάνονται οι παρακάτω λειτουργίες και οι αντίστοιχοι χώροι.

- Θέατρο 750 θέσεων με εγκαταστάσεις για συνέδρια
- Πειραματικό θέατρο 95 θέσεων
- Κινηματογράφος 107 θέσεων
- Παιδικό θέατρο 155 θέσεων
- Χώροι παιδικής εκπαιδευτικής απασχόλησης
- Δύο αίθουσες πολλαπλών χρήσεων
- Αίθουσα συναυλιών 140 θέσεων
- Δημοτική πινακοθήκη
- Διάφορα Μουσεία και χώροι εκθέσεων
- Βιβλιοθήκη
- Γραφεία πολιτιστικών συλλόγων
- Χώροι απασχόλησης τρίτης ηλικίας
- Σχολή χορού
- Ωδείο

- Εργαστήρια υφαντικής χειροτεχνίας ξυλογλυπτικής ζωγραφικής, πηλοπλαστικής
- Αναψυκτήριο 120 θέσεων
- Εστιατόριο 60 θέσεων
- Κέντρο διασκέδασης 228 τ.μ.

Επίσης η μελέτη προβλέπει Αίθουσες Μαθητών χορωδιών καθώς και χώρους για την εγκατάσταση φωτογραφικής Λέσχης, Τράπεζας Οπτικοακουστικών., Πολιτιστικών Πληροφοριών, Κέντρο επικοινωνίας του Ηλεκτρονικού Δικτύου κ.ά.

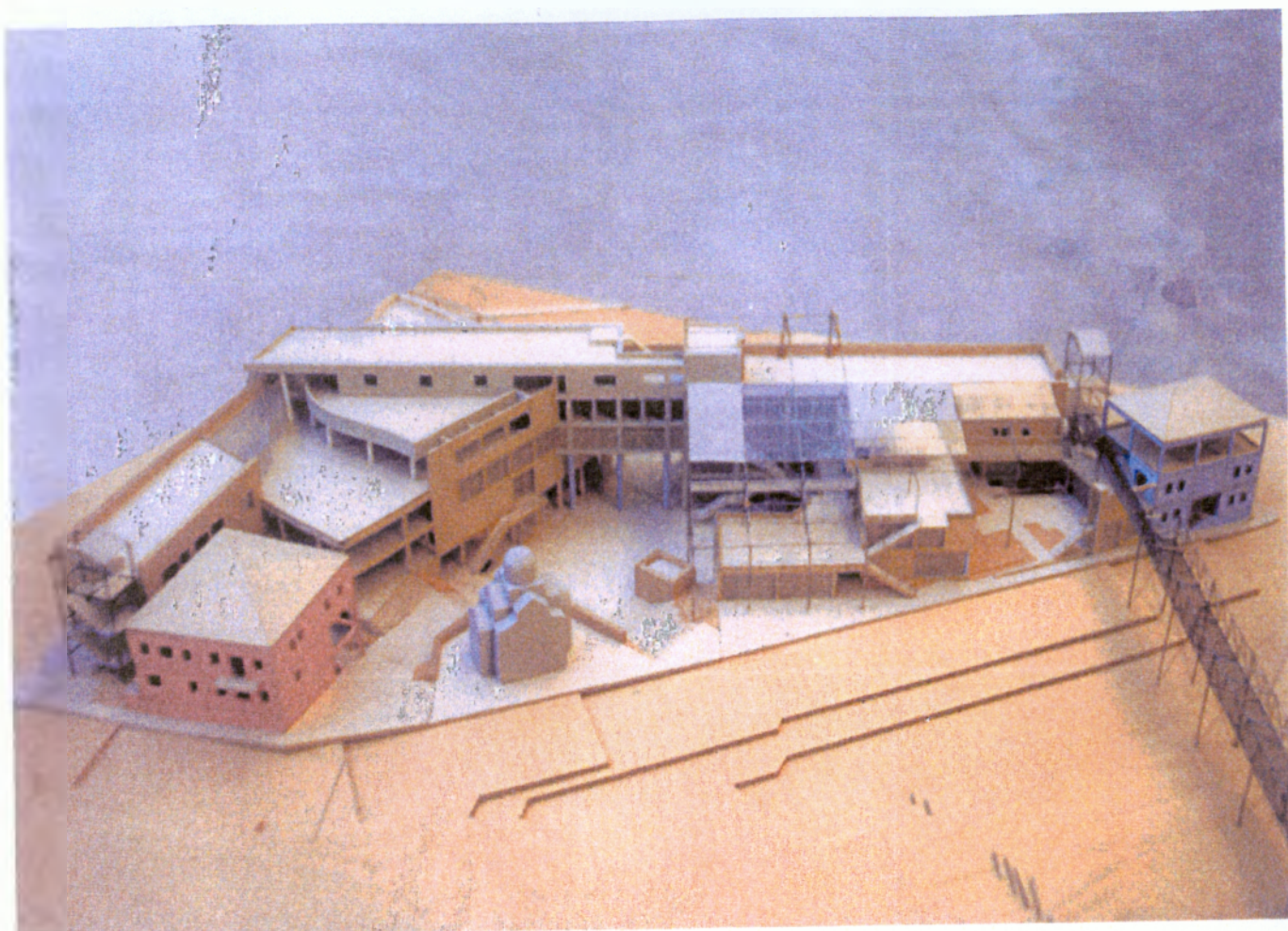
Έχουν εκπονηθεί όλες οι μελέτες, έχουν εκδοθεί οι άδειες οικοδομής και το έργο τελεί υπό δημοπράτηση. Εκτός από τις παραπάνω αίθουσες περιλαμβάνει μεγάλη αίθουσα Μουσικής, - Θεάτρου - Συνεδρίων, σχεδιασμένη τεχνικά και ακουστικά σύμφωνα με τις νεώτερες αντιλήψεις για παρόμοιους χώρους. Η κύρια αίθουσα έχει χωρητικότητα 750 θέσεων με φουαγιέ 1600 τ.μ. Προβλέπονται εκεί μεγάλοι χώροι σκηνής, χώροι ορχήστρας, προετοιμασίας μουσικών, δεκάδες καμαρίνια και άλλοι βοηθητικοί χώροι. Έτσι δημιουργούνται οι κατάλληλες προϋποθέσεις για παραστάσεις θεάτρου, μουσικού θεάτρου, μπαλέτου και μουσικών εκδηλώσεων, με όλες τις διεθνώς προβλεπόμενες υψηλές προδιαγραφές.

Ο προϋπολογισμός του σημαντικότερου αυτού έργου για την πόλη του Ηρακλείου ανέρχεται 5,5 δισεκ.δρχ.

Για την χρηματοδότηση του έργου, σήμερα είναι διαθέσιμα από το Δήμο Ηράκλειου περίπου 300 εκατ.δρχ ποσόν προερχόμενο από πωλήσεις ακινήτων του πρώην Πανάνειου Νοσοκομείου και από τα Ιδρύματα Καλοκαιρινού περίπου 200 εκατ. δραχμές.

Ελπίζεται ότι στα 3 επόμενα χρόνια, ο Δήμος Ηρακλείου θα μπορέσει να διαθέτει άλλα 500 εκατομ.δρχ. περίπου, ποσόν που θα προέλθει από πωλήσεις ακινήτων του πρώην Πανάνειου Νοσοκομείου και τα Ιδρύματα Καλοκαιρινού αλλά 800 εκατ.δρχ. περίπου.

Παράλληλα υπάρχει η δέσμευση του Υπουργού Πολιτισμού προς τον Δήμαρχο του Ηρακλείου για την συμβολή του Υπουργείου, στην χρηματοδότηση του παρακάτω έργου.

Η μελέτη έργων για την αξιοποίηση Ακτής Καρτερού Ηρακλείου και έχει μεγάλη σημασία για τους κατοίκους του Ηρακλείου, το έργο αυτό, επειδή η περιοχή είναι ιδιαίτερου φυσικού κάλλους, με καταπληκτική αμμουδιά και ο παραδοσιακός χώρος θερινής αναψυχής τους. Για αυτό ο Δήμος Ηρακλείου δείχνει ιδιαίτερη ευαισθησία και ενδιαφέρον για το θέμα αυτό και διεκδικεί έναν καθοριστικό ρόλο για το μέλλον της περιοχής αυτής.

Η προς αξιοποίηση έκταση περιλαμβάνει την παραλιακή ζώνη συνολικής έκτασης 370 περίπου στρεμμάτων (μήκους 1300μ κατά μήκος της παραλίας και μέσο πλάτος 285 μ. περίπου). Στην έκταση αυτή περιέχονται τα 250 στρ. που έχουν ήδη παραχωρηθεί στους ΟΤΑ της περιοχής.(εκ των οποίων τα 35 στρ. έχουν μεταβιβασθεί στο ΙΘΑΒΙΚ. Ινστιτούτο Θαλάσσιας Βιολογίας Κρήτης, τα 35 στρ. της Δημοτικής πλαζ Ηρακλείου και τα 100στρ. περίπου στο motel Ξενία.

Οι προβλεπόμενες χρήσεις είναι αυτές της αναψυχής, του τουρισμού, του αθλητισμού και του πολιτισμού. Θα υπάρξει ένας ενιαίος σχεδιασμός των έργων ανάπτυξης και αξιοποίησης όλης της περιοχής, στον οποίο θα ενταχθούν οι επιμέρους εγκαταστάσεις. Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στην προστασία και βελτίωση του φυσικού περιβάλλοντος με έργα φιλικά προς αυτό, ήπιας μορφής, χαμηλού προφίλ και γενικά ελαφρές κατασκευές.

Ειδικότερα προτείνονται:

- Κατάλληλη διεύθετηση του ποταμού που θα σέβεται τα φυσικά χαρακτηριστικά του μορφολογία όχθης, βλάστηση, αλλά ταυτόχρονα θα προσελκύσει με τις αρχιτεκτονικές και αισθητικές διαμορφώσεις που θα γίνουν. Προβλέπονται κανάλια επικοινωνίας με τη θάλασσα και δημιουργία μικρών «λιμνοθαλασσών» καθώς επίσης και νέες εκτεταμένες φυτεύσεις επιλεγμένου πρασίνου. Ιδιαίτερη προσοχή θα δοθεί στην προστασία του υδροβιότοπου των εκβολών του ποταμού.
- Τουριστικές εγκαταστάσεις διημερεύσεις που να απευθύνονται στους επισκέπτες που πρόκειται να αναχωρήσουν από το αεροδρόμιο και έχουν ελεύθερο χρόνο (αναμονή) μερικών ωρών.
- Εγκαταστάσεις θαλασσοθεραπείας, θεραπευτικού τουρισμού κλειστή θερμαινόμενη πισίνα, γυμναστήριο.
- Ελαφρές ανοικτές αθλητικές εγκαταστάσεις (γήπεδα αθλοπαιδιών, ποδηλατοδρόμιο τένις μίνι γκολφ κα).
- Θαλάσσια σπορ κάθε μορφής (ιστιοσανίδες, σκι διάφορα πλευστά θαλάσσια παιχνίδια κ.ά.) και άλλος υδροψυχαγωγικός εξοπλισμός. Έτσι

δημιουργείται ένα πλήρες υδροψυχαγωγικό πάρκο και κέντρο θαλάσσιας αναψυχής. Μάλιστα προβλέπεται και ειδική σχολή εκμάθησης (κολύμβησης, καταδύσεων, και άλλων θαλάσσιων σπορ), με δυνατότητα φιλοξενίας των νέων ιδιαίτερων μαθητευομένων.

- Δημιουργία πάρκου αναψυχής και βοτανικού κήπου με τα κατάλληλα φυτά και εξοπλισμό (καθιστικά, πέργκολες, σκιάδια, σιντριβάνια κ.ά.). Θα υπάρχει επίσης «παραδεισένιος» παιδότοπος «εξωτικός» λαβύρινθος με λουλούδια και βραχόκηπο τραινάκι που θα κάνει το γύρο των εγκαταστάσεων καθώς και ειδικά διαμορφωμένη διαδρομή για πεζοπόρους περιπατητές αλλά και ποδηλάτες.
- Εγκαταστάσεις αναψυχής και εξυπηρέτησης επισκεπτών. Περιλαμβάνονται εστιατόρια και ταβέρνες, αναψυκτήρια και bar, καταστήματα τουριστικά και εμπορικά, κτίρια διοίκησης, ιατρείο αποδυτήρια. Προβλέπεται επίσης και κατάλληλο προσωπικό για όλες τις υπηρεσίες (π.χ. καθηγητές εκμάθησης θαλάσσιων σπορ, παιδαγωγοί, φυσιοθεραπευτές, ειδικοί εμψυχωτές και «διασκεδαστές» κ.ά.).
- Ειδική διαμόρφωση κατάλληλων υπαίθριων χώρων που θα χρησιμοποιούνται για κατασκήνωση (με σκηνές ή τροχόσπιτα) ή για την ολιγόωρη παραμονή (πικ-νικ επαφή με τη φύση κ.ά.).
- Υπαίθριοι χώροι πολιτιστικών εκδηλώσεων (ανοικτό θέατρο, υπαίθρια εκθετήρια, συναυλίες και μουσικές εκδηλώσεις κ.ά.). Εδώ πρέπει να τονίσουμε ότι θα επιδιωχθεί λειτουργική σύνδεση της περιοχής με πολιτιστικές και φυσιολατρικές διαδρομές (ανάδειξη αρχαιοτήτων περιοχή φαράγγι Καρτερού, πεζοπορία, περιπάτους με άλογα κ.ά.) πιθανές διαδρομές μέχρι την Ντία (Νησάκι κοντά στην Κρήτη).

Βοηθητικές και υποστηρικτές εγκαταστάσεις για όλο το συγκρότημα. Ειδικότερα προβλέπονται WC και ντους διάσπαρτα σε όλη την έκταση, αλλά αρμονικά ενταγμένα στο περιβάλλον με κατάλληλα διαμορφωμένους τεχνητούς λόφους. Επίσης επαρκής αριθμός χώρων στάθμευσης καθώς και συστήματα ασφάλειας (πυροπροστασία) και εξυπηρέτησης των πολυποίκιλων

λειτουργιών (σταθμός επεξεργασίας λυμάτων, μηχανοστάσιο κ.ά.). Η χωροθέτηση και η μορφή όλων αυτών των εγκαταστάσεων και λειτουργιών ενδεικτικά παρουσιάζεται στα σχετικά προσχέδια.

Επίσης, αναφέρεται και η προβλεπόμενη συνύπαρξη μερικών εγκαταστάσεων του Ινστιτούτου θαλάσσιας Βιολογίας Κρήτης (ΙΘΑΒΙΚ) με χρήσεις, (ενυδρεία, υδρολογικό πάρκο) που χαρακτηρας τους εναρμονίζεται με την προβλεπόμενη μορφή της περιοχής. Μάλιστα έχει ληφθεί και ειδική πρόνοια (όροι και προϋποθέσεις στο σχετικό πρωτόκολλο παράδοσης της έκτασης) για την αρμονική σύνταξη των δραστηριοτήτων αυτών.

Το συνολικό κόστος των έργων είναι της τάξεως των 15δισ. για αυτό μια σημαντικότερη παράμετρος του σχεδιασμού και η εξεύρεση χρηματοδότησης για την κατασκευή των εγκαταστάσεων αλλά και η οικονομική βιωσιμότητα τους (και μάλιστα η κερδοφορία) στη διάρκεια λειτουργίας. Εξάλλου ένα κριτήριο για συμπληρωματικές παραχωρήσεις από τον ΕΟΤ είναι η συμμετοχή του στα κέρδη. Για τους λόγους αυτούς είναι σαφές ότι πέραν της εκμετάλλευσης κατάλληλων εθνικών και κοινοτικών προγραμμάτων θα χρειαστεί και η συμμετοχή ιδιωτών χορηγών με διάφορες μορφές (π.χ. μερική παραχώρηση εκμετάλλευσης για ένα χρονικό διάστημα, διαφήμιση, συμμετοχή στη διοίκηση κ.ά.) που θα διερευνηθούν από την αντίστοιχη οικονομοτεχνική μελέτη. Έτσι η διαχείριση των έργων αξιοποίησης θα γίνει από ένα μικτό επιχειρηματικό σχήμα που θα κατορθώσει να συνδυάσει την αναβάθμιση της περιοχής και το κοινωνικό όφελος με την απαραίτητη κερδοφορία ώστε να είναι βιώσιμη η προγραμματιζόμενη αναπτυξιακή πρωτοβουλία. Βεβαίως θα ληφθεί μέριμνα για την απαραίτητη διασφάλιση των συμφερόντων των ΟΤΑ αλλά και του ΕΟΤ με την πρόβλεψη των κατάλληλων όρων στις αντίστοιχες συμβάσεις.

6.4.3 ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ

Ο Δήμος Ηρακλείου διοργανώνει κάθε χρόνο πολύμορφες πολιτιστικές δραστηριότητες και εκδηλώσεις με στόχο την αναβάθμιση των παρεχομένων υπηρεσιών στον πολιτιστικό τομέα και την βελτίωση της ποιότητας ζωής των πολιτών. Οι εκδηλώσεις αυτές προγραμματίζονται και υλοποιούνται από τη ΔΕΠΤΑΗ (ως ΝΠΙΔ είναι πλέον ευέλικτος φορέας και καταλληλότερη για την διαχείριση τέτοιων προγραμμάτων που περιλαμβάνονται στους σκοπούς της) με την έγκριση της αρμόδιας πολιτιστικής επιτροπής του Δ.Η. Η περιφέρεια Κρήτης συμπαρίσταται και υποστηρίζει τέτοιες ενέργειες και δράσεις ειδικά όταν αφορούν τη μεγαλύτερη πόλη και πρωτεύουσα της μεγαλονήσου με τη μακραίωνη πολιτιστική παράδοση. Κατόπιν αυτών οι συμβαλλόμενοι προβαίνουν στην παρούσα Προγραμματική Σύμβαση με την οποία η Περιφέρεια Κρήτης αφενός διευκολύνει το Δ.Η στην υλοποίηση του προγράμματος του και αφετέρου εκφράζει έμπρακτα τη συμβολή της στην πολιτιστική αναβάθμιση της πόλης.

Το πολιτιστικό πρόγραμμα αποτελείται κυρίως από επαναλαμβανόμενους ετήσιους κύκλους εκδηλώσεων (στο ίδιο πλαίσιο με διαφοροποιημένο όμως κάθε φορά περιεχόμενο) αλλά και από ορισμένες δράσεις και πρωτοβουλίες που γίνονται κατά περίπτωση και αφορούν συγκεκριμένα γεγονότα ή περιστάσεις (π.χ. εορτασμός millennium ειδικά προγράμματα νεολαίας κ.ά.).

Ο Δήμος Ηρακλείου συμμετέχει ουσιαστικά στο πρόγραμμα δίνοντας τις κατευθύνσεις το χαρακτήρα και το γενικό πλαίσιο των πολιτιστικών δραστηριοτήτων και εκδηλώσεων και εγκρίνοντας την τελική μορφή τους μέσω της αρμόδιας πολιτιστικής επιτροπής). Επίσης υποστηρίζει υλικοτεχνικά την υλοποίηση του, παρέχοντας του απαραίτητους χώρους και συνεισφέροντας με τεχνικό, διοικητικό και βοηθητικό προσωπικό.

Ακόμη ο Δ.Η είναι ο βασικός χρηματοδότης του προγράμματος, αναλαμβάνοντας την ευθύνη οικονομικής κάλυψης όποιων ελλειμμάτων υπάρχουν μετά την αφαίρεση των εσόδων από όλες τις πηγές χρηματοδότησης.

Η ΔΕΠΤΑΗ είναι ο διαχειριστής και φορέας υλοποίησης του προγράμματος εισηγούμενη τις λεπτομέρειες των σχετικών εκδηλώσεων και αναλαμβάνοντας την ευθύνη οργάνωσης και εκτέλεσης του (Καλλιτεχνική διεύθυνση), ενώ παράλληλα έχει την λογιστική και ταμειακή παρακολούθηση και τακτοποίηση του.

Οι πόροι χρηματοδότησης του προγράμματος θα είναι από τα ίδια έσοδα (εισιτήρια, ενοικίαση αιθουσών και χώρων, διαφημίσεις) από το Δήμο Ηρακλείου από την Περιφέρεια Κρήτης, από άλλους δημόσιους φορείς (π.χ. ΥΠ.ΠΟ Γεν. Γραμ. Νέας Γενιάς κλπ) από ιδιώτες χορηγούς από ειδικά προγράμματα του Υπουργείου Εργασίας για την καταπολέμηση της ανεργίας (π.χ. προγράμματα επιχορήγησης ανέργων για απασχόληση στον πολιτιστικό τομέα, πρόγραμμα STAGE κα) και τέλος από οποιαδήποτε άλλη προσφορά θεωρηθεί κατάλληλη και συμβάλλουσα θετικά στο σκοπό του προγράμματος.

Η Περιφέρεια Κρήτης θα υποστηρίζει το πρόγραμμα συμβάλλοντας στην υλοποίηση του με όποιο τρόπο κρίνει πρόσφορο. Επίσης θα το ενισχύει οικονομικά με το ποσό των 1.000.000 δρχ. ετησίως. Ο βασικός αρχικός σκοπός βρίσκεται στην ουσιαστική πολιτιστική ανάπτυξη του Ηρακλείου στην καλλιέργεια σε βάθος της καλλιτεχνικής ευαισθησίας και αγάπης για τις τέχνες ιδιαίτερα για τους νέους. Επίσης, η προστασία της πολιτιστικής μας ταυτότητας και κληρονομιάς, η αναγωγή των πολιτιστικών πνευματικών και καλλιτεχνικών αγαθών σε οργανικά στοιχεία της καθημερινής ζωής, η ενεργός και συνειδητή συμμετοχή των πολιτών στην πολιτιστική ζωή της πόλης, γενικά η χάραξη μιας νέας πολιτιστικής πολιτικής που θα αγκαλιάσει και θα βοηθήσει κάθε καλλιτεχνική προσπάθεια, ντόπια ή ξένη, που αποβλέπει στην άρτια και υψηλής ποιότητας πολιτιστική παραγωγή.

Στα πλαίσια των προσπαθειών για την επίτευξη των παραπάνω στόχων, οργανώνονται πολύμορφες πολιτιστικές δραστηριότητες και εκδηλώσεις που

συμβάλλουν στη βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών στον τομέα του πολιτισμού. Καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου η Δημοτική Επιχείρηση έχει την ευθύνη για την πραγματοποίηση των εξής βασικών θεσμών-κύκλων εκδηλώσεων, σύμφωνα με το πολιτιστικό προφίλ «2000-2004»

- 1) **Καλοκαιρινό Φεστιβάλ «Ηράκλειο –Καλοκαίρι 2000».**
Χρονική περίοδος Ιούλιος –Σεπτέμβριος.
- 2) **Συναντήσεις Νέων Δημιουργών Κρήτης, «Πολιτιστικοί Αγώνες»**
Χρονική περίοδος Μάρτιος – Απρίλιος.
- 3) **Πολύκεντρο Νεολαίας**
Α) Κέντρο Πληροφόρησης
Καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου.
Β) Εργαστήρια Καλλιτεχνικής Έκφρασης.
Καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου.
Γ) Κύκλος Πολιτιστικών Εκδηλώσεων
Καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου
- 4) **Κύκλος Πολιτιστικών Εκδηλώσεων Αποκριάς.**
Χρονική περίοδος Φεβρουάριος.
- 5) **Κύκλος Πολιτιστικών Εκδηλώσεων Χριστουγέννων – Πρωτοχρονιάς**
Χρονική περίοδος Δεκέμβριος- Ιανουάριος.
- 6) **Κύκλος εκδηλώσεων για την Μάχη της Κρήτης.**
Χρονική περίοδος Μάιος.
- 7) **Ανεξάρτητες Εικαστικές Εκδηλώσεις.**

Οι χώροι που φιλοξενούν τις παραπάνω εκδηλώσεις είναι:

- Δημοτικά Κηποθέατρα «**Νίκος Καζαντζάκης**», χωρητικότητας 1300 θέσεων και «**Μάνος Χατζιδάκις**» χωρητικότητας 450 θέσεων.
- Θεατρικός σταθμός (χειμερινό θέατρο) χωρητικότητας 300 θέσεων.
- Πολύκεντρο νεολαίας χωρητικότητας 250 θέσεων.

- Αίθουσα πολλαπλών χρήσεων Ανδρόγεω, χωρητικότητας 250 θέσεων.
- Βασιλική Αγίου Μάρκου, χωρητικότητας 350 θέσεων.
- Αίθουσα «Δομίνικος Θεοτοκόπουλος» της Βικελαίας Βιβλιοθήκης, χωρητικότητας 150 θέσεων.
- Πλατεία Ελευθερία , Αγίου Τίτου, Ελευθερίου Βενιζέλου, Κορνάρου, Αγίου Μηνά και πεζόδρομοι της πόλης.
- Κεντρικές πλατείες συνοικιών και δημοτικών διαμερισμάτων.

Αναλυτικότερα οι προαναφερθέντες θεσμοί, έχουν ως εξής:

6.4.3.1 ΚΑΛΟΚΑΙΡΙΝΟ ΦΕΣΤΙΒΑΛ «ΗΡΑΚΛΕΙΟ –ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ 2000».

Με το «Ηράκλειο –Καλοκαίρι 2000» τη φετινή χρονιά συμπληρώθηκαν 21 χρόνια ενεργούς, συνεχούς και αδιάκοπης πολιτιστικής δραστηριότητας στην πόλη του Ηράκλειου, με την μακρότατη πολιτιστική παράδοση.

Το καλοκαιρινό μας φεστιβάλ αποτελεί το πρώτο περιφερειακό φεστιβάλ. Πρωτοποριακό για την εποχή του, ξεκίνησε το 1979 σαν «Μουσικός Αύγουστος» μετά από συνεργασία του τότε Δήμου Ηρακλείου με τον εμπνευσμένο, αείμνηστο συνθέτη **Μάνο Χατζιδάκι**, που υπήρξε και ο πρώτος καλλιτεχνικός διευθυντής του.

Έκτοτε, ο θεσμός του φεστιβάλ ανδρώθηκε και καθιερώθηκε σαν κορυφαία πολιτιστική εκδήλωση που οργανώνεται πλέον ανελλιπώς κάθε καλοκαίρι στη μεγαλύτερη πόλη της Κρήτης η Δημοτική Επιχείρηση.

Η φήμη του πολύμορφου αυτού πολιτιστικού έργου έχει προ πολλού ξεπεράσει τα όρια της χώρας μας και έχει καταστήσει τη ΔΕΠΤΑΗ ένα ν πολιτιστικό φορέα με διεθνή απήχηση και εμβέλεια.

Κάθε χρόνο λαμπρύνουν το Φεστιβάλ με την παρουσία τους καταξιωμένα ονόματα καλλιτεχνών της ελληνικής αλλά και της διεθνής σκηνής, ενώ η καλλιτεχνική του επιτυχία όλα αυτά τα χρόνια είναι ομολογημένη από τους καλλιτεχνικούς κύκλους και καταγραμμένη στο τύπο με θετικότητα σχόλια. Πρόσφατα, μάλιστα το φεστιβάλ έχει αρχίσει να

προβάλλεται διεθνώς μέσω του διαδικτύου και συγκαλείται στους καταλόγους ανάμεσα στις μεγαλύτερες και σημαντικότερες καλλιτεχνικές εκδηλώσεις του κόσμου.

Οι καλοκαιρινές εκδηλώσεις του Δήμου «Ηράκλειο –Καλοκαίρι 2000» ξεκίνησαν στις 9 Ιουλίου και έκλεισαν πανηγυρικά τον κύκλο τους με την μεγάλη συναυλία του Μάριου Φραγκούλη, τη Δευτέρα 25 Σεπτεμβρίου 2000.

Για 2 ½ μήνες οι Ηρακλειώτες και οι επισκέπτες της πόλης μας είχαν την καθημερινά την ευκαιρία να παρακολουθήσουν θεατρικές, μουσικές, χορευτικές και παραδοσιακές παραστάσεις υψηλού επιπέδου. Παράλληλα με τις παραστάσεις των Κηποθεάτρων μας σε όλη την περιφέρεια του Δήμου (συνοικίες –νέα δημοτικά διαμερίσματα), αναπτυσσόταν σένα πλούσιο πρόγραμμα εκδηλώσεων με ελεύθερη είσοδο για το κοινό.

Το μέτρο της επιτυχίας των εκδηλώσεων θα ήταν φυσικά η συμμετοχή των Δημοτών σε αυτές. Με βάση λοιπόν τον αριθμό αυτό, η φετινή διοργάνωση κρίνεται επιτυχής. Τα αναλυτικά στοιχεία των εκδηλώσεων παρουσιάζονται στη συνέχεια:

1). Σύνολο θεατών που παρακολούθησαν τις εκδηλώσεις «Ηράκλειο-Καλοκαίρι 2000» 62.000 θεατές.

Στον αριθμό αυτό συμπεριλαμβάνονται: εισιτήρια, προσκλήσεις συγκροτημάτων και του Δήμου, θεατές σε εκδηλώσεις με ελεύθερη είσοδο, στα κηποθέατρα και στις συνοικίες της πόλης.

2). Σύνολο παραστάσεων που έγιναν στο πλαίσιο των εκδηλώσεων «Ηράκλειο –καλοκαίρι 2000» 115 παραστάσεις.

Στο αριθμό αυτό συμπεριλαμβάνονται παραστάσεις στο κηποθέατρο «Ν. Καζαντζάκης», «Μ. Χατζιδάκης» και στις συνοικίες του Ηρακλείου.

Αναλυτικά:

- Κηποθέατρο «Ν. Καζαντζάκης» **40 εκδηλώσεις –41.000 θεατές**
Μέσος όρος θεατών ανά παράσταση: **1.025**
- Κηποθέατρο «Μ. Χατζιδάκης»
Αίθουσα «Δομίνικος Θεοτοκόπουλος». **20 εκδηλώσεις –48.000 θεατές**

Μέσος όρος θεατών ανά παράσταση: **240**

- Εκδηλώσεις στις συνοικίες **55** εκδηλώσεις – **18.000** θεατές

Μέσος όρος θεατών ανά παράσταση: **350**

Θεατρικοί κύκλοι - Παραστάσεις με μεγάλη προσέλευση κοινού.

Θεατρικές παραστάσεις	20
Συναυλίες σύγχρονης μουσικής	19
Παραστάσεις κλασσικού χορού	2
Μουσικοχορευτικές παραδοσιακές εκδηλώσεις	9
Συναυλίες κλασικής μουσικής	11
Ξένα μουσικά συγκροτήματα	7

Από τις παραπάνω παραστάσεις 25 ανήκουν στα ντόπια καλλιτεχνικά συγκροτήματα.

Στις συνοικίες και στα νέα Δημοτικά Διαμερίσματα, έγιναν οι ακόλουθες εκδηλώσεις για παιδιά: παιδικό θέατρο, παραστάσεις, κουκλοθεάτρου, караγκιόζη, κλόουν ενώ παράλληλα πραγματοποιήθηκαν και συναυλίες παραδοσιακής μουσικής και παραδοσιακών χορών. (Σύνολο 55).

Μεγάλη συμμετοχή θεατών είχαμε στις παραπάνω εκδηλώσεις.

Αφιέρωμα στο Νίκο Ξυλούρη	3000 θεατές –1 εκδήλωση.
Αφιέρωμα στο Νίκο Καζαντζάκη	2500 θεατές –1 εκδήλωση.
Αφιέρωμα στο «Ελληνικό Τραγούδι»	2300 θεατές – 1 εκδήλωση.
Συναυλία Κώστα Χατζή	2000 θεατές – 1 εκδήλωση.
«Μίκης Θεοδωράκης» Μουσική παρας.	2600 θεατές –2 παραστάσεις.
Συναυλία Μάριου Φραγκούλη	3000 θεατές - 2 παραστάσεις.
Εθνικό θέατρο «Ο Τσάρος με την	
Μακριά γενειάδα»	1300 θεατές – 1 παράσταση.
Βασίλης Σταυρακάκης	1200 θεατές – 1 παράσταση.
Γεωργιανό Μπαλέτο	1000 θεατές – 1 παράσταση.

Το οικονομικό άνοιγμα του Δήμου για το φεστιβάλ ανέρχεται στο ποσό των 65.000.000δρχ, ποσό που είχε προϋπολογιστεί κατά την έγκριση των εκδηλώσεων από το Δημοτικό Συμβούλιο.

Πρέπει να τονίσουμε ότι το ½ του προϋπολογισμού καλύπτει τις εκδηλώσεις με ελεύθερη είσοδο στις συνοικίες και τα νέα δημοτικά διαμερίσματα, ενώ με τα υπόλοιπα χρήματα καλύφθηκαν λειτουργικές ανάγκες του Φεστιβάλ (Ηχητικά, Φωτιστικά, Έκτακτο προσωπικό, Φιλοξενία Συγκροτημάτων, Έντυπα προγράμματα κλπ).

Στην επιτυχία των φετινών εκδηλώσεων συνέβαλε η επιλογή των συγκροτημάτων, η καλή οργάνωση, η σωστή ενημέρωση και η βοήθεια που πρόσφεραν τα ΜΜΕ, οι υπηρεσίες του Δήμου και των τοπικών Αρχών.

6.4.3.2. ΣΤ. ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ ΝΕΩΝ ΔΗΜΙΟΥΡΓΩΝ ΚΡΗΤΗΣ «ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΙ ΑΓΩΝΕΣ 2001» (5 ΜΑΡΤΙΟΥ – 8 ΑΠΡΙΛΙΟΥ).

Από το 1996 έως σήμερα οι Πολιτιστικοί Αγώνες γράφουν την δική τους επιτυχημένη ιστορία. Στην διάρκεια αυτών των χρόνων, η πόλη του Ηρακλείου σηματοδοτήθηκε ως το σταυροδρόμι συνάντησης των Νέων Δημιουργών, ενώ ο θεσμός διεύρυνε τους στόχους του και αναγνωρίστηκε ως διοργάνωση κύρους για την ενθάρρυνση και ανάδειξη της πολιτιστικής δημιουργίας των Κρητών.

Οι πολιτιστικοί Αγώνες γίνονται η αφορμή για την επικοινωνία των νέων μέσα από την καλλιτεχνική έκφραση που είναι τόσο ζωτική για την ανθρώπινη ύπαρξη. Η ανταλλαγή ιδεών και ο διάλογος είναι πολύτιμα στοιχεία για την Τέχνη, που μπορεί στην άσκηση της να είναι μια μοναχική πορεία. Η άμιλλα είναι μια πρόκληση για σκληρή δουλειά και πειθαρχημένη προσπάθεια, ώστε να ξεπεράσουμε τα όρια μας και να δώσουμε τον καλύτερο εαυτό μας, έτσι η τέχνη γίνεται ένα πολύ δυνατό βίωμα.

Η Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς, ενδυναμώνοντας τη μέχρι τώρα συνεργασία με το Δήμο Ηρακλείου, στηρίζει με ενθουσιασμό και αυτήν την πρωτοβουλία σας.

Οι νέοι που θα συμμετάσχουν στους πολιτιστικούς αγώνες, θα ζήσουν μια υπέροχη επικοινωνιακή εμπειρία.

Οι εκδηλώσεις των πολιτιστικών Αγώνων πραγματοποιούνται στον θεατρικό σταθμό του Ηρακλείου και περιλαμβάνουν:

Σεμινάρια θεάτρου από ειδικούς εκπαιδευτές σε θέματα υποκριτικής, ορθοφωνίας, κίνησης, αυτοσχεδιασμού καθώς και

Σεμινάρια φωτογραφίας σε συνεργασία με την Ελληνική Φωτογραφική Ένωση 5-15/3/2001.

Θεατρικούς αγώνες που συμμετέχουν ερασιτεχνικές θεατρικές ομάδες από την Κρήτη ή Συλλόγων Κρητών από όλη την Ελλάδα.

Ο Δήμος Ηρακλείου θα επιχορηγήσει τις θεατρικές ομάδες που θα συμμετέχουν με 200.000 δρχ αν πρόκειται για θίασο εκτός του Νομού Ηρακλείου και 100.000 δρχ για θιάσους του Νομού Ηρακλείου.

Δίνονται βραβεία α, β, γ, κατηγοριών στην καλύτερη θεατρική παράσταση και στον καλύτερο γυναικείο και ανδρικό ρόλο.

Στον τομέα αυτό έγιναν οι εξής παραστάσεις (17-3-2001 έως 31-3-2001)

- Σάββατο 17-3-2001: Θεατρική ομάδα «Θεατρικό περίπλους»(Ρέθυμνο) "Φαύστα" του Μπόστ.
- Κυριακή 18-3-2001: Θεατρική ομάδα «Αρτεμισία» Πολιτιστικού Συλλόγου Νέας Αλικαρνασσού. "Το Στραβόξυλο" του Δημήτρη Ψαθά.
- Δεύτερα 19-3-2001: θεατρική ομάδα «Οικονομικού Επιμελητηρίου Ελλάδας», «Κλάξον, τρομπέτες, και πλάκες» του Ντάριο Φο.
- Τετάρτη 21-3-2001: Θεατρική ομάδα: «Σύλλογος Αλατσατιανών Ηρακλείου», «Ο Ψαράς και η ψυχή του» του Όσκαρ Ουάιλτ.
- Παρασκευή 23-3-2001: Θεατρική ομάδα: «Δήμου Ιεράπετρας», «Η πινακοθήκη των ηλιθίων» του Ν. Τσιφόρου.

- Σάββατο 24-3-2001: Θεατρική Ομάδα: «Αρένα Θέατρο» (Χανιά), «Η τιμή του Σούδερμαν» του Γ.Η. Ησαΐας.
- Κυριακή 25-3-2001: Θεατρική Ομάδα «Ν.Ηρακλείου» (ΘΟΚΝΗ), «Πέντε ψέματα που λένε την αλήθεια» (σειρά μονόπρακτων).
- Δευτέρα 26-3-2001: Θεατρική Ομάδα «Σύλλογος Δασκάλων και Νηπιαγωγών Ν. Ηρακλείου ΤΕΙ Κρήτης», «Βατραχομουμαχία» του Χάρη Σακελάρου.
- Παρασκευή 30-3-2001, Θεατρική ομάδα «Εκφραση» Ομίλου Κοινωνικής Παρέμβασης και πολιτιστικού Συλλόγου Ιεράπετρας, «Φον Δημητράκης» του Δημήτρη Ψαθά.
- Σάββατο 31-3-2001: Θεατρική Ομάδα «Θέατρο της Σητείας», «Ο Αι Βασίλης είναι σκέτη λέρα».

Για πρώτη φορά στην Ελλάδα έρχεται προσκεκλημένο από το Δήμο Ηρακλείου, ένα από τα παλαιότερα θεατρικά σχήματα της Ευρώπης (1964), το θέατρο «ODIN», από την Δανία. Την Παρασκευή 6/4/2001, στο Θεατρικό Σταθμό Ηρακλείου και ώρα 7:00μ.μ., θα γίνει προβολή ντοκιμαντέρ της ιστορίας του θεάτρου, με αποσπάσματα από όλες τις θεατρικές του παραστάσεις έως σήμερα, με την παράλληλη ομιλία των ηθοποιών του θεάτρου «ODIN» πάνω στον τρόπο της δουλειάς τους, ενώ το Σάββατο 7-4-2001, θα πραγματοποιηθεί η παράσταση με τίτλο «Itsi-Bitsi» σε σκηνοθεσία Eugenio Barda στις 8:00 μ.μ. στο θεατρικό σταθμό Ηρακλείου.

Πρόκειται μια από τις σημαντικότερες παραστάσεις αυτού του θεάτρου, η οποία έχει ήδη παρουσιαστεί σε χώρες της Ευρώπης, της Ασίας, και της Λατινικής Αμερικής. Η παράσταση θα παρουσιαστεί στα αγγλικά, ενώ θα υπάρχει περιγραφή της στα Ελληνικά στο πρόγραμμα των πολιτιστικών Αγώνων.

Λογοτεχνικοί αγώνες που περιλαμβάνουν διαγωνισμό σε ποίηση και Πεζογραφία, με θεματικό περιεχόμενο ελεύθερο ή από την παράδοση και τον πολιτισμό της Κρήτης. Απευθύνεται κυρίως σε νέους δημιουργούς με αδημοσίευτα έργα τους.(20-3-2001).

Η κριτική επιτροπή του Λογοτεχνικού Διαγωνισμού αποτελείται από έναν εκπρόσωπο του Δήμου Ηρακλείου, έναν εκπρόσωπο του Λογοτεχνικού Συνδέσμου Ηρακλείου, έναν εκπρόσωπο από την Ένωση Φιλολόγων Ηρακλείου και δύο διακεκριμένους λογοτέχνες. Θα απονεμίσει τρία βραβεία στην ποίηση και στην πεζογραφία που θα συνοδεύονται από το χρηματικό ποσό (α' 100.000, β) 50.000 και γ) 30.000 δρχ.) καθώς και από βιβλία εκδόσεων των τριών φορέων.

Διαγωνισμός έγχρωμης και ασπρόμαυρης φωτογραφίας. Έχει την δυνατότητα να συμμετέχει κάθε ερασιτέχνης ή επαγγελματίας «φωτογράφος» κρητικής καταγωγής, ή μόνιμος κάτοικος της Κρήτης. Ο κάθε διαγωνιζόμενος μπορεί να υποβάλλει έως και τέσσερα έργα του (20-3-2001).

Η κριτική επιτροπή που αποτελείται από έναν εκπρόσωπο του Δήμου Ηρακλείου και τέσσερις εκπροσώπους της ΕΦΕΗ, θα απονεμίσει τρία βραβεία και τρεις επαίνους για κάθε κατηγορία. Τα βραβεία θα συνδέονται από χρηματικά ποσά (α. 100.000 δρχ., β. 50.000 δρχ. και γ. 30.000 δρχ.).

Διαγωνισμός σύγχρονου – κλασικού χορού. Μπορούν να πάρουν μέρος χορευτές και χορεύτριες ανεξαρτήτου ηλικίας, χορογράφοι, με ατομική ή συλλογική συμμετοχή (2-3/4-2001). Θα απονεμηθούν βραβεία Α' Β' Γ' κατηγορίας καθώς και τρεις έπαινοι στους συμμετέχοντες.

Διαγωνισμός δεξιότητας στα έγχορδα όργανα (βιολί, βιόλα, βιολοντσέλο). Οι συμμετέχοντες καλλιτέχνες έχουν την δυνατότητα να παρουσιάσουν από ένα μικρό κομμάτι δικής τους επιλογής, διάρκειας 15 λεπτών. (4-5/4/2001). Θα απονεμηθεί ένα βραβείο αξίας 150.000 δρχ. και τρεις έπαινοι σε αυτούς που θα ξεχωρίσουν.

Συνάντηση των φιλαρμονικών Ορχηστρών της Κρήτης, σε μια κοινή παρουσίαση των έργων με τις Μικτές Χορωδίες της Κρήτης στις 8/4/2001.

Όλοι οι κύκλοι των Πολιτιστικών Αγώνων 2001, έχουν διαγωνιστικό χαρακτήρα, εκτός από την Συνάντηση των Φιλαρμονικών – Χορωδιών. Την ευθύνη για την διοργάνωση και την διεξαγωγή των Πολιτιστικών Αγώνων

είναι ο διευθυντής του Πολύκεντρου Νεολαίας και σύμβουλος του Δημάρχου στα πολιτιστικά.

6.4.3.3. ΠΟΛΥΚΕΝΤΡΟ ΝΕΟΛΑΙΑΣ

Το πολύκεντρο νεολαίας του Δήμου Ηρακλείου δημιουργήθηκε από την ανάγκη έκφρασης, παρέμβασης και δημιουργίας των Νέων της πόλης μας καθώς επίσης και από την πεποίθηση της Δημοτικής αρχής ότι η Νεολαία μας πρέπει να αναδειχτεί σε ουσιαστική δύναμη, στην γενικότερη προσπάθεια αναβάθμισης του επιπέδου ζωής της. Καλούμε όλους τους νέους, χωρίς καμία διάκριση να ενταχθούν στις δημοτικές δραστηριότητες του Πολύκεντρου παίρνοντας πρωτοβουλίες και συμμετέχοντας στον προγραμματισμό και την υλοποίηση των προτάσεων.

Η λειτουργία του Πολύκεντρου Νεολαίας Δήμου Ηρακλείου περιλαμβάνει τις εξής δραστηριότητες:

- Παρουσιάσεις όλων των καλλιτεχνικών δημιουργιών των νέων (θέατρο, μουσική, χορό, εικαστικά, λογοτεχνία, κουκλοθέατρο κα).
- Χρήση του δικτύου INTERNET.
- Χρήση της βιβλιοθήκης του και των επιτραπέζιων παιχνιδιών.
- Υλοποίηση προτάσεων από φορείς Νεολαίας ή ατόμων σχετικά με θέματα που τους αφορούν (συζητήσεις, εκδηλώσεις, πάρτυ, βιβλιοπαρουσιάσεις, εκθέσεις, αφιερώματα, προβολές βιντεοταινιών, λογοτεχνικά αναλόγια κά).
- Οργάνωση των «Πολιτιστικών Αγώνων».

- Ενημέρωση και συμμετοχή στις δραστηριότητες του ΚΕΣΑΝ (Κέντρο Συμβουλευτικής Αγωγής Νέων, βλ. 5^ο κεφάλαιο)
- Ενημέρωση και συμμετοχή στις δραστηριότητες του Συμβουλίου Νεολαίας Δήμου Ηρακλείου (βλ.5^ο κεφάλαιο).
- Διαχείριση ωδείου και ορχήστρας εγχόρδων Δήμου Ηρακλείου. Πρόκειται για τη λειτουργία μουσικής σχολής με περίπου 300 σπουδαστές ετησίως και 15 καθηγητές. Επίσης για ορχήστρα έμπειρων μουσικών που δίνει αρκετές συναυλίες συνήθως ως κουαρτέτο αλλά και συμμετέχοντες σε ορχήστρα δωματίου (βλ.5^ο κεφάλαιο).
- Συνδιοργάνωση εκθέσεων εικαστικών τεχνών με το Δήμο Ηρακλείου (Φαγιούμ) το Ινστιτούτο Πούσκιν (Νέα Ρωσική Πρωτοπορία) κ.α. Φορείς και κοινές δράσεις σε θέματα κοινωνικής ευαισθητοποίησης και προβληματισμού.
- Λειτουργία καφενείου, στο χώρο του Πολύκεντρου το οποίο διαχειρίζεται ο επιχειρηματικός τομέας ΔΕΠΤΑΗ.
- Το Πολύκεντρο τις πρωινές ώρες θα λειτουργεί ως κέντρο Πληροφόρησης των Νέων, είναι ένα από τα πέντε που λειτουργούν σε όλη τη χώρα, που έχουν δημιουργηθεί στα πλαίσια του Δικτύου Πληροφόρησης της νέας γενιάς. Αποδέκτες θα είναι όλα τα σχολεία, το Πανεπιστήμιο, το ΤΕΙ και άλλα εκπαιδευτικά ιδρύματα, καθώς και οποιονδήποτε νέο της πόλης μας.
- Την λειτουργία των εργαστηρίων δημιουργικής απασχόλησης (θεάτρου, ψηφιδωτού, χορού).

Τα εργαστήρια αυτά (12 στο σύνολο τους) θα λειτουργούν σε καθημερινή βάση τις απογευματινές ώρες (16:00-21:00) στους ειδικά διαμορφωμένους χώρους του Πολύκεντρου, σε τμήματα των 15 ατόμων. Σαν εκπαιδευτές έχουν επιλεγεί καταξιωμένα και πεπειραμένα στο χώρο τους άτομα, που θα βοηθήσουν με την εμπειρία και την γνώση τους, τους νέους της

πόλης να μάθουν μία τεχνική αλλά και να αξιοποιήσουν δημιουργικά τον ελεύθερο χρόνο τους.

Πέραν από τον εκπαιδευτικό τους χαρακτήρα, τα εργαστήρια φιλοδοξούν να δώσουν την ευκαιρία στους νέους που θα συμμετάσχουν σε αυτά να προβάλλουν το έργο τους μέσω των εκθέσεων, στήσιμο και ανέβασμα παραστάσεων και άλλα.

Σε ένα δεύτερο στάδιο του Πολύκεντρου Νεολαίας θα πλουτίσει τις δραστηριότητες του με την λειτουργία των Εργαστηρίων Δημιουργικής Απασχόλησης (θεάτρου, εικαστικών, φωτογραφίας, λογοτεχνίας, φυσικής χημείας, πληροφορικής τράπεζα πληροφοριών, παραδοσιακών χορών, σκάκι).

Το Πολύκεντρο Νεολαίας αποτελεί χώρο ανοικτού διαλόγου των Νέων αμοιβαίας επικοινωνίας με την Δημοτική Αρχή και τους άλλους φορείς και επίπεδο ελεύθερης έκφρασης και δημιουργίας.

6.4.3.4 ΚΥΚΛΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ ΑΠΟΚΡΙΑΣ

Καθ' όλη την διάρκεια του έτους η ΔΕΠΤΑΗ αναλαμβάνει εκδηλώσεις με επετειακό χαρακτήρα. Έτσι, και φέτος για την περίοδο της Αποκριάς πραγματοποιήθηκαν διάφορες εκδηλώσεις σε δρόμους και πλατείες της πόλης του Ηρακλείου, στο Πολύκεντρο Νεολαίας και στο κηποθέατρο Ν. Καζαντζάκης.

Το πρόγραμμα των αποκριάτικων εκδηλώσεων 2001, είχε ως εξής:

✓ Τσικνοπέμπτη 15/2/2001

Χώρος: Πλατεία Ελευθερίας

ώρα 5:30μ.μ.-12:00μ.μ.

I. Αποκριάτικο μουσικό πρόγραμμα με dj	5:30μ.μ-7:30μ.μ
II. Φιλαρμονική του Δήμου	7:30μ.μ-8:00μ.μ
III. 8 μελές latin μουσικό συγκρότημα «SIPAN»	8:00μμ-12:00μμ

Θα προσφερθούν από χορηγούς αναψυκτικά.

✓ Τετάρτη 21/2/2001 (Αποκριάτικη Εκδήλωση για τα παιδιά)

Χώρος: Πλατεία Ελευθερίας

ώρα: 5:00μ μ-10:00μ μ

Φιλαρμονική του Δήμου
Αποκριάτικο μουσικό πρόγραμμα με dj
Λαϊκό συγκρότημα «Δίεση» του Β. Μπιτζαράκη σε ειδικό αποκριάτικο πρόγραμμα για παιδιά.
Θα προσφερθούν από τους χορηγούς αναψυκτικά.

✓ **Σάββατο 17/2/2001**

Χώρος: Πολύκεντρο Νεολαίας
Αποκριάτικος χορός του Συμβουλίου Νεολαίας του Δήμου Ηρακλείου.

✓ **Καθαρή Δευτέρα 26/2/2001**

Χώρος: Κηποθέατρο «Ν. Καζαντζάκης» Ώρα: 10:00 πμ.

Παραδοσιακά Συγκροτήματα Κρητικής Μουσικής (Από τον Παγκρήτιο Σύλλογο Καλλιτεχνών Κρητικής Μουσικής) Χορευτικά Συγκροτήματα της πόλης.

Από το Δήμο Ηρακλείου και από Χορηγούς θα προσφερθούν νηστίσιμα παραδοσιακά εδέσματα και ποτά.

Το κόστος των εκδηλώσεων αυτών, υπολογίζεται κάθε χρόνο γύρω στα 5.000.000δρχ.

6.4.3.5 ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΩΝ – ΠΡΩΤΟΧΡΟΝΙΑΣ

Κάθε χρόνο, των εορταστική περίοδο των Χριστουγέννων και της Πρωτοχρονιάς, η ΔΕΠΤΑΗ, οργανώνει κύκλους εκδηλώσεων με παιδικά θέματα, happenings, συναυλίες κλασσικής, παραδοσιακής και λαϊκής μουσικής κ.ά.

Το πρόγραμμα των εκδηλώσεων αυτών είχε ως εξής:

1. **Πλούσιος στολισμός και φωταγώγηση** της πόλης και των Δημοτικών Διαμερισμάτων.

2. **Εκπομπή ευχητήριων μηνυμάτων** Δημάρχου και Δημοτικού Συμβουλίου και Χριστουγεννιάτικης Μουσικής στο εμπορικό κέντρο της πόλης.

(Από 20 – 12 – 2000 έως 7-1-2001)

3. **Κυριακή 17/2/2000, Θεατρικός Σταθμός, 8:00 μ.μ.**

Συναυλία μουσικής Jazz Liners Heraklion Jazz Ensemble. Σολίστ, Τραγούδι ANN EMILIE (Είσοδος Ελεύθερη).

4. **Δευτέρα 18/2/2000 Θεατρικός Σταθμός 9:00μμ**

Χριστουγεννιάτικη συναυλία με την Μικτή Χορωδία του Δήμου και την χορωδία του Πανεπιστημίου Κρήτης «Φραγκίσκος Λεονταρίτης» (Είσοδος Ελεύθερη)

5. **Τετάρτη 20/12/2000**

Απόγευμα: Πολύκεντρο Νεολαίας 4:30μμ

Χριστουγεννιάτικη Γιορτή –Διανομή δώρων απ το Δήμαρχο στα παιδιά των υπαλλήλων του Δήμου. Καλλιτεχνικό Πρόγραμμα από την Φιλαρμονική.

Βράδυ: Θεατρικός Σταθμός 8:00μμ.

Συναυλία με την Ορχήστρα Εγχόρδων του Δημοτικού Ωδείου του κουαρτέτο και την Μικτή Χορωδία του Δήμου (Χριστουγεννιάτικο Πρόγραμμα) (είσοδος Ελεύθερη)

6. **Παρασκευή 22/12/2000**

Πρωί: Κάλαντα από την φιλαρμονική του Δήμου, σε νομαρχία, Δήμο, Αρχιεπισκοπή και τους κεντρικούς δρόμους της Πόλης.

7. Σάββατο 23/12/2000

Πεζόδρομοι Κοραή –Δαιδάλου –Πλατεία Ελευθερίας, ώρα 7:00μμ.

Παρέλαση με ξυλοπόδαρα και παράσταση για παιδιά στην Πλατεία Ελευθερίας του έργου «Χριστουγεννιάτικη Ιστορία» του Καρόλου Ντίκενς από την θεατρική ομάδα «ΟΜΜΑ ΣΤΟΥΝΤΙΟ».

8. Κυριακή 24/12/2000

Πρωί: Προαύλιο Βασιλικής Αγίου Μάρκου, ώρα 11:00 π.μ.

Θεατρικό δρώμενο με την αναπαράσταση της Γέννησης του Ιησού και της προσκύνησης των Μάγων με φόντο το σκηνικό της Φάτνης από την θεατρική ομάδα «Εννέα Μούσες».

Απόγευμα: θεατρικός Σταθμός, ώρα 7:00 μ.μ.

Χριστουγεννιάτικες μελωδίες από την Φιλαρμονική του Δήμου.

Θεατρικό δρώμενο με την αναπαράστασης της Γέννησης του Ιησού από την θεατρική ομάδα «Εννέα Μούσες»

Χριστουγεννιάτικες μελωδίες από την Μικτή, τη Νεανική Χορωδία του Δήμου και την Παιδική Χορωδία Καλεσών.

9. Παρασκευή 29/12/2000

Πρωί: Κάλαντα από την Φιλαρμονική σε Νομαρχία, Δήμο, Αρχιεπισκοπή και τους κεντρικούς δρόμους της πόλης.

Απόγευμα: θεατρικός Σταθμός, ώρα 6:00 μ.μ.

Το αυτοσχεδιαστικό κουκλοθέατρο «Σκηνικό Καραβάνι» παρουσιάζει μια παράσταση για παιδιά με κούκλες και ηθοποιούς με τίτλο «Η πινελιά» (Είσοδος Ελεύθερη).

10. Κυριακή 31-12-2000 (Παραμονή Πρωτοχρονιάς)

Βράδυ: Πλατεία Ελευθερίας, Κεντρική Εξέδρα.

6:30-7:30 μ.μ. Κρητική μουσική και χορευτικά συγκροτήματα (Λύκειο Ελληνίδων – Εργαστήρι Παραδοσιακών χορών του Γιώργου Κουγιουμτζή).

7:30-8:30 μ.μ. Λαϊκά τραγούδια από το συγκρότημα «Ρεμπέτικη παρέα»

8:30-11:15 μ.μ. Λαϊκή ορχήστρα του Γιάννη Λιδάκη.

11:30-11:50 μ.μ. Φιλαρμονική του Δήμου.

11:50-12:00 μ.μ. Προβολή σε γιγαντοοθόνη των σημαντικότερων γεγονότων του αιώνα , μία παραγωγή του σκηνοθέτη Δημήτρη Αρβανίτη.

12:00 μ.μ. Πυροτεχνήματα.

12:15 μ.μ. Έντεχνη παραδοσιακή μουσική σε συγκρότημα «Άξεγνοι Περάτες».

11. Δευτέρα 1/1/2001 πρωί ώρα 10:30 μ.μ.

Πρωτοχρονιάτικη εκδήλωση στην αίθουσα «Ελευθέριος Βενιζέλος» του Δημαρχείου –Κοπή Βασιλόπιτας –ευχές Δημάρχου- Δημοτών- Εορταστικό καλλιτεχνικό πρόγραμμα.

12. Εκδηλώσεις στα δημοτικά διαμερίσματα.

13. Σάββατο 23 Δεκεμβρίου 6-9μ.μ. (Σκαλάνι –Βασιλιές-Αη. Βλάσης).

Η φιλαρμονική του Δήμου με Χριστουγεννιάτικες μελωδίες.

Σάββατο 30 Δεκεμβρίου 6-9 6-9 μ.μ. (Σταυράκια –Βούτες- Δαφνές)

Η φιλαρμονική του Δήμου με Πρωτοχρονιάτικες μελωδίες.

Το κόστος των εκδηλώσεων αυτών, υπολογίζεται γύρω στα 5.000.000δρχ.

6.4.3.6 ΚΥΚΛΟΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΜΑΧΗ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ

Πρόκειται για έναν ειδικό κύκλο εκδηλώσεων που διοργανώνεται κάθε χρόνο το μήνα Μάιο με αφορμή την επέτειο της Μάχης της Κρήτης. Για φέτος προγραμματίστηκαν Συναυλίες Παραδοσιακής Μουσικής, Ομιλίες και Συζητήσεις γύρω από την Αντίσταση των Κρητικών απέναντι στους κατακτητές κατά τη διάρκεια του Β΄ Παγκόσμιου Πολέμου, Εκθέσεις Υλικού και Ντοκουμέντων της εποχής και Αναπαραστάσεις των γεγονότων μέσα από

Θεατρικές Παραστάσεις και Δρώμενα. Επίσης εκδήλωση με όλες τις Χορωδίες του Ηρακλείου, ενώ από τη Συμφωνική Ορχήστρα της Εθνικής Λυρικής Σκηνής θα παρουσιαστεί το έργο του Μαν. Καλομοίρη. «Η Συμφωνία της Λεβεντιάς». Το κόστος κάθε χρόνο ανάλογων εκδηλώσεων φτάνει τα 5.000.000δρχ.

6.4.3.7 ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΕΣ ΕΙΚΑΣΤΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

Τελειώνοντας αυτή την παρουσίαση πρέπει να προσθέσουμε ότι η Δημοτική Επιχείρηση όσον αφορά τα Πολιτιστικά, δεν αρκείται σε αυτούς τους θεσμούς. Διαρκώς γίνονται προσπάθειες για αναβάθμιση των πολιτιστικών δρώμενων της πόλης, είτε με διάθεση των ειδικών χώρων που υπάρχουν για διαφόρων ειδών εκδηλώσεις, είτε διοργανώνοντας σε τακτά χρονικά διαστήματα εκθέσεις επώνυμων καλλιτεχνών ή σημαντικών έργων τέχνης. Αναφέρουμε την έκθεση Φαγιούμ που παρουσιάστηκε στις αρχές το 1998-99 και που κόστισε συνολικά 140.000.000 δρχ. ενώ για την φετινή χρονιά, προγραμματίζεται έκθεση του γνωστού κρητικού ζωγράφου Θωμά Φανουράκη και μεγάλη έκθεση με τα έργα του Γιάννη Τσαρούχη.

6.4.3.8. ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΔΕΠΤΑΗ –ΟΑΕΔ.

Επίσης θα γίνει αξιοποίηση δύο επιδοτούμενων από τον ΟΑΕΔ προγραμμάτων για την απασχόληση ανέργων στο πολιτιστικό τομέα. Πρόκειται για ένα ειδικό πολιτισμικό πρόγραμμα, διετούς διάρκειας, που διαχειρίζεται το Εθνικό Παρατηρητήριο Εργασίας με επιδότηση 7.000 δρχ / ημέρα και για το πρόγραμμα Stage 2000 (επανάληψη προηγούμενων κύκλων ετήσιας διάρκειας) με τον οποίο παρέχεται επαγγελματική εμπειρία σε νέους (με αμοιβή τους από τον ΟΑΕΔ). Από το πρώτο πρόγραμμα θα ζητηθούν ονομαστικά 10 άνεργοι (που έχουν προεπιλεγεί) και από το δεύτερο άλλοι 10 (η επιλογή των οποίων μπορεί να γίνει σε συνεννόηση με τον ΟΑΕΔ). Με τα

20 αυτά άτομα κρίνεται ότι γίνεται εφικτή η στελέχωση του πολιτιστικού τομέα της ΔΕΠΤΑΗ πράγμα απαραίτητο για την υλοποίηση του σχετικού προγράμματος.

Σημείωση:

Το Πολύκεντρο Νεολαίας για την ενημέρωση των Ηρακλειωτών για την διεξαγωγή των διαφόρων εκδηλώσεων που πραγματοποιούνται στην πόλη τους, εκδίδει κάθε φορά ενημερωτικό φυλλάδιο με το πρόγραμμα που κάθε φορά γίνεται και διανέμεται δωρεάν.

6.5 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΗΣ ΔΕΠΤΑΗ

6.5.1 Πόροι Της Επιχείρησης.

Πόροι της επιχείρησης κατά την συστατική πράξη (απόφαση 55259/1985 Υπουργείου Εσωτερικών) είναι:

«Πόροι της επιχείρησης είναι τα έσοδα από την εκμετάλλευση των καταστημάτων που υπάρχουν και αυτών που θα δημιουργηθούν και γενικά από την άσκηση της δραστηριότητας της, οι πρόσοδοι από την περιουσία της, δάνεια, κληρονομίες, εισφορές, δωρεές και λοιπές επιχορηγήσεις» και σύμφωνα με την 29619/1989 απόφαση του Νομάρχη Ηρακλείου «πόροι της επιχείρησης, είναι και οι συμπληρωματικοί πόροι της επιχείρησης, δηλαδή τα έσοδα από τη λειτουργία του Πολιτιστικού Συνεδριακού Κέντρου και τα έσοδα από το Φεστιβάλ Ηρακλείου».

Επίσης δυνατή η χρηματοδότηση από όλους τους φορείς του δημοσίου τομέα, το πρόγραμμα δημοσίων επενδύσεων, διεθνείς οργανισμούς και άλλα νομικά ή φυσικά πρόσωπα (χορηγίες κ.ά.) καθώς και από την σύναψη προγραμματικών συμβάσεων με άλλους φορείς.

6.5.2 ΠΙΝΑΚΑΣ ΕΣΟΔΩΝ – ΕΞΟΔΩΝ ΤΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ

ΤΗΣ ΔΕΠΤΑΗ.

Μέρος των εσόδων της ΔΕΠΤΑΗ αποτελούν τα έσοδα που έχει από την εκμετάλλευση των καταστημάτων της που ανήκουν στον επιχειρηματικό τομέα της. Από τον πίνακα φαίνεται ότι τα έσοδα της ΔΕΠΤΑΗ για το έτος 2000 ανέρχονται συνολικά σε 716.059.509 δρχ. αν από το ποσό αυτό αφαιρεθούν τα έξοδα της επιχείρησης δηλαδή τα 663.951.962 δρχ. έχουμε κέρδη της επιχείρησης που είναι 52.107.547 δρχ.

Το έτος 2000 για την ΔΕΠΤΑΗ ήταν αρκετά κερδοφόρο στον τομέα αυτό, αν συγκρίνουμε από το πίνακα τα ποσά των τριών προηγούμενων χρόνων όπου η επιχείρηση παρουσίαζε ζημιές. Για παράδειγμα το 1998 η επιχείρηση παρόλο που είχε συνολικά κέρδη 773.031.407 δρχ. είχε ζημιά 1.425.171 δρχ.

Τα έξοδα της το έτος αυτό ήταν περισσότερα ήταν 774.456.578 δρχ. Τα έσοδα που είχε η ΔΕΠΤΑΗ κατά το έτος 2000 από την λειτουργία των καταστημάτων της παρουσιάζουν αρκετές διακυμάνσεις για διάφορους λόγους . Για παράδειγμα η «Προβλήτα» είχε μειωμένα έσοδα το έτος 2000 σε σχέση με τον προηγούμενο χρόνο 1999 αφού είχε παραμείνει αρκετούς μήνες κλειστό λόγω ανακαίνισης. Με την ανακαίνιση όμως η ΔΕΠΤΑΗ θα έχει μελλοντικά αυξημένα κέρδη.

Επίσης από τις άμεσες δραστηριότητες που έχει η ΔΕΠΤΑΗ να πραγματοποιήσει (βλ. 6^ο κεφάλαιο, παρ.6.6.1) στον επιχειρηματικό τομέα, ο πήχης των εσόδων θα έχει ανοδική τάση για τα επόμενα έτη.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ	ΕΣΟΔΑ				ΕΞΟΔΑ				ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ			
	31.10.00	1999	1998	1997	31.10.00	1999	1998	1997	31.10.00	1999	1998	1997
ΠΡΟΒΑΝΤΑ	77.512.259	87.165.074	87.521.127	76.413.829	82.552.585	75.576.300	76.984.471	72.246.298	14.959.674	11.588.774	10.536.656	4.167.531
MARINA	155.003.783	158.666.025	150.538.932	137.076.114	121.615.663	136.649.779	138.353.691	128.231.845	33.388.120	22.016.246	12.185.241	8.844.269
ΒΑΡΔΙΑ	124.298.462	124.390.378	116.188.079	112.784.165	107.725.118	111.839.145	105.103.896	103.785.028	16.573.344	12.551.233	11.084.183	8.999.137
ΚΥΛ. ΚΤΕΛ	47.826.851	56.446.241	60.755.271	56.972.703	46.990.153	56.517.472	54.580.271	55.494.230	836.698	-71.231	6.175.000	1.478.473
MINI MARKET	140.434.480	156.465.436	152.925.267	150.613.005	138.713.944	157.215.258	153.360.351	148.551.616	1.720.536	-749.822	-435.084	2.061.389
ΟΑΣΗ	9.636.977	10.794.796	9.163.475		9.300.497	12.780.490	15.910.724		336.480	-1.985.684	-6.747.249	0
ΓΕΡΟ ΠΛΑΤΑΝΟΣ	29.914.035	34.671.664	38.324.901	28.248.256	22.638.788	32.624.160	32.139.206	26.009.554	7.275.247	2.047.504	6.185.695	2.238.702
ΚΥΛ. ΚΗΠΟΘΕΑΤΡΟΥ	7.771.302				5.331.686				2.439.606	0	0	0
ΚΟΥΜΠΕΣ	20.107.156				14.785.612				5.321.544	0	0	0
ΠΛΑΖ. ΚΑΡΤΕΡΟΥ	9.800.000	9.573.721	10.267.160	11.172.023	334.988	1.276.056	1.313.314	9.097.926	9.465.012	8.297.665	8.953.846	2.074.097
ΠΟΛΥΚ. ΝΕΟΛΑΙΑΣ	8.040.731	49.037.410	66.997.542	14.792.377	14.884.047	61.294.511	69.654.733	20.190.369	-6.843.316	-12.257.101	-2.657.191	-5.397.992
PARKING ΠΛ. ΚΥΠΡΟΥ	45.570.247	51.521.541	43.174.748	29.116.486	9.824.265	12.961.328	11.008.347	8.180.273	35.745.982	38.580.213	32.166.401	20.936.213
PARKING ΑΓ. ΑΝΔΡΕΑ	7.908.839				5.696.029				2.212.810	0	0	0
ΟΔΕΙΟ Δ.Η.	31.980.150	38.259.962	36.971.515	33.419.825	28.481.516	36.139.150	33.228.090	30.773.295	3.498.634	2.120.812	3.743.425	2.646.630
ΟΡΧΗΣΤΡΑ ΕΓΧΟΡΔΩΝ	254.237	169.492	203.390	415.255	12.821.315	15.001.432	16.268.509	16.263.780	-12.567.078	-15.431.940	-16.065.119	-15.848.525
ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ ΕΙΣ Δ.Η.					4.139.645	4.838.253	4.705.609	4.346.218	-4.139.645	-4.838.253	-4.705.609	-4.346.218
ΑΝΑΠΤΥΞ. ΤΜΗΜΑ					5.072.417	12.904.060	4.147.263	5.974.981	-5.072.417	-12.904.060	-4.147.263	-5.974.981
ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ					53.043.684	68.322.920	57.698.103	51.047.731	-53.043.684	-68.322.920	-57.698.103	-51.047.731
ΣΥΝΟΛΑ	716.059.509	777.161.740	773.031.407	651.024.138	663.951.962	796.540.314	774.456.578	680.193.144	52.107.547	-19.378.574	-1.425.171	-29.169.006

6.5.3 ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΗΣ 31^{ης} ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2000

Από τον ισολογισμό της ΔΕΠΤΑΗ που αφορά την χρήση 1/1/2000-31/12/2000, βλέπουμε ότι η επιχείρηση παρουσιάζει ζημιές ίσες με 448.237.828 δρχ. το οποίο φαίνεται παθητικό της επιχείρησης στον λογαριασμό αποτελέσματα εις νέον. Οι ζημιές αυτές είναι το σύνολο του ποσού των ζημιών χρήσεως εις νέον 33.795.292 δρχ και το σύνολο των ζημιών προηγούμενων χρήσεων (414.442.536).

Αυτό είναι προφανές, αφού η αναλυόμενη επιχείρηση είναι μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα εκτός του επιχειρηματικού τομέα, από τον οποίο είδαμε παραπάνω ότι έχει κέρδη από την λειτουργία των καταστημάτων του. Λόγων του μη κερδοσκοπικού της χαρακτήρα, ορισμένα κονδύλια δίνονται από τον δήμο ή άλλους φορείς, αφού τα έξοδα που είναι αναγκαία για την διοργάνωση των πολιτιστικών εκδηλώσεων είναι αρκετά υψηλά.

ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ της 31ης ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2000

ΧΡΗΣΗ 1.1 - 31.12.2000

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ Α' ΕΞΟΔΑ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΣ

Χρήσεως 2000

Χρήσεως 1999

ΠΑΘΗΤΙΚΟ

Χρήσεως 2000 Χρήσεως 1999

	ΑΞΙΑ ΚΤΗΣΗΣ	ΑΠΟΣΒΕΣΕΙΣ	ΑΝΑΠΛΑΣΙΑ	ΑΞΙΑ ΚΤΗΣΗΣ	ΑΠΟΣΒΕΣΕΙΣ	ΑΝΑΠΛΑΣΙΑ	Α' ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ		
1. Λοιπά έξοδα εγκαταστάσεως	124.027.985	89.786.939	34.241.058	99.900.121	64.981.340	34.918.781	I. Κεφάλαια	211.000.000	211.000.000
Σύνολο εξόδων εγκαταστάσεως	124.027.985	89.786.939	34.241.058	99.900.121	64.981.340	34.918.781	1. Καταβεβλημένα		
							II. Επιχορηγήσεις επενδύσεων		
							1. Επιχορηγ. επενδ. παγίου Ενεργητ.	579.648.683	556.942.485

Β' ΠΑΓΙΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ

I. Ενσώματες ακινητοποιήσεις

1. Επιπλα σκεύη & λ. εξοπλισμός	80.420.378	70.286.048	10.154.332	75.052.158	62.037.419	13.014.737
2. Εγκαταστ. κτηρίων σε ακιν. γήινων	14.587.586	11.405.881	3.181.685	14.587.586	10.238.075	4.359.481
3. Ακινήσεις υπό εκτέλ. & προκ/λές	109.738.919		109.738.919	109.738.919		109.738.919
II. Συμμελχές & άλλες μακρ. χρ. απαιτ.	980.000		980.000	980.000		980.000
ΣΥΝΟΛΟ ΠΑΓΙΟΥ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ (I+II)	205.716.883	81.671.927	124.044.938	200.348.641	72.275.494	128.073.147

III. Αποθεματικά κεφάλαια

1. Τακτικό αποθεματικό

IV. Αποτελέσματα εις νέον

1. Υπόλοιπο ζημιών χρήσεως εις νέον

2. Υπόλοιπο ζημιών προηγ. χρήσεων

ΣΥΝΟΛΟ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΕΙΣ ΝΕΟΝ

ΣΥΝΟΛΟ ΙΔΙΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ

(I+II+III+IV)

Β' ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ

1. Πρόβλεψη για αποζημίωση προσωπ.

λόγω εξόδου από την Υπηρεσία

ΣΥΝΟΛΟ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΣ

1. Βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις

1. Προμηθευτές

2. Πιστωτές διάφορα

3. Υποχρεώσεις από φόρους - τέλη

4. Ασφαλιστικοί οργανισμοί

ΣΥΝΟΛΟ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ

Γ' ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ

I. Αποθέματα

1. Εμπορεύματα

2. Πρώτες και βοηθητικές ύλες

II. Απαιτήσεις

1. Πελάτες

2. Χρεώστες διάφορα

ΣΥΝΟΛΟ ΑΠΑΙΤΗΣΕΩΝ

III. Χρεόγραφα

1. Λοιπά χρεόγραφα

IV. Διαθέσιμα

1. Ταμείο

2. Καταθέσεις όψεως

ΣΥΝΟΛΟ ΚΥΚΛΟΦ. ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ

(I+II+III+IV)

Δ' ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΟΙ ΛΟΓΙΣΜΟΙ ΕΝΕΡΓ.

1. Έσοδα χρήσεως εισπρακτά

ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ

(Α+Β+Γ+Δ)

ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΠΑΘΗΤΙΚΟΥ

(Α+Β+Γ)

6.6 ΟΙ ΑΜΕΣΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ ΔΕΠΤΑΗ ΕΧΟΥΝ ΩΣ ΕΞΗΣ:

6.6.1 ΣΤΟΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟ ΤΟΜΕΑ

- Η ριζική αναμόρφωση του «Μαρίνα» από λειτουργική και αισθητική άποψη, με διαδικασία αρχιτεκτονικού διαγωνισμού, βράβευση των καλύτερων ιδεών και ανάθεση του τελικού σχεδιασμού στον πρώτο.
- Η ανάπλαση του περιβάλλοντα χώρου «Κυλικείου ΚΤΕΛ» αξιοποιώντας υπάρχουσα προμελέτη, ώστε να μπορέσει να λειτουργήσει και υπαίθρια εκμετάλλευση.
- Η επέκταση δραστηριοτήτων του «Γέρο Πλάτανου» και στον υπόλοιπο ημιυπόγειο χώρο τη Λότζια (με βάση παλαιότερα προσχέδια που θα προσαρμοστούν στις σύγχρονες ανάγκες) και ταυτόχρονη αναβάθμιση του χαρακτήρα του.
- Προσπάθειες λειτουργικής αναβάθμισης καταστημάτων με προσοχή στο marketing βελτίωση της ποιότητας, σεβασμό στον πελάτη, νέο ελκυστικό πρόσωπο των διαφόρων μονάδων, αναδιάταξη προσωπικού αναλόγως αναγκών, θέσπιση συστηματικής ελεγκτικής διαδικασίας, σύνταξη και εφαρμογή σύγχρονου επιχειρηματικού σχεδίου.
- Ανακαίνιση του αναψυκτήριου Κουμπέ (και βελτίωση εγκαταστάσεων του με WC, κτλ) και λειτουργία του από την ΔΕΠΤΑΗ.
- Συνεννόηση και διαπραγμάτευση με το Λ.Τ.Η (Λιμενικό Ταμείο Ηρακλείου) για τη νέα σύμβαση μίσθωσης όσων εγκαταστάσεων του ανήκουν λαμβάνοντας υπόψη και τις εξελίξεις στη διοίκηση του φορέα αυτού.

6.6.2 ΣΤΟ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΤΟΜΕΑ

- Η έμπρακτη πολιτιστική αποκέντρωση με τη λειτουργία πνευματικών κέντρων στις συνοικίες της πόλης σε συνεργασία με τοπικούς φορείς. Αυτό θα γίνει με την προσφορά από πλευράς όσων ενδιαφέρονται του

κατάλληλου χώρου και εγκαταστάσεων, από δε πλευράς δήμου την προσφορά υποστηρικτικών υπηρεσιών (τεχνογνωσία, οργάνωση, υποβοήθηση για ένταξη σε προγράμματα), αλλά και υλικής βοήθειας στο μέτρο των δυνατοτήτων του (εξοπλισμός, οικονομική ενίσχυση, στελεχιακό δυναμικό κτλ). Η συνεργασία μπορεί να επεκταθεί σε προγράμματα κοινών εκδηλώσεων, φιλοξενία εκθέσεων εκπεριτροπής, κοινές δράσεις σε θέματα κοινωνικής επικαιρότητας και προβληματισμού κλπ.

- Ανασύνταξη πολιτιστικών δραστηριοτήτων ΔΕΠΤΑΗ στα πλαίσια του νέου οργανογράμματος με στόχο την αναβαθμισμένη παρουσία και δράση σαν φορέα υλοποίησης της πολιτιστικής πολιτικής του Δ.Η και μέσου έκφρασης της σύγχρονης πολιτιστικής μας ταυτότητας.
- Υποβολή πρότασης για επιδοτούμενη απασχόληση από τον ΟΑΕΔ, 20 περίπου ατόμων που θα βοηθήσουν σημαντικά στην υλοποίηση του πολιτιστικού προγράμματος του Δ.Η για τη προσεχή διετία.
- Η συμβολή στην προώθηση δημιουργίας της Κρητικής Ακαδημίας Θεάτρου και Μουσικής (ΚΑΘΕΜ) που συνδέεται άμεσα με τη λειτουργία του Πολιτιστικού Κέντρου Ηρακλείου (για την ανέγερση του οποίου αναφερόμαστε στην ανάλυση του αναπτυξιακού τομέα).

6.6.3 ΣΤΟΝ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟ ΤΟΜΕΑ

- Έναρξης της κατασκευής του Πολιτιστικού κέντρου με
- ✓ Διερεύνηση δημοπράτησης όλου του έργου με τον κλασικό τρόπο είτε με μελετοκατασκευή και αξιοποίηση των μελετητών.
- ✓ Δημιουργία επιτροπής παρακολούθησης.
- ✓ Αντιμετώπιση περιβάλλοντος μελέτης με δημιουργία garage σε διπλανό οικοδομικό τετράγωνο που θα χαρακτηριστεί χώρος κοινής χρήσης επ' ωφελεία του ΠΚΗ από το αναθεωρούμενο σχέδιο παλιάς πόλης.

- ✓ Αξιοκρατική επιλογή συμβούλου διοίκησης.
- ✓ Στελέχωση και οργάνωση της διευθύνουσας υπηρεσίας (ΔΕΠΤΑΗ).
- ✓ Χρηματοδότηση από Β' και Γ' ΚΠΣ (γέφυρα μεταξύ των δύο προγραμμάτων ΥΠ.ΠΟ, ΔΕΠΤΑΗ, ιδρύματα κα χορηγούς).
- ✓ Συνεπίβλεψη του έργου από τους μελετητές και ομάδα τοπικών επιβλεπόντων.
- ✓ Κατάλληλη συνεργασία όλων των συντελεστών παραγωγής του έργου για τον αποτελεσματικό έλεγχο και την απαιτούμενη ποιότητα.
- ✓ Υποστήριξη της νέας πορείας από όλους τους αρμόδιους φορείς και υπηρεσίες (περιφέρεια, σύλλογος Αρχιτεκτόνων κλπ).
 - Δρομολόγηση της αξιοποίησης ακτής Καρτερού με
- ✓ Συνεννόηση με νέους ΟΤΑ, ΙΘΑΒΙΚ και ΕΟΤ.
- ✓ Υπογραφή προσύμφωνου με ΕΟΤ βάσει της αποβληθείσας προμελέτης.
- ✓ Εκπόνηση πλήρους οικονομοτεχνικής προμελέτης, υπογραφή χρησιδανείου με ΕΟΤ και σύσταση διαδημοτικής εταιρείας.
- ✓ Προκήρυξη οριστικής μελέτης εφαρμογής, κατασκευής του έργου, συγχρηματοδότηση και συνεκμετάλλευση με διεθνή διαγωνισμό.
 - Συνέχιση του προγράμματος μονάδων κοινωνικής μέριμνας που αφορά την κάλυψη βασικών αναγκών αξιοπρεπούς και αυτόνομης διαβίωσης μοναχικών ηλικιωμένων στο οποίο απασχολούνται 12 άτομα (πλέον 3 ατόμων από το προηγούμενο όμοιο «βοήθεια στο σπίτι»).
 - Συμμετοχή της ΔΕΠΤΑΗ στο πρόγραμμα επιδοτούμενης απασχόλησης του ΟΑΕΔ –STAGE με το οποίοι θα διατεθούν στις ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις στελέχη τριτοβάθμιας εκπαίδευσης με πλήρη επιδότηση για ένα χρόνο.
 - Έκδοση και κυκλοφορία τουριστικού οδηγού του Ηρακλείου σε συνεργασία με ιδιώτες χορηγούς και έμφαση στην προβολή των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της περιοχής.

Τα παραπάνω θα γίνουν σε συνεργασία με αντίστοιχες υπηρεσίες, οργανισμούς φορείς δομές κλπ, για αποτελεσματικότερη λειτουργία,

λαμβάνοντας υπ' όψη τη δυναμική δραστηριοποίηση των αναπτυξιακών εταιρειών σε όλους σχεδόν τους ΟΤΑ αλλά και τις νέες σύγχρονες απόψεις για τη διαχείριση σοβαρών θεμάτων. Επίσης την εμπειρία και ικανότητα στων στελεχών της ΔΕΠΤΑΗ και κυρίως τα συγκριτικά πλεονεκτήματα ενός ΝΠΙΔ.

6.7 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Η πόλη του Ηρακλείου αλλά και η Κρήτη, ολόκληρη, αποτελεί ένα σημαντικό κομμάτι του πολιτισμού της Ελλάδας. Ο θησαυρός των μνημείων, των ανακτόρων, της παράδοσης, της ιστορίας της, είναι ανεκτίμητος.

Είναι γεμάτος ευλάβεια και σεβασμό αλλά και δημιουργική πνοή για την εκτίμηση, συντήρηση και προβολή του.

Όμως, η δημιουργικότητα των Κρητών και η φαντασία τους, συντελεί ώστε να προσλαμβάνουν αυτά τα στοιχεία, να τα αφομοιώνουν και να δίνουν προς τα έξω, νέες, πρωτότυπες δημιουργίες, που καθηλώνουν τους επισκέπτες του νησιού. Όλη αυτή η ανθρώπινη δραστηριότητα αποδεικνύει τη διάθεση του ανθρώπου για ζωή και μέσα από την πάροδο του χρόνου αποκρυσταλλώνεται σε συγκεκριμένα σχήματα, που αποτελούν και την πολιτιστική παράδοση κάθε λαού. Έτσι κάθε λαός συνειδητοποιεί την ιδιαιτερότητα του, την μοναδικότητα του, στον παγκόσμιο χώρο.

Τούτο είναι, ιδιαίτερα σημαντικό, γιατί οι μεγάλες δυνάμεις, ασκώντας ένα είδος ιμπεριαλιστικής τακτικής, προσπαθούν να εξαλείψουν αυτή την πολιτιστική ιδιαιτερότητα και να μεταβάλλουν τους λαούς σε αθύρματα τους.

Η Τ.Α του Ν. Ηρακλείου σε συνεργασία και με άλλους φορείς ανάπτυξης, θεωρώντας τον πολιτισμό ως κύτταρο αναγέννησης της κοινωνίας μας και ως στοιχείο αντίστασης στον πολιτιστικό ιμπεριαλισμό, με αιχμή του δόρατος στον λαϊκό πολιτισμό, αλλά και την πολύπλευρη ανάπτυξη της πόλης, πρέπει να επικεντρώσουν τους στόχους τους στα εξής:

1. Στην εξεύρεση ελεύθερων χώρων και κτιρίων ενταγμένων στον πολεοδομικό ιστό, έτσι ώστε να έχουν ταύτιση με την πολιτιστική ζωή της πόλης και να μπορούν να χρησιμοποιηθούν από πλατιά στρώματα του πληθυσμού.

2. Στην εξασφάλιση της ιστορικής συνέχειας αλλά παράλληλα και στην άμεση κοινωνική σύνδεση με την καθημερινή ζωή των κατοίκων της πόλης.
3. Στην εξασφάλιση της ποιοτικής και καλής διανομής των ντόπιων και ξένων επισκεπτών της πόλης, προβάλλοντας έτσι, την σωστή εικόνα για την αύξηση του τουρισμού.
4. Την μη ανταποδοτική παροχή του πολιτιστικού αγαθού, θεωρώντας τον πολιτισμό ως κοινωνικό αγαθό και συνεπώς προσφέρεται δωρεάν σε όσο το δυνατόν περισσότερους κατοίκους, σε όσα από αυτά υπάρχει η δυνατότητα χορήγησης τους.
5. Στην ολοένα και μεγαλύτερη ηθική και υλική ενίσχυση της ερασιτεχνικής δημιουργίας, η οποία είναι η βάση για κάθε αξιόλογη προσπάθεια.
6. Στην συμμετοχή ολοένα και περισσότερων πολιτών, σε κάθε είδους προσπάθειας που δίνει ουσιαστικό νόημα στην πολιτιστική ζωή και αναγέννηση.

Σημαντική σε όλα τα παραπάνω, είναι και η προσφορά της ΔΕΠΤΑΗ στην ανάπτυξη της πόλης του Ηρακλείου, μέσω των τριών τομέων της. Το επιχειρηματικό που συνεχώς αναδιοργανώνεται για να παρουσιάζει υγιή κερδοφορία (επ' ωφελεία δήμου και δημοτών) δίνοντας έμφαση στην αξιοποίηση της δημοτικής περιουσίας, τον πολιτιστικό ρόλο που αναβαθμιζόμενος μπορεί να παίζει καθοριστικό ρόλο στο πολιτιστικό γίνεσθαι της πόλης του Ηρακλείου και τον αναπτυξιακό που θα αποτελέσει τον μοχλό στήριξης και προώθησης των αναπτυξιακών πρωτοβουλιών που κάθε φορά θα κρίνονται αναγκαία.

Λόγω της ιδιότητας της ως Ν.Π.Ι.Δ. αξιοποιεί τα χαρακτηριστικά της επιχειρησιακής αυτής μορφής, επ' ωφελεία του κοινωνικού συνόλου. Μη έχοντας γραφειοκρατική και δημοσιουπάλληλική νοοτροπία, λειτουργεί ευέλικτα, δυναμικά και αποτελεσματικά. Επίσης, έχει κατάλληλη οργάνωση, στελέχωση άρα και παραγωγικότητα, χρησιμοποιώντας σύγχρονες, μορφές και

σχήματα εργασίας, διακατέχεται και εμφορείται από την σύγχρονη αντίληψη για την αναπτυξιακή διάσταση των θεμάτων, λειτουργώντας ορθολογικά με τεκμηριωμένη επιχειρηματολογία και σωστή διεύρυνση των θεμάτων.

Με τις προοπτικές που διαγράφονται για το μέλλον της ΔΕΠΤΑΗ, έχει την δυνατότητα να συμβάλει ουσιαστικά, αφενός στην επίλυση των προβλημάτων που τυχόν συναντήσει, αφετέρου στην ανάδειξη και ανέλιξη των δυνατοτήτων της πόλης Ηρακλείου, με τη βοήθεια και άλλων τοπικών πολιτιστικών και κοινωνικών φορέων αυτής, ώστε ο Δ.Η. ανταποκρινόμενος στα αιτήματα των καιρών να αναβαθμίσει την παρουσία του στην τοπική ανάπτυξη.

Η πόλη του Ηρακλείου το δικαιούται και το αξίζει.

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΑ

Δ.Η	Δήμος Ηρακλείου
Τ.Α	Τοπική Αυτοδιοίκηση
Ο.Τ.Α	Οργανισμός Τοπικής Αυτοδιοίκησης
Τ.Ε.Δ.Κ	Τοπική Ένωση Δήμων Κοινοτήτων.
Κ.Ε.Δ.Κ.Ε	Κεντρική Ένωση Δήμων Κοινοτήτων Ελλάδας
Τ.Ε.Ι	Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα.
Ν.Π.Ι.Δ	Νομικό πλαίσιο Ιδιωτικού Δικαίου.
Ι.Ε.Κ	Ινστιτούτο Επαγγελματικής Κατάρτισης.
Κ.Ε.Κ	Κέντρο Επαγγελματικής Κατάρτισης.
Ε.Σ.Υ.Ε	Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδος.
Π.Δ	Προεδρικό Διάταγμα.
Δ.Σ	Διοικητικό Συμβούλιο.
Δ.Κ.Κ	Δημοτικός Κοινοτικός Κώδικας.
Ε.Ο.Τ	Εθνικός Οργανισμός Τουρισμού.
Π.Κ.Η	Πολιτιστικό Κέντρο Ηρακλείου.
Ι.Τ.Ε	Ινστιτούτο Τεχνολογικής Έρευνας.
Π.Ε.Π	Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα.
ΚΑ.ΘΕ.Μ	Κρητική Ακαδημία Θεάτρου Μουσικής.
Λ.Τ.Η.	Λιμενικό Ταμείο Ηρακλείου.
Γ.Κ.Υ.Π	Γενικός Κανονισμός Υπηρεσιών και Κανονισμού.

Δ.Ε.Π.Τ.Α.Η	Δημοτική Επιχείρηση Πολιτιστικής Τουριστικής Ανάπτυξης Ηρακλείου.
ΥΠ.ΠΟ	Υπουργείου Πολιτισμού.
Φ.Ε.Κ	Φύλλο Εφημερίδος Κυβέρνησης.
ΚΑ.Π.Η.	Κέντρο Ανοιχτής Προστασίας Ηλικιωμένων.
ΣΥ.Ν.Δ.Η	Συμβούλιο Νεολαίας Δήμου Ηρακλείου.
Ο.ΚΑ.ΝΑ.	Οργανισμός κατά των Ναρκωτικών.
Κ.Ε.Σ.Α.Ν.	Κέντρο Συμβουλευτικής Αγωγής Νέων.
Ε.ΠΙ.Ψ Υ	Επιστημονικό Πανεπιστημιακό Ινστιτούτο Ψυχικής Υγιεινής.
ΚΕ.ΘΕ.Α	Κέντρο Θεραπείας Εξαρτημένων Ατόμων.
Ο.Α.Ε.Δ	Οργανισμός Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού.
Α.Μ.Ε.Α	Άτομα Με Ειδικές Ανάγκες.
ΤΑ/ΑΧ	Τακτικό Προσωπικό /Αορίστου Χρόνου.
ΕΠ/ΟΧ	Εποχιακό Προσωπικό /Ορισμένου Χρόνου.
Υ.ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ	Υπουργείο Περιβάλλοντος – Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων.
Ι.ΘΑ.ΒΙ.Κ	Ινστιτούτο Θαλάσσιας Βιολογίας Κρήτης.
Ε.ΚΤΕ.Π.Ν.	Επιστημονικό Κέντρο Τεκμηρίωσης και Πληροφόρησης Νέων.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. «ΦΑΙΣΤΟΣ-ΑΓ. ΤΡΙΑΔΑ- ΠΡΙΝΙΑΣ – ΚΟΜΜΟΣ – ΜΙΑΜΟΥ – ΛΕΝΤΑΣ - ΜΑΤΑΛΑ - ΑΓ. ΓΑΛΗΝΗ - ΙΝΑΤΟΣ» του Αντώνη Βασιλάκη.
2. Εγκυκλοπαίδεια «ΔΟΜΗ»
3. «ΚΡΗΤΗ –ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ» 1^{ος} και 2^{ος} τόμος εκδόσεις της ΤΕΚΔ Κρήτης (1987)
4. «Ο ΑΓΙΟΣ ΜΗΝΑΣ» του Γεωργίου Συλαμινάκη
5. «Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ Η ΛΑΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΚΡΗΤΙΚΗΣ ΦΟΡΕΣΙΑΣ», Κλασικές Εκδόσεις 1997.
6. «ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΓΛΩΣΣΙΚΟΥ ΙΔΙΩΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ» Πάγκαλος Γεώργιος.
7. «Το Γεράκι της Κρήτης, ένα ριζίτικο χωριό, στο χώρο και στο χρόνο» 1998 Σαϊτάκης Γιάννης. (Διδάκτωρ Πανεπιστημίου)
8. «ΡΙΖΙΤΙΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ» Βλαζάκης Μιχάλης, 1961
9. «Ο γάμος εν Κρήτη. Ήθη και Έθιμα Κρητών» Βλαστός Π.Γ.
10. «Κρήτη Λαϊκή Τέχνη και ζωή». Προβατατάκης Θεοχάρης, Αθήνα, 1990
11. «Χρονολόγιο Δημητρίου Βικέλα» της Μαρίας Τερδήμου.
12. «Οι νέοι και η εποχή μας» Α. Ν. Τσιριντάκης. Αθήνα 1976.
13. «Η παράδοση και η επιβίωση της, στο σημερινό πολιτισμό μας». Τάσος Βουρνάς, Ελένη Γαρίδη. Αθήνα 1976.
14. Πολιτισμός – Τοπική Κοινωνία - Ευρώπη: Η τοπική πολιτιστική ανάπτυξη στην Ελλάδα 1980-1995 και ο προωθητικός ρόλος της Τ.Α» Ευγενίας Μητσάκης, Καλαμάτα 1996.